

Euroopa Liidu Teataja

C 271

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

56. aastakäik

19. september 2013

Teatis nr	Sisukord	Lehekülg
I	<i>Resolutsioonid, soovitused ja arvamused</i>	
	ARVAMUSED	
	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	
	Täiskogu 490. istungjärk 22. ja 23. mail 2013	
2013/C 271/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majandus- ja rahaliidu sotsiaalne mõõde” (ettevalmistav arvamus)	1
2013/C 271/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Kümme aastat pärast kasutuselevõttu: kuhu euro suundub?” (Eli majanduslik ja poliitiline tulevik ning uus alusleping) (omaalgatuslik arvamus)	8
2013/C 271/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Keskkonnahoidlik majandus – säästva arengu edendamine Euroopas” (omaalgatuslik arvamus)	18

ET

Hind:
8 EUR

(Jätkub pöördel)

III Ettevalmistavad aktid

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

Täiskogu 490. istungjärg 22. ja 23. mail 2013

2013/C 271/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava – üleeuroopalise arutelu avamine” ” COM(2012) 777 final/2	23
2013/C 271/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus raha ülekandmisel edastatava teabe kohta” COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD) ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta” COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)	31
2013/C 271/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega rakendatakse tõhustatud koostööd finantstehingute maksu valdkonnas” COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS)	36
2013/C 271/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK” COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)	42
2013/C 271/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas / Lähenedmise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi kasutuselevõtmine” ” COM(2013) 165 final ja „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas / Oluliste majanduspoliitika reformikavade eelkoordineerimine” ” COM(2013) 166 final	45
2013/C 271/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Interneti hasartmängusid käsitleva tervikliku Euroopa raamistiku suunas” ” COM(2012) 596 final	48
2013/C 271/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Ettevõtte ebaõnnestumise ja maksejõuetuse juhtumite uus käsitusviis Euroopas” ” COM(2012) 742 final ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta” COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD)	55
2013/C 271/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Ettevõtete kaitsmine eksitavate turundusvõtete vastu ja tõhusa jõustamise tagamine – Eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitleva direktiivi 2006/114/EÜ läbivaatamine” COM(2012) 702 final	61

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 490. ISTUNGJÄRK 22. JA 23. MAIL 2013

**Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majandus- ja rahaliidu sotsiaalne mõõde”
(ettevalmistav arvamus)**

(2013/C 271/01)

Raportöör: **Luca JAHIER**Kaasraportöör: **Georgios DASSIS**

24. jaanuaril 2013 otsustas Euroopa Ülemkogu eesistuja vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Majandus- ja rahaliidu sotsiaalne mõõde”

(ettevalmistav arvamus).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu sotsiaalse mõõtme allkomitee võttis arvamuse 23. aprillil 2013. aastal vastu hääleteenamusega, vastu hääletas üks liige.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 161, vastu hääletas 50, erapooletuks jäi 47.

1. Ettepanekute kokkuvõte

1.1 **Euroopa majanduslik, sotsiaalne ja poliitiline** liit on endiselt lõpule viimata. Rahaliit käivitati majanduslikke ja sotsiaalseid aspekte piisavalt arvesse võtmata, ent märkimisväärsed majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgedega. Liikumine finants-, fiskaal- ja pangandusliidu suunas on nüüd käivitunud, ent Euroopa Liidul puuduvad vastavad eelarvevahendid sellega kaasneva, majanduskasvu ja sotsiaalset ühtekuuluvust toetava poliitika jaoks. Samal ajal on edusammud sotsiaalse ja poliitilise liidu suunas endiselt peatunud. Ent majandus-, raha- ja sotsiaalliit sõltuvad üksteisest vastastikku, nad toetavad ja tugevdavad üksteist. Koos peaksid nad looma käegakatsutavama, reaalsel elul põhineva Euroopa, millega kodanikud suudavad suhestuda ning mida investorid, tootjad, töötajad ja tarbijad võivad usaldada ja omaks võtta. See tähendab dünaamilisemat Euroopat

konkurentsivõime, aruka ja kaasava majanduskasvu, majanduslike võimaluste ja tööhõive suurendamiseks ning kõigi sotsiaalsete õiguste tõhusaks nautimiseks. Sellise tasakaaluta ei ole poliitilisel liidul tulevikku.

1.2 2008. aastast kuni veebruarini 2013 kasvas töötuse määr 27-liikmelises Euroopa Liidus 7 %-lt 10,9 %ni, mis kokku tähendab 26,4 miljonit töötut. Samal ajal on euroala töötuse määr kerkkinud isegi 12 %ni – see on kasvanud 19 riigis ja langenud 8 riigis. Praegu on 27-liikmelises ELis töötä 5,7 miljonit noort (23,5 %), samas kui 2013. aasta algul oli töötuse

kogumäär USAs 7,7 % ja Jaapanis 4,2 %⁽¹⁾. Need arvud on täielikult vastuolus strateegia „Euroopa 2020” eesmärkidega ja seetõttu on komitee seisukohal, et äärmiselt tähtis on käsitleda meie konkurentsivõime vähenemist, luua suuremat majanduskasvu ja rohkem töökohti ning vähendada vaesust. Oluline on luua tugevdatud järelevalvemehhanism, et jälgida majandus- ja rahapoliitika mõju sotsiaalsele olukorrale ja tööturule liikmesriikides. Samuti tuleks sotsiaal- ja tööhõivepoliitilised meetmed kaasata sätetesse, mis käsitlevad liikmesriikide majanduspoliitika jälgimist Euroopa poolaasta raames. Komitee on seisukohal, et nende dramaatiliste arvude valguses ei ole seesugune lähenemisiis mitte ainult pakiliselt vajalik, vaid ka täielikus kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 9, mis käsitleb ELi sotsiaalse ja säästva arengu eesmärgi. Majandus- ja rahaliidu sotsiaalne mõõde vajab selgeid vahendeid, näitajaid ning kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid eesmärgi, mis on sama tõhusad nagu majandus- ja rahaliidu majandus- ja finantskohustused. ELi juhtide olulisim ülesanne on tuua Euroopa ideaal taas inimestele lähedale.

1.3 Käivitada tuleks uus **Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava**, et toetada samme tihedama finants-, pangandus- ja fiskaalliidu suunas. Programmis tuleks seada selged **käegakatsutavad** kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed **eesmärgid**, mis tuginevad strateegias „Euroopa 2020” juba seatud eesmärkidele ja parandavad neid. Eelkõige puudutab see jõupingutuste toetamist sellistes valdkondades nagu Euroopa reindustrialiseerimine, **massilise töötuse vähendamine ja kaotamine, sotsiaalsete põhiõiguste tagamine, ettevõtluse ja uute töökohtade loomise edendamine, vaesusevastane võitlus, sotsiaalse kaasatuse toetamine, sotsiaalsete investeeringute lihtsustamine, kõrghariduse ja kutsekoolituse edendamine ning sotsiaalse juhtimise arendamine ja osalusel põhinev pühendumine** Euroopa projektile. Uut Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava tuleks – vastavalt sobivusele – ellu viia õiguslike ja muude kui õiguslike meetmete abil kas kogu ELis või tõhusatut koostöö raames. See peaks üheaegselt hõlmama **Euroopa majanduse elavdamise kava, Euroopa sotsiaalsete investeeringute paketti, Euroopa sotsiaalse mõju hinnanguid, Euroopa noortegarantiid ja ühtset Euroopa oskuste passi** ning tagama **horisontaalse sotsiaalklausli ja sotsiaalsete põhiõiguste ning kodanikuaktiivsuse** austamise. Tegevuskavas tuleks samuti uurida ja edendada Euroopa kodanike õigust tagatud miinimumsissetulekule.

1.4 Komitee pakub välja **kaks uut uurimisalgatust**: 1) anda majanduslikult elujõulistele sotsiaalsele investimisprojektile välja **Euroopa sotsiaalvõlakirjad**, mida suunatakse **Euroopa sotsiaalmeetmete fondist** ja mille kasutamist

lihtsustavad pädevad ELi asutused, ent mida rahastavad, omavad, juhivad ja jälgivad läbipaistvalt kodanikuühiskonna (era- ja avaliku sektori ning kooperatiivsed) sidusrühmad, ja 2) luua **Euroopa töötute haridusvõrgustik**, mis pakub tööturu vajadustele vastavaid pikaajalisi, tõhusaid ja kvaliteetseid haridusvõimalusi. Selleks antakse välja **püriülesed haridusvautšerid** ja luuakse ERASMUSE-tüüpi ainepunktisüsteemid, et suunata töötuid uute haridusväljavaadete juurde, arendada uusi kognitiivseid ja erialaseid oskusi, avada karjäärivõimalusi ja aidata neil pöörduda tagasi Euroopa tööturule. Samal ajal eeldab vaba liikumist võimaldav Euroopa kindlamat ja ajakohastatud alust liikuvusele (näiteks teistes liikmesriikides töötavatele inimestele kohalduvad asjakohased õigused teabele ja toetusele), et lihtsustada inimeste ühendusesisest liikuvust töö otsimisel kogu ELis, tagades seejuures võrdsed lähtetingimused ausaks konkurentsiks ning sotsiaalsete põhiõiguste ja kollektiivlepingute austamise.

2. Majanduse juhtimine eeldab sotsiaalset mõõdet

2.1 On üldteada, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsus üles ulatuslikult suurendama jõupingutusi **majandusliku, sotsiaalse ja poliitilise liidu** loomiseks.

2.2 **Majandusliit** peaks hõlmama **finants- ja pangandusliitu**, sel peaks olema ühine hoiuste tagamise skeem, ühine pangakriiside lahendamise fond ja ELi-ülene järelevalve. **Fiskaalliit** peaks põhinema ühistel võlainstrumentidel. Seda tuleks ellu viia eelarvedistsipliini, eelarve konsolideerimise ja **dünaamilisema Euroopa majanduskasvumudeli** raamistikus, millega kodanikud suudavad suhestuda ning mida investorid, tootjad, töötajad ja tarbijad võivad usaldada. Ületada tuleks jätkuv ebakindlus euroala terviklikkuse osas, kuna see kahjustab inimeste ja ettevõtete usaldust. 2012. aasta juuni tippkohtumine, sh **majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkulepe** ja selleks kavandatud 180 miljardi euro suurune eelarveeraldis koos Euroopa Keskpanga lubadusega teha kõikvajalik, et lõhkuda nõiarering nõrkade pankade, riigivõla ja ebajätkusuutlike intressierinevuste vahel, annab põhjust Euroopa majandusraamistiku suuremaks usaldamiseks. Euroopa vajab uut investeerimiskava,⁽²⁾ et suurendada vahendeid reindustrialiseerimise toetamiseks, majanduskasvu taastamiseks ja võitluseks töötuse vastu.

⁽¹⁾ Eurostati andmed, <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>

⁽²⁾ Teatud liiki uus Marshalli plaan: vt EMSK arvamus teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut”, ELT C 143, 22.5.2012, punktid 2.8 ja 2.13. Vt ka komisjoni „Roheline raamat Euroopa majanduse pikaajalise rahastamise kohta”, COM(2013) 150 final/2, 9.4.2013.

2.3 Ent see on vaid üks aspekt. Samal ajal on kokkuhoi-meetmete tagajärgedel olnud laastav mõju sotsiaalsele ühtekuuluvusele, sotsiaalkaitsele, kaasavale tööturule ja vaesuse tasemele. Praegu on Euroopa Liidus 26 miljonit töötut ja 120 miljonit inimest kannatab vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse all. Majanduse elavdamise, rahandusliku stabiilsuse, säästva majanduskasvu ja konkurentsivõime eesmärgi ei saavutata ilma sotsiaalse mõõtme uuendamiseta. **14.–15. märtsil 2013 toimunud Euroopa Ülemkogu kevadisel tippkohtumisel** tunnustati lõpuks seda reaalsust ja kutsuti liikmesriike üles **kaasama sotsiaalpoliitika majandusjuhtimise tõukejõudude sekka eelkõige Euroopa poolaasta rõhuasetuse muutmise teel**, et toetada tööhõivet, sotsiaalseid investeeringuid, sotsiaalset kaasatust ja sotsiaalsete eesmärkide süvalaiendamist⁽³⁾. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab teadmiseks selle uue rõhuasetuse sotsiaalpoliitikale riiklikul tasandil, ent peab vajalikuks ka ELi-ülest juhtimist sotsiaalpoliitiliste meetmete, sotsiaalsete investeeringute ja sotsiaalse võrdlusanalüüsil.

2.4 Seega on aeg **rajada** sotsiaalse Euroopa raamistikus **majandus- ja rahaliidu sotsiaalne sammas**, ilma milleta on jätkuvalt oht, et kodanikud taganevad Euroopa projektist tervikuna. Praegused suundumused Euroopa sotsiaalses tasakaalustamatuses mitte ainult ei õhusta majanduskasvu ja sotsiaalse ühtekuuluvuse jätkusuutlikke lahendusi, vaid kujutavad endast 2014. aastal toimuvate Euroopa Parlamendi valimiste jaoks põhjanevat väljakutset, kus ühel pool on need, kes vaatavad majanduse taastamise lootuses Euroopa mõõtme suunas, ja teisel pool need, kes pöörduvad riiklike alternatiivide juurde. Euroopa Parlamendi valimistel koonduvad arvamused ja hääled. On oluline, et need valimised oleksid hüppelauaks ja mitte piduriks **enamale Euroopale, kodanikele, perekondadele ja ettevõtetele lähemal seisvale Euroopale ning sotsiaalsemale Euroopale**.

2.5 **Sotsiaalseid põhiõigusi** ei saa lahutada kodaniku- ja poliitilistest õigustest ning aluslepingutest tuleneb kohustus neist kinni pidada ja neid edendada. Troika liikmetena peavad komisjon ja Euroopa Keskpank lähtuma kogu oma tegevuses sotsiaalsetest põhiõigustest tulenevatest kohustustest. Majandus- ja rahaliidu sotsiaalse mõõtme raamistikus peaks komisjon tõhusalt jälgima ja hindama sotsiaalsetest põhiõigustest täielikku kinnipidamist ning selle tagama.

3. Uue Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava ja sotsiaal-investeeringuid käsitleva kokkuleppe suunas

3.1 2008. aastal võttis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastu ELi eesistujariigi Prantsusmaa taotlusel koostatud ettevalmistava arvamuse, milles esitati ettepanek käivitada vajalik **Euroopa uus sotsiaalvaldkonna tegevuskava**. Arvamuses

viidati komitee teedrajavale tööle töötajate sotsiaalseid põhiõigusi käsitleva ühenduse harta, 1989. aasta Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava ja eelnimetatust tuleneva, ühtse turu, aluslepingute ja ELi tegevusega üldiselt seotud sotsiaalvaldkonna õigustiku koostamisele kaasaaitamisel. Arvamuses sedastati, et „Euroopa uus sotsiaalvaldkonna tegevuskava on vajalik selleks, et **Euroopa Liidu sotsiaalne areng vastaks majanduse ja turu arengule**”. Hoolimata ELi Prantsusmaa eesistumise ajal toimunud tööhõive ja sotsiaalküsimuste eest vastutavate ministrite mitteametlikul kohtumisel saadud toetusele, jätsid komitee arvamuse peagi varju majanduskriis ja viis pöörast aastat, mille vältel üritati päästa majandus- ja rahaliitu ning suurendada majanduslikku ühtekuuluvust euroalal. Nüüd on kindlalt saabunud aeg Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava idee juurde tagasi tulla, et koos vastavate sotsiaalse ühtekuuluvuse ja sotsiaalpoliitika meetmetega pidada sammu majandusjuhtimise uute vormidega ja neid toetada.

3.2 2008. aasta arvamuses kutsus komitee üles uue Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava **mitmetasandilisele juhtimisele**, mis põhineks õiguslikel meetmetel, sotsiaaldialoogil, kodanikuühiskonna dialoogil, kaas- ja isereguleerimisel, avatudkoordineerimisel, sotsiaalpoliitika süvalaiendamisel, tõhustatud koostööl ja kodanike algatusõigusel. Sellega ei loodud meetmete hierarhiat, oluline oli ainuüksi toimivus, säilitades **ühenduse meetodi** ja austades uut horisontaalset **sotsiaalklauslit** (ELi toimimise lepingu artikkel 9). Samuti kutsuti arvamuses üles võtma finantskohustusi, nt Euroopa Sotsiaalfondi sihipärasema ja kättesaadavama kasutamise kaudu, kaaluma Euroopa sotsiaalvaldkonna innovatsioonifondi loomist, et toetada uusi eksperimentaalset laadi sotsiaalalgatusi, ja üleeuroopalise laenuvahendi ideed sotsiaalse infrastruktuuri arendamiseks.

3.3 Vahepeal on komitee hoogustanud oma üleskutseid kohaldada **ühenduse meetodit** ja austada siduvat horisontaalset **sotsiaalklauslit**. Samuti on komitee teinud konkreetse ettepaneku sõlmida **Euroopa kokkulepe sotsiaalinvesteeringute kohta**, tagamaks, et majandusjuhtimise ja Euroopa poolaasta rakendamise raamistikus kohaldatud kokkuhoiumeetmeid ja poolautomaatseid karistusi kompenseeritakse sotsiaalse mõju hinnangute ja sotsiaalsete põhiõiguste austamisega, tõelise pühendumisega strateegia „Euroopa 2020” vaesusevastase võitluse eesmärkide saavutamisele ning Euroopa **sotsiaalse juhtimise** üldise arendamisega.

3.4 Komiteed julgustab asjaolu, et Euroopa Parlament rõhutas hiljuti **vajadust Euroopa sotsiaalpakti järele** ning tööhõive ja sotsiaalsete sihtmärkide järele eelarvedistsipliini siduvas järelevalves, samuti selle järele, et iga-aastases majanduskasvu analüüsis võetaks arvesse sotsiaalmudeli jätkusuutlikkust,

⁽³⁾ Euroopa Ülemkogu järeldused, 14.–15. märts 2013, EUCO 23/13.

ning vajadust **integreeritud tööhõive ja sotsiaalpoliitika raamistiku järele, mis oleks viies põhiosa majandus- ja rahaliidu tegevuskavas** ⁽⁴⁾. Samuti tervitab komitee Euroopa Ülemkogu eesmärgi esitada 2013. aasta juuni tippkohtumisel meetmed ja ajaliselt piiritletud tegevuskava majandus- ja rahaliidu sotsiaalse mõõtmise saavutamiseks ⁽⁵⁾. Ka komisjoni volinik László Andor on hiljuti rõhutanud vajadust nn inimnäolise rahaliidu järele, samuti seda, et tema arvates tuleb majandus- ja rahaliidus sotsiaalset mõõdet mõista kui majandus- ja rahaliidu eeskirjade, juhtimismehhanismide, fiskaalsuutlikkuse ja teiste poliitiliste vahendite võimet **tagada, et samaaegselt taotletakse majanduslikku tõhusust ja sotsiaalsed võrdsust** ⁽⁶⁾. Komiteed julgustavad ka Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy järeldused 14. märtsi kolmepoolset sotsiaaltippkohtumisel, mille kohaselt „on Euroopa sotsiaalmudel jätkuvalt oluline väärtus ja ülemaailmne konkurentsieelis” ning „**meil on vaja leida mehhanismid, mille abil vähendada liidus sotsiaalseid erinevusi**” ⁽⁷⁾. Komisjoni avaldatud sotsiaalsete investeeringute pakett, milles antakse liikmesriikidele suuniseid toetamiseks sotsiaalkaitset ja sotsiaalset kaasatust, ⁽⁸⁾ läheb sotsiaalse mõõtmise näitajate arendamise suunas. Ent komitee leiab, et ELi tööhõive ja sotsiaalse ebavõrdsuse tulemustabel vajab samuti pühendunumat raamistikku ELi-ülestele meetmetele. Seetõttu kordab komitee vajadust tervikliku, proaktiivse **Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava** järele, mida iseloomustaks mitmetasandiline juhtimine. Sellesse tuleb kaasata nii seadusandlikes kui ka muudes kui seadusandlikes meetmetes osalevad asjaomased pädevad **Euroopa ametiasutused, organid ja sidusrühmad**, kelle ülesandeks oleks vähemalt saavutada strateegias „Euroopa 2020” seatud sotsiaalsed eesmärgid ja eelistatult neid parandada.

4. Konkreetseid ettepanekud

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab strateegia „Euroopa 2020” eesmärgi, rõhutades asjaolu, et oluline on käsitleda meie konkurentsivõime vähenemist, luua suuremat majanduskasvu ja rohkem töökohti ning vähendada vaesust. Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 9, täpsemalt sellega, mis puudutab „kõrge tööhõive taseme edendamise, piisava sotsiaalse kaitse tagamise, sotsiaalse tõrjutuse vastase võitluse ning hariduse, koolituse ja inimeste tervise kaitse

kõrge tasemega seotud nõudeid”, kutsub komitee üles koostama siduvama ja asjakohaselt rahastatud **ELi-ülese sotsiaalvaldkonna tegevuskava koos kohustustega**, mis sisaldab järgmisi konkreetseid eesmärgi.

4.1 **Euroopa poolaasta** abil tuleb hõlmata **tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse standardid** samasse järelevalveraamistikku, milles toimuvad majanduspoliitika kooskõlastamine ja struktuurireformid. **Mõõdetavad Euroopa tööhõive- ja sotsiaaleesmärgid** tuleb ühitada ja integreerida stabiilsuse ja majanduskasvu eeskirjadega, mis reguleerivad võla ja puudujäägi alaseid eesmärgi. Tuleb kohaldada vastavaid **kohandamismehhanisme**, et vähendada nii makromajanduslikku kui ka **sotsiaalset ebavõrdsust**. Selle eesmärk on edendada arukat ja jätkusuutlikku majanduskasvu, kvaliteetseid töökohti, juurdepääsu kvaliteetsetele ja taskukohastele üldhuviteenustele ning sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamist kogu ELis. Lühiajaline majanduslik tõhusus ei tohi tulla pikaajaliste **sotsiaalkapitali investeeringute** arvelt. Tuleb hinnata eelarve konsolideerimise meetmete mõju majanduskasvule, tööhõivele ja sotsiaalsele kaasatusele. Struktuurireformidega peavad kaasas käima **Euroopa solidaarsusmehhanismid**. Tagamaks, et ELi kodanikud toetavad tõelist majandus- ja rahaliitu, peavad riiklikud reformikavad **toetuma nõuetekohasele sotsiaalsele ja kodanikuühiskonna dialoogile** ning asetuma sellisesse **Euroopa sotsiaalse mõõtmise dünaamikasse**, mis ei vallanda võistlust üha madalamate hindade pärast, mis põhjustaks langetamissuunalist konkurentsi, palkade deflatsiooni ja väiksemat kogunõudlust. **Tagatud peavad olema vabad ja sõltumatud kollektiivlääbirääkimised**. **Euroopa sotsiaaldialoog** peab etendama olulist rolli uue majandusjuhtimise arengus ja toimimises. **Paremini tuleb jälgida ja järgida üleeuroopalisi sotsiaalseid põhiõigusi**.

4.2 **Euroopa Sotsiaalfond ja Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond** tuleb tõsta tasemele, mis vastab olukorrale, mida eesistuja Herman Van Rompuy nimetas Euroopa tööhõive- ja sotsiaalsest olukorrast rääkides „inimlikuks tragöödiaks ja sotsiaalseks hädaolukorraks” ⁽⁹⁾. See olukord vajab selgelt „mitmeaastase finantsraamistiku kohustuslikku ja ulatuslikku läbivaatamist”, nagu nõutakse Euroopa Parlamendi 13. märtsi resolutsioonis ⁽¹⁰⁾. Resolutsioonis mainitud paindlikkusemehhanismide, parlamendi ja nõukogu vahel toimuvate läbirääkimiste ning mitmeaastase finantsraamistiku väga soovitava struktuurilise läbivaatamise raames tuleb Euroopa Komisjoni algse

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi raport koos soovitusetega komisjonile Euroopa Ülemkogu eesistuja, Euroopa Komisjoni presidendi, Euroopa Keskpanga presidendi ja eurorühma esimehe aruande „Tõelise majandus- ja rahaliidu suunas” kohta (2012/2151(INI)), lk 29, ja Euroopa Parlamendi tööhõive ja sotsiaalvaldkonna komisjoni sellega kaasnev arvamus, ettepanek J ja soovitus 6.

⁽⁵⁾ Euroopa Ülemkogu järeldused majandus- ja rahaliidu väljakujundamiseks, vastu võetud 14. detsembril 2012, punkt 12b.

⁽⁶⁾ Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse voliniku László Andori sõnavõtt Euroopa Ametiühingute Konföderatsioonis (28. jaanuar 2013, Madrid).

⁽⁷⁾ „Tahtsin esitada selle üldisema ülevaate enne, kui käsitlen nüüd veidi põhjalikumalt ühte selle aspektidest, mis on tänase kohtumise keskmes – majandus- ja rahaliidu sotsiaalset mõõdet. Euroopa sotsiaalmudel on jätkuvalt oluline väärtus ja ülemaailmne konkurentsieelis.” – Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy märkused pärast kolmepoolset sotsiaaltippkohtumist, Brüssel, 14.3.2013, EUCO 68/13.

⁽⁸⁾ Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks – sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi rakendamine aastatel 2014–2020, COM(2013) 83 final.

⁽⁹⁾ „Selle tulemusena üha suurem hulk inimesi lihtsalt lahkub tööturult, jättes pooleli mis tahes koolituse ning sattudes marginaliseerumise ohtu (15-24-aastaste seas võib see arv olla isegi 13 %). See on inimlik tragöödia ja sotsiaalne hädaolukord.” Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy kõne Brüsselis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitees 17. jaanuaril 2013, EUCO13/13.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi 13. märtsi 2013. aasta resolutsioon 7.–8. veebruaril kokku tulnud Euroopa Ülemkogu järelduste kohta mitmeaastase finantsraamistiku kohta (2012/2803(RSP)), punkt 9.

ettepaneku summad vähemalt uuesti kinnitada, sealhulgas eraldatavate ELi omavahendite asjakohasema kasutuse abil ning suurendades märkimisväärselt territoriaalse ühtekuuluvuse fondi ja sotsiaalfondi, hariduse ja koolituse ning globaliseerumise kohanemise fondi vahendeid.

4.3 Samal ajal peab EL pakkuma paremat **tuge vastutustundlike sotsiaalinvesteeringute tegemiseks ning sotsiaal-majanduse** toetavale rollile, eelkõige viies taas sisse assotsiatsioonide ja vastastikuste ühingute Euroopa põhikirjad, hõlmates struktuurifondide kavandamisse selgesõnaliselt sotsiaalsete ettevõtete alustamise ja arendamise programmid, lihtsustades sotsiaalset märgistamist ning võttes kompenseerivaid meetmeid ja tehes riigihangetes soodustusi kindla sotsiaalse väärtusega ettevõtetele. Samuti tuleb luua **Euroopa sotsiaalvaldkonna innovatsioonifond**, et taastada väärtuslikke riikidevahelisi katseprojekte, mille eesmärk on võidelda tööturul diskrimineerimise ja ebasoodsamasse olukorda sattumisega. Need projektid jäid toeta, kui Euroopa Komisjon lõpetas programmi *Equal*.

4.4 Samuti on väga oluline teha kõik vajalik ja võtta vajalikke tööhõivemeetmeid, et **tugevdada Euroopa tööstust** ja saavutada 2020. aastaks eesmärk, et 20 % SKPst tuleb tööstusest. Komitee rõhutab, kui oluline on ettevõtete **konkurentsivõime**, mis tuleb saavutada sidusa **Euroopa raamistiku** abil.

4.5 EL peab **tegutsema noorte nimel**, sest vastasel juhul on oht, et noored võõranduvad üldse tervest Euroopa projektist. **Noorte tööhõivekriisi** suur ulatus Euroopas vajab realistlikumat ELi eelarvet kui need ebapiisavad 6 miljardit eurot, mis on välja pakutud **Euroopa noorte tööhõivepaketi ja noortegarantii** jaoks, et tagada töötutele noortele tööhõive, koolitus või haridus, eelkõige seal, kus seda kõige enam vaja on. Piisavate rahaliste vahenditena võidakse Euroopa noortegarantiid pidada vaid näiliseks. ELi juhupositsiooni tuleks tugevdada ka **ühtse Euroopa oskuste passi** abil, laiendades Euroopa kvalifikatsioonniraamistikku nii, et ühendatakse kõik oskused ja kvalifikatsioonid, mis on omandatud formaalse, informaalse ja mitteformaalse õppe käigus. Selgelt on vaja **koole, ettevõteteid ja sotsiaalpartnereid ühendavat Euroopa partnerlusvõrku** koos sarnaste strateegiliste koostoitmetega, mis asetavad kõrghariduse ja elukestva õppe töökohtade loomise, oskuste sobimatuse probleemi lahendamise ning tööalase konkurentsivõime, innovatsiooni ja ettevõtluse edendamise keskmesse. Euroopa poolaasta

peab tagama, et meetmed riigivõla ja eelarvepuudujäägiga toimetulekuks ei ohustaks avalikke investeeringuid haridusse ja koolitusse.

4.6 **Euroopa majanduse jätkusuutliku elavdamise kava keskmes peavad olema tegelikud töökohad, inimväärne töö ja sotsiaalsete õiguste kaasaskantavus.** Euroopa sotsiaalmudel on väärtus, mis meelitab ligi välisinvesteeringuid ja soodustab ettevõtluse arendamist Euroopas. Seda tuleb väärtustada, julgustades tegema maksusoodustusi tööhõivet loovale tegevusele, nagu mikroettevõtted ja tööeline füüsilisest isikust ettevõtjana töötamine. Üleeuroopalises tööhõive ja tööturu poliitikas tuleb **tagada sotsiaalsed standardid**. Konkurentsivõime ja paindlikkus peavad käima käsikäs inimväärsete töö- ja palgatingimustega, mis ei jää alla vaesuspiiri. **Euroopa sotsiaalpartneritel on eriline ülesanne** lahendada oma tööprogrammi abil töötavate vaeste probleem.

4.7 **EL peab tegutsema tõsisemalt ja käegakatsutavamalt vaesuse vähendamisel ja kaotamisel.** Euroopas vaesuse aktiivsel kaotamisel saadav majanduslik ja sotsiaalne kasu on kulutõhusam kui kestev majanduslik ja sotsiaalne kahju, mis tekib tegevusetusest või vaesust süvendavatest meetmetest. Vähemalt tuleb Euroopa poolaasta raames aktiivselt püüelda **strateegia „Euroopa 2020” juhtalgatuse kohustuste (st vähendada vaeste arvu 20 miljoni võrra)** täitmisele, selle asemel et neid õõnestada eelarvepuudujäägi vähendamise meetmetega. Kõigepealt on selleks vaja paremaid üleeuroopalisi näitajaid, millega mõõta vaesuse mõju ning tagada vaesust süvendada ja majanduse elavdamist pidurdada võivate riiklike reformikavade ja kokkuhoiumeetmete nõuetekohane jälgimine ja nende võimalik parandamine. Komitee analüüsib **tagatud miinimumsissetuleku süsteeme** liikmesriikides, et leida ja levitada häid tavaid kogu ELis. Komitee on toetanud ka Euroopa Parlamendi üleskutset uurida ja kavandada õigusakti ettepanekut kehtestada piisav miinimumsissetulek, mis moodustaks vähemalt 60 % iga liikmesriigi mediaansissetulekust⁽¹¹⁾. Võiks luua sihtotstarbelise **Euroopa vaesusevastase solidaarsusfondi**, et võtta selliseid sissetulekutoetuse meetmeid nagu Euroopa poolaasta sotsiaalse stabiilsuse ja kohandamismehhanism. Komitee kordab ka oma ettepanekut, et 20 % kõigist sotsiaalfondi vahenditest eraldataks sotsiaalse kaasatuse edendamiseks ja vaesusega võitlemiseks.

⁽¹¹⁾ Komitee nõuab üksikasjalikku tegevuskava aktiivse kaasamise strateegiate kohalikul tasandil rakendamise kohta. Ta toetab Euroopa Parlamendi üleskutset komisjonile uurida, milline mõju on õigusakti ettepanekul kehtestada piisav miinimumsissetulek, mis moodustaks vähemalt 60 % iga liikmesriigi mediaansissetulekust. (ELT C 248, 25.8.2011, lk 130).

4.8 Oluline on Euroopa ligipäasetavuse akt, et tagada puuetega inimestele liikumisvabadus ja juurdepääs kaupadele, teenustele ja hoonetele. Selle saavutamiseks võiks üks konkreetne ja tõhus vahend olla **Euroopa liikuvuskaart**. Komisjon peaks samuti välja töötama **ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni mõju hindamise vahendi** ning hõlmama selle Euroopa poolaasta protsessi.

4.9 Samuti tuleb koostada **ELi võrreldavate ja mõõdetavate näitajate metoodika ja raamistik tervisekaitse ja tervisealase ebavõrdsuse hindamiseks**, et analüüsida Euroopa poolaasta raames liikmesriikide olukorda.

4.10 Üleeuroopalised sotsiaalstandardid ja heade tavade suunised töö- ja pereelu ühitamise osas, lapsehoiuteenuste kättesaadavus, aktiivsena vananemine, vabatahtlik töö, õigus eluasele ja võitlus kodutusega tuleb samuti integreerida Euroopa poolaasta sotsiaalmõõtmesse.

4.11 Sisserännanud töötajad annavad positiivse panuse majanduse arengusse ja heaolu saavutamisse Euroopas. ELi tööjõu sisserände menetlused peavad olema õiguspärased ja läbiipaistvad. Sisserändelastes õigusaktides tuleb järgida inimõigusi ja tagada võrdne kohtlemine. Komitee leiab, et EL peab tugevdama integratsioonipoliitikat ning võitlust sisserändajate ja vähemuste osas üles näidatava rassismi, võõraviha ja diskrimineerimise vastu.

4.12 Majanduse jätkusuutlik elavdamine nõuab rohkem majanduslikku ja rahalist sümmetriat ning rohkem sotsiaalset ühtekuuluvust kogu ELis. Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava, sealhulgas eelkirjeldatud konkreetset eesmärgid, aitaks luua sidusama sotsiaalbaasi, et koonduda ja ühendada EL taas oma kodanikega. Seega oleks kõige parem saavutada sotsiaalne tasakaal samal ajal nii ELis kui ka majandus- ja rahandusliidus, järgides samas dünaamiliselt subsidiaarsuse põhimõtet. Juhul kui puudub piisav üksmeel või poliitiline tahe ELi sotsiaalset mõõdet selliselt elavdada, pakub komitee välja võimaluse teha tõhustatud koostööd majandus- ja rahaliidus. Seda võiks teha omavahendite, täiendava sotsiaalfondi, Euroopa sotsiaalsete edusammude pakti (mis toetub samadele demokraatlikult kontrollitavatele ja rangetele lepingulistele tingimustele, millele allub ka majanduslik ja rahaline lähenemine) ning sotsiaalsete standardite, eesmärkide ja stabiilsusmehhanismide abil (sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga tuleb arutada seda, kas ja kuidas võiks olla kasu majandus- ja rahaliidu töötuskindlustuse või -hüvitiste süsteemist, mille pakkus hiljuti välja komisjoni volinik László Andor), sobitades tihedama majandus- ja rahaliidu maksu-, eelarve- ja rahastabiilsuse mehhanismid vastava sotsiaalmõõtmega.

4.13 Konkurentsivõime ja majanduskasvu lepingulised kohustused, mida arutati ELi detsembrikuisel tippkohtumisel, peavad olema **demokraatlikult kontrollitavad** ega tohi kahjustada Euroopa sotsiaalset turumajandust, nagu on sätestatud ELi lepingu artikli 3 lõikes 3. Samuti on vaja paremini määratleda ja sätestada **solidaarsusmehhanismid, et toetada** liikmesriikide jõupingutusi. Need võivad järk-järgult võtta tegelike rahaülekannete vormi ning nende esialgne eelarve on 50 kuni 100 miljardit eurot, mis eraldatakse Euroopa stabiilsusmehhanismiga sarnastest mehhanismidest.

4.14 Selleks et saavutada suurem tasakaal ja vastavus aluslepingus sätestatud sotsiaalse turumajandusega, peab majandus- ja rahaküsimuste voliniku suurema rolliga volinike kolleegiumis kaasnema **tööhõive- ja sotsiaalküsimuste voliniku rolli tugevdamine**. Sarnaselt tuleks majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu suuremat rolli tasakaalustada **tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu rolli tugevdamisega**.

4.15 Samuti on selles Euroopa majandusliku ja sotsiaalse juhtimise kontekstis – pöörates erilist tähelepanu Euroopa poolaastale ja strateegiale „Euroopa 2020” – hädavajalik tugevdada nii **Euroopa Parlamendi kui ka liikmesriikide parlamentide** rolli ning tagada **sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide** kaasamine kõigil poliitiliste läbirääkimiste tasanditel.

5. Ettevalmistavad ettepanekud

5.1 Euroopa sotsiaalvõlakirjad

5.1.1 Eelnimetatud ettepanekute kõrval tuleks ehk rohkem mõelda sellele, millistel täiendavatel viisidel kaasata Euroopa kodanikke, kodanikuühiskonda ja ettevõtjatest sidusrühmi Euroopa sotsiaalvaldkonna taaskäivitamise, eelkõige **Euroopa sotsiaalvõlakirjadele** toetuse leidmise ja nende väljaandmise abil. Seeläbi oleks praegusel avalike vahendite nappuse ajal võimalik koguda kindlaksmääratud eesmärkide jaoks täiendavaid vahendeid märkimisväärtusest kasutamata erasäästude varudest.

5.1.2 See algatus oleks sõltumatu aruteludest, mis toimuvad ELis stabiilsusvõlakirjade (võla katte ühiseks tagamiseks) ning majanduse elavdamise ja majanduskasvu võlakirjade (Euroopa majanduse elavdamise kava ühe osana) väljaandmise üle. **Euroopa sotsiaalvõlakirju** ei makstaks riigikassa vahenditest ega kaasrahastataks ELi eelarvemehhanismide vahenditest, vaid neid omandaksid ja neisse investeeriksid kodanikud, ettevõtted, ametiühingud ja kodanikuühiskonna rühmad, kes soovivad

võtta isikliku või ettevõtte sotsiaalse vastutuse, osaledes **Euroopa sotsiaalmeetmete fondis**, mida nad ise rahastavad ja haldavad mõistlike intressimääradega ja mittetulunduslikel alustel, mida kontrollitakse ja reguleeritakse läbipaistvalt ning mida toetavad ja mille tagavad asjakohase summa ulatuses pädevad ELi asutused.

5.1.3 Võlakirjade väljaandmist peaksid **logistiliselt toetama pädevad ELi asutused, korraldama kodanikud ning vastastikku haldama erasektori, ettevõtlus- ja avaliku sektori sidusrühmad**, kes soovivad süsteemis osaleda ja võtta vastutuse Euroopa sotsiaalmeetmete fondi eest. Nad ostaksid, koguksid ja investeeriksid võlakirju vabalt valitud sotsiaalprogrammidesse (eelostatult kavandatud **Euroopa sotsiaalvaldkonna tegevuskava raames**) asjakohaste ELi institutsioonide ja nõuandvate organite tehnilisel toel, et kontrollida nende programmide rahalist jätkusuutlikkust ja võimalikku mõju ühiskonnale. **Sellised sotsiaalsed investeeringud võiksid olla muu hulgas järgmised**: sotsiaalelamud; ühistud ja sotsiaalsed ettevõtted; eneseabi-rühmade toetamine, vastastikused ühingud, kogukonna sotsiaal- ja tervishoiuteenused, haridus-, koolitus- ja ümberõppevõrgustikud, sotsiaalne uuendus-, teadus- ja arendustöö; laenu- ja partnerlused taristute arendamiseks, taluturism, koduvahetus, kultuuriüritused, heategevus jne.

5.1.4 Edaspidi võiks kaaluda ka täiendavaid, struktureeritud plaane Euroopa sotsiaalvõlakirjade arendamiseks, nagu terve rea selliste võlakirjade väljatöötamine, mida mainitud sidusrühmad edendavad ja haldavad kohalikul ja/või riiklikul tasandil. Need võlakirjad, mis vastavad üldise Euroopa süsteemi kriteeriumidele nii eesmärkide kui ka juhtimismeetodite osas, saavad asjakohase Euroopa sertifikaadi, et osaleda üldises skeemis, ja sellel alusel võivad väärtpaberite tellijad saada ka maksusoodustusi.

5.1.5 **Euroopa sotsiaalmeetmete fondi haldusnõukogu** peaks koosnema süsteemis osalevatest sidusrühmadest, kes on esindatud proportsionaalselt vastavalt oma Euroopa sotsiaalvõlakirjadesse tehtud investeeringute tasemele, ning saama logistilist

ja nõuandvat abi asjakohastelt ELi organitelt (sh Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee).

5.2 Euroopa töötute haridusvõrgustik

5.2.1 Euroopa massiline töötus ei saa lahendust ei lühikeses ega keskpikas perspektiivis, isegi kui majanduskasvu prognoosisid 2014. aastaks paranevad ning üleeuroopalised stiimulid hakkavad oma mõju avaldama. Euroopa tööturg peab muutuma sobivamaks tööjõu vaba liikumise jaoks, oskuste viimiseks sinna, kus neid vajatakse, ning õppimaks tagasipöördumiseks ja arenguks vajalikke oskusi. On väga oluline, et Euroopa tööjõud oleks aktiivne, eelistatult täis- või osajaga töötades või vastasel juhul osaledes hariduses, õppes või ümberõppes. Oluline on tagada hariduse tõhusus, tulevikku suunatus, uuenduslikkus ja vastavus tööturu vajadustele. Paljud haridus- ja koolituskavad on pigem lühiajalised, pakkumata sageli kava lõppedes jätkusuutlikke töövõimalusi. Töötuks jäänud vanemate inimeste osalemine sellistes kavades on vähem tõenäoline. Tuleks kaaluda võimalust võtta kasutusele pikaajalisem lähene-misviis koos Euroopa mõõtmega, tuginedes sealhulgas Euroopas end juba tõestanud headele tavadele, nagu täiskasvanuhariduse programm Rootsist aastatel 1997–2002 või kaheosaline õppe-süsteem Saksamaal ja Austrias. EL võiks vahest aidata luua **Euroopa töötute haridusvõrgustiku**, millega pakkuda töötutele kõikehõlmavat kaheaastast haridust, et nad saaksid muuta oma karjääri, osaleda töö-, koolitus- või haridusalases vahetuses teistes liikmesriikides **piiriüleste haridusvautšerite** abil koos ainepunktide ülekandmisega ning saavutada lõpuks vastastikku tunnustatud kutsequalifikatsiooni.

5.2.2 Kui sellele süsteemile antakse piisavad vahendid ja see võetakse liikmesriikides laialdaselt kasutusele, võib ta kõnealuste programmidega vabatahtlikult ühinenud töötajatega sõlmitud täpsete lepingutingimuste kontekstis võimaldada leida kvaliteetsed töökohad paljudele pikaajalistele töötutele, kes ei oleks muul juhul kindlasti tööd leidnud. See avaldaks positiivset mõju nii asjaomastele inimestele endile kui ka kõigi ELi riikide kogu sotsiaalsele kapitalile.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Kümme aastat pärast kasutuselevõttu: kuhu euro suundub?” (ELi majanduslik ja poliitiline tulevik ning uus alusleping) (omaalgatuslik arvamus)

(2013/C 271/02)

Raportöör: **Carmelo CEDRONE**

12. juulil 2012. aastal otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt oma kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Kümme aastat pärast kasutuselevõttu: kuhu euro suundub?” (ELi majanduslik ja poliitiline tulevik ning uus alusleping).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 4. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 134, vastu hääletas 27, erapooletuks jäi 22.

1. Järeldused ja ettepanekud euro tuleviku kohta

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab euro ning majandus- ja rahaliidu (EMU) loomist Euroopa projekti kõige tähtsamaks verstapostiks. See oli osa liidu strateegilisest kavast visiooni raames, millest said alguse Euroopa Sõe- ja Terasühendus (ESTÜ) ning Rooma leping. See oli suur ja julge ettevõtmine, kihlvedu tuleviku üle, mis sütitas palju lootusi ja kulmineerus üldise veendumusega, et ühisrahas sisalduva potentsiaali abil võiks ületada viimase vastupanu, mis takistas majandus- ja raha- ning poliitilise liidu elluviimist, nagu oleks vaja olnud. Sellegipoolest on euro endiselt ja edaspidi kõige selle eeltingimus.

1.2 Ent pärast 20 pika aasta möödumist tuleb tunnistada, et läks teisiti. Võib-olla selle pärast, et euro kogu selle aja vältel ei kogenud tõsisid tagasilööke, või võib-olla usalduse jätkuva puudumise tõttu Euroopas võlausaldajatest riikide ja võlgnikest riikide vahel, mis kokkuvõttes tähendab ühtekuuluvuse ja usalduse puudumist valitsejate vastu. Nii jäid kõik meeleldi oma loorberitele puhkama ja saavutatud heaolu nautima. Kõik tundus justkui sujuvat, ent see oli üksnes näiline. ELi haaranud rahvusvaheline majandus- ja finantskriis pani häirekellad lööma ja tõi plahvatuslikult välja **majandus- ja rahaliidu struktuuris sisalduvad** piirangud ja **vastuolud**, võttes eurolt atraktiivsuse. Alguses usuti, et EMU toimima panekuks oleks piisanud mõnest „raamatupidamiseeskirjast”, nagu stabiilsuspakt, samas kui probleem ei olnud mitte tehniline, vaid majanduslik ja poliitiline.

1.3 Komitee on teadlik stabiilsuse tähtsusest. Stabiilsus on aga vajalik mitte ainult hindade ning majandus- ja finantsasutuste, vaid ka poliitika ja sotsiaalingimuste jaoks. Nimelt on kodanikel mulje, et kriis läheb kõige kallimaks maksma just neile, et võla tasumine on nende kohus, mitte kriisis otsustavat rolli omanud pankade kohus, ning et see on ebaõiglane. Komitee on veendunud selles, et kokkuhoiupoliitikat ei saa jätkata väga pikalt. Mõnes riigis on piirid juba ületatud.

1.4 Seetõttu on komitee seisukohal, et ühisraha on jätkusuutlik üksnes juhul, kui suudetakse koondada euroalariikide majanduspotentsiaal ja suurendada nende konkurentsivõimet tervikuna: eesmärgid, mis nõuavad nii majanduslikku kui ka poliitilist teotahet. Ei piisa väikesest ajutisest hooldusest. Vaja on astuda otsustav samm, ühendades mitte ainult raha ja majanduse, vaid poliitika, suveräänsuse, inimesed ja Euroopa rahvaste vahelise dialoogi võime. Meil on vaja rohkem poliitilist integratsiooni ja vähem valitsusepoolset kontrolli ning sotsiaalset turumajandust, et uuesti käivitada majanduskasv ja tööhõive ning et eurot peetaks uuesti eeliseks ja mitte nõrkuseks.

1.5 Arvamusest ilmneb selgelt, et komitee ettepanekud on ennetavad, samas kui komisjoni ja nõukogu pakutud lahendused kriisile on olnud enamjaolt reageerivad. Tasub meenutada näiteks seda, et majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepingus on rõhuasetus stabiilsusel, kuid ei pakuta sellele vaatamata välja ühiseid rahalisi vahendeid majanduse elavdamiseks ja tööhõive edendamiseks, isegi kui ühtse järelevalvemehhanismi leping on tähtis edusamm, kuigi puudub poliitilise liidu usaldusväärne ja konkreetne tegevuskava. Euroopa peab hakkama uuesti looma jõukust, et seda oleks võimalik õiglaselt jagada. See on parim viis rahulolematuse vähendamiseks. Ei saa ega tohi peale suruda kokkuhoiupoliitikat.

1.6 Komitee nõuab seevastu, nagu on püütud mitmel korral näidata, et viidaks läbi tõe väljaselgitamise tegevus euro ja Euroopa kohta (et neid säilitada), nende poliitiliste ja majanduslike piiride, kasu ja kahjude kohta; selle kohta, kes vastutab praeguse olukorra põhjustamise eest. Tuleb tegutseda kiiresti; enam ei ole aega retoorikaks, trikkideks ja juttudeks. See on ainus viis, kuidas vältida juba ammu manduva Euroopa hääbumist. Seetõttu oleks parem mitte süüdistada populismis neid, kes avaldavad meelt pealesurutud kokkuhoiumeetmete vastu. EL peab õppima teisi kuulama, loobudes üleolevast suhtumisest. Ta ei saa enam kurti teeselda.

Ettepanekud majandus- ja rahaliidu täiendamiseks: puudulikud aspektid

Majanduslikud aspektid

1.7 Komitee on seisukohal, et parim viis EMU täiendamiseks, majanduslanguse vältimiseks, riikide võla vähendamiseks ja eelarvete stabiliseerimiseks on praegune ELi majanduskultuuri aluspõhimõte (stabiilsus majanduskasvu jaoks) ümber pöörata, lähtudes majanduskasvust – ja mitte kokkuhoiupoliitikast – ning tehes sellest põhieesmärgi, uue **majanduskasvu, tööhõive ja stabiilsuse edendamise (koondamise) pakti** heaks, ka sotsiaalpartnerite kaasamise teel (majanduskasvu stabiilsuse jaoks). Komitee on veendunud, et

- i) majanduse elavdamist ei saa saavutada ainult selliste rahanduspoliitika meetmetega nagu pangandussüsteemile suure likviidsuse tagamine ja madalad intressimäärad ning maksupoliitika meetmetega, mis on hetkel piiratud, kuna paljudes riikides on vaja eelarvet konsolideerida, vaid seda tuleb edendada ka alternatiivsete energiaallikate valdkonnas ja keskkonna valdkonnas tehtavate investeeringute ning **sotsiaalsete investeeringute** suurendamisega, luues nii nõudluse investeerimisvarade ja teenuste järele erasektoris ning arvestades seejuures ka perekondade vajadusi;
- ii) selle valemiga on võimalik **vähendada** väga suurt **tööpuudust** ning **saada vajalikku maksutulu** riigivõla ja riikide mahajäämuse vähendamiseks;
- iii) neid investeeringuid ei tohi rahastada üksnes põhimõttel „rohkem makse – rohkem riiklikke kulutusi”, vaid pigem **võlakirjadega, mis tõmbaksid ligi maailma säästuväärtuste, millel puudub investeerimislahendus**, toetades selliselt majanduskasvu nii ELis kui ka maailmas tervikuna: majanduskasv, mis toetuks pigem rahastatavatest projektidest saadavale tulule kui liikmesriikidevahelistele maksuülekannetele;
- iv) esmajärjekorras tuleks **tugevdada ettevõtjate** ja eelkõige VKEde **finantsvõimekust**, sest paljusid neist ähvardab tegevuse lõpetamine, kuna nad ei saa piisavalt pangalaenu komponentide ja materjalide ostmiseks, ka seepärast, et keskpangad nõuavad liiga palju tagatise pankade puhul, kes annavad laenu VKEdele;
- v) vahetus tulevikus tuleks edendada riiklikke investeeringuid majanduskasvu, jättes need investeeringud eelarvest välja „kuldreeglite” abil, see tähendab ühiste eeskirjade süsteemiga, milles arvestatakse ka riikide erasektori võlastumise taset, eurovõlakirjade ootel ⁽¹⁾.

1.8 Tuleb rakendada **sümmeetrilisi poliitikameetmeid**, et muuta **euro jätkusuutlikuks** ja vähendada vahet riikide majandustasemetel vahel kokkuleppekava kaudu, millega kantakse investeerimisvahendid üle nõrgema majandusega riikidele, sihipäraste projektide kaudu, vajaduse korral fiskaalülekannetega, ning tööturu ja sotsiaalpoliitika integreerimisega. Toimida tuleb seega selliste sümmeetriliste kohandusmeetmete abil nagu ühisfondid pankrotistuvate pankade kaitsmiseks, Euroopa hoiusekindlustus, liiduvõlakirjad, eurovõlakirjad, ühine poliitika ELi maksebilansi puudujäägi vähendamiseks jne (ühise kompenseerimis- või kohanemise fondi loomine).

1.9 Tuleb **luua ELi majandusvalitsus** praeguse poliitika-meetmete koordineerimise meetodi asemel, mis ei ole andnud häid tulemusi, muutes eurorühma organiks, kes otsustab hääletenemusega ning on euro häälekandja. Ei saa enam jätkata rahaja pangandusliiduga, kui majanduspoliitikat ei ühtlustata. Ühine juhtimine (nagu fiskaalkokkuleppe puhul) nii makro- kui ka mikrotasandil (tööstuskokkuleppe käivitamine) aga oleks suuteline suunama majandus- ja maksupoliitika majanduskasvule, tööhõivele ja sotsiaalsele kaasamisele.

1.10 Euroalal tuleb luua **ühine eelarve** mõistagi ühiste eeskirjadega, ühendades kaubanduspoliitika ja maksebilansi, mis on praegu suurte erinevustega. Tuleb konsolideerida eelarve, mõjutades mitmekordistavate tegurite struktuuri, et vabastada vahendeid majanduskasvu ja tööhõive heaks, ning käivitada reformid, mis suudavad suurendada nõrgemate riikide tootlikkust ⁽²⁾.

1.10.1 Igal juhul on kõige rohkem võlastunud riikide puhul vaja vähendada praeguseid kokkuhoiumeetmeid ja/või kaotada need ning soodustada nõudluse kasvu võlausaldajatest riikides. Tööhõive ja sotsiaalse õigluse suurendamiseks on vaja liikmesriikide samaaegseid meetmeid riigivõla vähendamiseks ja struktuurireformide läbiviimiseks ning ELi meetmeid majanduskasvu edendamiseks konkreetse kokkuleppekava alusel. Majanduslanguse ajal ei saa veel rakendada kokkuhoiumeetmeid, nagu EL seda praegu teeb, sest võla kärpimine laenukriisi tingimustes kahjustab majandust.

Raha- ja finantsalased aspektid

1.11 Vaja on reformiprotsessi toetavat süsteemi, mille abil saaks reageerida üksikutes riikides tehtud vigadele ja seal esinevatele kitsaskohtadele ning mis vähendaks euroala riikide majanduslike erinevusi ja tasakaalunihkeid muu seas ka rahapoliitiliste meetmete kaudu.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut” (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

⁽²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Soovitus: nõukogu soovitus euroalasse kuuluvate liikmesriikide majanduspoliitika üldsuuniste rakendamise kohta”, CES1932–2012.

1.12 **EKP** on pidanud kogema ise majandus- ja rahaliidu piiranguid. Aluslepingu kohaselt pidi EKP rakendada **ühtset, peaaegu föderaalset rahanduspoliitikat, samas kui riikide majandussüsteemid on erinevad**, omavaheliste tõsiste tasakaalunihetega. Seetõttu on vajalikud ELi parandusmeetmed. See vältiks ülemääraseid riske ning muudaks EKP hindade stabiliseerimisele suunatud tegevuse tõhusamaks ja objektiivsemaks, vähendades turu moonutamist ja praegust tasakaalustamatust, mille kestmine võib muuta küsitavaks ühisraha püsijäämine, nagu näitas riigivõlakriisi kõige hilisem faas, olukord, mille lahendas üksnes EKP juhi otsustav sekkumine. Seda on vaja selleks, et soodustada majanduslikku integratsiooni, mis on rahalisest integratsioonist mahajäänud, vähemalt seni kuni kõrvaldatakse praeguste EKP volituste ja ELi poliitiline puudulikkus.

1.12.1 EKP on praegu üleekspluateeritud. Oma ülesannete paremaks täitmiseks ja võrdsetel alustel tegutsemiseks peaksid tal olema samad funktsioonid ja samad volitused nagu on USA Föderaalreservil, sh ka viimase instantsi laenuandja volitused, et vähendada intressimäärade erinevust. Seega tuleb EKP-le anda täisvolitused, mis võimaldavad tal vajaduse korral võtta majanduskasvu soodustavaid meetmeid.

1.12.2 Keskpankade vahel käib praegu elav arutelu kõnealuse küsimuse üle, et välja selgitada majanduskasvu elavdamise strateegiad. Tegemist on kokkuhoiu ja majanduskasvu ehk inflatsiooni ja majanduskasvu ning majanduskasvu ja tööhoive omavaheliste seoste küsimusega. Olgu siin vaid mainitud, et selle ülesandega toimetulekuks, milleks on vähendada töötuse määra 6 %-ni, pumpab USA Föderaalreserv iga kuu turule 85 miljardit dollarit (sarnaste meetmete rakendamiseks valmistuvat ka Englise Pank). Sellises olukorras osutub EKP võrreldes teiste keskpankadega nõrgemas positsioonis, kuna tema taga ei ole valitsust ega eelarvet. See mõjutab ka järelevalvet vääringute vahelise suhte üle. EKP peaks vastutama ka vahetuskursipoliitika eest. Seni on aluslepingu kohaselt üksnes nõukogul õigus sõlmida ametlikke kokkuleppeid euro ja kolmandate riikide vääringute vahetuskursi küsimuses.

1.12.3 **Rügivõlg** on EMU teine oluline aspekt. Sellega seoses tegi komitee juba konkreetse ettepaneku eemaldada turult 60 % riikide võlgadest ja vältida nii turuspekulatsioonide mõju euroalale⁽³⁾. On selge, et täielikult väljakujunenud EMU ja euroala ühise eelarve puhul võiks ette näha ka ühiste võlakirjade emiteerimise (mida mõistagi tuleks teha euroala ühiseelarve raames).

1.13 Seoses finants- ja pangandussüsteemi kui tervikuga leiab komitee, et võimalikult kiiresti tuleb täiendada ELi käivitatud meetmete kõiki aspekte⁽⁴⁾. Need on eriti tõhusad ja olulised vahendid EMU, selle stabiilsuse ja siseturu täiendamiseks.

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut” (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Krediidi-asutuste maksevõime taastamine ja kriisilahendus” (ELT C 44, 15.2.2013, lk 68) ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Pangandusliidu pakett” (ELT C 11, 15.1.2013, lk 34).

Poliitilis-institutsioonilised aspektid

1.14 Komitee leiab, et ELi ja tema institutsioonilise süsteemi tuleviku üle arutledes tuleks lahti saada „ideoloogilistest mudelest” – kuigi „föderaalne” mudel tundub komitee arvates olevat kõige sobivam – ning süveneda funktsionaalsetesse ja sisulistesse aspektidesse, et tagada Euroopa enda idee püsijäämine. Euroopa esmase eesmärgi keskmes peavad taas olema inimesed ja solidaarsus, mille ümber käivitada majandus, mitte vastupidi. Nüüd on aeg alustada uute ülesannete lahendamist, et rajada **poliitiline, sotsiaalne ja majanduslik liit**. Kuid nõukogu katkest, mis on arglik ja ebaasjakohane, isegi kui see on kiiduväärne, siiski ei piisa. Tuleb peatada egoism, utopistlikud huvid, mis näivad olevat Euroopas valla pääsenud, ja tegutseda solidaarsuse nimel, peatada kokkuhoiupoliitika või vähendada seda, et leevendada kannatusi, asetades oma algatuste keskmesse tõe ja majanduskasvu.

1.15 Seetõttu tuleb keskenduda **poliitilisele** ja sotsiaalsele **liidule**, et täiendada raha- ja majandusliitu eespool nimetatud ettepanekuid silmas pidades. Otsustusprotsess tuleb muuta demokraatlikumaks (hääletenamusega hääletamine) ja läbipaistvamaks, et saavutada positiivne, paremini tasakaalustatud integratsioon ja suveräänsete riikide ühine juhtimine, vähendades nii vahet integratsiooniprotsessis. See võimaldaks ELil rääkida ühel häälel rahvusvahelistes organisatsioonides.

1.16 **Seoses uue aluslepinguga** leiab komitee, et enamikule arvamuses esitatud majanduslikku laadi ettepanekutest võiks leida lahenduse ilma aluslepingut muutmata. Vajaduse korral võiks tegutseda nende riikide tugevdatud koostöö raames, kes on kõnealused ettepanekud heaks kiitnud (nagu fiskaalkokkuleppe puhul), ka eesmärgiga tegutseda kiiremini ja vältida ELi võimalikku laialiminekut uute välisrühnakute ja kokkuhoiupoliitika jätkamise tõttu. Teine, integratsiooni süvendav võimalus oleks anda Euroopa Parlamendi järgmisele koosseisule volitused koostada aluslepingu eelnõu, mille üle võiks samaaegselt toimuda ka rahvahääletus kõigis asjaomastes riikides.

Rahvusvahelised aspektid

1.17 Sellel, mis toimub Euroopas, on ka **rahvusvahelised tagajärjed** ja vastupidi. Seepärast oleks vaja tõhusamaid ja suurema otsustusvõimega rahvusvahelisi organisatsioone, et tagada parem juhtimine **maailma tasandil**. EL või vähemalt euroala peaks kõnealuses küsimuses olema ühiselt esindatud. Konkreetset võiks G20 moodustada „majandus- ja sotsiaalkomitee” maailma arengu edendamiseks ja tegutseda maksustiimuli kaudu.

1.18 Ent üksnes teistsuguse, senisest sidusama ja demokraatlikuma struktuuri abil võib EL saavutada lisaks paremale sisemisele juhtimisele ka tõhusama välisjuhtimise ning rääkida rahvusvahelisel tasandil ühel häälel. Erilist tähelepanu tuleb pöörata vääringute vahelistele suhetele, et vältida kahju tekitamist majandusele, ja majanduste vahelistele suhetele ülemaailmsel tasandil, eriti arenguriike silmas pidades.

1.19 Kokkuvõttes esitatakse järgmised **neli ettepanekut** euro raamistiku täiendamiseks:

- i) luua ELi majandusvalitsus (majanduskasvu, tööhõive ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse jaoks) ja euroala ühiseelarve ning vähendada majanduslikke erinevusi euroala riikide vahel;
- ii) luua raha- ja finantspoliitiline valitsus: tugevdada EKP volitusi ning viia lõpule sisuturu väljakujundamine rahanduse ja pangandus vallas;
- iii) luua poliitiline ja sotsiaalne liit;
- iv) tugevdada ELi rahvusvahelist rolli ja ülemaailmset juhtimist.

2. Sissejuhatus

2.1 ELil on praegu eriti raske ja ohtlik aeg, mis võib tuua kaasa palju suuremaid negatiivseid tagajärgi kui juba avaldunud majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed. Käesolevas omaalgatuslikus arvamuses käsitletakse mitmeid küsimusi, sealhulgas vajadust täita majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse alal aluslepingu põhjal juba võetud kohustused, edendada uut majandus- ja rahanduspoliitikat majanduskasvu ja tööhõive nimel, rohkem tulevikule orienteeritud innovatsioonipoliitikat, asutada Euroopa riskikapitalifond väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele ning lõpuks teha tööd ELi tuleviku nimel ⁽⁵⁾.

2.2 Ka ELis seistakse silmitsi suurte majanduslike huvidega, mis – selle asemel et koonduda – lahknevad. Euro ei ole praegu toimuva eest kuidagi vastutav ⁽⁶⁾. Euro on raha, mis on pikaks ajaks üksi jäetud ja mis ikka veel ootab, et „vastased” (valitsused) otsustaksid, mida teha.

2.3 Komitee kohus on nendele probleemidele vastata, otsekohekselt ja selges keeles, pika ettenägelikkusega, teades, mis on

mängus ja milline on võrdlustase, tegelikkust varjamata; käesoleva arvamusega tahetakse anda kõhklematult aktiivne panus majandus- ja rahaliidu täiendamiseks ning kriisi ületamiseks, ELi, eriti euroala töötajate, ettevõtjate ja kodanike huvides, kes kannatavad praegu valitsevas kriisis kõige rohkem.

3. Maastrichti leping: rahapoliitika ja ühtekuuluvus

3.1 Rahaliit

3.1.1 Ühisraha kasutuselevõtt oleks olnud optimaalne riikide puhul, mis elavad läbi sümmeetrilisi tagasilööke või millel on asümmeetriliste vapustuste tasandusmehhanism. Empiirilised uuringud on näidanud, et asümmeetrilised tagasilöögid on Euroopa tõeäolisemad kui Ühendriikides. EKP ühtne rahapoliitika, mille eesmärk on hinnastabiilsus rahaliidus, ei saa muidugi reageerida asümmeetriliste tagasilöökidega euroala üksikutes riikides. Seepärast on nende tagasilöökidega tegelemiseks tarvis teist piisavalt tõhusat mehhanismi. EKP ühtne rahapoliitika sobib euroalale seda vähem, mida väiksem on tööstustegurite liikuvus, majanduse avatus, majandustsüklite sünkroniseerimine, toodangu mitmekesistamine, finantsintegratsioon ja vastastikuse kaubanduse maht ning mida suurem on tööturu jäikus ja inflatsiooni erinevus liikmesriikide majanduses. Mida vähem tõhusad on asümmeetriliste tagasilöökidega leevendamise kohanemismeetmed (hindade ja palkade paindlikkus, tööjõu ja kapitali liikuvus liikmesriikide vahel ning maksuföderalism), seda halvemini kohaneb riik iseseisva rahapoliitika kaotusega.

3.1.2 Majandus- ja rahaliit on tõenäoliselt Maastrichti lepingu peamine sammas, aga mitte ainus. Aluspõhimõte oli pärast Berliini müüri langemist ka majanduslikku, ent peamiselt poliitilist laadi. Palju riike jäi kõrvaltvaatajateks, kes olid üllatunud ja üksikõiksed uue stsenaariumi, ka Ida-Saksamaa peaaegu silmapilkselt absorbeerimise ja kahe „marga” vahelise võrdsuse ($1 = 1$) suhtes, nagu seda hindas Saksamaa keskpank Bundesbank. Otsus täieliku EMU elluviimise kohta lükati edasi, tekitades ühise ootuse – mis osutus hiljem illusiooniks –, et rahaliit oleks endaga kaasa toonud ka poliitilise liidu, et eurost saaks föderaalne Euroopa mootor; aga ei läinud nii.

3.1.3 Liit oleks pidanud lisaks sellele, et anda eurole kate ja üks hää, täiendama kõiki euro puuduseid. Selle asemel mõeldi, et selleks, et kõike toimima panna, oleks piisanud vähestest „reeglitest”, nagu arbitraaži parameetritega stabiilsuspakt, enesekohasus, mida peeti eksimatuks, aga mis vastu ootusi ei toimunud. Ka EKP volitused on ühesuunalised, piiratumad kui teistel keskpankadel. Need vastuolud avaldusid plahvatuslikult seoses finantskriisiga, mida ELis tajuti alles suure hilinemisega, ning seejärel seoses võlakriisiga, mis võttis eurolt aupaiste ja imepärase võime, millega eurot oli sünnihetkel esitletud, vähendades nii tema atraktiivsust sel määral, et tänaseks nähakse selles ähvardavat ohtu või hukutavat relva kokkuhoiupoliitika õigustamiseks.

⁽⁵⁾ Pealegi käsitletakse selles põhjalikumalt mõnda teemat, mida käsitleti arvamuses teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut” (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

⁽⁶⁾ „Kogu jutt praegusest oletatavast euro kriisist pole muud kui tühipaljas kuulujutt”, Helmut Schmidt [mitteametlik tõlge].

3.2 Poliitika, mis seab ohtu **majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse**, mis on veel üks ühtse akti ja Maastrichti lepingu sammas, milles on ELi eesmärgiks seatud **kõrge tööhoive tase ja kõrge elatustase**. Eesmärk, mis on aga praeguse kriisiga Euroopa päevakorrast ära kadunud. Kuigi see on viimasel ajal uuesti üles võetud sõnades, on see jäänud ilma rakendusvahenditeta ja seega ilma igasuguse praktilise mõjuta reaalmajandusele ja tööhoivele.

4. Euro kasutuse esimesed 10 aastat

4.1 Eelised

4.1.1 Kuni 2008. aastani toimis majandus- ja rahaliit rahanduse aspektist piisavalt hästi euroalasse kuuluvate riikide jaoks: kaubanduse lihtsustamine, valuutariski kaotamine, vääringute konkureeriva devalveerimise vältimine, hindade stabiliseerimine (keskmine inflatsioon 2,03 % aastas, v.a ülemääraseid kõikumised mõnes riigis üleminekul vanalt süsteemilt uuele), laenuintresside vähendamine ja koondumine (kuni 2009. aastani!), majanduskasv ja tööhoive (loodi 14,5 miljonit uut töökohta), (?) kõik jooksevkontod olid tasakaalus, võla suhe SKPse oli väiksem kui Jaapanil ja USA-l, vahetuskurs dollariga püsis mõõdukalt tasemel (ligikaudu 30 % kõrgem) nõrgemate majanduste tõttu.

4.1.2 Selline on tervikpilt. Riikide kaupa analüüsides on pilt teistsugune. Peamised eelised on läinud põhiliselt riikidele, kelle majanduse põhjal töötati välja parameetrid, millest lähtuti euro kasutuselevõtmisel, võimendades nende majanduskasvu ja tootlikkust, suurendades plahvatuslikult ekspordi (umbes kaks triljonit dollarit 2 000. aastast tänaseni ainult Saksamaal) ja vastavat maksebilanssi, (8) samas kui teistel riikidel on olnud osalised eelised ja/või tõelised puudused, peamiselt ühisrahaga seotud süsteemi asümmeetrilise tõttu, sel määral, et puudujäägis riigid on sunnitud tegema korrekture, samas kui ülejäägis riigid seda tegema ei pea. Lõpuks tuleb arvesse võtta riikide erinevaid reaktsioone euro tekitatud tingimustele.

4.2 Kulud

4.2.1 Kulud, mida tuleb arvestada, on seotud riikide konkurentsivõime erinevusega, riikide suveräänsuse kaotamisega makromajandusliku poliitika, vahetuskursi, vääringute konkureeriva devalveerimise üle jne.

4.2.2 Seoses kriisi ja täieliku EMU puudumisega on tekkinud ka muud kulud, nagu pankade kohustuste ülekandmine riigieelarvesse, võla suurenemine, mis on raskendanud juba niigi

suuremate võlgadega riikide olukorda. Liit on sellest väljudes lõhenenud kaheks: ühel pool võlausaldajatest riigid, teisel pool võlgnikest riigid – ja mitte ainult, vaid riigid, kes sarnanevad üha enam kolmanda maailma riikidega. Võlausaldajatest riigid põhjustavad mitte üksnes rohkem vaesust lõunas, vaid ka rohkem rikkust põhjas. Piisab, kui mõelda ainult ülejäägi peale, mille on kogunud Saksamaa, mitte euroala sisese arvepidamise kaudu (sel juhul oleks ELi bilanss tasakaalus!), vaid oma ülejäägi tõttu välisriikide suhtes, mis on nii suur, et see võib pika aja jooksul seada sakslasi endid sellise finantsriski ohtu, mis võib kahjustada nende enda majandust.

4.3 Kriitilised probleemid

4.3.1 Mitmesugused struktuuriprobleemid ja raha haldamise süsteemi nõrgad küljed: stabiilsuse ja majanduskasvu pakti piirangud, mida mõned riigid püüdsid kaotada, kui pakt neile probleeme tekitas (Saksamaa, Prantsusmaa ja Itaalia); tootlikkusnäitajate puudulik jälgimine; kriisiohjevahendite puudumine; euroalast väljumise või seal püsimisega seonduvad kulud; süsteemne risk; riikidevaheline majanduslik tasakaalustamatus; liikmesriikide maksualase ja bilansi sõltumatuse säilimine.

4.3.2 Vahetuskursiga seotud riski ja konkurentsikaalutlustel tehtavaid devalveerimisi siiski ei kaotatud euroalasse kuuluvate ja mittekuuluvate liikmesriikide, eelkõige Ühendkuningriigi vahel. Inglise naela vahetuskurs euro suhtes võiks suhteliselt lühikese aja jooksul oluliselt langeda, õõnestades võrdseid konkurentsitingimusi, mis peaksid siseturul valitsema.

4.3.3 Majanduslikust aspektist on kõige kriitilisem probleem majanduslik tasakaalustamatus, mis valitses juba enne 2000. aastat. See olukord tekitas kõige enam raskusi nõrgematele riikidele, põhjustades tõelisi ja teatud mõttes „asümmeetrilisi tagasilööke“, mida soodustas ka massiline kapitali juurdevool Saksamaale. Nende asümmeetriliste tagasilöökidega ei tule EKP toime praegu tema kasutuses olevate vahenditega. Veel üks kriitiline element tuleneb rahvusvahelisest kontekstist, mis kujunes välja alles pärast finantskriisi (9).

4.3.4 Samas kui peamine viga tehti uskudes, et on võimalik omada ühtset raha piiramata seejuures riikide suveräänsust, mitte üksnes eelarve valdkonnas, vaid eelkõige võla eraldi haldamise valdkonnas, jättes pangandus- ja finantsüsteemi koos järelevalvesüsteemiga riikide juhtida.

(7) Ehkki erinevate määradega (tõus keskmiselt 1,6 % ajavahemikus 2001–2006), samas kui see oli 2,3 % kolmes 15-st Euroopa riigist, mis euroalasse ei kuulu. Sama kehtib tööpuuduse kohta, mis püsis nendes riikides peaaegu alla 3 %.

(8) „Need ülejäägid on muutunud teiste jaoks puudujäägiks, nagu krediit kujutab endast teiste riikide võlgnevusi Saksamaale“, Helmut Schmidt [mitteametlik tõlge].

(9) Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Finantskriis ja selle mõju reaalmajandusele“ (ELT C 255, 22.9.2010, lk 10) ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut“ (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

4.3.5 Lõpuks kõige kriitilisem punkt poliitiliselt: euro viidi sisse ilma ühiskoduta, andmata talle ühist häält, vaatamata pingutustele, mida EKP on aeg-ajalt teinud selle puuduse korvamiseks; selliselt on EKP asunud aluslepingusse „kirjutatud” autonoomia asemel täitma poliitilist funktsiooni, et vältida ühisraha ja ELi kahjustumist,⁽¹⁰⁾ samuti nagu majanduskasv on esile toonud kõige tugevama riigi rolli.

4.3.6 Komitee on sellegipoolest seisukohal, et euro saab jätkusuutlikumaks siis, kui euroala riikide majanduslikud tulemusnäitajad omavahel lähenevad, mis soodustaks ühtsemat majanduskasvu, ja kui on olemas poliitiline liit, mis muudab sellised erinevused vastuvõetavaks, sest **probleem ei ole arvepidamises, vaid poliitikas**, puudutades ka demokraatia küsimust ning seega senisest õiglasemat hääle kaalumist erinevates otsustusorganites. Majandusliku ja „arvepidamise” aspekti rõhutamise on illusioon ja viga, mida me ei saa enam lubada.

5. Rahvusvaheline kontekst

5.1 Euroopas toimuval on ka rahvusvahelised tagajärjed ja vastupidi; riikide majanduse, võla, rahanduse, kaubanduse, vääringute jne vahel on väga tihedad seosed. Eelkõige mõtleme selle all veel tihedamat seost Atlandi ookeani kahe kalda majandussüsteemide vahel; nii oli see vähemalt 2009. aastani. Täna-seks seevastu on USA majandus elavnemas, Euroopa oma aga languses, mis tuleneb mitte üksnes USA Föderaalreservi ja EKP rolli erinevustest, vaid osaliselt ka kahest erinevast majanduskoolkonnast.

5.2 Maailma majanduse jaoks tervikuna oleks siiski vaja tõhusamaid ja suurema otsustusvõimega rahvusvahelisi organeid, et tagada suurem **ülemaaailmne juhtimine** (IMF, Maailmapank, ILO, WTO). Samas oleks G20-l vaja paremat struktureerimist, et võtta vastu siduvaid otsuseid; näiteks tuleks luua maailma arengu „majandus- ja sotsiaalkomitee”, tegutseda maksustiimuli nimel, juhtida suhteid vääringute vahel, et vähendada diskrimineerimist kaubanduse valdkonnas, suurendades muu hulgas EKP sekkumisvõimet.

5.3 **Maailma säästuülejäägid.** Majanduskasv on väga oluline ka kogu ülejäänud maailma majanduse jaoks. IMFi häiresignaal, mille kohaselt peab Euroopa samaaegselt võla ja mahajäämuse vähendamise meetmetega võtma meetmeid majanduskasvu stimuleerimiseks, on õigeaegne ja õigustatud. Maailmas on säästuülejääke, millele ei leita investeerimislahendust. Nimelt on asjatult püütud leida investeerimislahendusi erakapitalivahenditele (*private equity*) väärtusega peaaegu 2 000 miljardit USA dollarit⁽¹¹⁾. Peamine Norra riiklik investeerimisfond vähendab

Euroopa investeringute osa, rohkem kui 50 %-lt kahe viien-dikuni⁽¹²⁾. 2011. aastal registreeris Aasia peamine riiklik investeerimisfond China Investment Corporation kahjumi erakapitali (*private equity*) investeeritud vahendite pealt, vähendas oma eraväärtpaberite portfelli poolelt veerandini ning otsib pikaajalisi investeerimislahendusi pigem avalikus kui erasektoris⁽¹³⁾.

6. ELis rakendatavad meetmed

6.1 **Euroopa Finantsstabiilsuse Fond (EFSF)/Euroopa stabiilsusmehhanism (ESM):** arvestades kriisi kiiret arengut, mis on põhjustanud spekulatiivseid rünnakuid euro vastu, ilma et midagi oleks tehtud spekulatsioonide levitajate karistamiseks, on EL proovinud reageerida mitmel rindel. Euroopa stabiilsusmehhanismi tugevdamine võimaliku pangandusvolituse andmisega on selle üks näide, mis teeb sellest tõhusa, kuigi piiratud vahendi pangandussektori ja võla väärtpaberitega spekulatsioonide vastu võitlemisel, et aidata mitte oma süü tõttu maksevõimetusele määratud riike, isegi kui see ei ole lahendus kriisile.

6.2 **Pangandusliit** on selle teine samm. On tõepoolest võimatu säilitada kaua ala, kus on üks vääring ning 17 finants- ja võlaturgu, eriti pärast seda, kui kriis on teravdanud riiklikku killustumist. Pangandusliidust saab seepärast tingimata vajalik ja prioriteetne element riski jaotamisel, et kaitsta hoiustajaid, ka „likvideerimismenetluse” kaudu, et taastada usaldus süsteemi vastu, mis on lakanud töötamast, ning taaskäivitada ettevõtjate rahastamine kõikides riikides riigi elanike arvu ja mitte pankade suuruse alusel, vältides likviidsuse ümberpaigutamist riikidesse, mida peetakse väiksema riskiga riikideks, ja vähendades intressimäärade erinevusi. See liit aitaks ka vähendada süsteemiriski ning katkestada riigivõla ja pankade vahelise seose. Siinkohal ei tohi unustada ka, et kui euro kasutusele võtmisel jäeti pangandussüsteemid välja, siis oli tegemist tõsise puudusega. See tuleneb peamiselt asjaolust, et teatavate tugevate riikide pangandussüsteemid on suures osas riiklikud pangandussüsteemid.

6.3 **Euroopa pangandusjärelevalve** täiendab käimasolevaid meetmeid. See on ELi taseme pädevus, mida teostab otse üks ja ühtne ametiasutus. Selleks, et näidata Euroopa olulist lisandväärtust, on väga oluline edendada suuremat läbipaistvust panganduses, takistada huvide konflikte ja ebaõiged tavadid, nagu Londoni pankadevaheliste intressimääradega (LIBOR) manipuleerimine. Komitee väljendab heameelt ettepaneku üle asutada Euroopa Keskpanga egiidi all ühtne järelevalvemehhanism, mis kataks kogu euroala ja oleks juurdepääsetav kõikidele liikmesriikidele⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ „Euro võiks suurendada poliitilisi pingeid rahaliidu liikmete vahel, mis viib lõpuks välja olukorran, kus luuakse tingimused uute konfliktide, sealhulgas ka sõjaliste konfliktide tekkimiseks”, Martin Feldstein ja Milton Friedman [mitteametlik tõlge].

⁽¹¹⁾ Bain & Company Global Private Equity Report for 2012.

⁽¹²⁾ Reuters (2012). Norra riigi investeerimisfond – 610 miljardit USA dollarit – vähendab oma osalust Euroopas, 30. märts 2012.

⁽¹³⁾ http://www.upi.com/Business_News/2012/07/25/Chinas-sovereign-wealth-fund-reports-loss/UPI-38111343274421/#ixzz2AcHV3HNp

⁽¹⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Pangandusliidu pakett” (ELT C 11, 15.1.2013, lk 34).

6.4 Komitee annab positiivse hinnangu uuele rahapoliitiliste otsetehingute (*Outright Monetary Transactions*) programmile, mis võimaldab EKP-l osta riigivõlakirju järelturult, et peatada spekulatsioonid ja vähendada riikide vahet võlataseme ja seega euro suhtes. See meede koos teiste mittetavapäraste rahapoliitika alaste meetmetega, mida on võetud (ka varem) finantskriisi lahendamiseks, on EKP jaoks pöördepunktiks, isegi kui see on tehtud aluslepingu vaimus ja õiges suunas. Tegemist on aga ka sel juhul tehniliste mitteotsustavate vahenditega, mis annavad valitsustele ja ELile aega selleks, et võtta vajalikke meetmeid.

6.5 EKP

6.5.1 EKP „eesmärk on hindade stabiilsuse säilitamine” ja selle eesmärgi saavutamiseks peab ta säilitama poliitilise sõltumatuse, s.t ta ei „taotle ega saa juhiseid” valitsustelt ega ELilt. See on õige staatus, isegi kui aluslepingus tehakse nõukogule ülesandeks sõlmida ametlikke kokkuleppeid euro vahetuskursisüsteemi kohta kolmandate riikide valuutade suhtes⁽¹⁵⁾. Selliste kokkulepete puudumisel või võimalike kokkulepete vahelistel perioodidel tuleks EKP-l lugeda vahetuskursipoliitika oma pädevusalasse kuuluvaks. EKP-l on ka teisejärgulisi eesmärke, näiteks aidata kaasa finantsstabiilsusele, isegi kui tema sekkumismeetmed kriisi ajal on omistatavad esmasele eesmärgile, kuivõrd need on suures osas tingitud vajadusest taastada tõhus rahapoliitika ülekandemehhanism, säilitades nii kõikide euroriikide finantsstabiilsuse.

6.5.2 Hinnaarengut silmas pidades osas tasub meenutada Maastrichti kriteeriumitega seoses esile kerkivat küsimust, kas on õige, et inflatsioonikriteerium põhineb ELi ja mitte euroala kolme inflatsiooni seisukohast edukaima riigi keskmisel näitajal.

6.5.3 Üldiselt on EKP volitused piiratud kui teistel keskpankadel. Esiteks ei ole EKP-l mandaati majanduskasvu ja tööhõive toetamiseks nagu USA Föderaalreservil, isegi kui nende rahanduspoliitika on sarnane. USA (tsentraliseeritud maksusüsteem) ja ELi vahel on aga fundamentaalsed erinevused eelarvepoliitika rakendamisel. Pealegi piirdub praegu EKP viimase instantsi laenuandja (*lender of last resort*) roll pangandussüsteemiga ega hõlma valitsusi (ELi valitsus), nagu on vaikimisi „riikide” kontekstis. Seda tuleks võimaldada täieliku EMU raames. Lisaks raskendavad EKP ühtset rahapoliitikat erinevused ja majanduslik tasakaalustamatus euroala riikide vahel, kuna puuduvad ELi parandusmeetmed.

6.5.4 On siiski positiivne, et EKP on euroala „jagamatus” põhimõttest lähtudes kuulutanud euro „pöördumatuks” ja, nagu nägime, on see põhimõte tal võimaldanud pärast rasket

vastuseisu võtta meetmeid selleks, et vähendada paljude riikide võlaintressimäärade erinevust (*spread*) järelturult võlakirjade ostmise võimaluse abil. See toiming nõuab seoses majanduskasvu taaskäivitamisega Euroopa kava võlast väljumiseks lisaks üksikute riikide vastavale kavale⁽¹⁶⁾.

6.5.5 See aitab vähendada konkurentsimoonusi võla ja investeringute finantseerimise määrade abil: ka praegu suurendab see finantsiline erinevus juba niigi valitsevat tasakaalustamatust, sealhulgas maksebilansi tasakaalustamatust.

6.5.6 Komitee on ühtlasi seisukohal, et on vaja uuesti läbi mõelda ka EKP ja ELi kehtestatud tingimuste küsimus. Ei ole vastuvõetav anda pankadele likviidsust väga madalate intressidega, seadmata mingeid tingimusi, mis puutub näiteks rahaliste vahendite määramist. Vähemalt osa neist tuleks määrata investeringuteks, samas kui riigivõlakirjade ostmisel EKP poolt (rahapoliitiline otsetehing) – kuigi tegemist on erineva küsimusega – seatakse riikidele väga ranged tingimused. Need tingimused on õigustatud peamiselt seetõttu, et tuleb vastata sellise „turu” loogikale, mida on kõhklematult muudetud, mis on anonüümne ja ülikiire ja millel ei ole tegelikult turuga midagi ühist⁽¹⁷⁾. EL ei või selle mänguga kaasa minna: suur kokkuhoid ja rangus kodanike ja ettevõtjate jaoks kriisi ajal, neutraalsus investorite/spekulantide jaoks, kes peidavad ennast äripankade ja rahvusvaheliste investeerimisfondide taha, välja arvatud EKP juhi kindlameelsus euro kaitsel kõige kriitilisematel rünnakuhetkedel.

6.5.7 Vaja oleks pigem, et EKP tegevus suudaks toetada erapooletult eri riikide majandust, et vähendada valitsevaid moonutusi ja tasakaalustamatust, juba praeguste vahenditega kuni praeguste volituste laiendamise ja ELi poliitilise puudujäägi kaotamiseni. Näiteks võiks uuesti elavdada pankadevahelist turgu mõnes euroalasse kuuluvais riigis, kasutades negatiivseid intressimäärasid EKP-s tehtavate üleoõhoiuste jaoks.

6.5.8 Komitee on ühtlasi veendunud, et võla küsimusele on vaja viivitamatult leida lahendus kooskõlas komitee esitatud ettepanekuga,⁽¹⁸⁾ ja selle eesmärgi saavutamiseks on põhitähtis EKP ja nõukogu tegevus.

⁽¹⁶⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut” (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

⁽¹⁷⁾ „Turud ei ole rahva teenistuses, vaid rahva vastu. Meie ülesanne on viia turgudele ja rahandusse sotsiaalmajanduse vastutustundlikkus”, Saksamaa liidukantsler Angela Merkel [mitteametlik tõlge].

⁽¹⁸⁾ Vt ettepanekud komitee arvamusel teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut” (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

⁽¹⁵⁾ Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 219.

6.5.9 Komitee arvab, et EKP otsused tuleks muuta läbipaistvamaks. Näiteks võiks avaldada EKP nõukogu koosolekute hääletamistulemused, et suurendada euroalasse kuuluvate liikmesriikide keskpankade juhtide vastutust. See võiks innustada neid tegema otsuseid, mis põhinevad euroala üldistel majandustingimustel ja mitte nende oma riikide majandusarengul.

6.5.10 Teine probleem, mida tasuks meelde tuletada, puudutab EKP nõukogu hääletuskorda, ⁽¹⁹⁾ eriti seoses lahknemise liikmesriikide hääleõiguse ja rahastamisosaluse vahel. See probleem kerkis juba üles seoses Euroopa stabiilsusmehhanismis sisalduva maksesüsteemiga ja võiks korduda tulevikus, nt pangandusliidu raames.

7. ELi majanduslik tulevik: majandus- ja sotsiaalliit – majanduskasv ja tööhõive

7.1 Komitee arvates on vaja **keskkonnaalastest ja sotsiaal-investeeringutest juhinduvat majanduse elavdamist**, ⁽²⁰⁾ sest komitee on veendunud, et stabiilsus üksi ei taga majanduse elavdamist, mis sõltub nii ettevõtjate kui ka tarbijate usaldusest. Arvestades erasektori piiratud ootusi ja kasutamata potentsiaali, ei saa ettevõtjad praegustest investeeringutest edasise kasutamise peale kindlad olla. Ja kui kodanikel omakorda ei ole kindlustunnet töökoha säilimise või leidmise suhtes, eelistavad nad pigem säästa või oma kulusid vähendada, selle asemel et kulutada. Suurem tööpuuduse määr üksnes suurendab nende inimeste osakaalu, kes ei saa kulutada.

7.2 Seepärast tuleb ettevõtjate ja kodanike usalduse edendamiseks majanduse elavdamisel juhinduda investeerimisest Ameerika New Deal'i eeskujul ⁽²¹⁾. Põhikriteeriumid selleks on EIP poolt alates Amsterdamis eritegevuskavast (1997) vastu võetud kriteeriumid, mandaadiga edendada ühtekuuluvust ja lähenemist tervishoiu-, haridus-, linnauuendus-, keskkonnasektoris ning üleeuroopaliste võrkude alal.

7.3 Selle eesmärgi täitmiseks tuleb uuesti **ringlusse lasta säästuülejääd kogu maailmas**, nagu on märgitud punktis 5.3. Nimelt otsivad mõned investeerimisfondid pikaajalisi kasutusvõimalusi teistes maailmajagudes tekkinud säästuülejäädadele. See annab vastastikuseid eeliseid kolmandate riikide investoritele ja Euroopa majandusele. Selles kontekstis võivad tähtsat osa täita mõlemad Euroopa Investeerimispanka grupi „sõsarinstitutsioonid“, s.o EIP ja Euroopa Investeerimisfond.

7.4 Seepärast tuleb EIP märgitud kapitali suurendamist pooldada. Ka projektivõlakirjad (*project bond*) võivad majanduse

elavdamisel tähtsat osa täita. Seevastu on õige nimetada eurovõlakirjaks (*eurobond*) maailma tasemel saadud ülejääkide kasutamist investeeringuteks ELis, isegi kui turgudel hakatakse tõenäoliselt kasutama lühivormi „€-võlakiri“ („*€ bond*“). On teada, et mõned valitsused on eurovõlakirja vastu, aga see on tingitud valest oletusest, kuivõrd eurovõlakirjad, mis on vajalikud majanduskasvu toetamiseks, vahetatakse liidu võlakirjade (*Union bond*) vastu, mis on ette nähtud võlgade rahastamiseks ⁽²²⁾.

7.5 Euroopa Investeerimisfond väidab juba algusest peale, et ta võiks emiteerida Euroopa võlakirju pikaajaliste sotsiaalinvesteeringute finantseerimiseks ⁽²³⁾ fondi enda märgitud kapitali suurendamise teel võrreldes praeguse kolme miljardi euroga – mis on pigem vähe –, ilma et oleks vaja aluslepinguid muuta ⁽²⁴⁾. Ükski euroala peamistest kui ka ülejäänud liikmesriikidest ei arvesta oma riigivõla sisse EIP finantseeringuid, ning sama peaks kehtima ka Euroopa Investeerimisfondi finantseeringute puhul. Euroopa Investeerimisfondi emiteeritud võlakirjad saab analoogselt EIP võlakirjadega tagada projektide rahastamise tuludega.

7.6 **Tooteinnovatsioon ja turgude loomine:** komitee on ühtlasi seisukohal, et EL peaks teostama vähem neutraalset innovatsioonipoliitikat. 1970. aastatel läks tööstuspoliitika moest, sest valitsused ei võinud „privilegeerida teatud ettevõtjaid“ või „riigi juhtivaid ettevõtjaid“. Komitee leiab siiski, et on mõjuvaid põhjuseid see käsitlusviis uuesti läbi mõelda ⁽²⁵⁾.

7.7 Esiteks ei ole öeldud, et mittesekkumise poliitika on õige. Varem tehti sellise poliitika tõttu valed investeeringud finantsektoris. Teiseks tuleb käivitada veel kindlameelsemad algatused kliimamuutuste vastu võitlemiseks. Kolmandaks lükatakse tagasi liiga palju raamprogrammide alusel esitatud tehnoloogia-projekte mitte kasu pärast, vaid seetõttu, et puuduvad omavahendid – selle probleemi saaks lahendada **Euroopa riskikapitalifondi** abil, mida rahastatakse võlakirjade emiteerimisega.

⁽²²⁾ Idem.

⁽²³⁾ Stuart Holland (1993). *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*. („Euroopa kohustus: majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus 1990. aastatel“), Jacques Delors'i eessõnaga. Nottingham: Spokesman Press.

⁽²⁴⁾ Vastavalt Euroopa Investeerimisfondi põhikirja artikli 2 lõikele 2: „Fondi tegevuse hulka võivad kuuluda laenuhingud“. Põhimõtteliselt on fond kinnitanud, et ta võiks emiteerida võlakirju ainult üldkoosoleku otsuse põhjal ja pärast märgitud kapitali suurendamise heakskiitmist, nagu toimus hiljuti EIP puhul. Kui EL kavatseb tunnustada, kui tähtis on võlakirju emiteerida nii sotsiaalinvesteeringutest juhinduva majanduse elavdamise rahastamiseks kui ka lasta uuesti ringlusse maailmas saavutatud edusammud, on siiski tingimata vajalik, et see otsus kiidetakse otseselt heaks. Põhimõtteliselt võiks selle heakskiidu anda pigem Euroopa Ülemkogu ELi „üldise majanduspoliitika“ raames majanduse elavdamise rahastamiseks kui ainult Ecofin, ja kui osutub vajalikuks, võiks selle heakskiit viia tugevdatud koostööni, nagu hiljutise ettepaneku puhul kehtestada finantstehingumaks, millel võiks olla ka makromajanduslik väärtus.

⁽²⁵⁾ Philippe Aghion, Julian Boulanger ja Elie Cohen. *Rethinking Industrial Policy* („Tööstuspoliitika uuesti läbi mõtlemine“). Bruegel Policy Brief, aprill 2011.

⁽¹⁹⁾ Euroopa Ülemkogu 21. märtsi 2003. aasta otsus.

⁽²⁰⁾ Vt 1997. aastal Amsterdamis toimunud Euroopa Ülemkogu resolutsiooni punkt 9 ja 1997. aastal Luxembourgis toimunud erakorralise Euroopa Ülemkogu järelduste punktid 37–40.

⁽²¹⁾ Vt ettepanekud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuses teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut“ (ELT C 143, 22.5.2012, lk 10).

Neljandaks on tõrjaka turumajandusega riigid olnud võimelised edendama paljusid riigi juhtivaid ettevõtjaid igati arvestatavate tulemustega ⁽²⁶⁾.

7.8 Investeeringute rahastamine ülejääkide ülekandmisega eurovõlakirjadele peaks olema kättesaadav kõikidele liikmesriikidele ja see annaks **kumulatiivseid eeliseid** makromajanduslikul, **sotsiaalsel, tööhõive ja poliitika tasandil**, mis näitab, et on vaja **edendada „rohkem Euroopat”** – see lähenemisviis tekitab praegu kasvavat skeptitsismi valijate seas ja mõnes valitsuses.

7.9 **Majanduskasv võib aidata kaasa ka stabiilsuse tugevdamisele.** EIP põhimõttel, et võlakirjade abil rahastamist ei tule tingimata arvesse võtta riigivõlas, võimaldaks eurovõlakirjadega rahastamine, mis on ette nähtud majanduse elavdamise soodustamiseks, riigivõlga kergemini vähendada ja vabastada riigi maksutulused mahajäämise vähendamiseks või madalal tasemel hoidmiseks, jättes samal ajal alles eelarveread esmatähtsate sotsiaalkulutuste jaoks. Sellega seoses tuleks liikmesriikidel ja Eurostatil määratleda ühised parameetrid ja kriteeriumid, et hinnata andmeid õiglasemalt ja tõhusamalt.

7.10 Pealegi ei ole arvesse võetud asjaolu, et „väljatõrjumise hüpotees” (*crowding out*) eeldab **täielikku** tööhõivet. Arvestades asjaolu, et praegu valitseb enamikus liikmesriikides suur tööpuudus, võiks rahastamine EIP ja Euroopa Investeeringufondi projektivõlakirjadega – eraldi või koos – suurendada investeeringute sissevoolu (*crowding in*) erasektoris, tulust ja töökohti kuni kolmekordse mõjuga võrreldes investeeringutega koos positiivse maksumeetmete mitmekordistava mõjuga selles mõttes, et need tekitavad otsest ja kaudset maksutulust ⁽²⁷⁾.

7.11 Arvestades mõnes riigis, sh Kreekas ja Küprosel esinevaid raskusi, teeb komitee ettepaneku vaadata läbi troika nõutud lühiajaline struktuuriline kohandamine, võttes arvesse pikemaajalisi väljavaateid mõlema riigi jaoks pärast Vahemere idaosas leiduvate tohutute nafta- ja gaasivarude avastamist, mida ei ole sisuliselt kasutatud ⁽²⁸⁾.

⁽²⁶⁾ The Economist (2012), The Rise of State Capitalism: The Emerging World's New Model. („Riikliku kapitalismi sünd: uus tõrjaka turumajandusega maailma mudel”), eriaruanne, 21.–27. jaanuar 2012.

⁽²⁷⁾ Blanchard, Blot, Creel jt, uurimused majanduse vaatluskeskusele Observatoire Français des Conjonctures Économiques.

⁽²⁸⁾ Sellega seoses on vastuvõetamatu asjaolu, et troika nõuab, et Kreeka müüks oma enamusosaluse riigi naftafirmas välisettevõtjatele, 50 miljardi euroga piirduva kasumiga. Kreeka kodanikud leiavad õigusega, et see on meede, mis on kasulik turgudele, aga mitte kodanikele endile. Seepärast teeb komitee ettepaneku, et Euroopa Ülemkogu nõuaks, et komisjon hindaks ümber Kreekalt taotletud struktuurilise kohandamise lühiajaliselt, et võtta arvesse erakorralisi sisetulekuid, mida on ette näha pikaajaliselt.

8. ELi tulevane poliitika

8.1 Komitee on seepärast veendunud, et ELile ei piisa lihtsalt „hooldustoiuingust”, mida tuleb aeg-ajalt korrata. Ei saa pikendada tühimikku, mis kestab Maastrichti aegadest peale, lahendamata euroga seotud probleeme, mis on kriisi tõttu plahvatuslikult teravnenud, tuues päevavalgele selle suured sisemised „puudujäägid”, ennekõike demokraatliku puudujäägi, ⁽²⁹⁾ andes uuesti Euroopa protsessile eesmärgi, et vältida Euroopa idee hääbumist.

8.2 Komitee on seisukohal, et ühtne raha saab jätkusuutlikuks, kui suudetakse euroala riikide majandusvõimsus (efektiivsus) ühtlustada. See nõuab majanduslikku ja poliitilist teotaset. See tähendab, et vaja oleks poliitilist liitu, mis muudaks erinevused vastuvõetavaks ja võimaldaks vajaduse korral osa rikkusest tugevatest piirkondadest üle kanda nõrkadesse piirkondadesse, tehes seda läbipaistva ja demokraatliku otsustusprotsessi abil ning uue riikidevahelise solidaarsusega ⁽³⁰⁾.

8.3 See kriis toob taas välja juba „vanad erinevused” eurooplaste vahel. Tagasi on tulnud viga vaadata tagasi, kaevates uuesti üles kummitused või kulunud arvamused, mida peeti juba kadunuks, nagu oleks kokkuhoid ja võlg süü tagajärg, mitte pigem mõlema poole valitsuste tehtud vigade tagajärg. Ka selles ei saa raskustesse sattunud riigid panna ELile (või Saksamaale) vastutust, mis neil tegelikult on, nagu rikkamad riigid ei saa eitada, et nad on saanud eurost suuremat kasu, osaliselt teiste arvelt, sest majanduses valitseb suur tasakaalustamatus. Meil oleks seega vaja **uut poliitilist, kultuurilist ja Euroopa rahvaste vahelise dialoogi võimet**, mis on kahtlemata vastastikku kasulik, nagu juba ammu on vihjanud Saksa luuletaja Hölderlin, ⁽³¹⁾ inspireerituna Kreeka kultuurist.

8.4 Tuleb teha otsustav samm. Vaja on **panna kokku** mitte ainult majandus, vaid ka poliitika ja igatühe **SUVERÄANSUS**. Ei ole vaja vaielda, millist Euroopa „mudelit” arendada, vaid pigem, mis vahendeid on vaja: töhusad, demokraatlikud ja läbipaistvad vahendid otsustamiseks, ühise kasu saavutamiseks, **Euroopa rahva liitmiseks**, mitte killustamiseks.

⁽²⁹⁾ „Esimest korda ELi ajaloos oleme tunnistanud demokraatia demonstreerimisele”, Jürgen Habermas [mitteametlik tõlge].

⁽³⁰⁾ „Üks riik ei või võtta meetmeid, mis kahjustavad teist euroala riiki”, Mario Draghi [mitteametlik tõlge].

⁽³¹⁾ „.....millal me viimati üksteisega rääkisime ja üksteist kuulsime?”, luuletaja Friedrich Hölderlini luuletusest „Rahu pidu”, 1770–1843 [mitteametlik tõlge].

8.5 Samadel põhjustel peab komitee vaele küsimust, kas **aluslepingut** on vaja muuta või mitte. See sõltub ilmselgelt sellest, mida on vaja teha EMU täendamiseks. Niikuiini saaks enamiku komitee ettepanekutest ellu viia, jättes aluslepingu muutmata (majanduskasv, võlad jne), teiste ettepanekute puhul võiks jälle piisata tugevdatud koostööst. Igal juhul on kõige olulisem taotletav eesmärk majanduse, euro ja ELi kodanike heaolu. Alusleping kujutab endast vaid vahendit. See tuleb kodanikele selgeks teha kõige korrektsemal viisil, kaasates nad otsuste tegemisse otseselt ja/või Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide kaudu.

8.6 Komitee on seisukohal, et euroalal on olemas ressursid **oma enda tuleviku kujundamiseks**: rohkem poliitilist integratsiooni, vähem valitsuspoolset kontrolli, sotsiaalset turumajandust, et uuesti käivitada majanduskasv ja tööhõive ning rajada **poliitiline, majanduslik ja sotsiaalne liit**.

9. Integreerumine või killustumine?

9.1 Ilma selle edasise sammuta võib kriis, nagu sellega on püütud seni toime tulla, viia euroala ja seega ELi lagunemiseni. Ei saa rakendada ainult kokkuhoiupoliitikat ja kärpeid nagu võla vähendamisel, isegi kui see oleks vajalik. Kasutada tuleb ka muid vahendeid (nõudluse suurendamine võlausaldajatest riikides) ja tegutseda tuleb solidaarselt. Vaja on panna asjaomaste riikide kodanikud mõistma, et nende eelarveülejäägid tulenevad teiste riikide võlast ja et rünnakud euro vastu ei sõltu võlatasemest, ⁽³²⁾ kuigi seda on vaja vähendada. Samas peavad lõunapoolsete riikide kodanikud survestama oma valitsusi konsolideerima riigivõlga, majandama oma riigi eelarvet ettevaatlikumalt, lõpetama raiskamise ja kaotama maksudest kõrvalehoidumise, vähendama makse, suurendama oma süsteemide majanduskasvu, tööhõivet, tootlikkust ja konkurentsivõimet, mitte ainult mõne reformiga, vaid suurema solidaarsuse ning ELi ja EKP poliitikast erineva majanduspoliitikaga ⁽³³⁾.

9.2 Muidu ei saaks ükski riik oma võlga vähendada ja oma eelarvet saneerida. Seepärast on vaja **kokkuhoiupoliitikat**

leevendada ja muuta majanduspoliitikat. Vastasel korral võivad riskid suureneda. Ja siinkohal võib abiks olla ajalugu ⁽³⁴⁾. Vaja on kindlalt kinnitada uut integratsiooniavaldust **positiivse**, mitte negatiivse **integratsiooniga**, mis on kahjulik ja pealesunnitud.

9.3 Vaja on arvestada, et **tänaseks ei ole keegi Euroopas kindlalt kaitstud**, väljaspool ohtu, isegi kui on tekkinud ebanormaalne olukord. Nimelt on mõne riigi majanduskasv, mida soodustab ka euro, ja ELi asutuste nõrkus viinud Saksamaa kui kõige tugevama riigi Euroopas kesksesse rolli, mis on sageli vastuolus „perifeeriaga”, eriti lõunapoolsete riikidega, aga mitte ainult. „See ainult suurendab teiste murelikkust” (Helmut Schmidt), eelkõige seoses selle rolli tajumisega. Seetõttu oleks vaja sekkumismeetmeid, mille abil oleks võimalik seda muuta ⁽³⁵⁾.

9.4 Komitee arvates näivad praegu Euroopas valitsevat egoism ning riiklikud huvid; justkui seistaks silmitsi „**huvide utopismiga**”. Majanduslikest kaalutlustest lähtuv käsitlusviis on hoogustunud ja lükanud tahaplaanile väärtused, millele Euroopa on rajatud ja mis on Euroopa eksistentsi aluseks; esile kerkib egoistlik Euroopa, kus puudub solidaarsus. Viimase aja pinged võivad viia **ELi** jaoks ohtliku „**psühholoogilise eraldumiseni**”, mis mõjutab kodanikke ja valitsusi. Sellest ohust ülesaamiseks on vaja kuulata, loobudes üleolevast suhtumisest, ja anda konkreetseid vastuseid.

9.5 **Oleme teelahkmel**: komiteel tekib nimelt küsimus, kuidas on võimalik, et Euroopa kui maailma esimene majandussüsteem oma kahtluste ja ebakindlusega võib lasta hääbuda Kreekal, oma põhimõtete hällil, mis on majanduslikus mõttes väga väike üksus, ⁽³⁶⁾ sundides kodanikke ja ettevõtjatele peale ohverdusi, toetamata neid majanduskasvu soodustava abikavaga – ainus võimalus võlgade tagastamiseks – ja kavaga, et leevendada paljude kreeklaste ja eurooplaste kogetavaid tõsiseid sotsiaalseid kannatusi. Tekib küsimus, mida kujutab endast selline Euroopa.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Selle tõenduseks on näiteks Hispaania, kelle võlg on väiksem (68,5 % SKPst) kui Saksamaal (81,2 % SKPst). Eurostati andmed 2011. aasta kohta.

⁽³³⁾ Spaaki 1956. aasta aruandes tunnistati, et eri tõhusustasemega majandussüsteemide integreerimine võib süvendada struktuurilisi, sotsiaalseid ja piirkondlikke erinevusi ning selle vastukaaluks tuleb võtta ühiseid struktuuri-, sotsiaal- ja regionaalpoliitika meetmeid.

⁽³⁴⁾ 1933. aasta: Saksa kantsler Heinrich Brüningi teostatud deflatsioonipoliitika tagajärjed pärast 1929. aasta kriisi.

⁽³⁵⁾ „Meil ei ole vaja Saksa Euroopat, vaid Euroopa Saksamaad”, Helmut Kohl [mitteametlik tõlge].

⁽³⁶⁾ 2 % ELi SKPst.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Keskkonnahoidlik majandus – säästva arengu edendamine Euroopas” (omaalgatuslik arvamus)

(2013/C 271/03)

Raportöör: **Joana AGUDO I BATALLER**

Kaasraportöör: **Pedro NARRO**

15. novembril 2012 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Keskkonnahoidlik majandus – säästva arengu edendamine Euroopas”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 26. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 480. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 108, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et kaasava keskkonnahoidliku majanduse arendamine on Euroopa lähiaastate peamine väljakutse, kui Euroopa Liit soovib jätkata maailma ühe põhilise majandusjõuna. Rio+20 konverentsil tegi Euroopa Liit panuse keskkonnahoidlikule majandusele kui ühele säästva arengu viisile. Nüüd peab Euroopa Liit tegutsema. Selleks on vaja majandusarengu mudelit, mis seab esmatähtsaks avaliku sektori investeeringud ja määrab kindlaks asjakohased stiimulid erasektori investeeringuteks keskkonnahoidlikku teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni. Selle kaks eesmärki on innustada tootmistegevust, et saada kiiresti üle praegusest majanduslangusest, ning astuda majanduslikult ja sotsiaalselt liidripositsioonilt vastu sellele kolmandale töösturevolutsioonile.

1.2 Komitee leiab, et tootmises ja tarbimises vajalike põhjalike muutuste esilekutsumiseks on vaja ühe põhitingimusena kaasata kodanikuühiskond kogu sellesse kaasavale keskkonnahoidlikule majandusele ülemineku protsessi ning seda tuleb teha kõigil tasanditel, eeskätt valdkondlikul ja territoriaalsel (Euroopa, riigi ja piirkonna). Vajalik on osaluspõhine juhtimine, et võimalikult palju leevendada vastuseisu ja negatiivset mõju, mida kõik ümberkorraldused paratamatult endaga kaasa toovad. Just see osalemine võimaldab teha keskkonnahoidlike edusamme majanduslikes, sotsiaalsetes ja keskkonnavalastes aspektides.

1.3 Komitee märgib murelikult, et keskkonnahoidlike maksustiimulite poliitikameetmed on viimastel aastatel langenud eelarvepoliitika karmistamise tõttu põhjalike kärpemeetmete osaliseks, millel on tõsised tagajärjed majandustegevuse vähenemise ja töökohtade kadumise näol. Rahvusvaheline Valuutafond on

tunnistanud, et sellise poliitika tegelik tootmistegevust vähendav mõju on olnud seni hinnatust palju suurem.

1.4 Komitee toonitab, et kaasavat keskkonnahoidlikku majandust edendades suurenevad tööhõive loomise võimalused. Keskkonnahoidlike töökohtade all ei mõelda mitte ainult neid, mis on seotud mõne uue tähtsa majandusharuga, vaid kõiki neid, mis kaasnevad tootmisprotsesside ja toodete keskkonnahoidlikumaks muutmise ja toodete valdkondades. Õiglane üleminek keskkonnahoidlikule majandusele vajab aktiivseid tööhõivemeetmeid, mis tagavad inimväärsete töökohtade loomise, sealhulgas töötajate kutse- ja täiendusõppe. Kõnealuse majanduskasvu jaoks on eriti oluline naiste ja noorte tööhõive neis valdkondades.

1.5 Komitee leiab, et sotsiaalpartnerite vahel kokku lepitud tööstuspoliitika on hädavajalik tehnoloogiauuenduste alaste püüdluste koostööstamiseks ja tootmistaristutes muudatuste tegemiseks paljudes Euroopa majandusharudes, millele avaldab mõju vähese CO₂-heitega ja ressursitõhusa majanduse elluviimine. See nõuab ka ettevõteltel märkimisväärseid investeeringuid.

1.6 Komitee arvates peab EL hõlmama säästva arengu strateegia eesmärgid kõigisse oma poliitikavaldkondadesse, eelkõige strateegiasse „Euroopa 2020” ja seitsmesse juhtalatusse. On vaja saavutada kooskõla ELi eri strateegiate vahel ning komisjoni volinikud peavad sel teemal olema üksmeelsed. Just komisjon peaks kasutama strateegia „Euroopa 2020” vahetundlikke aspekte selleks, et tugevdada strateegia keskkonnahoidlikkuse aspekte

ja ühitada see täielikult Euroopa Liidu säästva arengu strateegiaga. Vaja on määratleda ja kasutusele võtta majanduskasvu kvaliteedi näitajad, mis võimaldavad seda jälgida ja hinnata.

1.7 Komitee rõhutab, kui olulist rolli saavad etendada ja peavadki etendama Euroopa poolaasta ja iga-aastane majanduskasvu analüüs, et tagada järelevalve säästva arengu meetmete üle. Komitee peab vajalikuks kaotada keskkonnakahjulikud toetused ning anda liikmesriikidele konkreetseid soovitusi keskkonnamaksude suurendamiseks, samuti jäätmete ja reovee käitlemiseks ning ringlussevõtu parandamiseks. Neis valdkondades peavad liikmesriigid näitama üles rohkem ambitsioonikust ja kehtestama laiemaid eesmärgi.

1.8 Komitee väljendab muret asjaolu pärast, et ELi mitmeaastases finantsraamistikus aastateks 2014–2020 esineb üks suur vastuolu: kõige rohkem CO₂ –heitekoguseid tootvad majandusharud (elamud, energeetika, tööstus ja transport) ei saa kõige rohkem ELi vahendeid keskkonnahoidlikule majandusele ülemineku lihtsustamiseks, seepärast on vaja nende vahendite mahtu oluliselt suurendada ning tagada nende kasutamise tõhusus ja tulemuslikkus.

1.9 Komitee peab eriti asjakohaseks teha edusamme keskkonnavalase maksustamise alal, sealhulgas maksusoodustuste võimaldamist ettevõtjatele, kes loovad kliimamuutustega võitlemise reinvesteeringu fondi, eeldusel et selle haldamine toimub ühiselt koos töötajatega.

1.10 Seoses ELi kaubanduspoliitikaga leiab komitee, et tööstuse ümberpaigutamise ohu vältimiseks tuleks kaaluda CO₂ alase maksustamisega võrdväärsete tollimaksude kehtestamist nende riikide jaoks, kes ei ole liitunud heitkoguste vähendamise rahvusvaheliste kokkulepetega.

2. Sissejuhatus

2.1 2011. aastal koostasid OECD ja UNEP kumbki täieliku aruande keskkonnahoidliku majanduse kohta. ILO käivitas programmi „Keskkonnahoidlikud töökohad“ ning 2012. aastal toimunud Rio+20 konverentsi üks põhiteema oli „Keskkonnahoidlik majandus säästva arengu ja vaesuse kaotamise kontekstis“.

2.2 Euroopa Liidus uuendati säästva arengu strateegiat ning 2009. aastal käivitati energiat ja kliimamuutusi käsitlev

meetmete pakett, mille eesmärk on vähendada 2020. aastaks kasvuhoonegaase 20 %, suurendada taastuvenergia osakaalu 20 % ja parandada energiatõhusust 20 %⁽¹⁾. EL peab aastateks 2025 ja 2030 tegema heitkoguste vähendamisel veelgi suuremaid edusamme. 2011. aastal võttis komisjon vastu juhtalgatuse „Ressursitõhus Euroopa“,⁽²⁾ edenemiskava „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus 2050. aastaks“,⁽³⁾ „ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020“ ja „Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava“⁽⁴⁾.

2.3 Komitee on alati toetanud majanduse keskkonnahoidlikuks muutmist kui panust säästvasse arengusse ning seda, et Euroopa ja liikmesriikide poliitikas tuleb esiplaanile seada kodanikuühiskonna ettepanekud kaasavale keskkonnahoidlikule majandusele üleminekul, rõhutades eeskätt vajadust teha tihedat koostööd ühiskonna kõigi sidusrühmadega. Seepärast on mitmetes komitee arvamustes viidatud selle teema eri aspektidele ja komisjoni järjestikustele ettepanekutele: komitee on rõhutanud, et keskkonnahoidliku majanduse ja juhtimise edendamist ei saa hoida lahus säästva tootmise, tööhõive ja tarbimise soodustamisest, meeste ja naiste võrdõiguslikkuse strateegiast ega kliimamuutusi käsitlevast ELi meetmete paketist.

3. Keskkonnahoidlik majandus

3.1 Kaasav keskkonnahoidlik majandus peab looma tasakaalu majandusliku heaolu, suurema sotsiaalse sidususe ning loodusvarade suurema kaitse ja ratsionaalsema kasutuse vahel, sest loodusvarad tagavad meie ja järeltulivate põlvkondade heaolu. Eesmärk on tootmise dematerialiseerimine, st majanduskasvu lahtisidumine loodusvarade kasutamisest ning saaste ja jäätmete tekitamisest.

3.2 ILO järgi on keskkonnahoidlikud töökohad need, mis vähendavad ettevõtete ja majandusharude keskkonnamõju säästva tasemeni, aitavad vähendada energia-, toorainete ja veetarbimist, majanduse CO₂-heidet ning kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Keskkonnahoidlike töökohtade mõiste on üsna dünaamiline, sest keskkonnahoidlike ja muude töökohtade vaheline piir sõltub tehnoloogilise innovatsiooni protsessidest. Seega ei ole keskkonnahoidlikud töökohad mitte ainult need, mis on seotud mõne uue tähtsa majandusharuga, vaid kõik need, mis kaasnevad tootmisprotsesside ja toodete keskkonnahoidlikuks muutmiseks kõigis valdkondades.

⁽¹⁾ Kokkuvõtte dokumendis COM(2011) 21 final, 1. lisa, ning aadressil http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:REV1:EN:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:ET:PDF>

3.3 Keskkonnahoidliku majanduse arendamine toetub kahele tugisambale: üks lähtub kliimamuutustega võitlemise poliitikast ja teine kasvavast konkurentsist tärkava majandusega riikidega üha napimate ja kallimate ressursside nimel.

3.4 Keskkonnahoidlik majandus ei ole pelk valdkondlik kohandus tärkavate ja traditsioonilisemate majandusharude vahel (lähtudes tehnoloogilisest liikumisest vähese CO₂-heitega majanduse poole). See hõlmab endas ka tootmise ja tarbimise keskkonnahoidlikku ajakohastamist, et ühendada omavahel ettevõtete lisaväärtuse ja keskkonnasäästlikkuse suurendamise eesmärgid seoses toorainesäästu, energiatõhususe ja töökorraldusega ning samuti töötajate ja ettevõtte vaheliste suhetega tootlikkuse suurendamiseks kõigis aspektides.

3.5 Viimastel aastatel on ilmnenud Maa suutlikkuse piirid nii üha kasvava nõudluse rahuldamiseks saadaolevate loodusvarade osas kui ka meie planeedi suutlikkuse osas absorbeerida jäätmeid ja saastet.

3.6 Ei tohi unustada kliimamuutuste mõju tervisele: äärmuslike ilmastikutingimuste suurem esinemissagedus, osoonitaseme ja tahkete osakeste osakaalu tõus atmosfääris ja nende mürgisuse kasv kõrgemate temperatuuride tõttu ning juba kaotatud nakkushaiguste taaslevimine Euroopa mandrile.

3.7 Arenenud majandusega riikide ja suure osa tärkava majandusega riikide energia-, tootmis- ja transpordisüsteemi ümberkorraldamises lähiaastatel keskendutakse üleminekule suure CO₂-heitega majandusest uuele, vähese CO₂-heitega majandusele, kus energiatoomises on suur osakaal taastuvatel ja puhastel energiaallikatel, st neil, mis ei paiska õhku kasvuhoo- negaase ega tekita teisi ohtlikke jäätmeid.

3.8 See põhjalik tootmise ümberkorraldamine, mida nimetatakse ka kolmandaks tööstusrevolutsiooniks, ei ole rahvusvahelise konkurentsivõime mõttes neutraalne, eeskätt nende riikide jaoks (nagu enamik ELi kuuluvatest riikidest), kes on energiaallikate ja toorainete netoimportijad. Seepärast on paljude OECD riikide valitsused juba alates 2009. aastast käivitanud ambitsioonikad stiimulite kavad, milles on olulisel kohal investeeringud taristusse, keskkonnasäästlikku teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni. Selle kaks eesmärki on innustada tootmistegevust, et saada kiiresti välja praegusest majanduslangusest, ning

astuda liidripositsioonilt vastu sellele tootmise ümberstruktureerimisele.

3.9 Siiski on nende plaanide finantsarendust paljudes ELi liikmesriikides, nagu ka ELi eelarves, märkimisväärselt kärbitud, muu hulgas eelarvepoliitika karmistamise tõttu. Rahvusvahelise Valuutafondi peaökonomist on tunnistanud, et sellise poliitika tegelik tootmistegevust vähendav mõju on olnud seni hinnatust palju suurem. Ühe 28 riigis tehtud uuringu kohaselt on 2008. aastal alanud kriisist alates jäänud fiskaalkordaja 0,8 ja 1,7 vahele ⁽⁵⁾.

3.10 See keskkonnahoidliku majanduse hoo aeglustumine võib tekitada paljudele ELi riikidele suuri probleeme, sest praegu on tehnoloogiline erinevus arenenud ja tärkava majandusega riikide vahel palju väiksem ja muutuvam. Euroopale tervikuna ei ole tagatud vähese CO₂-heitega majandusega arenenud riikide juhtühikute kuulumine. See võib pikas perspektiivis tekitada ELis suuri pingeid, sest seab kahtluse alla võime jätkata majanduslikult edumeelsema, sotsiaalselt ühtsema ja keskkonnasäästlikuma ühiskonna ülesehitamist. Siiski tuleb rõhutada, et ELil on tugev tehnoloogiline ja tootmisalane liidripositsioon mitmes selgelt tulevikku suunatud tööstusharus..

3.11 Edendades vajalike investeeringute ja stiimulitega keskkonnahoidlikku majandust, suurenevad Euroopas ka tööhõive loomise võimalused. Ei tohi unustada praegust tootmistegevust, mis moodustab ELi liikmesriikide majandusbaasi. Paljud praegu eriti saastavatesse tööstusharudesse kuuluvad töökohad saavad keskkonnahoidlikeks töökohtadeks, kui nad läbivad protsessid, mis võimaldavad neil suurendada energiatõhusust ning vähendada toorainete tarbimist ja tekkivat saastet. Mõned näited selle kohta: maanteetranspordi ettevõtted, mis töötavad välja ja ehitavad elektri- või hübriidsõidukeid ning ühistranspordisõidukeid; tsiviilehituse sektorid, mis ehitavad kiirrongiliine, sest see tähendab suurt energiasäästu reisija kohta võrreldes lennuki või tavarongiga; ehitussektorid, mis tegelevad energiatarbimise seiskohalt vähetõhusate elumajade energiasäästliku saneerimisega. Kõike seda tuleb teha dialoogi arendamise ja tugevdamise ning ühiskondlike arutelude ja kollektiivlääbirääkimiste tingimustes, nii et lõpptulemus oleks tööhõive (kvantiteet ja kvaliteet) ja võrduse (töötõingimused ja palgad) seisukohast positiivne. Siiski on ainult kaheksa ELi liikmesriiki ametlikult määratlenud keskkonnahoidlike töökohtade mõiste. See põhjustab erinevate määratluste ja meetodite tõttu erinevaid hinnanguid.

⁽⁵⁾ IMFi töödokument 13/1, „Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers”, Olivier Blanchard ja Daniel Leigh, jaanuar 2013.

4. Kodanikuühiskonna koostöö õiglasel üleminekul keskkonnahoidlikule majandusele, kus tehnoloogiline innovatsioon on üks ettevõtete konkurentsivõimet määrav tegur

4.1 Kolmanda tööstusrevolutsiooni üks täiesti uus omadus on tootlike jõudude saavutatud arengutase ning kodanikuühiskonna suur tundlikkus ja surve säästvuse ja keskkonnateemade osas. Euroopas aitab keskkonnaorganisatsioonide, tarbijaiühenduste, ametiühingute, ettevõtjate organisatsioonide ja teiste kodanikuühiskonna organisatsioonide tugev areng saavutada seda, et toimuvad muutused loovad majanduse, mis on sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt paremini juhitava ja jätkusuutlikuma arengu teenistuses. See oli mõeldamatu varasemates protsessides, kus tehnoloogilised ja tootmisalased muutused toimusid vaid ettevõtjate otsuste alusel.

4.2 2009. aasta juunis heaks kiidetud ülemaailmses töökohade paktsis rõhutab ILO sõnaselgelt, et „sotsiaaldialoog on hindamatu väärtusega mehhanism riigi prioriteetidele vastava poliitika kujundamiseks. See on tugev alus, millelt innustada tööandjaid ja töötajaid koos valitsustega ühiselt tegutsema, mis on vältimatu kriisi lahendamiseks ja majanduse säästvaks elavdamiseks.” Sotsiaalpartnerite vahel kokku lepitud tööstuspoliitika on hädavajalik tehnoloogiauuenduste alaste püüdluste koostööks ja muudatuste tegemiseks tootmistaristutes paljudes Euroopa majandusharudes, millele avaldab mõju üleminek vähese CO₂-heitega ja ressursitõhusamale majandusele.

4.3 Tehnoloogiauuendused kuuluvad lahutamatuks keskkonnahoidliku majanduse juurde. Seepärast saavad need majandusharud, ettevõtted ja tehnoloogiad, mis edendavad majanduse keskkonnahoidlikuks muutumist, avalikult sektorilt ja erasektorilt rohkem rahalist toetust, sest nad suurendavad Euroopa majanduse konkurentsivõimet maailmas. Sellega seoses on Deutsche Bank määranud erainvesteeringutele suuna andmiseks kindlaks järgmised majandusharud, mis on kliimamuutuste valdkonnas esmatähtsad:

- energia tootmine puhastest ja taastuvatest energiaallikatest;
- energiajaotuse taristud ja juhtimissüsteemid;
- transpordisüsteemides raudtee- ja meretranspordi, samuti hübriidautode edendamine keskpikas perspektiivis ning biokütused, mis ei konkureeri maapinna kasutuse osas toiduainetega;
- keskkonnahoidlik keemia ja uute materjalide alane teadustöö;
- energiasäästlikumad ja toorainete hankimisest vähem sõltuvad põhitööstusharud, mis kasutavad rohkem uusi, vähem saastavaid materjale (sealhulgas terasetööstus, vähese CO₂-heitega tsemendi tootmine jne);
- ehitustegevus, millega kaasneb hoonete energiatõhususe ja energiatootmisvõime suurenemine;
- jäätmekäitlus;
- põllumajandus (muu hulgas keskkonnasäästlikud väetised ja pestitsiidid);
- vee puhastamise, saastest vabastamise ja magestamise süsteemid.

4.4 Erilise tähelepanuga tuleb käsitleda Euroopa VKEde probleeme piisavate rahaliste vahendite leidmisel vajalike investeeringute tegemiseks ökoinnovatsiooni.

4.5 Selleks, et innovatsioon pakuks konkurentsieelist, tuleb ettevõtete juhtimismudelisse hõlmata tavad, mis innustavad töötajate kaasamist. Tuleb ära kasutada seda, et tööjõu osalemine töökorralduses ja ettevõtluse planeerimisel on tegur, mis kahtlemata edendab innovatsiooni ja aitab parandada tootlikkust. See esitab väljakutse ajakohastada töösuhete ja kollektiivlääbirääkimiste süsteemi ning selle suhet ettevõtte juhtimisega.

4.6 Töötajate osalemine ettevõttes on üks põhielement, mis soodustab paljudes majandusharudes Euroopa tehnoloogilist juhipositsiooni ja aitab säilitada ekspordivõimet. Seda ei tohi vaadelda mitte ainult toodetud rikkuse jaotamise vaatevinklist, vaid see on tegelikult rikkuse loomise üks oluline element, nagu ettevõtted ka ise tunnistavad⁽⁶⁾. Suurelt jaolt on innovatsiooniprobleemid peamiselt seotud rangete organisatsioonistruktuuridega, mille puhul peetakse töötajat vaid pelgaks tööriistaks.

⁽⁶⁾ Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi projekt EPOC.

5. Keskkonnahoidlik majandus Euroopa poliitikavaldkondades

5.1 Konverentsil Rio+20 kaitses EL kaasavat keskkonnahoidlikku majandust, mis võimaldab liikuda säästva arengu suunas. Komisjoni eesmärk on edendada säästvat ja kaasavat arengut ja asetada majanduse keskkonnahoidlikuks muutmine oma Rio+20 järel toimuva tegevuse keskmesse. Kodanikuühiskonna hädavalikuks kaasamiseks sellesse protsessi peavad valitsused arendama sotsiaaldialoogi.

5.2 Selleks, et aidata rakendada komisjoni juhtalgatust ja ressursitõhusa Euroopa tegevuskava, lõi komisjon 2012. aastal Euroopa platvormi, mis esitab 2013. aastal ressursitõhususe vahearuande ja 2014. aastal lõpparuande ning teeb järgmistes valdkondades tööd konkreetsete ettepanekutega üleminekuks keskkonnahoidlikule majandusele: taastuvenergia investeeringute raamtingimused, eesmärkide seadmine ja edusammude mõõtmine – sellega seoses tuleb üles ehitada kindel SKPd täiendavate näitajate süsteem, mis mõõdab kõnealuste poliitikameetmete tulemusi asjaomastes majandusharudes ja kogu ühiskonnas (konkurentsivõime kasv, töötajate töötingimuste paranemine, ringlussevõtu protsent, energia- ja ressursitõhusus, taastuvenergia osakaal, saastamise vähenemine) – ning ringmajandus ja majanduse keskkonnahoidlikuks muutmine.

5.3 Eriti asjakohane on teha edusamme keskkonnavalase maksustamise alal ja paljudes ELi liikmesriikides kehtivate suurte fossiilkütusetootuste vähendamisel, sest paljude toodete ja teenuste hind ei peegelda õigesti kõiki tootmiskulusid, kuna saastekulud ei kajastu neis. Vabatahtlike ökomärgiste poliitika on jäänud ebapiisavaks, veelgi enam praeguse kriisi tingimustes, sest üha rohkem on neid tarbijaid, kelle jaoks on kõige olulisem toote hind, mitte selle keskkonnasõbralikkus. Selleks et saavutada ühiskonnas suurt üksmeelt keskkonnamaksude poliitika osas, tuleb arvestada sellega, milline on selle poliitika mõju

ettevõtete konkurentsivõimele ja selle sotsiaalsed tagajärjed kodanikele (nt selle osas, mida on hakatud nimetama küttesuvõimeetuseks), ning töötada välja täiendavaid poliitikameetmeid (tööstus- ja kaubandusmeetmed, meetmed ebasoodsamas olukorras olevate ühiskonnarühmade toetuseks), mis seda mõju leevendaksid. Samuti tuleb luua maksusoodustusi ettevõtetel taastuvenergia CO₂-heite vähendamise (kliimamuutuste vastasesse võitlusesse reinvesteermise fondi kaudu) ja teiste negatiivsete keskkonnamõjude kahandamiseks, eeldusel, et selle haldamine ettevõtetes toimub ühiselt koos töötajatega.

5.4 Komisjon võttis vastu seitsmenda keskkonnavalase tegevusprogrammi ettepaneku, millega kehtestatakse keskkonnaval poliitika panus üleminekusse keskkonnahoidlikule majandusele. Parlament ja nõukogu peavad selle programmi heaks kiitma ning komitee on andnud oma panuse asjaomase arvamuse koostamisega⁽⁷⁾. Siiski esineb ELi mitmeaastases finantsraamistikus aastateks 2014–2020 üks suur vastuolu: kõige rohkem ELi vahendeid ei suunata mitte kõige rohkem CO₂ tootvatele majandusharudele (elamud, energeetika, tööstus ja transport).

5.5 Seoses ELi kaubanduspoliitikaga tuleb arvestada sellega, et suurema CO₂ alase maksustamisega peaks tööstuse ümberpaigutamise ohu vältimiseks kaasnema võrdväärsete tollimaksumade kehtestamine nende riikide jaoks, kes ei ole liitunud heitkoguste vähendamise rahvusvaheliste kokkulepetega. CO₂ alase tollimaksu kehtestamisega piiratakse küll vaba kaubandust, kuid rahvusvaheline kogukond on selle muudel juhtudel juba heaks kiitnud. Nimelt kehtestati osoonikihi kaitsmiseks vastu võetud Montreali protokollis võimalus piirata kaubandust protokollis täitmise tagamiseks, kuna vaba kaubandus ei ole eesmärk omaette, vaid vahend rikkuse säästvaks loomiseks. Pole kahtlustki, et kliimamuutustest tingitud katastroofi vältimine Maal on olulisem kui maailmaturgude avatuna hoidmine toodetele, millega kaasneb suur kasvuhoonegaaside hulk.

Brüssel, 23. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus „ELi 7. keskkonnaval programm“, ELT C 161, 6.6.2013, lk 77-81.

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

TÄISKOGU 490. ISTUNGJÄRK 22. JA 23. MAIL 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava – üleeuroopalise arutelu avamine” ”

COM(2012) 777 final/2

(2013/C 271/04)

Raportöör: **Carmelo CEDRONE**

19. veebruaril 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava – üleeuroopalise arutelu avamine” ”.

COM(2012) 777 final/2.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 24. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 149, vastu hääletas 12, erapooletuks jäi 25.

1. Järeldused ja ettepanekud

1.1 Komisjoni teatisega antakse oluline panus äärmiselt vajaliku arutelu käivitamisse Euroopa Liidu üle ning astutakse märkimisväärne samm edasi võrreldes majandus- ja rahaliiduga (EMU) seonduvate varasemate meetodite ja sisuga. Lisaks sellele antakse esimest korda ülevaade ELi rahvusvahelisest rollist ja poliitilisest tulevikust. Seetõttu hindab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettepanekut positiivselt: tegemist võib olla ajaloolise pöördepunktiga, ent see vaid eeldusel, kui nõukogu leiab pärast 20 aastat kestnud ootamist vajalikku julgustust ja tahet võtta vastu ja viia ellu seatud eesmärkide saavutamiseks vajalikud sätted ning asuda kiiresti tegutsema.

1.2 2011.–2012. aasta jooksul tehtud otsustega ongi Euroopa Ülemkogu käivitanud Euroopa valitsemistava olulise struktureeritud reformi, hõlmates järelevalvet ülemääraste makromajanduslike tasakaalunihete üle, eelarvereeeglite karmistamist ja euroala riikide majanduspoliitika kooskõlastamist. EKP

hiljuti heaks kiidetud mittekonventsionaalsed meetmed osta raskustesse sattunud riikide riigivõlakirju „teatud tingimustel, ent piiramatul määral”, ühtse kriisilahendusmehhanismi loomine, et tagada usaldatavusnõuete range ja erapooletu täitmine ning katkestada side riigi ja pankade vahel, ning pankade likvideerimise eeskirjad on vajalikud vahendid EMU stabiilsuse tagamiseks.

1.3 Komitee nõustub komisjoni teatistes esitatud ja hiljuti Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman van Rompuy kinnitatud („Tõelise majandus- ja rahaliidu suunas”) strateegiaga euroala tugevdamiseks. Sellegipoolest peab ta seda ebapiisavaks tagamaks, et liikmesriigid, kodanikud ja ettevõtjad saaksid täies mahus kasu EMU-st, nagu on näidanud viimase kümne aasta tegelikkus. Nõukogul on Maastrichti lepingust tulenev poliitiline vastustus, millega seati ranged **piirangud** sellesama lepinguga loodud EMU-le. Seetõttu esitabki komisjon praegu **tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu** loomise tegevuskava.

1.4 Selleks, et saaks EMU-d stabiilemaks muuta ning tagada majandus- ja tööhõivekasv euroala riikides, tuleb nüüd ja kohe ning mitte keskpikas või pikas perspektiivis võtta nõukogualluviidavaid tõhusamaid meetmeid nagu majanduskasvu soodustav kava ja tugevamad majandusliku integreerimise mehhanismid. Teisisõnu, vaja on makro- ja mikromajanduslike poliitikameetmete kombinatsiooni, järjekindlat tegutsemist, solidaarsust, usaldusväärsust ja kaasatuse tunnet nii liikmesriikide siseselt kui ka nende ja ELi vahel, unustamata, et arutlusel olevate meetmete peamine eesmärk peab olema kõigi inimeste heaolu.

1.5 Kuigi komitee hindab teatist, märgib ta, et ka juhul, kui kõik õnnestuks ellu viia, oleks raske saavutada märkimisväärset mõju, eriti otsustamismeetodi osas, kuna puudub konkreetne ettepanek poliitilise liidu kohta eurole oma kodu rajamiseks. Seesama kehtib ka võla, asümmeetriliste šokkide ületamise, majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive (mille jaoks tuleks ette näha süstemaatiline mõjuhindamine) kohta. Kõik need tõigad seavad piirangud praegusele olukorrale.

1.6 Komitee tuletab meelde, et Euroopa Komisjoni ettepanekute suurema enamuse kohta on komitee juba koostanud arvamused ja esitanud lahendused, sh EMU ja EKP piiride ning majanduskasvu ja riigivõla küsimuse kohta⁽¹⁾. Komisjoni ja nõukogu praeguseks tehtud edusammud moodustavad hea aluse kõnealuses valdkonnas töö jätkamiseks. Seetõttu peab komitee positiivseks, et komisjon otsustas sõnastada kõnealuseid küsimusi käsitlevad tulevased suunised, ja loodab, et see oleks nõukogu jaoks sobiv võimalus võtta kiiresti konkreetseid meetmeid riigivõla ja majanduskasvu kohta: see oleks tõeline kvaliteetne hüpe.

1.7 ELi viimased, teatistes toodud otsused vastavad – isegi kui vaid osaliselt – makromajanduslikule raamistikule, samas kui mikromajanduslikul tasandil tehtud ettepanekud tootmissektore jaoks, mis ainsatasa suudaksid majanduskasvu taaselavdada, näivad olevat ebapiisavad. Komisjoni dokumendiga üritatakse käivitada arutelu EMU ehk küsimuse üle, mille tähtsus ulatub eelarvete konsolideerimisest ja makromajanduslikest poliitika-meetmetest palju kaugemale. Vajalikud on ka mikromajanduslikud meetmed nagu nt tõeline tööstuspakt (*industrial compact*).

1.8 Lisaks võiks komisjoni ettepanekuga nõustuda rohkem, kui EMU stabiilemaks ja paremini toimivaks muutmiseks vajalike meetmete käivitamiseks seatud eri ajaetappides viidetak

selgesõnalisemalt vajadusele rakendada kõnealuse eesmärgiga kooskõlas olevaid ELi poliitikameetmeid, määratledes kavandatud sekkumisvaldkonnad ja kasutusele võetavad uued elemendid, et muuta ka Euroopa kulutused ratsionaalsemaks ja tõhusamaks.

1.9 Komisjon võib ja peab aitama käivitada vältimatud reformid, et suurendada liikmesriikide tootmis- ja haldussüsteemide konkurentsivõimet, kasutades uuenduslikke sekkumismeetodeid ja -kriteeriume siseturu, struktuurifondide ja ühiste poliitiliste põhimõtete vallas. Lisaks peaks ta eeskuju võtma EKP poolt kasutusele võetud uuendustest ja kavandama võrdselt märkimisväärsate muudatuste tegemist – nagu komitee on seda mitmel korral toetanud – nende ELi poliitikameetmete rakendamises, mis puudutavad liidu enim haavatavaid alasid, piirkondi ja sektoreid.

1.10 EKP peab täies mahus saama tegutseda majanduskasvu ja tööhõive soodustaja ning viimase hetke laenuandjana Euroriikide kavatsus liikuda selles suunas edasi aitaks konsolideerida usaldust EKP ja euro vastu ning tõrjuda spekulatiivsed rünnakud, eriti suuremates eelarveraskustes olevate riikide vastu.

1.11 Euro stabiilsust ei saa usaldada üksnes EKP-le ja ühisele rahanduspoliitikale, jättes liikmesriikidele täieliku vabaduse oma maksu- ja eelarvepoliitika rakendamisel. Komitee arvates ei saa **euroala ühise eelarve loomist taotleva fiskaalliidu** rajamist pikaks ajaks edasi lükata, nagu seda teatistes ette nähakse, vaid sellest peab saama koos ühisraha ja ühise pangandusjärelevalvega teine samm, millele tuginedes tuleks lühikeses kuni keskpikas perspektiivis luua EMU stabiilsus, andes selle kaudu turgudele Euroopa projekti järjepidevuse suhtes kindlustunde.

1.12 **Institutsiooniliste ettepanekute** osas teeb komisjon märkimisväärsed jõupingutusi. Komitee peab kasulikuks lisada lõpuks päevakorda institutsiooniline küsimus, kuna see on kõigi tema uuenduslike ettepanekute, sh poliitilise liidu alus. Tegemist on täiesti uue ettepanekuga. Sellegipoolest leiab komitee, et suurem osa ettepanekutest põhineb praegusel raamistikul, taotledes väga piiratud ja seega mitteotsustavaid edusamme, kui nõukogu ei peaks sellest kaugemale minema, pidades neid vaid tegutsema ergutavaks stiimuliks.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Majanduskasv ja riigivõlg ELis: kaks uuenduslikku ettepanekut“, ELT C 143, 22.5.2012, lk 10.

1.13 Ettepanekud võiksid olla jälle üks vaheetapp, ent komitee, kes peaks olema osa sellest protsessist, leiab varem esitatud ja heakskiidetud ettepanekutele tuginedes, et enam ei ole aega osaliste sammude tegemiseks teatud küsimustes, ent vaja on pigem kvalitatiivse hüppe tegemist nii poliitikameetmete sisu kui ka nende ellurakendamiseks vajaliku otsustusprotsessi pooldest. Enam ei saa teeselda ja pärast jällegi korrata, et vaja on „tõelist” poliitikat, „tõelist” EMU-d, „tõelist” poliitilist liitu jne. Tuleb **tegutseda** senisest otsustavamalt ja viivitamata, **nüüd ja kohe**, et **katkestada** ELi suure osa haaranud **majanduslangus** ning tegeleda pikka aega lahendamata jäänud probleemidega, mida rahvusvaheline finantskriis on veelgi süvendanud.

1.14 Komitee kutsub nõukogu üles tegutsema komisjoni ettepanekutest eeskju võttes senisest julgemalt ja selgemalt seoses saavutatud kokkulepetest kinnipidamise ja ülesandega esitada heakskiitu ja rakendamist ootavaid ettepanekuid. Muu seas tuleks nõukogul laiendada aluslepingu muutust silmas pidades häälteenamusega otsustamist kõigile valdkondadele, alates majandus- ja tööhõivepoliitikast.

1.15 Kokkuvõtte komitee ettepanekutest

1.15.1 Tõelise EMU loomiseks peab komitee vajalikuks võtta viivitamata (jättes aluslepingu muutmata) järgmised meetmed:

— käivitada Euroopa majanduskasvualgatus, kuna kokkuhoiupoliitika kaudu üksi ei saa rahuldada ühtegi ELi seatud kriteeriumit;

— lihtsustada solidaarse vastastikuse lähenemise mehhanismi abil riikide vaheliste majanduslike erinevuste ületamist. Kriisi all kõige rohkem kannatanud riikide abistamiseks võiks võtta mikromajanduslikule tasandile suunatud meetmeid, et vähendada noorte tööpuudust (nt makstes ELi toetust iga tööle võetud noore eest), st tegutseda positiivsete tingimuste alusel;

— leida lahendus võlaprobleemile, nagu seda on nõudnud komisjon ise ja komitee, et tulla toime kõigi praeguste või tulevaste euroriikide probleemidega;

— teostada kiiresti pangandusliit ja Euroopa pangandusjärelevalve;

— täiendada kõigis sektorites (maksundus, rahandus, pangan-dus, energeetika, teenused, teadusuuringud ja uuenduste-gevus jne) ühtset turgu;

— vähendada laenuturu killustatust nii, et võrdsetel tingimustel antava laenu kulud oleksid samad kõigis liikmesriikides.

1.15.2 Keskpikas ja/või pikas perspektiivis tuleb ellu viia järg-mised meetmed, millega võiks kaasneda aluslepingu muutmise:

— luua ELi tõeline majandusjuhtimine koos raha-, rahandus- ja maksujuhtimisega, et muu hulgas suurendada ELi ja liikmes-riikide poliitika sidusust;

— täiendada EKP volitusi;

— tugevdada ühtse üksuse loomisega otsustusmeetodit ja struk-tuure, et luua eurole nõ valitsus; täiendada ja ühtlustada praegust süsteemi ning rajada fiskaalliit, luues euroala ühis-eelarve ning nähes ette ka solidaarsuse mehhanismi riikide vaheliste majanduslike tasakaalunihete vähendamiseks;

— koostada sotsiaalne pakt sotsiaalse liidu jaoks, milles osaleksid nii sotsiaalpartnerid kui ka organiseeritud kodani-kühiskond;

— luua tugevdatud koostöö abil poliitiline liit, sh selleks, et anda eurole ühine hää ja muuta otsustusprotsess demok-raatlikumaks ja läbipaistvamaks. Selleks võiks olla otstar-bekas anda Euroopa Parlamendi järgmisele koosseisule koos nõukoguga aluslepingut puudutavad volitused;

— suurendada ELi esinduspädevust rahvusvahelistes organisat-sioonides.

2. Üldised märkused: kriitilised punktid

2.1 Komitee on teadlik sellest, et arutelu teema on selle hetke üks keerulisimaid. Euroopa on alustamas tihedama integree-rimise uut faasi, mis tähendab rida julgeid samme edendamiseks. Komitee väljendab eriti suurt heameelt EMU tulevikku käsitleva arutelu käivitamise üle, pidades seda esimeseks sammuks kõne-aluses suunas, ning juhib tähelepanu sellele, et EMU makroma-janduslik tegelikkus on mikromajanduslike otsuste tulemus. Seetõttu tuleks makro- ja mikromajanduslikud poliitikameetmed omavahel kooskõlla viia, suunates need samade üldeesmärkide saavutamisele.

2.2 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 9, mida täiendavad artiklid 151 ja 153, on peamiselt sätestatud, et EL peab oma poliitika ja meetmete kujundamisel ja rakendamisel arvestama vajadustega, mis on seotud tööhõive kõrge määra edendamise, elu- ja töötingimuste parandamise ning tõrjutuse vastase võitlusega. Komitee märgib hämmeldusega, et siin vaadeldavas teatises ei käsitleta ühtegi kõnealustest parameetritest tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu eesmärkide raames. Komitee kutsus üles mainima kõnealuseid eesmärke selgesõnaliselt ja peab vajalikuks tagada suurem järelevalve (mõjuhinna) majandus- ja rahapoliitiliste meetmete avaldatava mõju üle sotsiaalsele olukorrale ja tööturule. Ta peab samuti kohaseks töötada välja meetmed taoliste poliitikameetmetega võimalikult kaasnevate negatiivsete majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgede kaotamiseks.

2.3 Tegelikult ei ole võimalik ellu viia ühtegi komisjoni poolt stabiilsema ja usutavama EMU rajamiseks esitatud ettepanekutest (ei lühikeses ega keskpikas kuni pikas perspektiivis), kui liikmesriikidel, eriti majandus- ja finantskriisist kõige rohkem mõjutatud riikidel ei õnnestu taastada majanduskasvu ja leida lahendusi tööalastele ja eriti noorte seas märkimisväärselt kasvava tööpuudusega seonduvatele probleemidele ning vähendada liikmesriikide vahel endiselt esinevaid erinevusi. Ja mitte midagi ei viida ellu ka siis, kui nõukogu ja eurorühm ei võta arvesse komisjoni ettepanekuid EMU täiendamiseks vajalike, juba 20 aastat oodatud reformide edasiviimiseks ning kui liikmesriigid ei tee tõsiseid sellesuunalisi jõupingutusi, et üheskoos juhtida osa igäihe suveräänsusest, mis on vajalik kõnealuse eesmärgi saavutamiseks.

2.4 Komisjoni peamine mureküsimus on see, kuidas tagada liikmesriikide majanduspoliitika kooskõlastamine omavahel kokkusobivate meetmete ja vahendite kogumi abil, millega tugevdatakse eelarvepoliitika ja järelevalvesüsteemide vastastikust lähenemist. See võimaldaks leevendada kõige rohkem võlastunud riikide raskusi riigivõla rahastamisel ning kinni pidada komisjoni väljapakutud ja hiljuti liikmesriikide heakskiidetud rangetest võlgade tagasimaksmise ja jätkusuutlikkuse kavadest (*fiscal compact*). Ent kodanike ja turgude usalduse taastamiseks peavad riigi tasandil võetud meetmed järgima siiski ühist Euroopa loogikat ning tootma konkreetset ja positiivset mõju kodanikele ja ettevõtjatele, mistõttu on vaja suuremat sidusust makro- ja riigi tasandil rakendatavate mikromajanduslike (noored, tööturg, sotsiaalkaitse jne) poliitikameetmete vahel.

2.5 Suures osas euroriikidest on majanduskasv olnud juba viiendat aastat negatiivne ning prognoosid järgmisteks aastateks lubavad vaid väga mõõdukat paranemist peamistes makromajanduslikes näitajates. Komisjoni esitatud ettepanekutega EMU tugevdamiseks peavad kaasnema teised tähelepanekud ja/või meetmed, et ettepanekud võiksid olla usutavad ja et EMU

tuleviku üle võiks toimuda laiahaardeline ühine arutelu mitte ainult ekspertide vahel, vaid kaasates kogu Euroopa kodanikuühiskonna.

2.6 Euroriike kutsutakse üles ELiga kokkulepitud kohustustest kinni pidades jätkama järgmistel aastatel ranget eelarvepoliitikat, mille saaks eelkõige tagada reformide kaudu, mis on suunatud riigieelarve struktuuri ratsionaliseerimisele nii riigisektori kulude kui ka tulude osas, võttes nõuetekohaselt arvesse õiglust vahendite jagamisel ja maksumeetmete mitmekordistavat mõju. See võimaldaks suurendada tõhusust, eelarvepositsiooni mõjutamata ja vähendamata selliste majanduskasvu ja heaolu seisukohast oluliste sektorite nagu tervishoiu, sotsiaalkaitse süsteemide, hariduse, teadusuuringute ja uuendustegevuse ning taristute kulusid (2).

2.7 Ent kõnealustele riiklikele meetmetele tuleb lisada Euroopa tasandil võetavad meetmed, mis on vajalikud majanduskasvuks, tööhõiveks ja investeeringute elavdamiseks. Näitena võiks tuua järgmised: riigi tööturu toimimise tõhustamine, et integreerida see euroalasse ka makromajandusliku dialoogi kaudu, (3) avaliku sektori võlgade osaline vastastikune tagastamine spekulatsioonide ohjamiseks, eurovõlakirjade emiteerimine EKP või Euroopa investeerimisfondi poolt, et rahastada majanduskasvu ja ligi meelitada ülemaailmseid säästuülejääke; (4) võimalus jätta riigivõlast välja teatavad majanduskasvu positiivse tsükli loomiseks vajalikud struktuuralsed investeeringud ning lõpuks suurema tähelepanu omistamine tööstuspoliitikale nii keskkvalitsustes kui ka ELi tasandi poliitiliste otsustajate poolt.

2.8 Kõnealuste poliitikameetmete rakendamise eest vastutavad liikmesriigid, ent komisjonil tuleb siiski tagada nende elluviimine oma institutsiooniliste eelisõiguste ja komisjoni enda hallatava ELi eelarve vallas, aidates selle kaudu ohjata jätkuvalt esinevaid tasakaalunihkeid ja territoriaalseid erinevusi.

2.9 Lisaks leiab komitee, et komisjoni teostatud EMU ajalooliste aspektide analüüsis ei tõsteta esile euro sünniga seotud tegelikke majanduslikke ja poliitilisi piiranguid, mis on eurot ja ELi tabanud kriisi peamine põhjus. Tundub vähemalt imelik, et EMU analüüsis ei viideta ega anta hinnangut Maastrichti kriteeriumitele, rahapoliitika „ühitsusele“ ega riikide vahelistele

(2) Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Euroalasse kuuluvate liikmesriikide majanduspoliitika“, CES1932-2012.

(3) Idem.

(4) Vt joonealune märkus 1.

majanduslikele erinevustele. Lisaks tundub vastuvõetamatu süüdistada 2008. aasta kriisi põhjustamises üksnes riigivõlga, ent mitte ELi ja riikide valitsuste poliitika nõrkust, eriti kui arvestada, et EMU loomisest peale keeldusid liikmesriigid süstemaatiliselt käivitamast arutelu maksu- ja eelarvepoliitika kooskõlastamise üle.

2.10 On hädavajalik rajada majanduslik liit koos ELi majandusjuhtimisega (samaaegselt pangandusliiduga või veel enne seda jne) ning komisjoni teatises luuakse sellele alus.

3. Konkreetsed märkused ettepanekute sisu kohta: tugevused ja nõrkused

3.1 **Lühikeses perspektiivis** võetakse arvesse ja kirjeldatakse seitset ettepanekut, millest osa on juba tuntud, kuna need on seotud hiljuti ELis heakskiidetud meetmetega: Euroopa poolaasta, kuuest õigusaktist koosneva paketi ja kahest õigusaktist koosneva paketiga seotud õigusaktid ning EKP-le usaldatud pangandusjärelevalve. Need kõik on olulised sammud, mis tuleb täielikult ellu rakendada kooskõlas asjaomaste ELi õigusnormide ja nõukogu heakskiidetud riigipõhiste soovitustega. Komitee peab komisjoni ettepanekutest kõige huvitavamaks järgmisi.

3.1.1 Esimene on pärast ühtse järelevalvemehhanismi kasutuselevõttu ühtse kriisilahendusmehhanismi loomine, et lahendada raskustesse sattunud pankade probleemid. Siinkohal on kõige uuenduslikum aspekt see, et kriiside lahendamise kulud peavad kandma aktsionärid ja võlausaldajad. „[Ü]mberkorraldamiseks vajalikud mis tahes täiendavad vahendid“ peaks tagama pangandussektor ise ja mitte enam maksumaksjad ⁽⁵⁾.

3.1.2 Teine ettepanek puudutab **lähenemise ja konkurentsi võime toetamise vahendi** kasutuselevõttu, et toetada struktuuriliste reformide teostamist euroala riikides. Ettepanek on väga üksikasjalik (teatise I lisa) ja selles kirjeldatakse, kuidas peaks toimuma vahendi loomiseks sõlmitavate kokkulepete jõustumine ja neist kinnipidamine. Ent ebaselgeks jäävad osalemise tase ja finantstoetuse maht, millest liikmesriigid võiksid kasu saada – mõlemad tegurid on määrava tähtsusega vahendi jätkusuutlikkuse tagamise seisukohast –, kuigi komisjon jätab endale võimaluse esitada üksikasjalikum ettepanek rakendamise tingimuste kohta (teatise lk 25). Komitee arvates peaks selline vahend struktuurilistele reformidele eelnema või vähemalt nendega samaaegselt töötama, et leevendada nende negatiivset mõju. Lisaks rõhutab komitee, et lähenemise ja konkurentsi-

võime toetamise vahend võib olla tõhus vaid siis, kui seda kasutatakse järk-järgult ja kooskõlastatult riikide tasandil võetavate meetmetega.

3.1.3 Tundub ka nii, et ettepanekut mitmeaastase finantsraamistiku kohta tajutakse karistusena nendele, kes ei pea kinni liikmesriikide ja Euroopa Komisjoni kokkuleppest, selle asemel, et seda peetakse stiimuliks ELi tasandil määratletud poliitika-meetmete rakendamiseks. Liikmesriikidelt nõutavate rangete makromajanduslike tingimustega peaks kaasnema kava, millega soodustatakse majanduskasvu ja uute tööhõivevõimaluste arendamist eriti noorte jaoks ning mille väljatöötamises peavad aktiivselt osalema sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond.

3.1.4 ELi ja euro rolli tugevdamine rahvusvaheliste rahandusorganisatsioonide juhtimisel ning euro välisesindatuse võime suurendamine on üks komisjonis, ent ka paljudes komitee arvamustes esile tõstetud olulisimaid aspekte, et suurendada ELi ja ühisraha mõjuvõimu ja otsustusjõudu rahvusvahelisel finantsjuhtimisel. Sellegipoolest jätab komisjon sõnastamata kõnealuse ettepanekuga kaasnevad raskused nii euroala sees kui ka väljaspool seda, arvestades Ameerika Ühendriikide (ent ka Ühendkuningriigi) valitsuse selgelt ebasoosivat suhtumist euro mõjuvõimu suurendamisse (ja vastavasse dollari mõjuvõimu vähenemisse) ning euroala riikide jätkuvaid lahkkelisid konkreetsete majanduslike ja poliitiliste huvide kaitsmise osas paljudes Rahvusvaheliselt Valuutafondilt abi saavates arenguriikides.

3.2 **Keskpikas perspektiivis** puudutavad tähtsaimad ettepanekud peamiselt rangetel tingimustel võlalaenuastamisfondi loomist, et piirata moraalset ohtu, ja uue riigivõla vahendi loomist euroala jaoks (eurovõlakirjad). Need ettepanekud on juba pikka aega olnud ELi peamiste institutsioonide ja liikmesriikide arutelu teemaks. Ka komitee on oma arvamustes mitmel korral rõhutanud vajadust võtta kasutusele eurovõlakirjad võla osaliseks vastastikuseks muutmiseks (liidu võlakirjad – *Union bond*) täiendava vahendina, et lihtsustada euroalal kõige suuremates võlgades riikide riigivõla rahastamist ja vähendada võlahalduskulusid ⁽⁶⁾.

3.2.1 Seetõttu oleks komitee eelistanud, et komisjon oleks esitanud ettepaneku ja/või viidanud komitee varasematele või ELi majandusministrite jt ettepanekutele, kuigi komisjoni dokumendis toodud Saksamaa majandusekspertide nõukogu (GCEE) ettepanekut võiks küll pidada heakskiidetavaks.

⁽⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Krediidiastutuste maksevõime taastamine ja kriisilahendus“, ELT C 44, 15.2.2013, lk 68.

⁽⁶⁾ Vt joonealune märkus nr 1 ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat stabiilsusvõlakirjade kasutuselevõtu teostatavuse kohta“, ELT C 299, 4.10.2012, lk 60.

3.2.2 Rõhutades lunastamisfondi jäetakse siiski arvestamata, et riigivõla tagasimaksmise poliitika edukus sõltub suurelt jaolt eelkõige sissetulekute suurenemisest ja mitte nii palju avalike kulude vähendamisel tehtud edusammudest. See on õige suund, milles edasi liikuda – seda keskpikas perspektiivis ettenähtust märksa pikemaks ajaks, et viia võlakooru suhe SKPse tagasi Maastrichti lepingus sätestatud piirmäära allapoole. Kõige parem ettepanek on ehk endiselt liidu võlakirjad, nagu komitee on juba üksikasjalikult selgitanud ⁽⁷⁾. Ent ilmselt ei seisne probleem selles, millist tehnilist vahendit kasutada, vaid pigem lahenduses endas.

3.2.3 Lisaks on ettepanek tervikuna – mis puudutab liikmesriikidele esitatud nõudmisi – kooskõlas stabiilsuse paktiga, ent ei sisalda midagi uuenduslikku, mis viitaks muutustele kõnealustes poliitikameetmetes, mida ei saa samas suunas jätkata.

3.3 **Pikas perspektiivis**, mille käsitlus on komisjoni dokumendi nõrgim osa, nähakse ette EMU edasiarendamist täiendamuliseks pangandus-, fiskaal- ja majandusliiduks. Kahtlemata on tegemist eesmärkidega, millega komitee nõustub, eeldusel, et määratakse kindlaks nende elluviimiseks vajalikud üksikasjad. Komitee toetab liikmesriikide majanduspoliitika täielikku integreerimist, eelkõige finants- ja majandusvaldkonnas, ning sellise ELi ühiseelarve loomist, millel on rahalised omavahendid ja sõltumatu maksustamisvõime.

3.3.1 Institutsiooniliste aspektide osas piiratakse teatistes nende kirjeldamisega, viidates sellele, mis alusel oleks võimalik rajada majandus- ja rahaliit, millel on tugevam õiguslik struktuur ja peamiste majanduspoliitiliste küsimuste kindlam juhtimine. Ent teatistes ei räägita makro- ja mikromajanduslikest tingimustest, mis peavad tagama ettepanekute teostatavuse pikas perspektiivis.

3.3.2 Komitee leiab, et niivõrd kõrgelennulise eesmärgi saavutamine võib õnnestuda, kui tehakse tugevdatud koostööd, millega kavatsetakse liikuda edasi poliitilise liidu poole. Seda protsessi võidakse lihtsustada, kui rahvusvahelises makromajanduslikus kontekstis viidaks lõpule vaid osaliselt käivitatud reformid, mis puudutavad laenu- ja finantsturgude toimimise eeskirju, makro- ja mikrotasandi usaldatavusjärelevalve mehhanisme ning finantskriisi süvendanud makromajanduslike tasakaalunihete vähendamist (lähtudes USA jooksevkonto defitsiidist ja Hiina jooksevkonto ülejäägist). Kui kõnealuses suunas jäävad märkimisväärsed edusammud tegemata, muutub keeruliseks vältida uute majandus- ja finantskriiside puhkemist.

4. Poliitiline liit

4.1 Üldised põhimõtted

4.1.1 Komitee hindab siiski positiivselt komisjoni püüet tegeleda ELi praeguse demokraatia puudujäägiga ja kaalutlusi, mille kohaselt on põhiprobleem suveräänsete õiguste loovutamises. Seega on tegemist protsessiga sellise poliitilise liidu loomiseks, mis ühendaks ja haldaks ühiselt senisest läbipaistvama ja demokraatlikuma otsustusprotsessi kaudu mõnda liikmesriikide pädevusalasse jäänud poliitikavaldkondadest, et suuta rääkida ühel häälel ja luua nõ euroala Euroopa valitsus, mis on EMU'd toetav teine, seni veel puuduv samm.

4.1.2 Sellega seoses leiab komitee, et

— lühikeses perspektiivis ei ole aluslepingut vaja muuta, nagu komitee on piisavalt oma ettepanekutes selgitanud, mistõttu oleks parem keskendada jõupingutused pikaajalistele ettepanekutele;

— õigusega väidetakse, et probleem esineb palju märgatavamalt euroalal, mistõttu on täiesti sobimatu rääkida jätkuvalt makro- ja mikromajanduslike poliitikameetmete kooskõlastamisest, vaid rääkida tuleks pigem ühisest majanduspoliitikast, nagu seda tehakse pangandusliidu, ELi tasandil teostatava ühise järelevalve, rahapoliitika jmt puhul.

4.1.3 Seetõttu ei ole küsimus Euroopa Parlamendi kaasamise keerulisuses, vaid pigem uue ühise otsustusprotsessi loomises euroala riikide vahel ja Euroopa Parlamendi sellesse kaasamises. Ei saa enam lubada iga riigi jaoks sõltumatu majandus- ja tööstuspoliitika jätkamist ning ühise rahapoliitika rakendamist, millega karistatakse kõige nõrgemaid riike, kuna puuduvad kompenseerimisvahendid.

4.2 Vastutuse optimeerimine

4.2.1 Komitee hindab positiivselt Euroopa Parlamendi kaasamist arutellu majanduskasvu soodustamiseks esitatud ettepanekute üle ja riikide parlamentide vastavat kaasamist. Sama tuleks teha kohandamiskavade puhul ja mitte piirduda lihtsalt „teavitamisega“. Siin ollakse siiski ikka veel kunstlike formaalsuste vallas ja seega kaugel sellest, mida tuleks ette võtta ELi otsustusprotsessiga.

4.2.2 Seevastu tunduvad uuenduslikud ettepanekud poliitiliste erakondade kohta, mis peaksid muutuma näilise euroopluse asemel ka tegelikult euroopaliseks, tegutsedes järelikult ühtse üleeuroopalise struktuurina ja mitte enam paljude riiklike eripärade summana samal viisil kui üksikud riigid või teised organisatsioonid (ametiihingud, ettevõtjad jne) seda teevad.

⁽⁷⁾ Idem.

4.2.3 Oleks kasulik, kui mitte ainult poliitilised erakonnad, nagu pakub välja komisjon, vaid ka teised suured üleeuroopalised organisatsioonid (nt ametiühingud, ettevõtjate liidud jne) – vähemalt euroala ulatuses – korralduksid ja tegutseksid juba 2014. aastal toimuvatel valimistel ühise üleeuroopalise ja mitte riigipõhise loogika alusel. See tähendaks märkimisväärset, kuigi mitte piisavat sammu edasi, ent oleks siiski hea eeskuju kõigile.

4.2.4 Valimistega seoses oleks vaja anda Euroopa Parlamendile aluslepingut puudutavad volitused, mis võimaldaksid tal (koos nõukoguga) eelnevalt kindlaks määratava aja jooksul välja selgitada, kuidas peaks toimuma üleminek poliitilisele liidule, milles laiendatakse häälteenamusega otsustamist kõigile valdkondadele ning milles antakse Euroopa Parlamendile hääleõigus ka majanduskasvu ja tööhõive küsimustes.

4.3 Aluslepingu muutmise seonduvad küsimused

4.3.1 Komitee peab positiivseks majanduspoliitika kokkusalustamist ja ühendamist tööhõivepoliitikaga, kuna nad on sama mündi kaks poolt, kuigi tegemist ongi majandusliku ja mitte õigusliku probleemiga. Seevastu on vaja kõiki majanduspoliitika-meetmeid hõlmavat ühist otsustusprotsessi, milles viiakse kokku strateegia „Euroopa 2020”, riikide eelarvete kooskõlastamine, makro- ja mikromajanduslikud poliitikameetmed, euroala tööturg jmt, et jõuda praegusest otsuste tegemise süsteemist kaugemale. Ei saa arvata, et EMU muutmiseks piisaks sellest, et Euroopa Parlament moodustaks enda juurde vastava asjaomase komisjoni.

4.3.2 Samuti ei tundu just briljantne idee arvata, et majanduspoliitika eest vastutavale asepresidendile EMU kooskõlastamiseks volituste andmisega – isegi kui koostöös Euroopa Parlamendiga – saaks praegust olukorda parandada. Sellega seoses piisab ehk välispoliitika näitest. Seetõttu ongi vaja anda tõelised volitused volinikule või võimalik et ka ministrile.

4.3.3 Sellise suure tähtsusega küsimust ei saa lahendada õiguslik-parlamentaarsete formaalsustega manipuleerides: enne tuleb teha otsus majandus-, raha- ja tööhõivepoliitika alaste suveräänsete õiguste üleandmise kohta liikmesriikide tasandil ELi tasandile, nagu komitee on mitmel korral soovitanud. Oleks vaja luua euroala majandusvalitsus, mida haldab otsustus-pädevust omav ja häälteenamusega otsustav eurorühm koos Euroopa Parlamendiga. Selleks vajalikud muudatused aluslepingus tuleks teha viivitamata, sama kiiresti kui omal ajal tegutseti fiskaalpakti, fiskaalliidu jmt puhul. See võimaldaks luua majandus- ja tööstuspoliitika, majanduskasvu ja tööhõive jaoks ühtse turu, kus on ühine visioon ja kus riigid teevad solidaarseid otsuseid ELi kodanike huvides.

4.4 ELi välisesindatus

4.4.1 Komitee hindab positiivselt kõiki ettepanekuid euroala välisesindatuse kohta. Tegemist on teatise olulise osaga, arvestades kriisi ja vääringute vahelise suhte rahvusvahelisi tagajärgi. Praegu on euro nagu savipott rauapottide seas. Komisjoni esitatud strateegia euroala esindatuse konsolideerimiseks Rahvusvahelises Valuutafondis seisneb selles, et saada talle esmalt vaatleja staatus ja alles seejärel taotletakse ühisesindaja kohta. Tegemist on pikkade tähtaegadega, mis nõrgendavad euroala, mis aga peaks võimalikult pea saama rääkida ühel häälel erinevates organisatsioonides, nagu on komitee korduvalt märkinud. Seetõttu on komisjoni ettepanekud võib-olla realistlikud, ent lühikeses kuni keskpikas perspektiivis tagasihoidlikud ja ebapiisavad. Ka siin jääb asi selle taha, kuidas käitub nõukogu.

4.5 EKP

4.5.1 EKP suhtes järgitav lähenemisviis tundub ebapiisav. Komitee ei nõustu väitega, et aluslepingus tuleks pöörata tähelepanu „EKP demokraatliku aruandekohustuse suurendamisele”, kuna EKP on organ, milles otsuseid tehakse juba praegu häälteenamusega (vastupidiselt nõukogule). Lisaks on EKP probleemide ja rolli olemus teistsugune ning ei saa viidata üksnes järelevalvele, nagu näidatakse komisjoni teatistes tehtavat. Probleemid puudutavad EKP volituste laiendamist lisaks stabiilsusele ja inflatsiooni kontrollile ka majanduskasvule ja tööhõivele.

4.5.2 Selleks tuleb ka tagada, et mehhanismid EKP poliitika-meetmete ülekandmiseks reaalmajandusse toimiksid tõrgeteta. Hiljuti EKP võetud ebakonventsionaalseid meetmeid kõnealuste mehhanismide tõhustamiseks ehk pangandussüsteemile likviidsuse tagamist (programmid CBPP ja LTRO) ja riigivõlakirjade ostmist järelturult (programmid SMP ja OMT) võib pidada esimeseks sammuks soovitud suunas, ent nad veel ei tähenda seda, et EKP toimiks vajadusel viimase instantsi laenuandjana, kellel on tõeline ja sõltumatu otsustusõigus. See eeldaks (teatavasti) aluslepingu muutmist.

4.5.3 On vaja tugevdada EKP sõltumatust otsuste tegemisel ja sekkumisvahendeid seoses tema rolliga viimase instantsi laenuandjana. Eesmärgiks ei ole suurendada liikmesriikide või ELi võlga, vaid suurendada usaldust euro vastu ja ohjata spekulatiivseid rünnakuid kõige suuremates võlgades riikide riigivõla vastu. Komitee meenutab eriti seoses mõjuga, mida avaldasid EKP sekkumismeetmed riigivõla jätkusuutlikkusele, et ainuüksi meetmest teatamine aitas juba vähendada euroala riikide riigivõlakirjade turul ning finants- ja laenuurgudel valitsevaid pingeid.

4.6 Euroopa Kohus

4.6.1 Komitee peab positiivseks Euroopa Kohtu rolli tugevdamist, ent mitte teatistes kavandatud valdkonnas (liikmesriikide rikkumismenetlused). See tähendab, et majandusprobleeme, sh riigivõlaprobleeme peetakse endiselt tehnilis-õiguslikeks, mitte pigem poliitilisteks probleemideks, millega tuleks tegeleda ELi demokraatlikus ja läbipaistvas otsustusprotsessis, kus suveräänsed õigused kuuluvad kodanikele.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus raha ülekandmisel edastatava teabe kohta”

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD)

ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta”

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

(2013/C 271/05)

Raportöör: **Christophe ZEEB**

27.–28. veebruaril 2013 otsustas nõukogu vastavalt ELi toimimise lepingu artiklike 114 ja 12. märtsil 2013 otsustas Euroopa Parlament vastavalt ELi toimimise lepingu artiklitele 114 ja 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv finantssüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta”

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

ja

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus raha ülekandmisel edastatava teabe kohta”

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 24. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 145, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni ettepanekuid Euroopa õigusraamistiku kohandamise kohta, et kajastada muudatusi rahvusvahelistes standardites rahapesu ja terrorismi rahastamise vältimise ja sellevastase võitluse kohta. Finantssüsteemi ja siseturu pakutavaid võimalusi väärtarvitavad kurjategijad ohustavad meie ühiskonna põhialuseid. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates on oluline anda Euroopa Liidu ja liikmeriikide käsutusse tõhusad vahendid, tugevdamaks finantstehingute terviklikkust ja läbipaistvust. Selles osas on komisjoni ettepanekud kindlasti samm õiges suunas.

1.2 Komitee tervitab selgitusi seoses hoolsusmeetmetega, mida asjaomased üksused (edaspidi „professionaalsed üksused”) peavad rakendama ühelt poolt seoses ettevõtete tegelike kasusaajatega, võimaldades suurendada läbipaistvust juriidilise isiku ekraani taga tegutsevate füüsiliste isikute osas, ja teiselt poolt

seoses riikliku taustaga isikutega, kellega nende töö tõttu seondub suurem korruptsiooni oht. Samuti tervitab komitee hasartmänguteenuste osutajate kaasamist nende professionaalsete üksuste loetellu, kelle suhtes asjaomased nõuded kehtivad, kuna seda sektorit on võimalik kasutada rahapesu eesmärgil.

1.3 Komitee tervitab komisjoni ambitsiooni, et EL asuks juhtima üleilmset võitlust rahapesu ja terrorismi vastu. Komitee on seisukohal, et üks võimalus tagada, et Euroopa uus õigusraamistik on tõhus ja võimaldab ELil seega juhtida võitlust rahapesu vastu, on kõigil sidusrühmadel jõud ühendada. Komitee tervitab kogu ettepanekus lisatud selgitusi tagamaks VKEdes puhul proportsionaalsus. Komitee peab kohaseks pakkuda väikestele üksustele selliste vahendusorganite nagu kutsekojad, ühendused ja liidud kaudu rohkem tehnilist ja professionaalset abi, mis võimaldaks neil täita ettepanekus sätestatud kohustusi.

1.4 Komitee tunnustab komisjoni püüdluste eest saavutada delikaatselt tasakaal põhimõtteliselt raskesti ühitatavate küsimustena näivate isikuandmete kaitse ja rahapesuvastase võitluse vahel. Paljude eri professionaalsete üksuste poolt teabe, sh isikliku laadi andmete kogumise ja analüüsimise eesmärk on ainuüksi kuritegeliku tegevuse avastamine. Seega peavad professionaalsed üksused tegema kõik võimaliku, et kaitsta oma klientide eraelu, seades samas prioriteediks riiklike ametiasutuste abistamise võitluses kuritegevuse vastu.

1.5 Komitee tervitab ettepanekut ühtlustada Euroopa tasandil finantssektoris kohaldatavaid karistusi. Kuritegevuse vältimine peab olema võimalikult tõhus ning professionaalsete üksuste suhtes tuleb kohaldada hoiatavaid ja nn pestavate summadega proportsionaalseid karistusi. Seepärast kutsub komitee komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et haldussanktsioone ja karistusi kohaldatakse järjepidevalt ja korrektset.

2. Kontekst

2.1 Rahapesu, terrorismi rahastamine ja massihävitusrelvade levik kujutavad endast ohtu globaalsele julgeolekule ja finants-süsteemi terviklikkusele. Rahapesuvastane töökond (*Financial Action Task Force*, FATF) on organ, kes vastutab rahvusvahelisel tasandil rahapesu, terrorismi rahastamise ja viimasel ajal ka massihävitusrelvade leviku rahastamise vältimise ja selle vastu võitlemise meetmete, nn soovitude väljatöötamise eest.

2.2 Ligikaudu kolme aasta jooksul vaadati töökonna soovitud läbi, et tõhustada ennetusmeetmeid ja tagada finants-süsteemile ulatuslikum kaitse, andes valitsuste käsutusse tõhusamad vahendid tõsiste rikkumiste karistamiseks. Rahapesuvastane töökond võttis uued soovitud vastu 2012. aasta veebruaris ⁽¹⁾.

2.3 Töökonna uute soovitud sisse viidud peamised muudatused on järgmised.

2.3.1 Soovitudes täpsustatakse riskipõhist lähenemisviisi, mida riigid ja professionaalsed üksused peavad järgima, et paremini mõista rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riske, millega nad silmitsi seisavad, ja kohendada oma hoolsus-süsteeme, võimaldades kasutada ressursse asjakohasel viisil vastavalt tuvastatud riskide olemusele.

2.3.2 Soovitudes antakse vajalikke selgitusi professionaalsete üksuste järgitavate kohustuste olemuse kohta. Nendes täpsustatakse kohustuste rakendamise seoses (i) ettevõtete

tegeline kasusaajate ja elektroonilistest rahaülekannetest kasusaajate identiteedi läbipaistvusega ja (ii) selliste riikliku taustaga isikute tuvastamisega, kellega nende töö tõttu seondub suurem korruptsiooni oht.

2.3.3 Soovitudes antakse kriminaaluurimisasutuste ja rahapesu andmehävituse käsutusse tõhusamad uurimisvahendid ning tõhustatakse teabevahetust tõsiste rikkumiste uurimise, kontrolli ja nende eest vastutusele võtmise osas.

2.4 Rahapesuvastane töökond alustab oma liikmete vastastikuse hindamise uut tsüklit 2014. aastal, keskendudes seejuures eelkõige uute soovitud rakendamise tõhususele.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 (i) Rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise neljanda direktiivi ja (ii) raha ülekandmisel edastatava teabe teise määruse ettepanekud on seotud Euroopa õigusraamistiku ajakohastamisega ja kajastavad rahapesuvastase töökonna soovitudes tehtud muudatusi.

3.2 Ettepanekutega Euroopa õigusraamistikku tehtud peamised muudatused on järgmised.

3.2.1 Reguleerimisalasse kaasatakse (i) isikud, kes kauplevad kaubaga, kui see hõlmab sularahamakse tegemist vähemalt 7 500 euro väärtuses, ⁽²⁾ (ii) hasartmänguteenuste osutajad ja (iii) rendivahendajad.

3.2.2 Eraldi viidatakse maksuritegudele, mida võib käsitada rahapesuga seotud eelkuritegudena.

3.2.3 Kõnealusel direktiivi ettepanekus täpsustatakse, et riskipõhist lähenemisviisi, mida rakendatakse nii riigiülel, riigi kui ka iga professionaalse üksuse tasandil, tuleb ellu viia vastavalt kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete tasemele, mis tugineb arvestamist vajavate tegurite miinimumloetelule ja suunistele, mille on välja töötanud Euroopa järelevalveasutused.

3.2.4 Euroopa järelevalveasutusi (Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA); Euroopa Kindlustus- ja Tööhajapensionide Järelevalve (EIOPA) ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA)) kutsutakse üles osalema rahapesuga ja terrorismi rahastamisega seotud riskide analüüsimisel ELis ning töötama liikmesriikide ja finantsasutuste välja regulatiivsed tehnilised standardid.

⁽¹⁾ www.fatf-gafi.org

⁽²⁾ Praegune künnis on 15 000 eurot.

3.2.5 Professionaalsed üksused peavad saama teavet tegelikult kasusaavate omanike kohta ja kohtlema liikmesriigi või rahvusvaheliste organisatsioonide heaks töötanud riikliku taustaga isikuid kui eriti kõrge riskitasemega kliendirühma.

3.2.6 Esitatud on loetelu halduskaristustest, mida kohaldatakse professionaalsete üksuste suhtes direktiivi põhinõuete pideva rikkumise korral.

3.3 Pakutud muudatused tuginevad eelkõige sõltumatu auditiühingu koostatud uuringule⁽³⁾ rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise kolmanda direktiivi rakendamise kohta, samuti seisukohtadele, mis esitati Euroopa Komisjonile avalike kuulamiste käigus.

3.4 Direktiivi ja määruse ettepaneku eesmärk on asendada kehtiv direktiiv ja määrus, mis tunnistatakse kehtetuks.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee nõustub vajadusega kohandada olemasolevat Euroopa õigusraamistikku rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise valdkonnas rahvusvahelisel tasandil tehtud muudatustega. Komitee on teadlik, et rahapesu ja terrorismi rahastamine puudutab kõiki majandussektoreid ning et erilist tähelepanu tuleb pöörata sellele, et õigusraamistik rahandussüsteemi kuritegelikel eesmärkidel kasutamise vältimiseks oleks tõhus.

4.2 Komitee tervitab komisjoni ambitsiooni, et EL asuks juhtima üleilmset võitlust rahapesu ja terrorismi vastu. Ta meenutab oma varasemas arvamuses esitatud seisukohta, milles „kiidab heaks regulatsioonide edasiarendamise seoses rahapesu ja terroristide rahastamise tõkestamisega, sümboliseerimaks Euroopa Liitu, mis tagab kõrged eetikastandardid nii avalikus kui erasfääris. Kõnealune direktiiv on niihästi praktiline samm finantsjuhtimises kui ka Euroopa Liidu tugevdamise vahend”⁽⁴⁾.

4.3 Komitee leiab, et selle künnise alandamine, millest alates peavad kaupadega kauplejad rakendama kõnealuse direktiivi ettepaneku nõudeid, 15 000 eurolt 7 500 eurole kujutab endast järgmist sammu õiges suunas, et edendada sularahata makseid.

Komitee on ühes oma varasemas arvamuses⁽⁵⁾ juba välja toonud, et sularaha soodustab varimajandust ning et sularahata makseid on maksuõiguslikult ja majanduslikult läbipaistvamad ning kogu ühiskonna jaoks odavamad, samuti mugavad, turvalised ja uuenduslikud.

4.4 Väikeste üksuste toetamine

4.4.1 Komitee tervitab asjaolu, et rendivahendajad ja hasartmänguteenuste osutajad peavad täitma rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaseid kohustusi, kuigi rahapesuvastase töökon-nasoovitused neid ei hõlmanud.

4.4.2 Komitee tervitab kogu ettepanekus lisatud selgitusi tagamaks VKEdes puhul proportsionaalsus. Kindlustamaks, et kõik väikesed üksused suudavad täita pakutud direktiivis sisalduvaid kohustusi, teeb komitee ettepaneku kaasata ametlikult vahendusorganid, nt kutsekojad, väikeste üksuste riigi tasandi esindusliidud või -ühendused ning anda neile juhendamise-, toetus- ja vahendusülesanded. Äärmiselt oluline on väikseid üksusi toetada, et vältida nende muutumist rahapesijate esmas- seks märklauaks.

4.5 Identifitseerimisnõuete ühitamine digitaalajastuga

4.5.1 Isikute identifitseerimise kohustus peab hõlmama nende füüsilist kohalolu. Muul juhul peavad professionaalsed üksused kaugtehinguga seonduva riski tõttu rakendama tugevdatud hoolsusmeetmeid. Komitee kahtleb, kas nõuete ulatus on vastavuses meie ühiskonnas toimuva liikumisega täieliku digita-liseerituse poole.

4.5.2 Komitee kutsub komisjoni üles kaaluma meetmeid, mis võimaldaksid ühitada klientide identifitseerimise kohustust e-maksete ja e-teabevahetuse kasvava kasutamisega.

4.6 Tasakaal isikuandmete kaitse ja rahapesu vastu võitlemise vahel

4.6.1 Komitee rõhutab, kui oluline on ühitada ühelt poolt isikuandmete kaitsega seotud huvid ja teiselt poolt vajadus kindlustada finantssüsteemi terviklikkus rahapesu ja terrorismi rahas-tamise vastu võitlemise teel.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁽⁴⁾ ELT C 267, 27.10.2005, lk 30-35.

⁽⁵⁾ ELT C 351, 15.11.2012, lk 52.

4.6.2 Niivõrd kui rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise kontseptsioon põhineb teabe, sh isikuandmete kogumisel ja analüüsimisel paljude erinevate professionaalsete üksuste poolt, leiab komitee, et ettepanekud vastavad suures osas liikmesriikidele ja professionaalsetele üksustele esitatavatele nõuetele, et saavutada parem tasakaal põhimõtteliselt raskesti ühitatavate huvide vahel.

4.6.3 Seoses direktiivi ettepaneku artiklis 39 kehtestatud nõudega hävitada dokumendid ja kustutada kogutud teave viis või kümme aastat pärast ärisuhte lõppu, kutsub komitee liikmesriike üles tagama, et nende õigusaktides on arvesse võetud olukordi (süüdistuse esitamine, pankrot, pärimine), mille suhtes see kohustus ei peaks kehtima, et vältida üldhuvidega vastuollu minekut.

4.6.4 Komitee teeb ettepaneku näha direktiivis sõnaselgelt ette kohustus säilitada rangelt nende isikute identiteedi konfidentsiaalsus, kes annavad teada kahtlastest tehingutest, välja arvatud juhul, kui need isikud on andnud oma nõusoleku oma identiteedi avalikustamiseks või kui avalikustamine on äärmiselt oluline õiglaseks kohtumenetluseks süüdistuse raames.

4.7 Euroopa järelevalveasutuste sekkumise õiguspärasuse tagamine

4.7.1 Komitee märgib, et Euroopa järelevalveasutused on Euroopa tasandil kaasatud rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riskide analüüsimisse ning võivad väljastada regulatiivseid suuniseid ja norme liikmesriikidele ja finantsinstitutsioonidele. Kuigi komitee rõhutab, kui oluline on kooskõlastamine ja koostöö Euroopa järelevalveasutustega rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise küsimuses, märgib ta siiski, et finantssektori puhul on nende asutuste esindamis- ja reguleerimispädevus piiratud. Ent suur hulk kohustusi täitma pidavaid professionaalseid üksusi ei kuulu finantssektoris ega ole seega Euroopa tasandil esindatud. Samuti teeb komitee ettepaneku, et komisjon osaleks Euroopa tasandil riskide analüüsimises ja suuniste väljastamises mittefinantsvaldkonna professionaalsete üksuste nimel, kes peavad täitma rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaseid kohustusi.

4.7.2 Komitee on veendunud, et on tarvis Euroopa tasandil ühtlustatud tõlgendussoovitusi ja -norme, et kindlustada rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu võitlemise eeskirjade ühtsem rakendamine liikmesriikides.

4.8 Halduskaristused

4.8.1 Ettepanekutes esitati loetelu halduskaristustest, lähtudes komisjoni 8. detsembri 2010. aasta teatisest „Sanksioonide

tõhustamine finantsteenuste sektoris”, mille kohta komitee koostas arvamuse,⁽⁶⁾ ja mida võib kohata ka komisjoni teistes hiljutistes ettepanekutes⁽⁷⁾.

4.8.2 Komitee ergutab ühtlustama Euroopa tasandil finantssektoris kohaldatavaid karistusi. Tuleb tõdeda, et kuritegevuse vastu võitlemine ei hoiu seda ära. Seega on oluline, et kuritegevuse vältimine oleks võimalikult tõhus ja et professionaalsete üksuste suhtes, kes ei täida rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaseid kohustusi, kohaldataks hoiatavaid ja pestavate summadega proportsionaalseid karistusi.

4.8.3 Komitee kahtleb siiski kavandatud karistuste puhtalt „halduslikus” olemuses ja kardab, et õigusnormide hierarhiat ja karistuste proportsionaalsust kriminaalasjades arvestades satub küsimärgi alla kavandatud karistuse raskusaste. Kuigi kavandatud halduskaristused on olemuselt hoiatavad ja järgivad üleeuroopalise ühtlustamise eesmärki, jääb siiski tõsiasjaks, et rahapesukuriteo eest ette nähtud kriminaalkaristused on riigiti erinevad. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kindlustama, et rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaste kohustuste täitmata jätmise eest professionaalsetele üksustele rakendatavaid karistusi ja rahapesukuriteo korral rakendatavaid karistusi kohaldataks järjepidevalt ja korrektselt.

4.8.4 Komitee kardab, et kahtluse alla võib sattuda halduskaristuste süsteemi vastavus Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõikele 1 ja artiklile 7, millega kaasneb oht, et teatud halduskaristused kvalifitseeritakse sellisteks karistusteks, mille võib määrata vaid sõltumatu kohus õiglase kohtuliku arutamise järel – pädevad haldusasutused neid tingimusi ei täida. Komitee kutsub komisjoni üles otsima sobivaid õiguslikke lahendusi eesmärgiga tagada, et väljapakutud karistussüsteemi ei oleks mingil juhul võimalik kahtluse alla seada.

4.8.5 Komitee arvab, et haldusmeetmete ja karistuste miinimumtasemel põhinevate kohaldamiseeskirjade lisamine ettepanekusse kujutab endast lähenemisviisi, mis muudab ELi vastuse tervikuna kaalukamaks.

5. Konkreetsed märkused

5.1 Komitee soovib laiendada terrorismi rahastamise määratlust, mis on esitatud direktiivi ettepaneku artikli 1 lõikes 4, et kooskõlas rahapesuvastase töökonna soovitusel 5 sõnastusega hõlmata „kõik muud toimingud” lisaks osutatud õigusrikumistele.

⁽⁶⁾ ELT C 248, 25.8.2011, lk 108.

⁽⁷⁾ COM (2011) 651 final, COM (2011) 656 final, COM (2011) 683 final.

5.2 Komitee märgib, et direktiivi ettepaneku lisad pakuvad loetelu riskiteguritest ja -elementidest, mida professionaalsed üksused peavad kontrollima oma rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaste kohustuste raames. Komitee leiab igal juhul, et lisades esitatud loetelud ei ole ammendavad ja et professionaalsed üksused peaksid kooskõlas riskipõhise lähenemisega arvesse võtma ka muid tegureid, mis on tihedalt seotud liikmesriikidega ja erinevate tingimustega nende teostatud tehingute puhul.

Brüssel, 23. mai 2013

5.3 Komitee on veendunud, et piraatluse probleemi võti on asjassepuutuvate rahavoogude jälgimine ja kontroll. ELis tuleks koostada piraatlusega seonduvas rahapesus osalevate finantseerimisasutuste must nimekiri. Maailmapank, Interpol ja Europol saavad aidata jälitada lunarahamakseid, mida tuleb jälitada ja mis tuleb konfiskeerida, et piraatlus ei oleks enam ahvatlev äri ⁽⁸⁾.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ ELT C 76, 14.3.2013, lk 15.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega rakendatakse tõhustatud koostööd finantstehingute maksu valdkonnas”

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS)

(2013/C 271/06)

Raportöör: **Stefano PALMIERI**

28. veebruaril 2013 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 113 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: nõukogu direktiiv, millega rakendatakse tõhustatud koostööd finantstehingute maksu valdkonnas”

COM(2013) 71 final - 2013/0045 (CNS).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 24. aprill 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22. ja 23. mail 2013 (23. mai 2013. aasta istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 94, vastu hääletas 38, erapooletuks jäi 9 liiget.

1. Kokkuvõte ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab kooskõlas Euroopa Parlamendi ⁽¹⁾ ja Regioonide Komitee ⁽²⁾ väljendatud seisukohtade ning enda varasemate arvamustega ⁽³⁾ komisjoni ettepanekut kehtestada esimene piirkondlik finantstehingute maks maailmas.

1.2 Komitee tuletab meelde, et ta soovis, et finantstehingute maksu kohaldataks maailma tasandil, kuid leiab, et selle kohaldamine piirkondlikul tasandil (EL11+ -ala) Euroopa Liidu 11 liikmesriigi ⁽⁴⁾ osalusel võib pakkuda erakordset võimalust soodustada selle edaspidist kohaldamist üle maailma.

1.3 Komitee kordab, kui oluline on tõhustatud koostöö meetod vahendina, mille abil liikmesriigid võivad saavutada mõnedel aluslepingutes ette nähtud teemadel ⁽⁵⁾ võimalikult laia kokkuleppe, vältides ühehäälsuse nõudest tulenevat blokeerimist, mis on ELi tihtipeale viinud poliitilisse ja majanduslikku ummikusse.

⁽¹⁾ 2010/2105 (INI).

⁽²⁾ Regioonide Komitee arvamus „Finantstehingute maksu ühine süsteem” (ELT C 113, 18.4.2012, lk 7–10).

⁽³⁾ ELT C 44, 11.2.2011, lk 81–89; ELT C 248, 25.8.2011, lk 64–67; ELT C 248, 25.8.2011, lk 75–80; ELT C 181, 21.6.2012, lk 55–63.

⁽⁴⁾ Belgia, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Austria, Portugal, Sloveenia ja Slovakkia.

⁽⁵⁾ Tõhustatud koostöö tegemine on reguleeritud Euroopa Liidu lepingu artiklis 20 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 326 kuni 334.

1.4 Komitee leiab, et üks kavandatava finantstehingute maksu tugevustest on asjaolu, et selle maksubaas on lai ja kaks maksumäära madalad, mis vähendab maksu moonutavaid negatiivseid mõjusid. Komitee leiab, et maksu kehtestamine EL11+ -alal toetaks ühtse finantsturu loomist ja seetõttu peab komitee asjakohaseks maks alates 1. jaanuarist 2014 kasutusele võtta ning leiab, et maksu järkjärguline kasutuselevõtt ei ole sobiv.

1.5 Komitee leiab, et selleks, et maksul oleks majanduskasvule maksimaalselt suur mõju, tuleb maksutulu suunata sellise riikliku ja Euroopa investeerimisprogrammi rahastamiseks, millega suudetakse tagada, et lühikeses perspektiivis majandust ja tööhõivet elavdatakse.

1.6 Komitee rõhutab ja toetab seda, et finantstegevuse ülevõtmise ohu kõrvaldamiseks või vähemalt miinimumini vähendamiseks on komisjon finantstehingute maksu uues ettepanekus residentsuse ja territoriaalsuse põhimõtte (algses versioonis välja pakutud) seostanud emiteerija põhimõttega (issuance principle), mille pakkus välja Euroopa Parlament ja mida on komitee varasemas arvamuses tugevalt toetanud ⁽⁶⁾. Komitee rõhutab, et nende põhimõtete rakendamise tulemusel võiks kõnealune maks hakata teatud juhtudel kehtima ka maksuga mitteliitunud liikmesriikide finantsasutustele. Seetõttu peab komitee asjakohaseks, kooskõlas Euroopa Parlamendi ettepanekuga, käivitada põhjalikud ja asjakohased läbirääkimised kolmandate riikidega, et lihtsustada finantstehingute maksu sissenõudmist.

⁽⁶⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 55–63.

1.7 Komitee peab kooskõlas Euroopa Parlamendiga asjakohaseks täiendada residentsuse ja emiteerija põhimõtteid „omandiõiguse üleandmise põhimõttega“, mille abil oleks võimalik muuta finantstehingute maksu vältimine tõeliselt riskantseks ja kulukaks, tagades nii kõnealuse maksu prima rakenduse.

1.8 Komitee kiidab komisjoni tehtud muudatusi maksu paremaks haldamiseks ning maksude vältimise ja maksudest kõrvalehoidumise ärahoidmiseks. Komitee toetab erandi tegemist esmasturgudel toimuvale kauplemisele, mis on seotud vabalt võõrandatavatesse väärtpaberitesse ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate (eurofondide) osakutega (*Units of undertakings for collective investments in transferable Securities – UCITS*) ja alternatiivsete investeerimisfondidega (*Alternative investment funds – AIF*), sest see soodustab ettevõtete rahastamist.

1.9 Komitee avaldab kahetsust, et finantstehingute maksu kohaldamise mikro- ja makromajanduslike tagajärgede hindamine on kavas ainult kolm aastat pärast kõnealuse direktiivi jõustumist, ning kutsub komisjoni üles pidevalt olukorda jälgima ja kontrollima (iga-aastane järelevalve). Nii saaks finantstehingute maksu mõju koheselt hinnata ja teha varakult selle maksu kohaldamisel võimalikke parandusi.

1.10 Komitee, kes omal ajal kritiseeris, et finantstehingute maksu esialgsele ettepanekule lisatud hindamisdokumendid olid ebapiisavad, tunneb heameelt asjaolu üle, et Euroopa Komisjon on osaliselt selle puuduse kõrvaldanud. Komitee rõhutab, et ettepanekute mõju kvantitatiivsel hindamisel on oluline, et komisjon parandaks praegu olemasolevaid mudeleid, kohandades neid alternatiivsete meetmete hüpoteeside hindamisele. Eelkõige kutsutakse komisjoni talitusi üles koostama võimalusel prognoose, lähtudes konkreetsetelt tehtud ettepanekute tegelikest omadustest.

1.11 Komitee avaldab kahetsust, et kui finantstehingute maksu ei kohaldata kõigis ELi 27 liikmesriigis, siis jääb ELi eelarvest omavahendite süsteemi oluline tugisammas puudu. Kõnealune süsteem pidi võimaldama taas tagada ELi finantsautonoomiat, nagu see oli algselt sätestatud Rooma lepingu artiklis 201.

1.12 Komitee rõhutab, et haldusorganitel tuleb liikmesriikide vahelise kooskõlastamise abil finantstehingute maksu kohaldamisel vähendada maksudest kõrvalehoidumise ja maksude vältimise ohte ning halduskulusid miinimumini.

1.13 Kuigi komitee rõhutab, et finantstehingute maksu mõju pensionifondidele ja tulevastele pensionäridele, tuleks tähelepanelikult jälgida, ei palu ta neid finantstehingute maksu kohaldamisalast välja jätta.

1.14 Komitee kinnitab, et ta kavatseb komisjoni, Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõuandeorganina võtta endale kohustuse pidevalt jälgida seda protsessi, mille kaudu viiakse komisjoni ettepanek õiguslikult täide.

2. Komisjoni ettepanek nõukogu direktiivi kohta, millega rakendatakse tõhustatud koostööd finantstehingute maksu ühise süsteemi alal

2.1 Euroopa Komisjoni kavandatud direktiiv⁽⁷⁾ peegeldab eelmist, 2011. aasta septembris tehtud ettepanekut⁽⁸⁾. Kuigi kõnealune ettepanek ei saanud nõukogus ühehäälselt toetust, mobiliseeris see siiski 11 ELi liikmesriiki, et nad esitaksid 28. septembril 2012 komisjonile ametliku taotluse teha finantstehingute maksu kohaldamiseks tõhustatud koostööd.

2.2 Pärast taotluse teostatavuse hindamist ja kindlakstegemist, et finantstehingute maksu alal tõhustatud koostöö tegemine ei kahjustaks siseturgu ega nende liikmesriikide kohustusi, õigusi ja volitusi, kes selles ei osale, esitas komisjon 2012. aasta oktoobris lubamisotsuse, mille ta esitas 2012. aasta detsembris Euroopa Parlamendile ning mille majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 2013. aasta jaanuaris heaks kiitis.

2.3 Komisjoni ettepanek peegeldab eelkõige algset ettepanekut. Teksti on tehtud mõned muudatused eesmärgiga i) tagada suurem õiguslik selgus ja ii) tugevdada maksudest kõrvalehoidumise ja maksude vältimise vastaseid õigusakte, nagu 11 liikmesriiki seda nõudsid.

2.3.1 Komisjoni ettepanekus on kinnitatud ja kindlustatud kolme algset eesmärki: i) tugevdada riikide erineva maksustamise neutraliseerimisega ühtset turgu; ii) tagada, et finantssektor annaks sarnaselt muude sektoritega võrdse panuse avaliku sektori tuludesse; iii) edendada finantssüsteemi investeringuid reaalmajandusse.

2.3.2 Algse ettepanekuga sarnaselt oli selles maksubaas lai ja maksu alammäär madal: 0,1 % aktsiate, võlakirjade, ühise investeringuga seotud osakute, rahaturu instrumentide, repolepingute, väärtpaberite laenuks võtmise kokkulepetega seotud finantstehingute puhul ning 0,01 % tuletislepingutega seotud finantstehingute puhul.

⁽⁷⁾ COM(2013) 71 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 594 final.

2.3.3 Selleks, et vältida reaalmajanduse normaalse toimimise takistamist, ei kohaldata maksu järgmiste tegevusalade suhtes: i) kodanike ja ettevõtjate igapäevased finantstehingud (laenu, maksed, kindlustused, hoiused jms); ii) kapitali kogumisega seotud investeerimise tavalised pangatehingud või restruktureerimise osana tehtud finantstehingud; iii) refinantseerimise, rahapoliitika ja valitsemissektori võla haldamisega seotud tegevus; iv) eurofondide ja alternatiivsete investeerimisfondide osakute esmasturul tehtavad tehingud. Kohaldamisalast jäävad seetõttu välja Euroopa Keskpanka, keskpankade, Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (*European Financial Stability Facility*), Euroopa stabiilsusmehhanismi (*European Stability Mechanism*) ja ELiga tehtavad tehingud.

2.3.4 Ettepanekus kinnitatakse residentsuse ja territoriaalsuse põhimõtet, mille alusel on tehingus osalev finantsasutus finantstehingute maksu kohaldamise ala resident või tegutseb selle asutuse nimel, kes on selle ala resident, ning tehingut maksustatakse sõltumata geograafilisest alast, kus see tehing tehti.

2.3.5 Et vältida katseid paigutada ettevõtted finantstehingute maksu ühise süsteemi reguleerimisalast väljapoole, kehtestati emiteerija põhimõtte koostöös Euroopa Parlamendi nõudmisega, mida toetab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee. See põhimõtte näeb ette, et finantstehingutele kehtib finantstehingute maks, kui asjaomane finantstoode on emiteeritud ühes 11-st liikmesriigist, kes osalevad tõhustatud koostöös, sõltumatult sellest, kas finantstehingu osapoolte alaline asukoht jääb väljapoole finantstehingute maksu ühise süsteemi reguleerimisala või kus tehing teostatakse.

2.3.6 Residentsuse ja emiteerija põhimõtte koosmõju neutraliseerib või vähendab oluliselt suundumust paigutada ettevõtted finantstehingute maksu ühise süsteemi reguleerimisalast väljapoole, et vältida maksustamist. Et vältida maksustamist peaks finantsasutus loobuma klientidest, kelle alaline asukoht on finantstehingute maksu ühise süsteemi reguleerimisalal, ning tehinguist finantstoodetega, mis on kõnealusel reguleerimisalal emiteeritud. Ei tohi siiski unustada, et just kõnealusel reguleerimisalal luuakse ligikaudu kaks kolmandikku ELi SKP-st ja 90 % euroala SKP-st. Seetõttu ei ole asjakohane rakendada strateegiaid, millel puudub koosmõju kõnealuse turuga, kus finantsurgude ühtne maksustamine kujutab endast olulist elementi ühtse turu väljakujundamisel.

2.3.7 Vastavalt komisjoni arvutustele peaks kõnealusest maksust saadav tulu ulatuma 30–35 miljardi euronit aastas. See summa vastab ligikaudu 60 %-le hinnangulistest tuludest, juhul kui kõnealust maksu oleks rakendatud kõigis ELi liikmesriikides (see summa oleks hinnanguliselt 57 miljardit eurot).

Tulu moodustuks 13 miljardi euro ulatuses aktsiatest ja väärt-paberitest ning 21 miljardi euro ulatuses tuletisinstrumentidest.

3. Üldised märkused

3.1 Viimastel aastatel on paljud ELi liikmesriigid kiitnud heaks finantstehingute maksu eri vormide kehtestamise, suurendades nii siseturgu kahjustavat maksuerinevuste ohtu (piiratud maksubaasid, maksuvabastuse eri vormid). Piirkondliku maksu kehtestamine finantstehingutele soodustaks tõelise ühtse finants-turu loomist, kus puuduvad ebatõhusate maksusüsteemide tagajärjel tekkinud konkurentsimoonutused.

3.1.1 Seetõttu leiab komitee, et finantstehingute maks peaks jõustuma vastavalt komisjoni ajakavale või siis 1. jaanuaril 2014. Seda ei tohiks siiski kehtestada järkjärguliselt, kuna see võiks põhjustada hilinemist ja tehnilisi probleeme, mis tulenevad EL-11+ alasse kuuluvate liikmesriikide kehtivatest seadustest.

3.2 Finantstehingute maksu kehtestamine ELi 27 liikmesriigis, isegi kui see on soovitatav, osutus teostatamatuks. Seetõttu näib, et selle rakendamine tõhustatud koostöö raames, mis ei too kaasa mingeid negatiivseid tagajärgi sellega mitte liitunud liikmesriikidele, on asjakohane strateegia, et tagada maksu tulevane kohaldamine Euroopa ja maailma tasandil.

3.3 Kuna maksu ei kohaldata kõigis ELi liikmesriikides, võib see teatud juhtudel põhjustada topeltmaksustamist reguleerimisalaga mitteliitunud riikides. See probleem puudutab väga väikest osa tehinguist, mida võib igal juhul vältida kahepoolsete tasaarvestuse lepingutega.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et esialgset hinnangut finantstehingute maksu ühise süsteemi pikaajalise makromajandusliku mõju kohta (40 aastat) Euroopa majandusele on komisjoni talitused põhjalikult muutnud; hinnanguline negatiivne mõju suurusjärgus – 1,76 % kujunes nüüd positiivseks, ulatudes + 1 %-le.

4.1.1 Algses ettepanekus esitatud hinnangut muudeti, kaasates sellesse nii kavandatud tegelikest maksumääradest tuleneva mõju kui ka leevendava mõju. Selline lähenemisviis võimaldas esialgset hinnangut muuta – 1,76 %-lt – 0,53 %-le SKP-st ⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ SEC(2011) 1102 final, 1. köide, lk 52.

4.1.2 Seejärel muutis komisjon kõnealust hinnangut, kuna selles ei võetud arvesse ettepaneku konkreetseid elemente, vaid toetuti ebareaalsetele tööhüpoteesidele (nt hüpootees, mille kohaselt rahastatakse kõiki uusi ettevõtetega seonduvaid investeeringuid finantstehingute maksust). Sellise paranduse tagajärjel vähenes tegelik mõju SKP-le pikas perspektiivis hinnanguliselt – 0,28 %-ni. Selle analüüsi raames asus komisjon koostama teist mõjuhinnangut, milles arvestati ka mõjusid, mis seonduvad finantstehingute maksust saadava tulu kasutamisega alternatiivse maksustamise vormina või avaliku sektori võimalikku investeerimisvahendina. Selle hinnangu kohaselt on finantstehingute maksu mõju SKP-le positiivne, jäädes 0,2 % ja 0,4 % vahele (eeldusel, et tulu ulatub 0,16 %-le SKP-st) ⁽¹⁰⁾.

4.1.3 Siiski tuleks viimast hüpooteesi vaadelda kui pessimistlikku, kuna kogu maksutulu raames ei võeta arvesse tuletisinstrumentide maksustamise komponenti, mis on aga kaasatud komisjoni ettepanekusse ning mis suurendaks tulu 0,16 %-lt 0,4 %-le SKP-st, mis tähendab finantstehingute maksu positiivset mõju SKP-le 1 % ulatuses ⁽¹¹⁾.

4.2 Komisjoni analüüsides põhjal võib finantstehingute maksu kehtestamine tõhustada maksimaalselt ELi majandust juhul, kui asjaomaseid maksutuluseid kasutatakse nii Euroopa kui riiklikul tasandil avaliku sektori investeerimisprogrammi rahastamiseks, mis suudaks tagada majanduskasvu ja tööhõive arengu.

4.3 Viimase viie aasta jooksul, mis langesid kokku kriisiga, töötas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee välja terve rea arvamusi, milles ta rõhutas vajadust Euroopa makromajanduspoliitika kohandamise järele, et toetada investeeringuid majanduskasvu ja tööhõivesse ⁽¹²⁾. Kui järgida komitee soovitusi, võiks finantstehingute maksust saadav tulu tagada maksimaalse tõhususe, kui seda kasutatakse ulatusliku investeerimisprogrammi rahastamiseks riiklikul ja Euroopa tasandil.

4.4 Komitee on seisukohal, et üks finantstehingute maksu eelseid seisneb selles, et kõnealusel maksul on lai maksubaas ning kaks madalat maksumäära. Need omadused võimaldavad vähendada maksimaalselt kõnealuse maksu negatiivset mõju, võrreldes maksuga, millel on kitsam maksubaas ja kõrgemad

maksumäärad, mis kutsuksid esile olulisi turumoonutusi. Seetõttu arvab komitee, et ühest küljest tuleks maksimaalselt piirata maksubaasist ja maksukohustuslaste osas tehtavaid erandeid ning innustada EL-11 liikmesriike käivitama menetlust, mis kavandatud maksumäärade rakendamisel, aitab viia ellu tõelist siseturgu.

4.5 Komitee peab asjakohaseks kehtestada „omandiõiguse üleandmise põhimõte”, mille järgi finantstehing, millelt ei ole finantstehingute maksu makstud, ei ole õiguslikult kehtiv ning sellega ei kaasne asjaomase finantsinstrumendi omandiõiguse üleandmist.

4.6 Komitee toetab seisukohta, mille kohaselt tuleks maksubaasist välja arvata tehingud, mis seonduvad ühisinvesteeringutevõtjate ja alternatiivsete investeerimisfondidega, kuna tegemist on ettevõtete rahastamisega otseselt seotud instrumendiga ning eesmärgiga järgida direktiivi 2008/7/EÜ sätteid. Komitee rõhutab, et hinnanguliselt väheneks maksutulu kõnealuste erandite tõttu nelja miljardi euro võrra.

4.7 Komitee nõustub vajadusega hoida võimalikku survet valitsemissektori võla intressimäärade kontrolli all, kuid nõustub ettepanekuga säilitada erand esmasturul emiteeritud valitsemissektori võlakirjade puhul ning tehingute maksustamine valitsemissektori võlakirjadega järelturul. Komitee peab asjakohaseks erandi tegemist järelturul üksnes organite puhul, keda ametiasutused on volitanud valitsemissektori võla haldamisega seonduvateks tehinguteks.

4.8 Seoses pensionifondidega on komitee juba varem märkinud vajadust teostada põhjalikku järelevalvet mõju üle, mida finantstehingute maks avaldab pensionifondidele. Nende tehingute väljaarvamine maksubaasist, mis seonduvad ühisinvesteeringutevõtjate ja alternatiivsete investeerimisfondidega, sarnaselt esmasturul emiteeritud valitsemissektori võlakirjade kohta kehtiva erandiga, on kindlasti positiivne pensionifondide jaoks, arvestades pensionifondide portfelli struktuuri.

4.9 Komitee kordab veelkord vajadust põhjaliku järelevalve järele seoses finantstehingute maksu mõjuga pensionifondidele ja tulevastele pensionäridele, kuid ei nõua nende fondide väljaarvamist finantstehingute maksu kohaldamisalast.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Komisjon, 2012, tehniline toimik, makromajanduslik mõju.

⁽¹¹⁾ Hinnangud põhinevad järgmistel analüüsidel: Euroopa Komisjon, 2012, *Quarterly Report on the Euro Area*, 11. köide, nr 3 (2012).
⁽¹²⁾ Sealhulgas järgmised: ELT C 133, 9.5.2013, lk 44; ELT C 299, 4.10.2012, lk 60–71; ELT C 181, 21.6.2012, lk 45–51; ELT C 248, 25.8.2011, lk 8–15; ELT C 143, 22.5.2012, lk 10–16.

4.10 Finantstehingute maksu kohaldamine, süsteemi likviidsust ohustamata, soodustab pikaajalisi strateegiaid pensionifondide jaoks, vähendades nii selliseid destabiliseerivaid tegureid nagu finantstehingutega välkauplemine ⁽¹³⁾.

4.11 Uue maksu kohaldamisel tuleb pöörata erilist tähelepanu haldusjuhtimise üksikasjadele, et vähendada miinimumini nii maksudest kõrvalhoidumise ja maksude vältimise ohtu kui liikmesriikide ning maksukohustuslaste halduskulusid. Seetõttu peaksid liikmesriigid ja komisjon tagama kõnealuse maksu kontrolli- ja maksumeetmete rakendussätete väljatöötamisel halduskulude maksimaalse vähendamise, järgides tähelepanelikult arenguid. Ettepaneku mõju tõttu kutsub komitee komisjoni üles tegema üksikasjalikke ettepanekuid maksuga mitteliitunud liikmesriikide finantsasutuste ja asjaomast maksutulu saavate liikmesriikide koostöö kohta.

4.12 Komitee, kes omal ajal kritiseeris, et finantstehingute maksu esialgsele ettepanekule lisatud hindamisdokumendid

olid ebapiisavad, tunneb heameelt asjaolu üle, et komisjon on osaliselt selle puuduse kõrvaldanud tänu mõjuhindangu seitsmele selgitavale märkusele, mis olid lisatud eelnevale ettepanekule, ⁽¹⁴⁾ millele peaks lisanduma praegusele ettepanekule ⁽¹⁵⁾ lisatud mõjuhindang. Vaatamata sellele rõhutab komitee nii analüüsidookumentide kui näitematerjali puudulikkust finantsturgude maksustamise praeguse olukorra ja maksutulu kohta eri riikides ja eelkõige EL-11+ alal. Eelkõige oleks asjakohane koostada põhjalikum hinnang maksu võimaliku mõju kohta säästjatele ja tulevastele pensionäridele, arvestades maksu ülekandumise erinevaid hüpoteese.

4.13 Komitee rõhutab, et ettepanekute mõju kvantitatiivsel hindamisel on oluline, et komisjon parandaks praegu olemasolevaid mudeleid, kohandades neid alternatiivsete poliitikameetmete hüpoteeside hindamisele. Komitee kutsub seetõttu komisjoni talitusi üles koostama võimalusel prognoose, lähtudes konkreetsetelt tehtud ettepanekute tegelikest omadustest.

Brüssel, 23. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

⁽¹³⁾ *Network for Sustainable Financial Markets* („Jätkusuutlike finantsturgude võrgustik”), 2012, *No Exemption – The Financial Transaction Tax and Pension Funds* („Ühtegi erandit – Finantstehingute maks ja pensionifondid”), detsember. DIW, 2012, *Financial Transaction Tax Contributes to More Sustainability in Financial Markets* („Finantstehingute maks aitab suurendada finantsturgude jätkusuutlikkust”). Aruteludokument 1198.

⁽¹⁴⁾ Avaldatud 4. mail 2012 asjaomasel veebilehel.

⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 28 final.

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusele

Arutelu käigus lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel siiski enam kui veerandi häälest (kodukorra artikkel 54, punkt 3):

Uus punkt 4.7

Lisada uus punkt pärast punkti 4.6:

Arvestades finantstehingute maksu mõju kohta tehtud uuringute vastuolulisi tulemusi, soovib komitee uurida hoolikalt mõju riikides, mis on selle juba kasutusele võtnud, võttes arvesse väiksema likviidsuse mõju turu volatiilsusele seoses selliste spetsiifiliste toodete kuludega, mida kasutatakse kindlustuseraldiste ja pensionisäästude tagamisel, ning hinnata realistlikult, kas kriisi korral on tegelikult kogutud maksutulude ja nii ettevõtete kui ka hoiustajate jaoks finantsteenuste kulude suurenemise vahel õige tasakaal. Komitee arvates tuleb sellise järelevalve tulemusi hoolikalt analüüsida ja tulevasi meetmeid vajadusel kiiresti uute andmete saamisel kohandada.

Hääletuse tulemused

Poolt: 64

Vastu: 94

Erapooleteid: 25

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK”

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)

(2013/C 271/07)

Pearaportöör: **Edouard DE LAMAZE**

Nõukogu otsustas 20. veebruaril 2013. aastal ja parlament 12. märtsil 2013. aastal vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK”

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD).

19. märtsil 2013. aastal tegi komitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (23. mai istungil) pearaportööriks Edouard DE LAMAZE'i ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 130, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ei nõustu komisjoni esitatud argumentidega kõnealuse ettepaneku põhjendamiseks. Kuna puuduvad teaduslikud andmed, mis toetaksid väidet, et karistuste erinevus raha võltsimise puhul toob endaga kaasa meelepärase kohtualluvuse valimise raha võltsijate poolt (*forum shopping*), puudub komitee arvates absoluutne vajadus vaadata üle 2000. aasta raamotsus miinimumkaristuse kehtestamise kohta ELis, kuna selle eeldatav tõkestav mõju on kaheldav.

1.2 Komitee märgib, et miinimumeeskirjade varjus kehtestatakse direktiivi ettepanekus tegelikult väga ulatuslik survemeetmete arsenal raha võltsimise vastu võitlemiseks, mis näib ulatuvat kaugemale Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 lubatust, seda enam, et ettepanekus käsitletakse ka pädevusi ja menetluskorda.

1.3 Kaheldes vajaduses sellise survevestava lähenemisviisi järele, mis määratluse kohaselt võib õõnestada põhiõigusi ja -vabadusi, seab komitee küsimuse alla ka selle tõhususe, kuna vaatamata miinimumkaristuse kehtestamisele tõlgendatakse karistust vastavalt asjaomase liikmesriigi õigustraditsioonidele ning kohtuniku otsustusvabadusele ikkagi erinevalt.

1.4 Üldiselt kritiseerib komitee seda, et – kuigi seda nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 82 lõikes 2 – ei võeta direktiivi ettepanekus piisavalt arvesse õigustraditsioonide ja -süsteemide erinevusi, eelkõige seoses sätete mõjuga üksikisiku õigustele ja vabadustele.

1.5 Euroopa kodanikuühiskonda esindava institutsioonina juhib komitee tähelepanu asjaolule, et kurjategijad võivad olla heausksed kodanikud, kes on enda teadmata saanud võltsitud raha ja peavad leidma võimaluse sellest vabanemiseks. Komitee rõhutab riski, mis seisneb ebaproportsionaalsete meetmete kohaldamises kõnealustele isikutele, kellest on tahtmatult saanud ohvri asemel nn kurjategija, ning leiab, et lisaks teole tuleb eelkõige arvesse võtta kavatsust – asjaolu, mida direktiivi ettepaneku põhjendustes piisavalt ei rõhutata.

1.6 Komitee tunneb muret selle pärast, et menetluse osas ei nähta direktiivi ettepanekus ette uurimistalituste poolt rakendatavate vahendite astmelist süsteemi vastavalt kuriteo raskusastmele, nagu seda tehakse karistuste määratlemisel. Seetõttu on komitee arvates vaja täpsustada direktiivi ettepanekus seda, et organiseeritud kuritegevuse uurimiseks rakendatavaid vahendeid võib kasutada üksnes kõige raskemate kuritegude puhul.

2. Ettepaneku sisu

2.1 Kõnealune direktiivi ettepanek tugevdab olemasolevat raamistikku, mille eesmärk on karistada raha võltsimist, olgu tegemist euro või muude vääringutega. Ettepanekuga täiendatakse Genfi 1929. aasta konventsiooni sätteid (ettepanekus nõutakse, et liikmesriigid peavad olema selle osalised) ELi territooriumil, ning asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK, mida on muudetud 2001. aasta raamotsusega 2001/888/JSK, lisades raamotsusele teatud olulised sätted.

2.2 Direktiivi ettepaneku eesmärk on muuhulgas võitlus meelepärase kohtualluvuse valimise nähtusega, mis vastavalt mõjuhinnaangule näib olevat kuritegelike võrgustike strateegia leebemate karistustega asukohariigi otsimisel. Selleks kehtestatakse ettepanekus vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikele 1 karistuse ühtne miinimummäär, mis vastab vähemalt kuuekuusele vanglakaristusele sularaha võltsimise ja levitamise eest (alates 10 000 euro suurusest summast). Samal ajal laiendatakse maksimaalselt vähemalt kaheksa-aastast vanglakaristust, mis on ette nähtud sularaha võltsimise eest, ka sularaha levitamisele (alates 5 000 euro suurusest summast).

2.3 Kui kuriteod sooritatakse juriidiliste isikute nimel, võib neid selle eest karistada riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmisega või isegi juriidilise isiku sundlõpetamisega.

2.4 Menetlusõiguse valdkonnas muudetakse kõnealuse ettepanekuga ühtlasi kehtiv raamistik rangemaks. Uurimise ja süüdistuse esitamisega seotud talitused võivad kasutada organiseeritud kuritegevuse või teiste raskete kuritegude vastu võitlemiseks rakendatavaid uurimisvahendeid. Kohtuasutused on muuhulgas kohustatud edastama kättesaadud võltsitud sularaha näidised tehnilise analüüsi jaoks, et tuvastada täiendavaid käibes olevaid võltsinguid.

2.5 Ettepanekus nähakse ette, et kõik liikmesriigid, kelle vääring on euro, peaksid rakendama väljaspool Euroopa Liitu toimepandud süütegude puhul universaalset kohtualluvust, kui teo toimepanija asub nende territooriumil või süüteoga seotud võltsitud eurosid avastatakse kõnealuses liikmesriigis.

3. Üldised märkused

3.1 Komitee tunnustab, et euro võltsimine, mille jaoks kasutatakse vahendid muutuvad üha keerukamaks ja täiuslikumaks, on muret tekitav nähtus, mille vastu tuleb tõhusalt võidelda, väljendab komitee siiski tõsiseid kahtlusi kõnealuse algatuse sisu ning aluste suhtes.

3.2 Arvestades mõjuhinnaangus esitatud teaduslike andmete puudulikkust, ei ole komitee veendunud meelepärase kohtualluvuse valimise kohta esitatud argumentis, mille komisjon võttis aluseks direktiivi ettepaneku koostamisel. Komitee ei ole kindel, kas ELi karistumäärade erinevus selgitab kuidagi suurenenud võltsimist või seda, kas riikide karistusõigusel on otsustavat mõju sellele, kus võltsija otsustab oma kuriteo sooritada. Selleks et selgitada valeraha trükkikodade asukohaga seonduvat küsimust, tuleb arvesse võtta teisi materiaalseid või logistilisi tegureid.

3.3 Kuna puudub üksikasjalik analüüs, mis toetataks väidet, et karistuste erinevused ELis takistavad korrakaitse- ja kohtuasutuste koostööd ning võltsimise vastase võitluse tõhusust kolmandates riikides, seab komitee küsimuse alla kõnealuse direktiivi koostamise ajendid.

3.4 Komitee peab muu hulgas vajalikuks rõhutada, et nende argumentide põhjal võetavad meetmed loovad eriti range karistusmehhanismi. Lisaks kõigi võltsimisega seotud süütegude määratlemisele ning miinimum- ja ka maksimumkaristuse kehtestamisele valeraha levitamise eest, käsitletakse direktiivi ettepanekus ka pädevuse ja menetlusega seonduvaid aspekte.

3.5 Komitee seab kahtluse alla eelkõige viimati nimetatud sätteid pädevuse ja menetluse kohta, mis ulatuvad kaugemale põhjendustes esitatud selgitusest ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 lubatust, st pädevusest kehtestada „miinimumeeskirjad kuritegude ja karistuste määratlemiseks”. Seda enam, et neil sätetel, milles nähakse ette erandlike meetmete rakendamine, on väga suur karistusõiguslik ulatus, kuna nende tulemusena kehtestatakse euro võltsimisega seotud kuritegude puhul universaalne kohtualluvus, mis juba määratluse järgi moodustab erandi üldistest lahendustest, ning kasutatakse organiseeritud kuritegevuse puhul rakendatavaid uurimisvahendeid.

3.6 Viimati nimetatud punkt põhjustab komitee arvates kõige suuremaid raskusi. Mingil viisil ei eristata direktiivi ettepanekus määratletud kuritegude raskusastmeteid, et õigustada organiseeritud kuritegevuse puhul rakendatavate uurimisvahendite kohaldamist. Komitee arvates kaasneb sellise sättega proportsionaalsuse põhimõtte eiramise ja põhiõiguste rikkumise oht⁽¹⁾.

3.7 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tuletab ELi seadusandjatele meelde, et vältimaks teatud kõrvalekaldeid, on vaja arvestada kõigi liikmesriikidega ning nende enam või vähem uute demokraatlike traditsioonidega ning tundlikkusega isikuvabaduste austamise küsimuses.

3.8 Üldjoontes meenutab komitee, et Euroopa karistusõigusruumi loomine eeldab samaaegselt kaitseõiguse tugevdamist, eelkõige Eurojusti ja Europoli raames, et järgida põhiõiguste austamise nõuet kooskõlas aluslepingutega (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 67 lõige 1 ja artikli 83 lõige 3).

⁽¹⁾ Sama kehtis ka Euroopa vahistamismääruse kohta (vt sellega seoses D. Rebut „Droit pénal international”, Dalloz, coll. „Précis”, 2012, nr 516, lk 311).

3.9 Euroopa kodanikuühiskonda esindava institutsioonina juhib komitee tähelepanu asjaolule, et kurjategijad võivad olla heausksed kodanikud, kes on enda teadmata saanud võltsraha ning peavad leidma võimaluse sellest vabanemiseks. Komitee rõhutab riski, mis seisneb ebaproportsionaalsete meetmete kohaldamises kõnealustele isikutele, kellest saab tahtmatult ohvri asemel nn kurjategija, ning leiab, et lisaks teole tuleb eelkõige arvesse võtta kavatsust – asjaolu, mida direktiivi ettepaneku põhjendustes piisavalt ei rõhutata.

3.10 Komitee tunnustab, et karistuste astmeline süsteem, mis on ette nähtud kõnealuses ettepanekus vastavalt konfiskeeritud summale (eelkõige artikli 5 lõige 2), võimaldab osaliselt neid olukordi arvesse võtta. Kuid komitee arvates ei muuda see siiski asjaolu, et direktiivi ettepanekus ei tagata kaitset isikuvabaduste raske rikkumise ohu vastu. Näib, et ettepanekus ei võeta arvesse ELi õigustraditsioonide ja -süsteemide mitmekesisust, eelkõige uurimissüsteemide iseärasusi, mille puhul võib politsei kuriteos kahtlustatavat isikut – ka väiksemate kuritegude korral –, väga kaua enne kohtu ette viimist kinni pidada.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Sätte puhul, millega kehtestatakse miinimumkaristus vähemalt kuus kuud vangistust (vt ettepaneku artikli 5 lõige

4) ja mis kujutab endast ettepaneku keskset meedet meelepärase kohtualluvuse valimise probleemi lahendamiseks, kahtleb komitee selle kasulikkuses, kuna direktiiviga, mis juba määratluse kohaselt on suunatud seadusandjale ja mitte kohtunikule, ei saa nõuda kõnealuse karistuse mõistmist. Sellega seoses märgib komitee rahuldustundega, et põhjendustes viidatakse karistuse individualiseerimise vajaduse põhimõttele, mida tunnustab Euroopa Kohus, ja kohtuniku täielikule otsustusvabadusele.

4.2 Lisaks sellele peab komitee vajalikuks lisada, et miinimumkaristuse rakendamine, isegi kui see ei ole kohustuslik, on vastuolus õigustraditsioonidega sellistes liikmesriikides, kus miinimumkaristus nähakse ette vaid juhul, kui selle mõistmine on kohustuslik.

4.3 Ettepaneku artiklit 9 tuleks muuta järgmiselt „Artiklites 3–4 osutatud kõige raskemate võltsimisega seotud kuritegude puhul võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed tagamaks, et isikutele, üksustele või talitustele, kelle ülesanne on uurimine või nende eest süüdistuse esitamine, on kättesaadavad organiseeritud kuritegevuse või teiste raskete kuritegevuse juhtumite puhul kasutatavad tõhusad uurimisvahendid”.

Brüssel, 23. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas / Lähenedmise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi kasutuselevõtmine” ”

COM(2013) 165 final

ja „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas / Oluliste majanduspoliitika reformikavade eelkoordineerimine” ”

COM(2013) 166 final

(2013/C 271/08)

Pearaportöör: **David CROUGHAN**

14. mail 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas/Lähenedmise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi kasutuselevõtmine” ”

COM(2013) 165 final

ja

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas/Oluliste majanduspoliitika reformikavade eelkoordineerimine” ”

COM(2013) 166 final.

16. aprillil 2013 tegi Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks majandus- ja rahaliidu, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) pearaportööriks David CROUGHANI ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 152, vastu hääletas 8, erapooletuks jäi 12.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Komitee tervitab reserveeritult komisjoni kahte teatist teemal „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu suunas”, alapealkirjadega „Lähenedmise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi kasutuselevõtmine” ⁽¹⁾ ning „Oluliste majanduspoliitika reformikavade eelkoordineerimine” ⁽²⁾. Nendes dokumentides jätkatakse arutelusid kahe teema üle, mis juba tõstatati teatistes „Tiheda ja toimiva majandus- ja rahaliidu loomise tegevuskava – üleeuroopalise arutelu avamine” ⁽³⁾ ja mis on seotud majanduspoliitika koordineerimise üldise juhtraamistiku kehtestamise lõpuleviimisega.

1.2 Komitee on pettunud, et kõnealustes teatistes sisaldub vähe täiendavaid üksikasju eelnimetatud teatistes juba kirjeldatud käsitluste kohta ning see muudab hinnangu andmise keeruliseks.

1.3 Komitee väljendab muret selle üle, et veelgi keerulisemaks on muudetud juba niigi ülekoormatud majanduse juhti-

mise alaste vahendite tegevuskava, kuhu kuuluvad stabiilsuse ja majanduskasvu pakt, fiskaalkokkulepe, majanduse juhtimist käsitleva kuue seadusandliku akti pakett, kahe seadusandliku ettepaneku pakett, Euroopa 2020, Euroopa poolaasta, igaaastane majanduskasvu analüüs, häiremehhanismi aruanded, riiklikud reformikavad, stabiilsus- ja lähenedmisprogrammid, riigipõhised soovitusel, ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlus, makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus jne ning samas on täienduste lisaväärtus on suhteliselt väike.

1.4 Komitee tunnistab, et need kaks ettepanekut võivad küll aidata raskes olukorras olevaid liikmesriike, ent kardab samas, et need võivad takistada ja aeglustada mõju majanduskasvu ergutamisele ja võimsuse taastamisele kõige enam abivajavates piirkondades, kuna põhitähelepanu on suunatud sellele, et kavandatud meetmed peavad kasu tooma ka kogu euroalale tervikuna.

1.5 Komitee ei ole kindel, kas liikmesriigid nõustuksid lähenedmise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi rahastamiseks võtma kasutusele uue rahastamisvahendi ning ei mõista täpselt, millist lisaväärtust see annaks võrreldes olemasolevate struktuurifondidega.

⁽¹⁾ COM(2013) 165 final

⁽²⁾ COM(2013) 166 final

⁽³⁾ COM(2012) 777 final

1.6 Komiteel tekib küsimus, millise panuse annab pakutud eelkoordineerimine Euroopa poolaastale ja millist täiendavad halduskoormust see endas sisaldab.

1.7 Komitee tunneb muret, et eelkoordineerimise vajalikkuse kindlaksmääramise kriteeriumid võivad takistada liikmesriike reformimeetmete võtmisel, kuna need muudavad suhtelist konkurentsivõimet teistes liikmesriikides.

1.8 Komitee on seisukohal, et eelkoordineerimine ei tohiks olla seotud finantsturgude kaudu levivate ülekanduvate mõjudega, selle asemel peaksid kõik pingutused olema suunatud pangaliidu loomisele.

1.9 Komitee usub, et ettepanekud, mille eesmärk on süvendada majandus- ja rahaliitu on ülimalt olulised Euroopa Liidu tuleviku seisukohast. Seepärast soovib komitee jätkata arutelusid ning esitada uusi ettepanekuid hilisemas faasis, mil protsessid on edasi arenenud.

2. Lähenedamise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi kasutuselevõtmine

2.1 *Taust:* Kõnealus teatise teeb komisjon ettepaneku, et lepingulised kokkulepped ja solidaarsusmehhanism oleks kättesaadav keerulises olukorras olevatele euroala liikmesriikidele, kes vajavad konkurentsivõime ja majanduskasvu tõstmiseks riiklikke struktuurireforme, mille teostamata jätmisel oleks ülekanduv mõju teistele euroala liikmesriikidele. See oleks spetsiaalne rahalise toetuse süsteem, mida algselt rahastataks mitmeaastasest finantsraamistikust ning hiljem uuest, kogurahvatulul põhinevast fondist/rahastamisvahendist, mis tõstaks fiskaalvõimekust.

2.2 Komitee arvates on väga raske hinnata pakutud lähenedamise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi kasutegurit, teadmata selle kavandatavat ulatust ja seda, mil määral on selline fond liikmesriikidele vastuvõetav. Ettepanek rahastada seda rahastamisvahendit esmalt mitmeaastase finantsraamistiku raames annab aimu, et see saab olema väike ja ilma suurema mõjuta.

2.3 Arvestades suuri raskusi mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) üle peetavate läbirääkimistega, on komitee skeptiline selle osas, kas liikmesriigid nõustuvad uue, kogurahvatulul põhineva rahastamisvahendi kasutuselevõtuga fiskaalvõimekuse tõstmiseks, et rahastada lähenedamise ja konkurentsivõime rahastamisvahendit.

2.4 Komitee nõustub, et vastastikku kasulik ja protsesse kiirendav lähenedamise mehhanism võib tuua kasu, ent paneb küsimuse alla uue vahendi – lähenedamise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi – kasutuselevõtu vajalikkuse, kui ei ole selge, kuidas see lisab väärtust juba olemasolevatest struktuurifondidest – nagu Ühtekuuluvusfond ja Euroopa Sotsiaalfond – jagatavatele toetustele.

2.5 Kavandatud vahendi lepinguline iseloom ei näi eriti erinevat juba olemasolevast, struktuurifondide väljamaksetes väljenduvast lepingulisest iseloomust. Vaja on mõningaid konkreetseid näiteid selle kohta, millised ülekanduva mõjuga projektid kvalifitseeruksid ning kuidas need võiksid erineda projektidest, mida juba rahastatakse teistest fondidest. Komitee tunneb muret, et projektide rahastamise ebaõnnestumine lähenedamise ja konkurentsivõime rahastamisvahendi raames võib avaldada mõju riiklikes reformikavades heakskiidetud projektide rahastamisele. Oluline on, et see kavandatud vahend lisaks selgelt tõendatavat väärtust ning ei tähendaks täiendava halduskoormuse lisandumist.

2.6 Lähenedamise ja konkurentsivõime rahastamisvahend on mõeldud euroala vahendina, kus suurem majanduslik lähenedamine on euroala toimimise jaoks ülimalt oluline. Arvestades kõnealus fondi ilmselt väikest mahtu, teeb komitee ettepaneku, et see oleks suunatud konkreetsetele nendele euroala liikmesriikidele, kes on keerulises olukorras, välistamata võimalust toetada projekte, mille piiriülesed mõjud on eriti positiivsed. See peab olema suunatud eelkõige nendele riikidele, kelle majanduslikku tasakaalutust peetakse eriti suureks ohuks euroala toimimisele. Ei ole selge, miks makromajanduslikus kohandamisprogrammis osalevad liikmesriigid peaksid olema välja arvatud sellest toetusvormist, kuna nemad on just selgelt need, kes vajavad rahalist toetust kõige enam.

2.7 Kui Euroopa poolaasta toimib nagu kavandatud ning riigipõhised soovitused muutuvad riiklike parlamentide arutelude teemaks, siis tuleks võtta meetmeid selleks, et riiklik valitsus, kes allkirjastab lepingulise kokkuleppe kõnealus kavandatud rahastamisvahendi raames, peab selle üle kõigepealt arutelusid parlamendis vastavalt liikmesriigi tavadele, just nii nagu võib arutelusid pidada iga struktuurifondi programmi üle. Komisjoni võib kutsuda esinema või osalema aruteludes riiklike/kohalike organitega. Asjakohane on kaasata aruteludesse kodanikuühiskond, eelkõige sotsiaalpartnerid, nii nagu seda on juba tehtud teiste ELi ja riikide valitsuste ühisprojektide puhul. Vaja on jätta piisav tähtaeg selleks, et parlamendid ja kodanikuühiskond, eelkõige sotsiaalpartnerid saaksid osaleda.

3. Oluliste majanduspoliitika reformikavade eelkoordineerimine

3.1 *Taust:* Kõnealus teatise teavitab komisjon meid sellest, et oluliste majanduspoliitika reformikavade **eelkoordineerimise** mõiste võeti kasutusele majandus- ja rahaliidu stabiilsuse, koordineerimise ja juhtimise lepinguga. Praegune ELi majandusjärelevalve raamistik hõlmab majanduspoliitika koordineerimise menetlust, ent seal **ei ole sätestatud** oluliste majandusreformikavade **struktureeritud eelnevat arutamist ja koordineerimist**. Kõnealus teatis annab panuse arutellusele, mida sidusrühmad, eelkõige Euroopa Parlament, liikmesriigid ja liikmesriikide parlamendid peavad eelkoordineerimise kasutuselevõtu viiside üle.

3.2 Komitee on arvamisel, et majanduspoliitika koordineerimise igasugune märgatav parandamine on soovitatav ja euroalal on see hädavajalik. Seepärast tervitab komitee teatist, ent tunnistab samas, et üksikute liikmesriikide poliitikameetmete koordineerimine on väga kaugel tõelisest majanduse juhtimisest. Komisjoni ettepanekule hinnangu andmine on keeruline, kuna komisjon ei anna piisavalt üksikasjalikku selgitust, mida ta peab silmas „oluliste majandusreformikavade“ all. Mida peetakse oluliseks, mida ebaoluliseks? Kõne alla tulevad olulisemad reformid sisaldavad peaaegu kõiki siseturu aspekte, k.a finantsstabiilsust ja riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

3.3 Komitee tõstatab küsimuse, mil määral erineb uus algatus oluliste majandusreformide koordineerimiseks **sisuliselt** riiklike reformikavade Euroopa poolaasta koostisosadest ning riigipõhistest soovitustest. Võttes arvesse juba niigi ülekoormatud Euroopa poolaasta ajakava, peaks sellel olema tõendatav lisaväärtus. Ka läbipaistvuse ja lihtsuse seisukohast on oluline mitte lisada veel ühte järelevalve tasandit. Komitee usub, et kõnealune protsess tuleb kaasata Euroopa poolaasta ja riiklike reformikavade protsessi, millele on vaja anda enam teravust ning eelkoordinatsioon võib olla konkreetne samm selle saavutamiseks.

3.4 Komitee tunnistab, et selle uue ettepaneku raames oleks kasulik, kui vastavalt liikmesriigiga riigipõhiste soovitude osas saavutatud kokkuleppele võiksid komisjon ja nõukogu teha ettepanekuid liikmesriigi reformikavade muutmiseks, kui võib oletada, et nende rakendamine avaldaks negatiivset mõju majandus- ja rahaliidule või teistele liikmesriikidele. Ent **demokraatliku legitiimsuse** tagamiseks järgib uus kavandatav protsess täielikult riigi otsustusõigust ja **reformikava kohta langetab otsuse liikmesriik ise**. Asjakohane on kavandada võimalus kaasata konsultatsioonidesse riiklikud parlamendid ja kodanikuühiskond, eelkõige sotsiaalpartnerid, ning jätta selleks piisavalt aega. Samas tuleb jälgida, et riiklikud parlamendid võtaksid vastu kõnealuste reformide elluviimist käsitleva lõpliku otsuse. Komitee kardab, et see demokraatliku legitiimsuse mainimine on pigem näiline kui tegelik, kuna ülemäärase tasakaalustamatuse menetluses võib kohaldada sanktsioone, kui nõukogu järeldab, et liikmesriik ei ole võtnud soovitatud parandusmeetmeid.

3.5 Eelkoordineerimise eesmärk on maksimeerida ühe liikmesriigi oluliste majandusreformikavade positiivseid ülekandu-

vaid mõjusid teisele liikmesriigile ja minimeerida negatiivseid ülekanduvaid mõjusid. Selle raames tehakse ettepanek viia sisse kolme kriteeriumi süsteem, mis põhineb peamistel kanalitel, mille kaudu mõjud üle kanduvad. Need muudavad komitee veidi murelikuks.

3.6 Esimene kriteerium on kaubandus ja konkurentsivõime. Kui liikmesriik võtab edukaid reformimeetmeid, et parandada oma konkurentsipositsiooni, siis ei ole välistatud, et see positsiooni parandamine toimub teiste liikmesriikide arvelt. Teatistes tuleks üksikasjaliselt selgitada, millistel tingimustel võib komisjon sekkuda, et takistada liikmesriiki selliste meetmete võtmisel. Niisiis, kas tegu on vaid ühepoolse lähenemisega? Kas komisjon esitaks soovitusi liikmesriigile, kes on võtnud varem meetmeid parandamaks oma konkurentsivõimet, mille tulemuseks on nüüd ülejääk, mis avaldab negatiivset mõju euroalale?

3.7 Teine kriteerium puudutab finantsturgude kaudu levivaid ülekanduvaid mõjusid ja ka selle osas on komitee kahtleval seisukohal. Komitee usub, et oleks palju tõhusam, kui kõik kättesaadavad vahendid suunataks pangaliidu õigeaegse loomise tagamisele.

3.8 Kolmas, majanduspoliitiliste kaalutluste kriteerium ja „riigisisene vastuseis reformidele“ vajavad selgitamist. Oodatava – ja iseenesest kasuliku – „üksteiselt õppimise“ ja „parimate tavade vahetamise“ puhul on oht, et see osutub sama ebatõhusaks kui Lissaboni tegevuskava.

3.9 Komitee arvates tuleb paremini põhjendada miks eelkoordineerimise alla kuuluvad reformid peaksid hõlmama valdkondi, kus ELil puudub pädevus. Selleks puhuks pakutud argument, et otsus jääb täielikult liikmeriigi teha, ei ole eelnevalt nimetatud makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse valguses tõsiseltvõetav.

3.10 Eelkoordineerimise raamistik peaks hõlmama ka sotsiaalset mõõdet, mis peaks olema eelkõige suunatud oluliste majanduspoliitika reformikavade mõjudele töötuse valdkonnas.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Interneti hasartmängusid käsitleva tervikliku Euroopa raamistiku suunas” ”

COM(2012) 596 final

(2013/C 271/09)

Raportöör: **Daniela RONDINELLI**

19. detsembril 2012 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Interneti hasartmängusid käsitleva tervikliku Euroopa raamistiku suunas” ”

COM(2012) 596 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 490. täiskogu 22.–23. mai 2013 istungjärgul (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 122, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee kinnitab ja kordab üle oma arvamuses ⁽¹⁾ interneti hasartmänge siseturul käsitleva rohelise raamatu kohta ⁽²⁾ juba avaldatud seisukohti ning avaldab kahetsust, et komisjon on selle arvamuse järeldusi arvesse võtnud ainult osaliselt. Komitee märgib eelkõige, et teatise prioriteet ei ole võitlemine ebaseadusliku hasartmängu vastu, mis on tarbijakaitse seisukohalt esmane oht.

1.2 Komitee palub komisjonil lisada prioriteetide hulka, millele kavatakse teatistes vastus anda, selles sektoris uute töökohtade loomine ja töökohtade kaitse, nende omadused ja füüsiliste hasartmängudega seotud töökohtade võimalik kadu interneti hasartmängude kasuks.

1.3 Hasartmängud aitavad suurendada liikmesriikide maksutulu. Riiklike loteriide ja kasiinode kaudu õigete asjade rahastamine toetab heategevust, ühiskondlikku tegevust, sporti, turismi edendamist ning kultuuri-, kunsti- ja arheoloogiapärandi kaitset. Komitee on seisukohal, et kõik hasartmängude suhtes Euroopa tasandil võetavad meetmed peavad olema suunatud Euroopa sotsiaalmudelile, mis võimaldaks kodanikele tervet ja tasakaalustatud meelelahutust.

1.4 Komitee väljendab sügavat muret suurte riskide pärast, mida kujutavad hasartmängud rahvatervisele. Sellega seoses kinnitab ta oma nõudmist, et komisjon teostaks kogu ELi territooriumil teadusuuringuid ja järelevalvet interneti

hasartmängudega seotud sõltuvuse ja haiguste alal, ning soovib liikmesriikidel kasutada osa mängude pealt kogutud maksudest mängusõltuvuse kohta teadlikkuse suurendamise kampaaniate, ennetusmeetmete ja ravi jaoks.

1.5 Komitee pooldab komisjoni otsust parandada halduskoostööd ja teabevahetust, kogemuste ja heade tavade jagamist liikmesriikide ja reguleerivate asutuste vahel.

1.6 Komitee nõustub komisjoniga eesmärgis, et igal liikmesriigil peab olema oma reguleeriv asutus, kellel oleksid täpsed pädevused ja kes tagaks tiheda koostöö teiste riikide samaväärtsete asutustega.

1.7 Komitee peab hädavajalikuks püüda komisjoni esitatud soovitudest siduvamate algatuste kaudu leida tasakaalu sektori kõrgtehnoloogilise ja seega piiriülese olemuse ning sektorile omaste riskide vahel, mis on seotud avaliku ja ühiskondliku korra, seaduslikkuse, läbipaistvuse ja kodanike tervishoiuga.

1.8 Komitee võtab teadmiseks, et eraldi ELi õigusnorm interneti hasartmängude sektori reguleerimiseks ei ole hetkel mõeldav. Komitee toetab komisjoni kavandatud algatusi liikmesriikidevahelise koostöö tõhustamiseks, kuid siiski loodab, et mõnes jagatud pädevusse kuulvas valdkonnas sekkutakse tõhusamate normatiivsete vahenditega, eelistatavalt direktiividega, et kaitsta tarbijaid ja kaitsetumaid elanikerühmi, võidelda ebaseaduslike hasartmänguettevõtjate ja rahapesu vastu. Sel

⁽¹⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 85.

⁽²⁾ COM(2011) 128 final.

viisil loodaks miinimumnõuete kogum tarbijate kaitseks. Liikmesriikidel peab ka edaspidi olema õigus soovi korral kehtestada oma riikliku turu jaoks tarbijakaitse rangemaid standardeid või jätkata juba kehtivate soodsamate eeskirjade kohaldamist ⁽³⁾.

Seepärast kutsub komitee komisjoni, Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles sekkuma subsidiaarsuse põhimõtet järgides järgmistes valdkondades:

— tarbijakaitse ning kodanike, eriti alaealiste ja kaitsetumate inimrühmade tervise ja turvalisuse kaitse;

— vastutustundlik reklaam;

— spordialaste kihlveopettuste vastu võitlemise meetmed;

— interneti hasartmängude seaduslikkuse ja läbipaistvuse tagatised ühendatult liikmesriikide kohustumisega kehtestada asjakohased sanktsioonid, mis näeksid rikkumiste korral ette ebaseaduslike saitide blokeerimise, sulgemise, arestimise või kõrvaldamise.

1.9 Komitee väljendab heameelt, et komisjon nõustus tema nõudmisega laiendada rahapesuvastase direktiivi kohaldamisala kõikidele hasartmänguvormidele ⁽⁴⁾.

1.10 Komitee pooldab komisjoni kavatsust uurida võimalusi, mida pakub IMI ⁽⁵⁾ kasutamist käsitlev määrus, ning loodab, et see aitab parandada halduskoostööd riikide reguleerivate asutuste vahel ja andmevahetust ettenähtud riiklike ja Euroopa organite vahel.

1.11 Komitee peab positiivseks asjaolu, et komisjon hindab liikmesriikide vahel isikuandmete vahetamise võimalust, kuivõrd suurt osa andmeid, mida hasartmänguettevõtjad registreerivad, saab jagada nii, et need oleksid ühendatud muude andmetega ja soodustaksid pädevate asutuste poolseid kontrolle.

⁽³⁾ Vt ELT C 24, 28.1.2012, lk 85 (järelused: punktid 1.3 ja 1.6).

⁽⁴⁾ COM(2013) 45 final.

⁽⁵⁾ Siseturu infosüsteem.

1.12 Komitee peab väga oluliseks, et liikmesriigid käivitaksid reguleerivate asutustega kooskõlastatult tarbijate jaoks teadlikkuse suurendamise ja teabekampaaniad, et suunata nõudlust legaalsele interneti hasartmängudele. Seda tegevust tuleks täiendada ebaseaduslike hasartmänguettevõtjate vastu võitlemise meetmetega, nagu riikide reguleerivate asutuste koostatud mustade ja/või valgete nimekirjade avaldamine, et võimaldada tarbijatel paremini aru saada, millised saidid on litsentsitud, esitades hasartmängude korraldajate kodulehel riikliku reguleeriva asutuse logo, ja millised on ebaseaduslikud.

1.13 Tarbijakaitse tagamiseks nõuab komitee, et interneti hasartmängude jaoks kasutatav tarkvara peab läbima spetsialiseerunud välisasutuste poolt teostatava ELi ühise miinimumsertifitseerimise, milles kasutatakse samu parameetreid ja standardeid. Ta kutsub komisjoni ja liikmesriike üles võtma vastu hasartmängu IT-platvormide Euroopa miinimumstandard ning kutsub liikmesriike üles rakendama meetmeid mängijate andmete kaitseks ja ainult selliste maksevahendite lubamiseks, mis annavad parimad tagatised interneti hasartmängudega seotud tehingute turvalisuse ja jälgitavuse suhtes.

1.14 Komitee hindab väga positiivselt komisjoni käivitatud eksperimenti asutada interneti hasartmängude eksperidirühm kogemuste ja heade tavade vahetamiseks küberkuritegevuse alal, sest ehkki eksperiment on alles algjärgus, on eksperidirühm kasulik vahend liikmesriikide vahel tõhusa koostöö käivitamiseks. Komitee loodab, et see rühm jõuab kaugemale selle praegusest mitteformaalsest staatusest ning saab selgete ülesannete ja pädevusaladega tööorganiks.

1.15 Komitee nõustub komisjoniga selles, et vaja on, et liikmesriigid edendaksid koolitust õigusvaldkonna töötajatele hasartmängualaste pettuste ja rahapesu küsimustes.

1.16 Komitee kutsub komisjoni üles õigusnorme ajakohastama ja läbi vaatama teatistes kindlaksmääratud sekkumisvaldkondade seisukohast, arvestades liikmesriikide poolt õigusnormide rakendamises toimunud arengut, mida ja kuidas liikmesriigid on rakendanud ning mis tulemusi on riikide tasandil saavutatud.

1.17 Komitee palub liikmesriikidel volitada komisjoni pidama läbirääkimisi ja aktiivselt toetada spordi aususe kaitse ja edendamise rahvusvahelise konventsiooni projekti, mille läbirääkimisi alustatakse Euroopa Nõukogu raames.

2. Sissejuhatus

2.1 Teatistes ühendatakse vajadus järgida teenuste osutamise vabadust käsitlevaid Euroopa õigusnorme ja tagada teatud elanikerühmade kaitse.

2.2 Võrgule otsejuurdepääsuga andmesidevahendite kasutamine on võimaldanud tugevalt suurendada interneti hasartmängude mängimist, mis laieneb kiiresti. ELis koguti interneti hasartmängudest 27 riigis kokku 9,3 miljardit eurot, mis on 10,9 % Euroopa hasartmänguturust, ja 2015. aastaks prognoositakse selle kasvu 13 miljardi euron.

2.3 Tänu interneti kasutusele saab Euroopa kodanik tegelikult oma elukohariigis ligi pääseda ühe või mitme teises liikmesriigis või ELi-välises riigis litsentsi omava ettevõtja osutatavatele ebaseaduslikele teenustele või nendega kokku puutuda. Seda olukorda, millel on territooriumivälised ja rahvusvahelised tunnused, ei saa lahendada üksikud liikmesriigid, vaid see nõuab terviklikku sekkumist ja suuremat koostööd. Väga oluline on võtta kodanike ja tarbijate kaitseks vastu ühine ebaseadusliku hasartmängu määratlus. Tasub meenutada, et ilma loata hasartmängu pakkumine mängija elukohariigis või hasartmängude pakkumine selliste korraldajate poolt, kellel puudub nõutav riiklik litsents, on ebaseaduslik, olenemata sellest, kas seda pakub ELi riigis või kolmandas riigis asuv või litsentsiga ettevõtja⁽⁶⁾. Samamoodi on ebaseaduslik ettevõtja, kelle tegevust üldse ei kontrollita ega reguleerita.

2.4 Seoses mõistete „litsentsimata hasartmängukorraldaja” ja „ebaseaduslik hasartmängukorraldaja” eristamisega viidatakse komisjoni teatise joonealusele märkusele 15.

2.5 Positiivne on komisjoni tahe asutada hasartmängude eksperdirühm liikmesriikide vahel kogemuste ja tavade vahetamiseks, illegaalsest ja ebaseaduslikust hasartmängude kasutamisest tingitud probleemide uurimiseks, õigusvaldkonna töötajate spetsiaalseks koolituseks ja täiendõppeks, et paremini teavitada tarbijaid ja suurendada legaalset pakkumist.

2.6 Need sekkumismeetmed on esimene tarvilik etapp selleks, et võidelda ebaseaduslikult tegutsevate ettevõtjate vastu, kes on pettuste, kuritegevuse ja rahapesu allikas.

⁽⁶⁾ Eesistujariigi Hispaania 11. mai 2010. aasta järeldustes (9495/10) märgiti, et „hasartmängude korraldamist litsentsita või asjaomase riigi seadusi täitmata võib lugeda ebaseaduslikuks. Seepärast peaksid [internetis hasartmänge korraldavad] ettevõtjad järgima selle liikmesriigi õigusakte, kus nad tegutsevad”.

3. Komisjoni dokumendi põhisisu

3.1 Komisjon toob välja riikide õigusnormide erinevused ja pakub välja meetmed, millega kehtestatakse riikide ja ELi prioriteetsed sekkumised, riikide partnerlus ja koostöö, nähakse ette võimalikud sekkumised ja soovitused ning riikidevaheline haldusala koordineerimine ja integreerimine.

3.2 Esmane eesmärk on tagada riikide õigusnormide vastavus Euroopa õigusaktidele ja viimaste kohaldamine liikmesriikidele suunatud meetmete ja soovitustega. Selleks võtab komisjon järgmised meetmed:

- hõlbustab halduskoostööd ja teabevahetust liikmesriikide riiklike hasartmängu reguleerivate asutuste vahel;
- uurib võimalikku ebaseaduslike saitide blokeerimise korda;
- edendab seaduslikku hasartmänguturгу, ka dialoogis kolmandate riikidega;
- kaitseb tarbijaid ja eelkõige alaealisi ja kaitsetumaid elanikerühmi, kontrollides ka internetti sisenemise kontrollivahendeid;
- uurib hasartmängusõltuvuse tagajärgi Euroopa tasemel;
- hindab hasartmänguteenuste turu suundumusi;
- võtab vastu soovitused ebaseaduslike kihlvedude ennetamise ja nende vastu võitlemise heade tavade kohta.

3.3 Komisjon on seisukohal, et liikmesriikide huvides on rakendada tõhusat poliitikat pettuste ja rahapesu vastu võitlemiseks ning spordi aususe kaitseks selliste nähtuste vastu nagu kokkumäng kohtumistel, matšidel ja võistlustel, ka kuritegevuse- ja arvutivõrkudealaste kogemuste vahetamise teel.

4. Märkused

4.1 Liikmesriikide õigusraamistike kooskõlastamine ELi õigusega

4.1.1 Komitee väljendab eelkõige jõuliselt oma suurt murelikkust interneti hasartmängude üha suurema leviku ja pakutavate mängude arvu hüppelise kasvu pärast, mis kaasab üha suuremaid elanikerühmi raskete tagajärgedega leibkondade tuludele. Seega on vaja tõhusalt tõkestada eri vormides reklaami, eriti tele- ja veebireklaami ning reklaami transpordivahendites.

4.1.2 Riikidevaheliste hasartmängupakkumiste tegemine ja kasutamine on majandustegevus, mis kuulub siseturul ettenähtud vaba liikumise alla (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 56). Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 52 lõikes 1 on siiski lubatud artikliga 56 tagatud teenuste osutamise vabadust piirata avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvaterwise põhjustel.

4.1.3 Komitee tuletab meelde, et liikmesriikidel on põhipädevus oma territooriumil hasartmänge korraldada ja reglementeerida. Hasartmängud on potentsiaalselt tarbijatele väga ohtlik tegevus. Kui hasartmängud ei ole õigest reglementeeritud või kui õigusnorme ei rakendata rangelt, võib see samavõrra teenida kuritegelikke eesmärgi nagu rahapesu. Seda arvestades, kuigi hasartmängud kuuluvad EÜ asutamislepingu artikli 49⁽⁷⁾ alusel teenuste osutamise vabaduse põhimõtte alla, ei ole riikide õigusnormide erinevuste tõttu interneti hasartmänge käsitlev ELi õigusnorm praegu mõeldav. Kuigi komitee toetab komisjoni kavandatud algatusi, eriti liikmesriikidevahelise tõhusa koostöö alal, loodab ta siiski, et mõnes valdkonnas (vt 1.8) sekkutakse tõhusamate õigusaktidega, eelistatavalt direktiividega, et kaitsta tarbijaid ja kaitsetumaid elanikerühmi ning võidelda ebaseaduslike ettevõtjate ja rahapesu vastu.

4.1.4 Euroopa Kohtu väljakujunenud laialdase kohtupraktika kohaselt võib hasartmängudealase tegevuse piiranguid õigustada selline ülekaalukas üldine huvi nagu tarbijate kaitse ja pettuste ning kodanike mängimisega seonduvale liigsele kulutamisele õhutamise ennetamine⁽⁸⁾. Liikmesriigid võivad piirata või takistada kõiki või teatud liiki interneti hasartmänguteenuste piiriülest pakkumist, kui see toimub avalikkuse huvides eesmärgiga pakkuda kaitset hasartmängudega seonduva eest⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ 19.7.2012 aasta otsus kohtuasjas C-470/11: SIA Garkalns, EKLi avaldamata, punkt 24; 8.9.2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-316/07, C-358/07 kuni C-360/07, C-409/07 ja C-410/07: Stoß jt.

⁽⁸⁾ 19.7.2012. aasta otsus kohtuasjas C-470/11: SIA Garkalns cit, punkt 39; 8.9.2010. aasta otsus kohtuasjas C-46/08: Carmen Media Group, punkt 55.

⁽⁹⁾ Kohtuasi C-42/07: Portugali jalgpalliliiga või kohtuasi C-6/01: Anomar.

4.1.5 Hasartmänguteenuste suhtes ei kehti ELis ühtsed õigusnormid ja riikide õigusaktid erinevad tunduvalt igale riigile omaste kultuuriliste, sotsiaalsete ja ajalooliste omaduste poolest. Mõnes riigis on interneti hasartmängud keelatud, teistes on lubatud ainult mõned mängud, kolmandates on avalik-õigusliku või ainuõigusliku eraettevõtja käitav monopol. Kuna riikide erinevate olukordade kohta puuduvad ajakohastatud andmed,⁽¹⁰⁾ palub komitee komisjonil olukord eri liikmesriikides kaardistada.

4.1.6 Nagu on Euroopa Kohtu praktikas juba selgitatud, võivad liikmesriigid, kes otsustavad sektori liberaliseerida kontrollitud viisil, kehtestada õiguspäraselt kontsessioonikorra – eelneval haldusloal –, mis põhineb objektiivsetel, läbipaistvatel ja kodakondsuse alusel mittediskrimineerivatel kriteeriumidel⁽¹¹⁾.

4.1.7 Interneti hasartmängudes ei ole otsest seost tarbija ja ettevõtja vahel, mis suurendab ettevõtjatepoolsete pettuste riski tarbijate kahjuks⁽¹²⁾. Ebaseadusliku ja seega kontrollimatu hasartmängupakkumise saadavus on tõsine oht tarbijatele. Järelikult annab ebaseaduslike ettevõtjate vastu võitlemise meetmete range rakendamine liikmesriikide poolt esmased tagatised ja parema tarbijakaitsevahendi.

4.1.8 Liikmesriigid saavad vabalt kehtestada oma hasartmängupoliitika eesmärgid ja määratleda kaitsetaseme. Piirangud, mis on vaja kehtestada, peavad siiski vastama Euroopa Liidu Kohtu praktikas kehtestatud tingimustele ja peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja kuuluma poliitikasse, mida tuleb kohaldada süstemaatiliselt ja kooskõlaliselt.

4.1.9 Kuna eri liikmesriikidel on erinevad õigusaktid, ja interneti hasartmängude ELi tasandil reguleerimine on praeguse seisuga võimatu, on vaja õigusnorme lähendada ja liikmesriike abistada kehtivate õigusnormide jõustamisel, et tagada suurem õiguskindlus tarbijakaitse, alaealiste ja nõrgemate elanikerühmade kaitse, reklaami ja rahapesu vastu võitlemise alal. Liikmesriike tuleks tagant kiirustada ebaseaduslike ettevõtjate vastu võitlemises heade tavade vahetamisel.

⁽¹⁰⁾ Šveitsi võrdleva õiguse instituudi uurimus hasartmängude kohta ELi siseturul (2006) http://ec.europa.eu.internal_market/services/gambling_en.htm

⁽¹¹⁾ 24.1.2013. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-186/11 ja C-209/11: Stanleybet International LTD jt, punkt 47.

⁽¹²⁾ 8. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-42/07: Liga Portuguesa de Futebol Profissional jt.

4.1.10 Vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele peab EL sekkuma, kui ELi meetmed parandavad olukorda ja tagavad liikmesriikide regulatiivsüsteemidele lisandväärtuse. Arvestades sektori eripärasid ja muutusi seoses interneti kasutamisega, on komitee seisukohal, et need ELi meetmed tuleb ellu viia kestvas liikmesriikidevahelises koostöös ja edendades heade tavade jagamist ebaseaduslike ettevõtjate vastu võitlemises, milleks on vaja riikidevahelist tegutsemist.

4.2 Halduskoostöö ja tõhus seaduse kohaldamine

4.2.1 EL peab tugevdama kontrolli, halduskoostööd ja interneti hasartmänge reguleerivate seaduste tegelikku kohaldamist ning liikmesriigid peavad tegema selle tulemuse saavutamiseks koostööd.

4.2.2 On tähtis teha isikuandmed, mida hasartmänguettevõtjad registreerivad, ja isikuandmete töötlemise alane teave kättesaadavaks ja seda vahetada, et soodustada kontrolle, tagades andmekaitse. Tuleb stimuleerida halduskoostööd liikmesriikide vahel üldteabevahetusega ja parimate tavade kasutamisega, et võimaldada teadmiste ja kogemuste vahetust, et luua vastastikune usaldustunne ja huvi.

4.2.3 Interneti hasartmängu IT-platvormide sertifitseerimine riigi tasandil tagab hasartmänguturu järelevalve. Tähtis on rakendada paremat koostööd liikmesriikide vahel ja asutada igas riigis interneti hasartmänge reguleeriv kindlate pädevustega asutus, mis tagaks tiheda kooskõlastamise ELi tasandil.

4.2.4 Tuleks hinnata riikide poliitika sidusust ELi õigusnormide ja kohtupraktikaga ning litsentsisüsteemi läbipaistvust ja mittediskrimineerimist. Mittevastavuse korral tuleks sekkuda rikkumismenetlustega.

4.2.5 Komitee on seisukohal, et ennetus- ja karistusmeetmed, mida liikmesriigid on seni võtnud ilma litsentsita (st ebaseaduslike) ettevõtjate pakutavate interneti hasartmängude vastu võitlemiseks, ei ole selle nähtuse vastu võitlemiseks piisavad. Seepärast soovitab ta riiklikul tasandil määrata kindlaks põhimõtete õigusraamistik, mis tagaks saitide seaduslikkuse ja läbipaistvuse ning mis näeks ette ebaseaduslike saitide tuvastamise ja nende kandmise „musta nimekirja”, ühe liikmesriigi õigusaktide kohaselt litsentsitud saitide tuvastamise ja nende kandmise „valgesse nimekirja”, ebaseaduslike saitide blokeerimise, sulgemise, arestimise ja kõrvaldamise,⁽¹³⁾ sellistele saitidele laekuvate ja nendelt väljuvate rahavoogude blokeerimise ning

ebaseaduslike hasartmängude kommertsteadaannete ja reklaami keelustamise.

4.3 Tarbijad

4.3.1 Komitee avaldab kahetsust, et tema taotlus komisjonile ja liikmesriikidele, et võetaks otsustavaid meetmeid selleks, et tõhusalt võidelda ebaseaduslike hasartmänguettevõtjate vastu, kes on suur tarbijaid ähvardav oht, on komisjoni teates jäänud vastusetu. Seega nõuab komitee, et kiiremas korras võetaks otsustavaid meetmeid heade tavade rakendamiseks ebaseadusliku hasartmängu ennetamisel ja selle vastu võitlemisel.

4.3.2 Komisjon näeb ette võtta 2013. aastal vastu soovitus tarbijakaitse ja vastutustundliku hasartmängude reklaami kohta ning määratleb neli sekkumisvaldkonda: hoida tarbijaid eemal reguleerimata pakkumistest, millega võivad kaasneda ohud; kaitsta alaealisi hasartmängusaitidele sissepääsu eest; kaitsta teisi haavatavaid elanikkonnarühmi ning hoida ära hasartmängudega seotud tervisehäirete teket. Selle soovitusena seoses kutsub komitee komisjoni üles lisama sellesse pärast igas liikmesriigis tarbijate jaoks kõige kahjulikumate hasartmänguvormide hindamist ebaseaduslike hasartmängude vastu võitlemiseks ja nende ennetamise head tavad.

4.3.3 Komitee hindab kõrgelt teatistes tähelepanu pööramist tarbijakaitsele ja nõrgemate inimeste kaitsele, ka seoses reklaami ja mängusõltuvusega. Selles suhtes rõhutab komitee vajadust võtta kõrgetasemelise kaitse meetmed ja märgib, et ettenähtud õigusaktid on liiga nõrgad, ning teeb seega ettepaneku võtta vastu siduvamad õigusaktid. Nimelt kujutab saadaolev ebaseadusliku hasartmängu pakkumine, mis on juba oma olemuselt kontrollimatu ja ohtlik, suuremat tarbijaid ähvardavat ohtu. Komitee nõuab, et igas liikmesriigis määrataks kindlaks kindlad meetmed selliste ebaseaduslike ettevõtjate vastu võitlemiseks, kes ei täida riiklikke õigusakte, mis on tarbijakaitse esmane ja parim tagatis.

4.3.4 Komisjoni tegevuse põhieesmärk peab olema tagada, et liikmesriigid teostaksid oma täit pädevust ja vastutust, kehtestades kogu ELis ja kõikide seda laadi teenust osutavate litsentsitud ettevõtjate jaoks õigusraamistiku, mis vältiks probleemseid hasartmänge ja näeks ette igasugustele hasartmängudele juurdepääsuks vanusepiirangu kehtestamise, keelustaks krediidiga hasartmängude mängimise kõige ohtlikumate hasartmänguvormide ja kihlvedude puhul (internetikasiino, hinnaliikumise kihlveod, kihlveokontorid) ning alaealistele ja nõrkadele elanikerühmadele suunatud reklaamivormid.

⁽¹³⁾ Komisjoni 22. novembri 2010. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule COM(2010) 673 final „ELi sisejulgeoleku strateegia toimeimine: viis sammu turvalisema Euroopa suunas”.

4.3.5 Komitee palub komisjonil ja liikmesriikidel sekkuda oma territooriumil tõhusalt ja jõuliselt ebaseadusliku hasartmängupakkumise vastu. Samuti palub komitee liikmesriikidel võtta selliseid meetmeid nagu „must nimekiri” ja ebaseaduslike saitide blokeerimine, turvaliste ja jälgitavate maksevormide kindlaksmääramine, finantstehingute blokeerimise meetmed, nagu ebaseadusliku reklaami absoluutne keeld. Selles suhtes tuleks rõhutada, et nende meetmete tõhusus sõltub palju nende ühistoimest, mis tugevdab selliselt nende toimet ebaseaduslike ettevõtjate vastu.

4.3.6 Igas liikmesriigis tuleks luua reguleeriv asutus, millel on konkreetsed pädevused jälgida ja tagada Euroopa ja riikide tarbijakaitse ja ebaseaduslike hasartmängude vastaste õigusnormide rakendamine. Riikide reguleerivate asutuste olemasolu on tõhusa koordineerimise ja halduskoostöö elluviimise eeltingimuseks. Liikmesriigid peavad valvama, et nende regulatiivsüsteem, mis on tehtud nende riiklikust eripärast ja õigusraamistikust lähtudes, oleks võimeline tagama süsteemi rakendamist. Komitee loodab, et iga liikmesriik teeks oma reguleerivale asutusele ülesandeks kehtestada kriteeriumid oma turul kontsessioonide väljastamiseks.

4.3.7 ELi tarbijatel tuleb teha võimalikuks eristada kõigis liikmesriikides seaduslikke ja ebaseaduslikke saite, ka selleks, et võimaldada esitada kaebusi. Selles suhtes soovib komitee, et iga riik kohustaks kõiki interneti hasartmänge pakkuvaid litsentsitud ettevõtjaid panema oma veebisaidile esiplaanile ja alaliselt litsentsinumbri ja riikliku reguleeriva asutuse etiketi, millel on märgitud, et ettevõtjal on litsents selles liikmesriigis.

4.3.8 Komitee palub vastu võtta kõige ulatuslikuma alaealiste kaitse normatiivse tagatise, mis näeks ette sobivad vanuse kindlakstegemise vahendid ja tagaks selle efektiivse kontrollimise ettevõtjate poolt. Tuleks suurendada lapsevanemate teadlikkust interneti kasutamise riskidest ja kodus kasutatavate arvutiprogrammide filtreerimisest. Sobivad tagatised tuleks vastu võtta selliste nõrgemate isikute kaitseks, kes veedavad palju aega kodus: pensionärid, koduperenaised ja töötud.

4.3.9 Praegune kriis sunnib üha rohkem inimesi mängima internetis hasartmänge illusioonist, et nad saavad lahendada oma majanduslikke probleeme kergete võitudega, aga see kätkeb olulisi riske psüühilisele tasakaalule, sest nii areneb välja sõltuvuse ja obsessiiv-kompulsiivne käitumine. Selliste haiguste vastu võitlemiseks soovib komitee, et osa hasartmängumaksudest kasutataks teadlikkuse suurendamise kampaaniatele ning mängusõltuvuse ennetusraviks ja teraapiaks.

4.3.10 Isegi kui komitee loodab otsustavat ja siduvat sekkumist, on siiski positiivne komisjoni eesmärk teha soovitus vastutustundliku interneti hasartmängude reklaami kohta ja võtta see sisse direktiivi ebaausate äritavade kohta, et võimaldada korrektset tarbijate teavitamist. Komitee rõhutab, et selles valdkonnas tegutsemine peab hõlmama meetmeid ebaseaduslike ettevõtjate vastu, nagu tarbija elukohariigis ilma riikliku reguleeriva asutuse litsentsita teenuseid pakkuvate ettevõtjate reklaami keelustamine.

4.3.11 Vaja on leida õige tasakaal nõude vahel laiendada litsentsitud hasartmänge kontrollitud viisil – muutmaks hasartmängupakkumine legaalses ringkondades publikule atraktiivseks – ja vajaduse vahel vähendada võimalikult rohkem sõltuvust sellistest mängudest.

4.3.12 Reklaam peaks muutuma vastutustundlikumaks ja rohkem reglementeerituks, eriti alaealiste kaitseks, mitte ainult seetõttu, et see on väga tervisekahjulik, vaid ka seepärast, et see on moonutatud ja eksitav, sest see paneb üldsuse mõtlema, et internetis hasartmänge mängida on „normaalne”, ja seega kiidab heaks ebaterveid sotsiaalseid käitumisviise.

4.3.13 Vaatamata projektile Alice Rap,⁽¹⁴⁾ võtab komitee teadmiseks, et veel ei ole kindlaid andmeid hasartmängudega seotud haiguste olemuse ja eri vormide kohta. Komitee rõhutab vajadust hasartmängudega seotud sõltuvuse ja haiguste nähtust pidevalt ja püsivalt jälgida, et saada rahuldavaid andmeid, mis võimaldaksid riikide ja ELi seadusandjatel võtta tõhusaid ja sihipäraseid meetmeid selle probleemi vastu võitlemiseks ja selle ennetamiseks.

4.4 Pettuste ja rahapesu ennetamise meetmed

4.4.1 Probleeme seoses selliste isikute äratundmisega, kes mängivad interneti hasartmänge kas suurte kaotustega või suurte võitudega ja kes seega võiksid varjata rahapesu, tuleb lahendada isikute eelneva identifitseerimise ja üksikisikule spetsiaalse mängukonto avamise kaudu.

4.4.2 Identiteedivargus on suur probleem, mis ei ole seotud ainult interneti hasartmänguga, vaid kogu andmetöötlussüsteemi ja andmevahetusega, mis toimub internetikeskkonnas ja andmevahendites.

⁽¹⁴⁾ *Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project.*

4.4.3 Elektroonilised juhuslike arvude generaatorid (*Random Number Generator*) peavad olema kindlalt sertifitseeritud, et need vastaksid ettearvatamatuse põhimõttele ja samal ajal annaksid kindluse, et kontrollitud toimunud sündmus on ainus võimalik ja seda on võimatu manipuleerida. See võimaldab mängijat kaitsta ja tagab liikmesriikide poolt võitude suhtes otsustatud standardite õigsuse.

4.4.4 Interneti hasartmängude jaoks kasutatava tarkvara suurema turvalisuse tagamiseks tehakse ettepanek kehtestada spetsialiseerunud välisasutuste poolt ELi ühine miinimumsertifitseerimine, milles kasutatakse samu parameetreid ja standardeid, ka ebaseaduslike *off shore*-mängude tuvastamiseks ja tõkestamiseks.

4.4.5 Üks meetod, kuidas kaitsta hasartmängudele juurdepääsu, võib olla IP-aadresside (*Internet Protocol Address*) identifitseerimine. Nimelt kui isik siseneb teatud riigi hasartmängusüsteemi teiste riikide IP-süsteemide kaudu, on tehniliselt võimalik mäng blokeerida.

4.4.6 Kuna interneti hasartmäng on rahapesu- ja pettuseprobleemide suhtes tundlik tegelikkus, on soovitatav, et suur hulk hasartmänguettevõtjate tekitatud andmevooge oleks kättesaadav avaliku korra kaitse asutustele, et andmeid saaks ühendada muude andmetega ja soodustada kontrolle.

4.5 Sport ja võistlusepettused

4.5.1 Kihlveod, mis on seotud kokkumänguga kohtumistel, matšidel ja võistlustel, on spetsiifiline pettus, mis on vastuolus spordiseltside, fännide, tarbijate ja legaalse hasartmänguettevõtjate huvidega.

4.5.2 Komisjon nõustub komitee ettepanekuga, et tuleb määratleda raamistik kõikide sidusrühmade jõupingutuste koordineerimiseks selleks, et lahendada probleemi globaalselt ja vältida ressursside dubleerimist, ning vaja on tihedamat koostööd kihlvedude korraldajate, spordiorganisatsioonide ja pädevate asutuste, sealhulgas hasartmänguvaldkonna reguleerivate asutuste vahel nii liikmesriikide kui ka rahvusvahelisel tasandil.

4.5.3 Komitee kordab taas ettepanekut luua süsteem, mis ei piirduks ainult konkreetse spordiürituse kohta tehtud kahtlusavalduste tuvastamisega, vaid mis sisaldaks ka ennetus-, teavitus- ja sunnimeetmeid, millega saaks selle nähtuse vastu tõhusalt võidelda.

4.5.4 Komitee pooldab komisjoni algatust võtta 2014. aastaks vastu soovitus heade tavade kohta, mille abil ennetada kihlvedusid seoses kokkumänguga matšidel ja nende vastu võidelda, isegi kui ta ei pea selleks määratud normatiivset vahendit piisavaks. Võistlusepettused rikuvad spordivõistluse võrdsusepõhimõtet ja on kuritegu kõikides liikmesriikides. Sellele vaatamata täheldatakse ebaseadusliku või sellisena kahtlustatava tegevuse sagenemist. Seega tuleks võistluses võistlusepettuste vastu sekkuda otsustavamalt liikmesriikide ja ELi õigusaktide, pädevuste ja ressursside koostoime abil.

4.5.5 Komitee palub liikmesriikidel, kes ei ole seda juba teinud, käsitada spordikorrupsiooni, võistlusepettusi ja sporditulemuste manipuleerimist kuriteona ja sellisena karistatavana ning palub komisjonil leppida liikmesriikidega kokku nende kuritegude ühine määratlus.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Ettevõtte ebaõnnestumise ja maksejõuetuse juhtumite uus käsitusviis Euroopas” ”

COM(2012) 742 final

ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta”

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD)

(2013/C 271/10)

Raportöör: **Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

12. detsembril 2012 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele „Ettevõtte ebaõnnestumise ja maksejõuetuse juhtumite uus käsitusviis Euroopas” ”

COM(2012) 742 final.

15. jaanuaril 2013 otsustas Euroopa Parlament ja 5. veebruaril 2013 nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta”

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013. aastal (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 130, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitusused

1.1 Üldised järeldused

1.1.1 Euroopas valitseb tõsine majandus- ja sotsiaalkriis, mis avaldab mõju kõigil ühiskonna tasanditel.

1.1.2 Üks meede, mis Euroopa Liidu arvates võimaldab praegusest ummikseisust välja tulla, on soodustada ettevõtete ellujäämist. Pankrottide mõju ulatub kaugemale asjaomastele ettevõtetele avalduvatest negatiivsetest tagajärgedest, mõjutades üldiselt liikmesriikide majandust ja eelkõige kodanikke kui maksumaksjaid, töötajaid ja tööandjaid.

1.1.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab komisjoni teatistes esitatud eesmärgi, kuid on seisukohal, et teatistes nimetatud nn teise võimaluse peaksid saama ettevõtted, mis on oma eelmisest läbikukkumisest õppinud ning suutelised uuesti alustama ümberkujundatud äriplaani alusel.

1.1.4 Komitee toetab ka määruse ettepanekut, kuid avaldab kahetsust selle vähese ambitsioonikuse pärast.

1.1.5 Endiselt on vaja palju ideid ja konkreetseid meetmeid, et säilitada võlausaldajate õigused, püüdes samal ajal leida tasa-

kaalu ettevõtjate ja töötajate huvide vahel, soodustada ettevõtete restruktureerimist, vältida meelepärase kohtualluvuse valimist (*forum shopping*) ning parandada ettevõtete kontsernide maksejõuetusmenetluse koordineerimist.

1.2 Soovitused teatise kohta

1.2.1 Komitee on seisukohal, et teatistes esitatud vaated ettevõtete maksejõuetusõiguse olulise ühtlustamise kohta on huvitavad, kuid samal ajal peab kahetsusväärseks tõhusa lahenduse puudumist majandus- ja sotsiaalkriisist väljumiseks, mis kahjustab nii Euroopa ettevõtteid kui ka kodanikke.

1.2.2 Komitee pooldab pigem USA maksejõuetusõiguse kesksel uue alguse kontseptsiooni kui komisjoni toetatavat teise võimaluse kontseptsiooni. Samuti kutsub komitee üles kaaluma selle kontseptsiooni panust Euroopa maksejõuetusõigusesse.

1.2.3 Lisaks on komitee seisukohal, et töötajaid tuleks paremini kaitsta ning neid tuleks käsitleda eelisõigusega võlausalajatena.

1.2.4 Raskustes olevate ettevõtete mitteamajakohase toetamise küsimus peaks samuti olema osa arutelust. Komitee rõhutab sellega seoses, et vastutust võiksid lisaks pankadele kanda ka muud isikud. Seepärast kutsub komitee komisjoni üles võtma neid parameetreid asjakohaselt arvesse.

1.2.5 Komitee on seisukohal, et kriminaalvastutuse lisamine maksejõuetusõigusesse ei ole soovitatav, kuna see suurendaks maksejõuetusmenetluse kohtulikku kontrolli ja pikendaks läbi vaatamisele kuluvat aega.

1.2.6 Komitee ei leia, et süstemaatiline hagide esitamine oleks parim lahendus. Komitee kutsub komisjoni üles kaaluma ideed luua uued, näiteks majandussektoriga seotud asutused, kuna multidistsiplinaarsed koosseisud (majanduslik, finantsalane, juriidiline) saaksid sellest teemast paremini aru ja suudaksid kiiresti tegutseda, et aidata ettevõtetel oma rahalistest raskustest üle saada.

1.2.7 Lõpuks kutsub komitee komisjoni üles kaaluma likvideerija staatuse ühtlustamisega seotud ettepanekuid, nagu need esitati Euroopa Parlamendi 11. oktoobri 2011. aasta resolutsioonis ⁽¹⁾.

1.3 Soovitused määruse ettepaneku kohta

1.3.1 Komitee toetab määruse ettepanekut, kuigi see on piiratud üksnes menetluslike eeskirjadega ja selles ei nähta ettevõtete maksejõuetuse juhtumite suhtes kohaldatavate siseriiklike õigusaktide ühtlustamist.

1.3.2 Komitee tervitab liikmesriikidele pandud kohustust parandada teabe avaldamise eeskirju, et teha piiriüleste maksejõuetuse juhtumite suhtes tehtud asjaomased kohtuotsused kättesaadavaks elektroonilise registri kaudu, ning riiklike maksejõuetusregistrite ühendamist.

1.3.3 Komitee kutsub komisjoni siiski üles tagama, et tõlgete suur maht, maksumus ja tähtjad ei aeglustaks maksejõuetusmenetlusi, kuna kiirus on nende edu võti.

1.3.4 Komitee toetab ülelaenamisega seotud tsiviilmenetluste integreerimist, kuid sellises ulatuses, mis ei paneks eraisikutest võlgnikke ebasoodsasse olukorda. Nimetatud õigus on välja töötatud ettevõtete jaoks ja mõeldud vastama äritegevuse nõuetele ning see pakub väiksemat kaitset kui tarbijakaitse seadus. Komitee soovib komisjonil olla selles küsimuses eriti valvas.

1.3.5 Lõpuks kutsub komitee komisjoni üles tagama, et nimetatud määruse lisade muutmiseks delegerimise kasutamisel võetaks arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 290 ja kohtulahendite mõju nn esmatahtsatele meetmetele.

2. Sissejuhatus

2.1 „Maksejõuetuse paketi” eesmärk

2.1.1 Nimetatud seadusandlikus pakettis sisalduvad algatused on osa ELi vastusest majandus- ja sotsiaalkriisile, mis avaldab kahjulikku mõju nii Euroopa ettevõtetele kui ka kodanikele. Algatuste eesmärk on aidata ettevõtetel ellu jääda ja anda maksejõuetusega silmitsi seisvatele ettevõtjatele teine võimalus.

2.1.2 Euroopa Komisjoni valitud meetod hõlmab nõukogu 29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 ⁽²⁾ (nn maksejõuetuse määrus) muutmist, milles käsitletakse peamiselt piiriülestele maksejõuetusmenetlustele kohaldatavaid rahvusvahelise eraõiguse eeskirju, ning konsulteerimise käivitamist teatise „Ettevõtte ebaõnnestumise ja maksejõuetuse juhtumite uus käsitusviis Euroopas” alusel.

2.1.3 Komitee on otsustanud avaldada arvamust mõlema teksti kohta ühes ja samas arvamuses.

2.2 Määruse ettepanek ⁽³⁾

2.2.1 Tunnistades, et 29. mai 2000. aasta maksejõuetuse määrus on aegunud, ja tuvastanud selle viis olulist puudust, ⁽⁴⁾ teeb komisjon ettepaneku nimetatud tekst uuesti läbi vaadata.

2.3 Teatis

2.3.1 Teatistes tõdetakse õigesti, et 12. detsembri 2012. aasta määruse ettepanek on piiratud üksnes 29. mai 2000. aasta nn maksejõuetuse määruse ajakohastamisega, piirdudes üksnes siseriiklikele maksejõuetuse juhtumitele kohaldatavate menetluseeskirjade tunnustamise ja koordineerimisega, ühtlustamata ettevõtete maksejõuetuse juhtumitele kohaldatavaid siseriiklikke õigusakte.

2.3.2 Teatistes üritatakse seda viga parandada, esitades ettepanekuid ettevõtete maksejõuetusõiguse oluliseks ühtlustamiseks, kuid need mõjutavad üksnes piiriüleseid maksejõuetuse juhtumeid.

⁽²⁾ EÜT L 160, 30.6.2000, lk 1 ja EÜT C 75, 15.3.2000, lk 1.

⁽³⁾ COM(2012) 744 final, 12.12.2012.

⁽⁴⁾ — reguleerimisala on liialt piiratud;

— meelepärase kohtualluvuse valimise püsimine „võlgniku põhihuvide keskmeks” kontseptsiooni ebatäpse kohaldamise tõttu;

— maksejõuetuse põhimenetluse ja teise menetluse vahelise koordineerimise puudumine;

— maksejõuetusmenetluste ebapiisav avalikustamine;

— õiguslik tühimik seoses hargmaiste kontsernide maksejõuetusega;

— Komisjon kasutas 29. märtsil 2012 käivitatud avalikule konsultatsioonile tulnud 134 vastust, Heidelbergi ja Viini ülikoolide poole läbi viidud võrdleva õiguse uuringu järeldusi ning erinevate reformimisvõimalustega seotud stsenaariumeid hindavat mõjuanalüüsi, et soovitada võimalikke lahendusi eespool nimetatud puudujääkide parandamiseks ettepanekus võtta vastu nõukogu määrus maksejõuetusmenetluse kohta.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 15. novembri 2011. aasta resolutsioon – 2011/2006 (INI).

3. Üldised märkused teatise kohta

3.1 Uue lähenemisviisi filosoofia

3.1.1 Uus lähenemisviis põhineb vajadusel anda ettevõtetele teine võimalus ja kaitsta töökohti.

3.1.2 Komitee on seisukohal, et ettevõtete pankrotid, nagu ka ettevõtete loomine, on osa majanduslikust elutsüklist ja turudünaamikast. Seetõttu oleks vale käsitleda pankrotte hädadena, mida tuleb iga hinna eest vältida.

3.1.3 Seetõttu on komitee seisukohal, et teise võimaluse peaksid saama ettevõtted, mis on oma eelmisest läbikukkumisest õppinud ja suutelised uuesti alustama ümberkujundatud äriplaani alusel.

3.1.4 Samuti rõhutab komitee, et ettevõtete pankrottidel võivad olla ettevõttesisesed põhjused, nagu näiteks halb juhtimine, aga ka välised põhjused, mis tulenevad liigsetest või kohandamata eeskirjadest. Sellega seoses on teatav vastutus pankroti eest ka riigil nii seadusandjana kui ka avaliku sektori hankijana riigihangetes⁽⁵⁾.

3.1.5 Komitee pooldab pigem USA maksejõuetusõiguse kesksel uue alguse kontseptsiooni⁽⁶⁾ kui komisjoni toetatavat teise võimaluse kontseptsiooni. Uus algus, mis on peamiselt kultuuriline ja mitte õiguslik kontseptsioon, eeldab, et võlgnik saab teataval tingimustel vabaneda võlgadega seotud isiklikust vastutusest. Kohtuotsuse etapis kinnitatakse, et ettevõtte pankrotti on suudetud vältida ja võlgnik võib alustada uue projektiga, ilma et ta oleks pankrotistunud.

3.1.6 Teatisest aga jääb mulje, et teine võimalus tähendab pigem tegevuse jätkamist. Komitee arvates oleks ettevõtete kunstlik säilitamine majandusstruktuuris kahjulik, andes neile teise võimaluse, kui kogemus on näidanud, et valitud mudel ei ole elujõuline.

3.1.7 Sellel oleks ka negatiivne mõju võlausaldajate ja tarnijate usaldusele ning see kahjustaks lõpuks ka tervistavat konkurentsi majandusosalejate vahel.

3.2 Komitee toetab USA maksejõuetusõiguse lähenemisviisi, mille kohaselt peaks uut algust hindama enne kohtu kaasamist.

⁽⁵⁾ Näiteks ohutuse või keskkonnaga seotud eeskirjad, mis on oma sisul seaduspärased, kuid võivad kahjustada ettevõtete toimimist. Samuti võivad ettevõtetele raskusi tekitada riikliku ostja riigihangete raames kasutatavad maksetähtjad.

⁽⁶⁾ Thomas H. Jackson, „The Fresh-Start Policy in Bankruptcy Law”, 98 Harv. L. Rev. 1393 (1985); Charles Jordan Tabb, „The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy: Collateral Conversions and the Dischargeability Debate”, 59 Geo. Wash. L. Rev. 56 (1990).

4. Konkreetsete märkused teatise kohta

4.1 Tõhusa ühtlustamise tagamine

4.1.1 Erinevused siseriiklikes maksejõuetuse alastes õigusaktides on üks ebasoodsa konkurentsiolekukorra põhjuseid, eelkõige piiriülese tegevusega ettevõtete jaoks, mis võib takistada majanduse taastumist.

4.1.2 Selliste erinevuste tulemuseks on meelepärase kohtualluvuse valimine ja sellest tulenevalt siseturu nõrgenemine.

4.1.3 Lisaks nõustub komitee Euroopa Parlamendiga,⁽⁷⁾ kes on soovinud maksejõuetuse alaste õigusaktide teatavate valdkondade ühtlustamist.

4.1.4 Ka palub Euroopa Parlament komisjonil esitada Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 50, artikli 81 lõike 2 või artikli 114 alusel üks või mitu seadusandlikku ettepanekut tõelise ELi ettevõtete maksejõuetuse raamistiku loomiseks, mis ei ole piiratud üksnes rahvusvahelise eraõiguse menetluslike eeskirjadega.

4.1.5 Maksejõuetuse juhtumite mõju ulatub kaugemale asjaomastele ettevõtetele avalduvatest negatiivsetest tagajärgedest, mõjutades üldiselt liikmesriikide majandust ja eelkõige kodanikke kui maksumaksjate, töötajate ja tööandjate.

4.2 Võlausaldajate õiguste säilitamine

4.2.1 Kollektiivse maksejõuetusmenetluse eesmärk, mis oli algselt võlausaldajate nõuete rahuldamine, on järk-järgult laienenud ettevõtjate jätkusuutlikkuse tagamisele, töökohtade säilitamisele ja võlgade tasumisele. Viimasel ajal on Euroopa seadusandluse suundumus ennetada ettevõtete probleeme enne maksete peatamist.

4.2.2 Võlausaldajad kardavad algatada maksejõuetusmenetlust võlgniku suhtes, kuna nad ei tea, kas neile võlgnetavad summad tasutakse. Esmane probleem seisneb selles, et kollektiivse maksejõuetusmenetluse algatamisel keelatakse sageli võlgnikult enne menetluse algatamise otsuse tegemist tekkinud võlgade sissenõudmine ja peatatakse pooleliolevad menetlused. Iga võlausaldaja peab oma nõude esitama seaduses ettenähtud tähtaja jooksul⁽⁸⁾.

4.2.3 Teine probleem tekib võlausaldaja jaoks ebapiisavate varade korral. Praktikas tehakse võlausaldajatele enne maksejõuetusmenetlust sageli ettepanek valida kohene tasumine, mis tähendaks loobumist olulisest osast nõudest, või võla jagamine teatud ajavahemiku peale.

⁽⁷⁾ Euroopa Parlamendi 15. novembri 2011. aasta resolutsioon – 2011/2006 (INI).

⁽⁸⁾ Esitatavate nõuete hulka kuuluvad lisaks tasumata nõuetele või enne menetluse algatamise otsuse tegemist tekkinud nõuetele ka teatavad nõuded, mis on tekkinud hiljem, kui need vastavad enne menetluse algatamise otsuse tegemist osutatud teenustele või kui need on menetluse seisukohast ebaolulised.

4.2.4 Seega oleks võlausaldaja jaoks kõige parem vältida maksejõuetuse olukorra tekkimist, näiteks kindlustades teatavad tegevused lepingu sõlmimisel, nõudes kolmandalt poolelt tagatiste andmist⁽⁹⁾ või nõudes pante, tagatise või hüpoteeki ettevõtte varale⁽¹⁰⁾.

4.3 Töötajate parem kohtlemine maksejõuetusmenetluses

4.3.1 Töötajad on oma ettevõtte pankroti korral esimesed ohvrid. Nende palku ei maksta mitte alati välja enne ettevõtte likvideerimist ning nende isiklik rahaline olukord on sellel ebakindlal perioodil väga keeruline.

4.3.2 Kollektiivse maksejõuetusmenetluse algatamine hõlmab sageli töötajate esindaja valimist, kelle ülesandeks on kontrollida töötasunõuetega seotud teavet. Sarnaselt tavapäraste ettevõttesse töötajate esindusorganitega hõlmab see teabe vahendamist töötajate, kohtu ja menetluse kaasatud poolte vahel.

4.3.3 Summad, mis on töötajatele enne kollektiivse maksejõuetusmenetluse algatamist tasumata, tuleb kanda ettevõtte kohustuste hulka. Kuid siseriiklikes õigusaktides ja tavades esinevate erinevuste tõttu on see üldine meede tegelikkuses väga ebaselge. Ühtlustamise puudumine seoses võlausaldajate järjestamisega muudab kollektiivse maksejõuetusmenetluse töötajate jaoks väga ebakindlaks.

4.3.4 Komitee on seisukohal, et töötajaid tuleks paremini kaitsta, käsitledes neid eelisõigusega võlausaldajatena, ning peab sellega seoses kasulikuks sellise kaitse ühtlustamist.

4.4 Raskustes olevate ettevõtete mitteasjakohase toetamise ennetamine

4.4.1 Teatud finantsasutuste äritavad võivad viia toetuse andmiseni ettevõtetele, kelle olukord on pöördumatult kahjustunud. Sellega luuakse näiline maksejõulisus, millega kahjustatakse tervistavat konkurentsi turul ning rikutakse pangandussektori mainet.

4.4.2 Komitee rõhutab, et ebaõiglase toetuse eest võivad lisaks pankadele vastutada ka muud isikud, sh riik. Riikide kohtud võivad kaaluda teatavate ettevõtte tarnijate või klientide vastutusele võtmist nende suhtumise eest, kui nad pakuvad ebaõiglast toetust ettevõtte tegevusele, mille puhul nad teavad, et selle olukord on pöördumatult kahjustunud.

4.4.3 Neid parameetreid tuleks samuti asjakohaselt arvesse võtta, et ühtlustada ettevõtete maksejõuetuse alaseid õigusakte.

4.5 Pettusega seotud pankrottide erijuhtumid

4.5.1 Suurem osa ettevõtete pankrottidest juhtuvad objektiivsetel põhjustel, millega ei ole seotud ettevõtte juhtide poolt toime pandud pettus.

4.5.2 Kuid pettusega seotud pankrotte ei tohiks siiski tähelepanuta jätta. Komisjon osutab sellele oma teatises⁽¹¹⁾ ning

soovib eristada ausaid ja kuritahtlikke pankrotte. Selle kohaselt kohaldatakse tsiviilkaristusi ja vajaduse korral ka kriminaalvastutust võlgniku suhtes, kes on oma seadusest tulenevad kohustused tahtlikult ja vastutustundetult täitmata jätanud. Sellega seoses tuleks kiirendada pankrotti läinud ausate ettevõtjate likvideerimismenetlust.

4.5.3 Komitee on veendunud, et kohustustest vabastamise perioodi ühtlustamine ja viimase mõistlikult lühike kestus on asjakohased, eelkõige töötajate huvidest lähtudes, kuid on siiski kahtleval seisukohal seoses likvideerimismenetluste eristamisega ettevõtte juhtide aususe alusel, kuna see suurendaks maksejõuetusmenetluse kohtulikku kontrolli, andes sellele karistusliku iseloomu ja pikendades läbivaatamisele kuluvat aega.

4.5.4 Kriminaalvastutuse lisamine maksejõuetusõigusesse ei ole soovitatav. Seetõttu on komitee seisukohal, et pankroti pettuslikku iseloomu tuleks käsitleda maksejõuetusmenetlusest eraldi menetluse raames.

5. Üldised märkused määruse ettepaneku kohta

5.1 Komitee tervitab määruse reguleerimisala laiendamist, et hõlmata ka segamenetlused, maksejõuetuseelsed menetlused, maksekohustusest vabastamise menetlused ja füüsiliste isikutega seotud menetlused.

5.2 Samuti tervitab komitee nende asjaolude selgitamist, mis võimaldavad ümber lükata eelduse, et põhihuvide kese vastab registrijärgsele asukohale.

5.3 Samuti on positiivne samm menetluskorra parandamine, täpsustades pädeva kohtu sekkumise ulatust hagide puhul, mis tulenevad otseselt maksejõuetusmenetlusest ja on sellega tihedalt seotud, näiteks võlgniku vara tagasivõitmise hagid.

5.4 Määrust aitab parandada ka asjaolu, et teisesed menetlused ei ole tingimata likvideerimismenetlused ja et nende algatamisest võidakse keelduda, kui menetlus ei ole kohalike võlausaldajate huvide kaitsmiseks vajalik, nagu ka põhimenetluse ja teisese menetluse vahelise koostöö laiendamine.

5.5 Samuti on tervitatavad ideed liikmesriikide kohustust parandada teabe avaldamise eeskirju, tehes piiriüleste maksejõuetuse juhtumite suhtes tehtud asjaomased kohtuotsused elektroonilise registri kaudu kõigile kättesaadavaks, ning riiklike maksejõuetusregistrite ühendamise.

5.6 Komiteel on siiski kahtlusi seoses tõlgete mahu, maksuse ja tähtaegadega ning ta tuleb meelde, et kiirus on menetluse edu võti.

5.7 Lõpuks tervitab komitee kohtute ja likvideerijate kohustust teha koostööd maksejõuetusmenetlustes sama ettevõtete kontserni eri liikmete vastu, kuna see annab likvideerijate käsutusse palju tõhusamad vahendid.

⁽⁹⁾ Pank või ettevõtte juht.

⁽¹⁰⁾ Vallasvara, põhivara, kaubamärgid jne.

⁽¹¹⁾ Punkt 3.1. Pankrotti läinud ausatele ettevõtjatele teise võimaluse andmine, COM(2012) 742 final.

6. Konkreetsete märkused määruse ettepaneku kohta

6.1 Komitee seab kahtluse alla 12. detsembri 2012. aasta määruse (EÜ) nr 1215/2012, ⁽¹²⁾ millega soovitakse asendada määrus (EÜ) nr 44/2001 siseriiklike kohtute pädevuse kohta, ning nn Brüssel I määruse alusel tehtud kohtuotsuste mõju vahelise koordineerimise Euroopa Liidus. Komitee kahtleb, kas nn maksejõuetuse määruse ettepaneku põhjenduses 6 selgitatakse piisavalt Gourdaini kohtupraktikast ⁽¹³⁾ tulenevat pädevuse jaotuse kriteeriumit. Nimetatud kohtupraktika näib andvat üsna kitsa tõlgenduse, samas kui teatavad Brüssel I määruse reguleerimisalasse paigutatud hagid on maksejõuetusmenetluse jaoks otsustava tähtsusega. Näiteks on omandireservatsiooni klausli kasutamine või mittekasutamine otsustava tähtsusega võlgniku varade mahu kindlaksmääramisel. Panused on kõrged seoses seatud eesmärgiga päästa raskustes olevad ettevõtted, kuna varade taastamine on kõige olulisem tegur raskustes olevate ettevõtete taastamiseks.

6.2 Seoses likvideerijate vahelise koostööga oleks komisjon võinud teha ettepaneku muuta artiklit 31, et soodustada vastastikuse mõistmise memorandumite vastuvõtmist likvideerijate vahel. Likvideerijate erinev staatus liikmesriikides takistab nende kutsealast koostööd.

6.3 Likvideerijate ja kohtute vaheline teabevahetus peaks eelkõige keskenduma varaloendile, võlgniku kohustustele, nõuete esitamisele ja kontrollimisele ning samuti läbiraagitatavates kavades figureerivate võlausaldajate koordineeritud kollektiivsele menetlusele.

6.4 Lõpuks rõhutab komitee, et komisjon näeb määruse lisade muutmiseks ette delegerimismenetluse kasutamise, kuigi need näivad sisaldavat kõige olulisemaid meetmeid, nagu näiteks kollektiivse menetluse kontseptsioon või likvideerijatena tegutsevate isikute nimekiri.

7. Konkreetsete märkused maksejõuetuse materiaalõiguse kohta

7.1 Maksejõuetuse kriteeriumide ühtlustamine on vajalik. Osades liikmesriikides nähakse maksejõuetusmenetluse kasutamine ette üksnes siis, kui võlgniku maksejõuetus on tõestatud, samas kui teistes liikmesriikides on „töenäoline maksejõuetus lähitulevikus” maksejõuetusmenetluse algatamiseks piisav kriteerium.

7.2 Need erinevused soodustavad meelepärase kohtualluvuse valimist ja tuleks seetõttu kõrvaldada.

7.3 Õiguskindluse nõue tekitab vajaduse ka nõuete esitamise seotud eeskirjade ühtlustamise järele.

8. Ülelaenamisega seotud tsiviilmenetluste integreerimine

8.1 Komitee toetab komisjoni ettepanekut, mis sisaldub uues põhjenduses 9 ⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Määruse kohaldamist pikendati 10. jaanuarini 2015 eelkõige selleks, et võimaldada liikmesriikidel kohandada oma menetluseeskirju välisriigi kohtuotsuste tunnustamise nõude kaotamise tõttu.

⁽¹³⁾ Euroopa Kohtu 22. veebruari 1979. aasta kohtuotsus kohtuasjas Gourdain vs. Nadler.

⁽¹⁴⁾ Põhjendus 9: „Käesolevat määrust tuleks kohaldada selliste maksejõuetusmenetluste suhtes, [...] olenemata sellest, kas võlgnik on füüsiline või juriidiline isik, ettevõtja või eraisik.”

8.2 29. mai 2000. aasta maksejõuetuse määruse põhjenduses 9 ja 10 on samuti asjakohased ⁽¹⁵⁾.

8.3 Kuid selline integreerimine ei tohi seada eraisikutest võlgnike ebasoodsasse olukorda. Nimetatud õigus on välja töötatud ettevõtete jaoks ja mõeldud vastama äritegevuse nõuetele ning see pakub väiksemat kaitset kui tarbijakaitseeadus. Seetõttu kutsub komitee komisjoni olema selles küsimuses eriti valvas.

8.4 Samuti kutsub komitee komisjoni üles kaaluma eraisikute maksejõuetusõiguse ühtlustamist, võttes arvesse tarbijate huve.

9. Likvideerijate staatuse ja volituste ühtlustamine

9.1 Siseriiklikud erinevused seoses likvideerijate staatuse ja volitustega kahjustavad siseturu nõuetekohast toimimist, muutes piiriülesed maksejõuetusmenetlused keeruliseks ⁽¹⁶⁾.

9.2 Ettevõtete ja majanduse taastamise huvides oleks, et likvideerijate volituste ja ülesannetega seotud nõuete üldised aspektid ühtlustatakse võimalikult kiiresti. Samuti ühineb komitee Euroopa Parlamendi seisukohaga, ⁽¹⁷⁾ esitades alljärgnevad soovitused:

— likvideerija peab heaks kiitma liikmesriigi pädev asutus või määrama liikmesriigi pädev kohus, tal peab olema hea maine ja tal peab olema oma ülesannete täitmiseks vajalikul tasemel haridus;

— likvideerija peab olema pädev ja kvalifitseeritud, et hinnata võlgniku ettevõtte olukorda ja võtta ettevõttelt üle selle juhtimine;

— likvideerijal peab olema volitus kasutada kohandatud ja põhimenetlusi, et taastada ettevõttele võlgu oldavad summad enne võlausaldajatega arveldamist või alternatiivina nõuete ülekandmisele;

— likvideerija peab olema sõltumatu võlausaldajatest ja muudest maksejõuetusmenetluses osalevatest asjaomastest sidusrühmadest;

— huvide konflikti korral peab likvideerija end oma ametist taandama.

⁽¹⁵⁾ Teatud liikmesriikide õiguses on see juba sätestatud. Belgias hõlmavad võlgade kollektiivsed menetlused ka tarbijate suhtes kohaldatavaid menetlusi (5. juuli 1988. aasta seadus). Saksamaal ei tehta mingit vahet ettevõtjate ja eraisikute suhtes kohaldatavate menetluste osas (5. oktoobri 1994. aasta seadus).

⁽¹⁶⁾ Liikmesriigist sõltuvalt võib likvideerija olla ametnik või eraisik, kellele on ametisse määranud kohus, kuid kellele maksavad töötasu võlausaldajad.

⁽¹⁷⁾ 11. oktoobri 2011. aasta raport soovitud komisjonile maksejõuetusmenetluse kohta ELi äriühinguõiguse kontekstis (2011/2006(INI)).

9.3 Seetõttu peaks komisjon minema märkimisväärselt kaugemale määruse ettepaneku artiklis 31 sätestatust, mis on piiratud üksnes tavade kirjeldamise ning põhimenetluse ja teisese menetluse likvideerijate vahelise koostöö käsitlemisega.

10. Kohtuväliste eeskirjade väljatöötamine, et toetada ettevõtteid ja tagada neile tõhus raamistik

10.1 Läbirääkimismenetluste soodustamine võimaldab suurendada ettevõtete restruktureerimiskavade kiirust ja tõhusust.

10.2 Lisaks on Euroopa Liidus üldiselt täheldatud läbirääkimismenetluste keskmine tähtaeg ja edukuse määr hea alus selle lähenemisviisi kasutusele võtmiseks.

10.3 Lisaks ei tundu komiteele, et süstemaatiline hagide esitamine oleks tingimata parim lahendus.

Seepärast toetab komitee ideed luua uued, näiteks majandussektoriga seotud asutused, kuna multidistsiplinaarsed koosseisud (majanduslik, finantslane, juriidiline) suudaksid kiiresti tegutseda, et aidata ettevõtetel oma rahalistest raskustest üle saada.

10.4 Selline süsteem on paljudes liikmesriikides juba olemas ja seda tuleks laiendada ka teistele liikmesriikidele.

10.5 Lõpuks oleks kasulik, kui komisjon avaldaks korrapäraselt statistikat maksejõuetuse juhtumite kohta, mille suhtes on kohaldatud maksejõuetuse määrust, et oleks võimalik hinnata rakendatud süsteemi tõhusust.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Ettevõtete kaitsmine eksitavate turundusvõtete vastu ja tõhusa jõustamise tagamine – Eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitleva direktiivi 2006/114/EÜ läbivaatamine”

COM(2012) 702 final

(2013/C 271/11)

Raportöör: **Jorge PEGADO LIZ**

19. veebruaril 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus-ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – Ettevõtete kaitsmine eksitavate turundusvõtete vastu ja tõhusa jõustamise tagamine – Eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitleva direktiivi 2006/114/EÜ läbivaatamine”

COM(2012) 702 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas ..., vastu hääletas ..., erapooletuks jäi....

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee peab tänuväärseks erilist tähelepanelikkust ja arutelu teatistes ja selle ettepanekutes.

1.2 Komitee toetab komisjoni mõtet, et vaja on rangemaid eeskirju selleks, et kehtestada ärikataloogide väljaandjate teatud agressiivsete müügivõtete efektiivne keeld ning iseloomulikud ja hoiatavad karistused.

1.3 Arvestades, et on kiireloomuline vajadus võtta viivitamatult seisukoht, ja arvestades kõnealuste turundusvõtete tähtsust majandusele Euroopa tasemel, on komitee nõus, et komisjon asub võimalikult kiiresti koostama eranditult sellele teemale keskendunud seadusandlikku ettepanekut, mis põhineb mõju-hinnangul.

1.4 Komitee on seisukohal, et selleks tuleks vastu võtta raam-määrus, mida kohaldatakse delegeeritud õigusaktide kaudu, et tagada selle ühtsem ja tõhusam rakendamine liikmesriikide tasandil.

1.5 Arvestades määruse olemust, on komitee seisukohal, et õige õiguslik alus ei või piirduda aluslepingu sätetega siseturu rajamise kohta (neid välistamata), ja selle kohaldamisala ei või piirduda piiriüleste tehingutega.

1.6 Samas hoiatab komitee, et vaja on pöörata tähelepanu paljude turuvõtete üleeuroopalisele olemusele, mis nõuab rahvusvaheliselt kooskõlastatud tegevust.

1.7 Komitee on siiski seisukohal, et parim viis ühtsete ja järjekindlate eeskirjade eesmärgi (keelustada eksitavad turundus-võtted) saavutamiseks oleks direktiivid 2006/114/EÜ ja 2005/29/EÜ koos läbi vaadata, samaaegselt ettevõtetevaheliste ning ettevõtjate ja tarbijate suhete seisukohast, säilitades mõlemat tüüpi suhete eripärad ühises raamistikus; komitee kutsub komisjoni alustama seda protsessi lähiajal.

1.8 Komitee ergutab komisjoni arendama välja ja jõustama täiendavaid meetmeid, millel on järgmised eesmärgid: parem teavitamine ja teabelevi, suurem koostöö haldusasutuste, avaliku ja erasektori platvormide ja sidusrühmade esindusorganisatsioonide vahel, paremad kiirreageerimismehhanismid asjaomaste turundusvõtete lõpetamiseks ja tekitatud kahju hüvitamiseks, ning juba 30 aastat tagasi väljakuulutatud ja seejärel edasilükatud kollektiivhagide Euroopa kohtusüsteemi loomine ja haldamine.

1.9 Komitee avaldab oma valimisolekut osaleda oma liikmete kaudu sellealases tulevases töös, mille puhul liikmete panus väljendub kolme huvirühma raames tegutsevate kodanikuühiskonna esindajate kogemustes.

2. Ettepaneku taust ja sotsiaal-majanduslikud aspektid

2.1 Ettevõtetevahelises ärilistes teadaannetes kehtivad põhireeglid, mida tuleb järgida, selleks et mitte moonutada konkurentsi ja et turg oleks toimiv. Kui neid reegleid ei täideta vabatahtlikult, siis tuleb need muuta kohustuslikuks ja need jõustada.

2.2 Käesoleva teatisega on komisjon välja töötanud hulga meetmeid eesmärgiga võidelda reklaamiettevõtete teatud eksitavate turundusvõtete, nimelt ärikataloogide väljaandjate turundusvõtete vastu.

2.3 Eesmärk on tagada ettevõtetele ja eriti VKEdele parem kaitse eeskätt turundusvõtte suhtes, mille puhul pakutakse ettevõtjatele, ilma et nad oleksid ise huvi ilmutanud või taotlenud, nende näiliselt tasuta kandmist ärikataloogi või nende andmete ajakohastamist sellises ärikataloogis, mille eest nõutakse aga hiljem iga-aastaselt tasu, mille üle ei ole toimunud läbirääkimisi ja milleks ei ole eelnevalt nõusolekut antud.

2.4 Komisjon teatab pärast avalikkusega konsulteerimist oma kavatsusest tõhustada direktiivi 2006/114/EÜ eksitava ja võrdleva reklaami kohta, keelates selgesõnaliselt sellised võtted nagu reklaamisõnumi kaubandusliku eesmärgi varjamine, ja samal ajal tõhustada õigusnormide kohaldamist piiriülestes olukordades.

2.5 Teatise järgi lisanduvad veel asjaolud, et:

- a) puuduvad asjakohased teabekampaaniad selliste võtete kohta;
- b) puuduvad teadmised asjakohaste vaidluste lahendamise mehhanismide kohta, mis on vähe tõhusad, aeganõudvad ja kulukad ning ei taga piisavat ja õigeaegset tekitatud kahju hüvitamist;
- c) puudub haldusasutustevaheline tsentraalne koostöövõrgustik, mis jälgiks ettevõtjate kaebusi.

2.6 Komisjoni hinnangul on seda tüüpi tegudega põhjustatud rahaline kahju 1 000–5 000 eurot aastas kahjustatud ettevõtte kohta.

3. Märkused teatise sisu kohta

3.1 Sisulised aspektid

3.1.1 Nagu juba varasemas arvamuses märgitud, tunnustab komitee, et äri- ja teadus- ja tehnikaalaste teadaannetel üldiselt ja reklaamil konkreetselt selle igasugusel kujul on oluline sotsiaalne ja majanduslik

tähtsus, mille on hästi kokku võtnud International Advertising Association (IAA) ning millest on oluline märkida eelkõige innovatsiooni levitamist, loomingulisuse ja meelelahutuse edendamist, konkurentsi stimuleerimist ja valikuvõimaluste lisamist⁽¹⁾.

3.1.1.1 Kuigi on kindel, et mõned reklaamiettevõtted kasutavad oma toodete turuletoomisel ja klientide püüdmisel eksitavaid turundusvõtteid, peaks komisjon rõhutama, et asjaolu, et paljud kaebused eksitavate võtete kohta on seotud seda tüüpi tegevusega ettevõtetele, ei tähenda see siiski – isegi konkreetselt ärikataloogide puhul – et see ei ole õiguspärane ja oluline tegevus nende ettevõtete majandustegevuse jaoks, kes kasutavad neid tooteid oma tegevuse reklaamimiseks.

3.1.2 Komitee tunnustab käesoleva teatise asjakohasust ja õigeaegsust, vaatamata sellele, et see keskendub põhiliselt probleemidele, mis tulenevad ärikataloogide jaoks klientide saamisest.

3.1.3 Komitee märgib, et komisjon rõhutab õigusega selle probleemi piiriülest ulatust, samuti pooldab komitee komisjoni soovi tagada lisaks asjakohaste eeskirjade koostamisele ka nende tõhus rakendamine ning eksitavate turundusvõtete jälgimine, kontrollimine ja nende eest karistamine.

3.1.4 Avaldab kahetsust, et teatisele ei eelnenud tõelist mõju-uuringut, mis võimaldaks kindlamalt põhjendada kavandatud valikuid, mille kulusid ja kasu ei ole muuhulgas selgelt kindlaks määratud ega hinnatud.

3.1.4.1 Mõju-uuring, mille komisjon avalikustas 1. märtsil 2013. aastal sidusrühmadega peetud koosolekul, näib pealegi hiljaks jäänud ja, kuigi ei ole veel teada selle täit ulatust ja sisu, ei ole see piisav põhjendatud valiku tegemiseks.

3.1.5 Lisaks märgib komitee, et tal on mitte ainult puht-õigusliku tõlgendamise seisukohast, vaid ka suurema tõhususe ja ettevõtete tegeliku kaitse seisukohast kahtlusi, et komisjoni põhilist mureküsimumust saaks õigesti käsitleda direktiiviga, mida komisjon kavatseb läbi vaadata.

3.1.5.1 Nimelt ei ole analüüsiv võtte, mis kujutab endast äri- ja teadus- ja tehnikaalaste teadaannet laias mõttes, reklaamitegevus, vaid on pigem agressiivne ja petturlik müügivõtte, mis põhineb pigem ulatuslikumal ebaausate või kuritarvilike ärivõtete kontekstil ja võiks koguni kuuluda kriminaalõiguse valda.

⁽¹⁾ ELT C 351, 15.11.2012, lk 6.

3.1.5.2 Nimelt jääb terminist „reklaam” välja igasugust tüüpi teadaanne, kus ei ole või millest ei nähtu teatud kauba või teenuste reklaamimise eesmärk, või koguni teadaanded, mis tehakse ärisuhtes ja mille eesmärk ei ole uute kaupade või teenuste tarnimine.

3.1.5.3 Direktiivis 2005/29/EÜ omakorda on eksitava turundusvõtte mõiste määratletud kui tava, mis sisaldab valeandmeid ja on seetõttu ebaõige või muul moel, sealhulgas oma üldise esitusviisi tõttu, petab või tõenäoliselt petab keskmist tarbijat, isegi kui teave on faktiliselt õige, ning kui see mõlemal juhul paneb või tõenäoliselt paneb keskmise tarbija tegema tehinguotsust, mida ta muidu ei oleks teinud. Ehk teisisõnu, eksitava turundusvõtte määratlus ei piirdu toodete reklaamimisega, vaid võib hõlmata ka olukordi, kus ei nähtu kauba reklaamimise eesmärki, või teadaandeid, mis tehakse ärisuhte raames.

3.1.6 Teiselt poolt hoiatab komisjon rohelises raamatus ebaausate kauplemistavade kohta Euroopa ettevõtjatevahelises toiduainete ja muude kaupade tarneahelas ⁽²⁾ õigustatult võimaluse eest, et mitmesugused ühenduse meetmed on vastuolus ja kattuvad samade adressaatidega ja sarnaste õiguskordadega, mis ei ole omavahel artikuleeritud, mis tekitab suurt segadust, kui liikmesriigid õigusakte üle võtavad ⁽³⁾.

3.1.7 Komitee avaldab kahetsust, et Euroopa Komisjon ei ole seni algatanud arutelu võimalike valikute üle ega nendes ka avalikkusega konsulteerinud, vaid on selle asemel eelistanud valikvõimalust, mis võib osutuda ettevõtetele, eelkõige VKEdele vähem soodsaks. Kuna komisjon on ilmselt juba otsustanud, millise valiku ta oktoobris teeb, nagu välja kuulutatud, näib suhteliselt asjatu esitada mõju-uuringut viie valikvõimalusega, kui valik on põhimõtteliselt juba tehtud.

3.1.8 Arvestades, et kataloogide alases võtmeküsimuses on ilmselt kiireloomuliselt vaja võtta viivitamatult seisukoht (mida on muuhulgas teinud juba Euroopa Parlament oma varasemates uurimustes ja resolutsioonide), ning arvestades kõnealuste võtete hinnatavat tähtsust ja tõsidust majanduse jaoks Euroopa tasemel, ⁽⁴⁾ on komitee nõus komisjoni kavatsusega asuda võimalikult kiiresti koostama eranditult sellele teemale keskendunud seadusandlikku ettepanekut, nimelt selleks, et vältida juhtusid, kus ettevõtted kogevad lakkamatut ahistamist kohtuasja ähvardusel võõras kohtualluvuses, kus tuuakse ettekäändeks üha

paisuvad „halduskulud” ja kus nad seisavad silmitsi võlgade sissenõudjate pidevate telefonikõnedega, mis kujunevad pea ähvardusteks.

3.1.8.1 Direktiivi kohaldamisalasse ei peaks kuuluma mitte ainult VKEd, vaid ka vabakutselised, valitsusvälised organisatsioonid, raamatukogud ja eraõiguslikud õppeasutused ning isegi mõned riiklike haldusorganite teenistused, kes on olnud selliste võtete sihtmärgiks, ning terminit „kaupleja” tuleb laiendada nii, et see hõlmaks kõiki, kes võivad olla selliste võtete ohvriks ja keda ei kaitse muud õigusaktid.

3.1.9 Komitee on siiski seisukohal, et käsitusviis oleks olnud ühtsem, kui oleks laiendatud eksitava ja agressiivse võtte meetodil toimuvate ebaausate kaubandustavade mõistete kohaldamisala, nagu ka direktiivis 2005/29/EÜ esitatud vastavat musta nimekirja, ettevõtetevahelistele suhetele.

3.1.10 Selle direktiivi kohaldamisala laiendamise positiivne mõju oleks veel selle ühtlustamise suurem tagatis, vältides, et liikmesriigid oleksid sunnitud direktiivi ülevõtmiseks looma uusi diplomeid või õigusakte, vaid piirduksid ainult oma riigisisese õiguses juba kehtivate aktide kohaldamisala laiendamisega ebaausatele kaubandustavadele ja tagades nii, et ELi õigusakte rakendatakse õigesti ⁽⁵⁾.

3.1.11 Teiselt poolt ei taga pelgalt direktiivi 2006/114/EÜ muutmine komisjoni kavandatud mitmetähenduslikes terminites VKEde kaitset teatises nimetatud olukordades. Nimelt on peale selliste tavade direktiivi 2005/29/EÜ mõistes agressiivsed ja mitteeksitavad võtted juba varem loodud ärisuhtest tulenevad võtted, mida ei saa vaadelda reklaami raames.

3.1.12 Selles mõttes ja ilma et see piiraks punktis 3.1.8 märgitud, on komitee seisukohal, et komisjon peab lähitulevikus sätestama horisontaalse käsitusviisi kasutuselevõtmise, edendades suuremat ühtsust eeskirjades, konkurentsioiguse, intellektuaal- ja tööstusomandi alal, tagades ühetaolise kaitse kõikide kaubandustavade eest, nii jaeturul kui ka üldiselt lepingusuhetes ettevõtjate vahel, vastavalt Euroopa Parlamendi resolutsioonile tõhusama ja õiglasema jaekaubanduse turu kohta.

⁽²⁾ COM(2013) 37 final.

⁽³⁾ Tuletatakse muu hulgas meelde probleeme, mida Euroopa Parlament tõdes direktiivi 2005/29/EÜ ülevõtmisel (vt State of play of the Implementation of the provisions on advertising in the unfair commercial practices legislation, IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288).

⁽⁴⁾ Vt Madalmaade platvorm pettuste infolaud Fraude Helpdesk.nl esitatud andmed.

⁽⁵⁾ Euroopa Parlament oli muide juba märkinud oma resolutsioonis ebaausate kaubandustavade ja eksitava reklaami kohta, et ta on tähele pannud mõningase murelikkusega, et paljud liikmesriigid olid direktiivi 2005/29/EÜ ülevõtmisel ära jätnud selle I lisas ettenähtud musta nimekirja, tekitades tarbijatele ja ettevõtetele suurt segadust.

3.1.13 Rõhutab seega, et vaja on suuremat koordineerimist õigusküsimuste peadirektoraadi, konkurentsi peadirektoraadi, siseturu ja teenuste peadirektoraadi ning ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraadi vahel meetmete alal, mis tuleb võtta selles valdkonnas ja tulevastes poliitilistes ja seadusandlikes ettepanekutes vastavalt Euroopa väikeettevõtlusalgatusele „Small Business Act” kehtestatud poliitilistele prioriteetidele.

3.1.14 Ilma et see piiraks eespool öeldut ja kui komisjon teeb teistsuguse valiku, rõhutab komitee vajadust, et „kahjulikuma” turundustava mõiste on vaja konkreetselt määratleda ja hästi täpsustada selle sisu, et oleks mõistetav, millised turundustavad väärivad komisjoni arvates ülejäänutest suuremat kaitset.

3.1.15 Samamoodi hindaks komitee väga, kui komisjon nimetaks juba praegu täpsemalt, millised olukorrad peavad kuuluma nn musta nimekirja, mille kehtestamisega on komitee täiesti nõus, kuivõrd selliste tavade loetelu, mida tuleb pidada täiesti ebaseaduslikeks, oleks võimalikult täpsem ja ammendavam, ning mille koostamiseks komisjon võib leida piisavalt põhjendust vastustes oma küsitlusele ja paljude sidusrühmade sõnavõttudes 1. märtsi 2013. aasta koosolekul ⁽⁶⁾.

3.1.16 Komitee hindaks sel juhul kõrgelt ka, et komisjon kaaluks, kas oleks asjakohane välja töötada hall nimekiri tavade, mida loetakse ebaseaduslikeks teatud konkreetsetel asjaoludel, mille otsustab iganes üksikjuhul eraldi kohus.

3.1.17 Samamoodi on komitee arvamusel, et lisaks nimekirjadele oleks vaja tugevdada ja selgitada eksitava reklaami tavade

või ebaseadusliku võrdleva reklaami mõisteid, et saavutada nende süstemaatiline käsitusviis ulatuslikus õigusraamistikus, tagades, et uusi ebaausaid tavasid läbivaadatavas õigusaktis käsitletakse.

3.1.18 Komitee on vaatamata punktis 3.1.8 märgitule arvamusele, et direktiivi 2005/29/EÜ õigusraamistikku tuleb asjakohaselt laiendada, eriti mis puutub tarbijate jaoks olemasoleva kaitse võrdsustamisse või laiendamisse, mida komitee pooldab, teatud mikro- ja väikeettevõtetele tingimustel, mis tuleb täpselt ja rangelt määratleda, kui nende olukord on võrreldav, nagu see juba on teatud liikmesriikide õiguskorras ja mida õigusega nõuavad nende ettevõtete esindusühendused ja -organisatsioonid ⁽⁷⁾.

3.1.19 Nimelt on komitee seisukohal, et tegemist on sama ühise reaalsuse kahe haruga ja et oleks igati kasulik, kui direktiivi 2005/29/EÜ läbivaatamine toimuks samal ajal ja paralleelselt käesoleva direktiivi 2006/114/EÜ läbivaatamisega nende vastastikuse seose ja täiendavuse pärast, ⁽⁸⁾ selle direktiivi hiljutise hindamise põhjal ⁽⁹⁾.

3.1.20 Nende tavade olemus ja tõde moonutavate ettevõtete teguviis näitab, et vaja on kollektiivhagi kohtumehhanismi, mis suudaks tagada tõhusa reageerimise ja ettevõtjate täiendava suurema kaitse tekkivate vaidluste lahendamises, mitte ainult ei paneks selliseid tavasid lõpetama, ⁽¹⁰⁾ näiteks selleks, et tagada tekitatud kahju asjakohane hüvitamine.

⁽⁶⁾ Näiteks nimetatakse järgmised:

- a) võtted internetitehingutes, kus teavet tehingu kohta ei anta kõikidele asjaosalistele ühtemoodi, mis tekitab mõne asjaosalise diskrimineerimist;
- b) võtted veebioksjonitel ja interneti müügis (e-bay). On olnud selge, et nendes oludes tasub vahel pigem registreerida ennast tarbijana, sest see võimaldab kasutada suuremaid garantiitingimusi;
- c) võtted, mis eeldavad selliste sertifitseeritud toodete esitlemist, millel ei ole mingit tõendit;
- d) võtted, milles ettevõtted väidavad, et nad kuuluvad avaliku asutuse alluvusse, kohustades ettevõtjat registreeruma teatud teenuse kasutajaks või ostma teatud toodet, selleks et väidetavalt täita maksu- või ohutusnorme;
- e) võtted, mis eeldavad kauba ostmist piiriülel turul ja kus ostjat teavitatakse hiljem, et müügi järgsete teenuste osutamist saab tagada ainult toote päritoluriigis;
- f) võtted, mis eeldavad võrdlevate veebisaitide loomist, mille eesmärk on sisuliselt panna ettevõtjat ostma teatud toodet, esitades seda kui ettevõtja profiilile sobivaimat toodet. Tegelikult ei ole mõnes nendest võrdlevatest töövahenditest, nimelt finantssektoris, mingisugust teavet saidi olemuse ja selle rahastamismudeli kohta.
- g) „varjatud” reklaami võtted digitaalkontekstis, nimelt sotsiaalvõrkudes tarbijate/ettevõtete avaldatud vastuste kaudu (kes tavaliselt teevad ettevõttega koostööd ja kellele ettevõtte selle eest maksab), et ettevõtjad pöörduksid selle ettevõtte poole;
- h) võtted, mille eesmärk on kasutada võrdlevaid tekste, kui tekstid ei ole enam ajakohastatud või neid ei ole enam olemaski;
- i) võtted, mis eeldavad ettevõtja vaikimisi nõusolekut teatud toote ostmisel või teatud teenuse kasutajaks registreerimisel.

3.2 Vormiaspektid

3.2.1 Komitee leiab, et komisjon peaks juba nüüd selgitama, millise õigusliku alusega ta kavatseb võetavaid meetmeid põhjendada, nimelt, kas ainult nendega, mis on siseturu rajamise aluseks, või muudega.

3.2.2 Samuti on komitee arvamusel, et kõige sobivam õigusakt selleks on määrus, et tagada suurem õiguskindlus ja tõhusam ühtlustamine.

⁽⁷⁾ See lahendus on koostamisel oleva mõju-uuringu valik nr 5.

⁽⁸⁾ Tuleb märkida, et Austria on näide direktiivi 2006/114/EÜ ja direktiivi 2005/29/EÜ ühildamisest, kuivõrd ta asendas direktiivide ülevõtmisel sõna „tarbija” väljendiga „kaubandustava sihtisik”, tagades selgelt, et direktiivi 2005/29/EÜ normid oleksid kohaldatavad ka ettevõtjatevahelistele suhetele (vt IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288 viidatud joonealuses märkuses nr 3 supra).

⁽⁹⁾ COM(2013) 138 final, 14.3.2013.

⁽¹⁰⁾ Seepärast on tingimata vajalik lisada tulevane õigusakt direktiivi 2009/22/EÜ I lisas esitatud nimekirja.

4. Meetodialüüs

4.1 Kavandatud ajakava suhtes väljendab komitee heameelt komisjoni määratud etappide üle, nimelt viivitamatult ametiasutuste võrgustiku loomise üle selleks, et parandada eksitavat ja võrdlevat reklaami käsitleva direktiivi rakendamist ning teabevahetust.

4.2 Samuti pooldab komitee õigusaktide rakendamise alal koostöömenetluse loomist samade mudelite järgi, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses nr 2006/2004 tarbijakaitse seaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta, kehtestades nii liikmesriikidevahelise vastastikuse abistamise kohustuse selles valdkonnas, kui ka õigusaktide täitmise eest vastutavate ametiasutuste kindlaksmääramise meetmed, ilma et see piiraks valikuid, mida teevad avaliku ja erasektori platvormid, nagu see toimub Hollandis, ja õigusaktide laiendamist koostööle sidusrühmade esindusorganisatsioonidega.

4.3 Komitee soovib seega ja samamoodi, nagu see on tarbijakaitse⁽¹⁾ ja vaidluste lahendamise valdkonnas, luua VKEde jaoks Euroopa tugivõrgustik piiriüleste vaidluste lahendamiseks, nii et suunata pettuse ohvriks langenud ettevõtted kõige asjakohasemate õiguslike mehhanismide poole.

4.4 Komitee leiab samuti, et tuleb käivitada koolitus- ja teavitusmeetmeid, samuti parimate tavade jagamine kõikide ettevõtete jaoks, et hoiatada neid võimalike ohtude eest.

4.5 Teiselt poolt ja arvestades asjaolu, et enamik eksitavaid turundusvõtteid toimub digitaalkontekstis, peab komitee vajalikuks, et edendataks kindlamat ja asjakohasemat VKEde kaitse

käsitusviisi, arvestades võtteid, mida kasutavad internetis vahendajadena tegutsevad teenusepakkujad, ja sellistest spetsiaalselt ettevõtjatevaheliste äritehingute jaoks loodud platvormidest nagu E-Bay tulenevaid lepingusuhteid.

4.6 Komitee lisab veel, et komisjon peaks võtma arvesse nende võtete rahvusvahelist mõõdet oma esinduses OECDs või ÜROs, ja nimelt pöörama tähelepanu EUROPOLI tehtud hiljutistele muudatustele⁽¹²⁾. Komitee julgustab ELi ja selle liikmesriike arutama OECDga tarbijat petturlike piiriüleste kaubandustavade eest kaitsvate suuniste laiendamist, hõlmamaks ka ettevõtetevahelisi suhteid.

Komitee soovib Europolil käivitada ELi massiturunduspettuste alase uurimisprojekti, milles uuritaks rahalise kahju suurust ja ohvrite arvu, suurimate piiriüleste osalejate rolli ja kasumi võimalikku investeerimist teistesse ebaseaduslikesse ettevõtmistesse või äritegevustesse.

4.7 Lõpuks juhib komitee tähelepanu, et komisjon peaks kavandatud meetmete rakendamise jaoks nägema ette tingimata vajaliku eelarve.

4.8 Tulevaste tööde kohta soovib komitee avaldada sõnaselgelt oma valmisolekut osaleda oma liikmete kaudu sellealases tulevases töös, mille puhul liikmete panus väljendub kolme huvirühma raames tegutsevate kodanikuühiskonna esindajate kogemustes ja teadmistes.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/ecc/contact_en.htm

⁽¹²⁾ Rahvusvahelist mõõdet näitab rahvusvaheline massiturunduspettuste töörihm (IMFWG), mis on sõltumatu võrgustik, kuhu kuuluvad seitsme riigi (Austraalia, Belgia, Kanada, Madalmaade, Nigeeria, Ühendkuningriigi ja USA) õiguskaitse-, reguleerivad ja tarbijakaitseasutused ning Europol. Selle eesmärk on soodustada teabe- ja andmevahetust riikide vahel, koordineerida piiriülest tegevust massiturunduspettuste avastamiseks, peatamiseks ja toimepanijate tabamiseks ning edendada üldsuse teadlikkuse suurendamise ja harimise meetmeid rahvusvaheliste massiturunduspettuste skeemide osas. Vt „Mass-marketing fraud: a threat assessment“, IMFWG (rahvusvaheline massiturunduspettuste töörihm), juuni 2010.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele tolliliidu olukorra kohta”

COM(2012) 791 final

(2013/C 271/12)

Raportöör: **Jan SIMONS**

Euroopa Komisjon otsustas 21. detsembril 2012 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele tolliliidu olukorra kohta”

COM(2012) 791 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mai 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 139, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Üldjoontes kiidab komitee komisjoni esitatud teatise heaks. Komitee pooldab tugevat tolliliitu, mis võib anda olulise panuse konkurentsivõimesse ja Euroopa Liidu siseturu sujuvasse toimimisse.

1.2 Komitee soovib komisjonil tegevuskava koostamise juures ilmtingimata arvestada tolliliidu toimimise kohta läbi viidud uurimusi ning viimase kolme aasta jooksul teostatud sise- ja välishindamisi.

1.3 Komitee hindab kõrgelt ühtsetel, läbipaistvatel, tõhusatel, tulemuslikel ja lihtsustatud menetlustel põhineva ühtse tollipoliitika järgimist, millega oleks võimalik tugevdada ELi majanduslikku konkurentsivõimet ülemaailmsel tasandil ja kaitsta Euroopa ettevõtete ja tarbijate intellektuaalomandit, õigusi ja ohutust. Tuleks vältida liikmesriikide otsustamisvabaduse kärpimist tollipoliitika rakendamisel – nad peavad ka tulevikus olema suutelised arvestama asjaomaste kaubavoogude mahuga.

1.4 Kuna komisjon paneb oma teatises suurt rõhku kaubanduse hõlbustamisele, on väga oluline, et tolliametkondade tegevusvõimet oleks võimalik kohandada vastavalt riiklikele kaubavoogudele, pidades silmas eelkõige nende tõhususe suurendamist, et äritegevust võimalikult palju lihtsustada; seejuures on tulevikus kasulik ühtlustada menetlusi, võttes aluseks „parimad tavad” ja süsteempõhised lähenemisviisid kontrollide läbiviimisel.

1.5 Komitee oleks meelsasti näinud, et teatises oleks enam käsitletud lühikese ja keskpika perspektiivi konkreetseid meetmeid. Prioriteedid on koostatud üksnes 2013. aasta jaoks. Sellele järgnevate aastate osas viidatakse õnneks praegu koostatavale reformiprojektile, mis peaks ilmuma 2014. aastal.

1.6 Komitee palub pöörata erilist tähelepanu asjaolule, et vaja on rahasüste, mis võimaldaksid tolliametkondadel kulutõhusamalt võidelda pettuste ja kuritegevusega ning vähendada kaubavoogude viivitusi.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Liidu toimimise lepingu (üks Lissaboni lepingutest) kolmas osa puudutab liidu sisepoliitikat ja -meetmeid ning sisaldab kahte suhteliselt lühikest ja väga üldises sõnastuses koostatud artiklit (artiklid 26 ja 27) siseturu kohta, mida määratletakse kui sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt aluslepingute sätetele.

2.2 See teema ilmus Euroopa lepingutesse alles ühtse Euroopa aktiga 1989. aastal (Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artikkel 8A), kusjuures siseturu lõpuleviimise kuupäevana pakuti siis välja 1. jaanuari 1993. Kui kahetsusväärne see ka ei oleks, ei ole selleni ikka veel jõutud.

2.3 Väga palju kiiremini ja teisiti on õnneks läinud siseturu vajaliku eelkäija ja olulise osa, nimelt tolliliiduga, mis Beneluxi riikide edukat koostööd aluseks võttes võeti juba esimesse EMÜ asutamislepingusse, 1958. aasta Rooma lepingutesse.

2.4 Selles sätestati umbes kahekümnes artiklis väga üksikasjaliselt ja kuupäevi nimetades, mida tuleb teha, et kõige hiljem viieteistkümneme aasta jooksul, mis oli üleminekuperioodi maksimumne pikkus (artikli 8 lõige 5) saavutada tolliliit, mis laieneb kogu kaubavahetusele ning millega kaasneb impordi- ja ekspordimaksude ja kõigi samaväärse toimega maksude keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühise tollitariifistiku vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.

2.5 Need sätted ei sisaldu nii mitte üksnes Rooma lepingutes (EMÜ asutamislepingu artikkel 9), vaid enam kui viiskümmend aastat hiljem ka Lissaboni lepingus (ELi toimimise lepingu artikkel 28). Ent arvestades, et kõik oli juba varem saavutatud – 1968. aastal kaotati tolliõigused riigipiiridel, seejärel võeti vastu erinevad tolli- ja päritolueeskirjad, mille tulemus oli 1992. aasta ühtne tolliseadustik ja 1987. aasta ühine tollitariifistik – siis võidi Lissaboni lepingus piirduda tolliliitu käsitleva kolme väga lühikese artikliga (ELi toimimise lepingu artiklid 30–32) Rooma lepingutes sisalduva kahekümne põhjaliku artikli asemel.

2.6 Lisaks eelnevalt nimetatud alusaktidele hoolitsevad eri valdkondade spetsiifilised õigusaktid, sh määrused intellektuaalomandi õiguste jõustamise, narkootikumide lähteainete, kultuuriväärtuste, sularaha kontrollimise ja turujärelevalve kohta ning kodaniku- ja keskkonnakaitsealased õigusaktid kõnealuste valdkondade eeskirjade jõustamise eest ELi tolliasutuste poolt.

2.7 Nagu on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 3, on ELil ainupädevus (nii nagu seda on kirjeldatud ELi toimimise lepingu artikli 2 lõikes 1) tolliliidu valdkonnas. Tolliliidualaste õigusaktide rakendamise eest vastutavad liikmesriigid. (Meeldetuletuseks – siseturu valdkonnas on liidul ja liikmesriikidel jagatud pädevus, nii nagu see on sätestatud ELi toimimise lepingu artikli 2 lõikes 2.)

2.8 Tolliliidu lisaväärtust näitlikustavad muu hulgas Euroopa Komisjoni esitatud järgmised andmed: ELi tollist käib läbi 17 % maailmakaubandusest ja see moodustab 3 300 miljardi euro suuruse iga-aastase käibe.

3. Komisjoni teatis

3.1 21. detsembril 2012 avaldas komisjon kõnealuse teatise tolliliidu olukorrast, kuna ta soovis käesoleva komisjoni

koosseisu ametiaja esimese poole täitumisel anda ülevaate oma tööde seisust, vahepeal saavutatud eesmärkidest ja tulevikus lahendamist ootavatest probleemidest.

Konkreetselt nimetab komisjon teatise esitamise eesmärgidena järgmist:

— rõhutada tolliliidu teenuste lisaväärtust ja keskset rolli ühtse turu ja Euroopa Liidu majanduskasvu, konkurentsivõime ja julgeoleku toetamisel;

— teadvustada, et tolliliidul on probleeme, mille lahendamiseks on vaja Euroopa tasandi meetmeid ning

— kirjeldada tegevuskava selliste probleemide lahendamiseks ja tõhusama, tugevama ja ühtsema tolliliidu saavutamiseks 2020. aastaks.

3.2 Nende eesmärkide raames vaatleb komisjon teatist kui avalööki aruteludele kolme olulise teema üle:

— 2003. aastal alguse saanud ajakohastamise lõpetamine, viies lõpule liidu uue tolliseadustiku ning sellega kaasnevate delegeeritud aktide ja rakendusaktide väljatöötamise ja kehtestamise ning tagades nende sihipärase rakendamise liikmesriikide poolt;

— tolliliidu alaste õigusaktide rakendamise puuduste analüüsi ja nende puuduste kõrvaldamise lõpule viimine ning esmajärjekorras lahendamist vajavate probleemide kindlakstegemine. Sel teemal leidis mõne aasta eest aset komisjonisene enesehindamine ja peagi avaldatakse tolliliidu toimimise kohta koostatud välishindamine;

— tolliliidu juhtimisstruktuuri muutmine, mille eesmärk on parandada tolliliidu tõhusust ja tulemuslikkust. Komisjonil on kavas koostada asjaomane reformiprojekt 2014. aastaks.

3.3 Komisjon kutsub nõukogu ja parlamenti üles:

— viima tolliliidu ajakohastamine viivitamata lõpule;

— pidama tolliliidu prioriteetide seadmiseks dialoogi asjaomaste sidusrühmadega, võttes arvesse viimaste sise- ja välishindamiste ning puuduste analüüside tulemusi;

— reformima tolliliidu juhtimist ning liikmesriikide ja komisjoni rolli ja ülesandeid tolliliidu tegevuse üldisel korraldamisel. Üks järgmistest sammudest antud kontekstis peaks olema reformiprojekti koostamine, millega peaks alustatama 2014. aastal.

3.4 Komisjon märgib teatises, et seoses kasvava globaliseerumisega ei ole liikmesriigid suutelised sellega kaasnevate probleemidega iseseisvalt toime tulema. Komisjoni arvates nõuab globaliseerumine Euroopalt suuremat ühtsust ka see omakorda muudab vajalikuks tihedama integreerumise.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee hindab seda, et komisjon avaldas oma käesoleva koosseisu ametiaja esimese poole täitumisel asjaomase teatise tolliliidu olukorrast. Komitee rõhutab ka tolliliidu suurt tähtsust ELi jaoks, eelkõige mis puudutab majanduskasvu, konkurentsivõimet ja ühtse turu julgeolekut.

4.2 Komitee nendib, et Euroopa Liit seisab väliste ja sisemiste probleemide ees, mis nõuavad tegutsemist.

4.2.1 Väliste probleemidena võib nimetada järgmisi: kasvavad kaubavood, uued ja aina keerukamad tarneahelad, muutunud konkurentsirõhk, kasvav kuritegevus (s.h pettused) ja terroristlik tegevus ning teiste õiguskaitseasutuste ootused, kellele toll teenuseid osutab.

4.2.2 Sisemiste probleemidena näeb komitee puudujääke tõhususes ja tulemuslikkuses, mille põhjuseks on 27 liikmesriigis läbi viidud erinev rakendamine; näiteks on igas liikmesriigis välja töötatud oma automatiseerimissüsteemid, kasutatakse erinevaid töömeetodeid ja haridustasemed on väga erinevad – seetõttu ei rakendata Euroopa õigusakte liikmesriikides ühtselt. Need on kohad, kust king pigistab ja olukorra muudab veelgi keerulisemaks praegune majanduskriis.

4.3 Komitee hindab kõrgelt ühtsetel, läbipaistvatel, tõhusatel, tulemuslikel ja lihtsustatud menetlustel põhineva ühtse tollipoliitika järgimist, millega oleks võimalik tugevdada ELi majanduslikku konkurentsivõimet ülemaailmsel tasandil ja kaitsta Euroopa ettevõtete ja tarbijate intellektuaalomandit, õigusi ja ohutust.

4.4 Seda on soovitusena toodud esile juba varem, ühes komitee hiljutises arvamuses ⁽¹⁾ ja arvestades selle tähtsust, rõhutatakse seda siinkohal veel kord.

4.5 Komitee tõstab seejuures aga sama rõhutatult esile, et vältida tuleks liikmesriikide otsustamisvabaduse piiramist tollipoliitika rakendamisel – nad peavad ka tulevikus olema suutelised arvestama asjaomaste kaubavoogude mahuga. Sellega seoses rõhutab komitee, et liikmesriigid on võtnud arvukaid meetmeid kaubavahetuse lihtsustamiseks – elektroonilised menetlused, lihtsustatud menetlused ja volitatud ettevõtja staa-tuse kehtestamine.

4.6 Ühtlustamine peab seejuures põhinema „parimatel taval-del” ja mitte lähtuma Euroopa keskmisest tasemest.

4.7 Kui soovitakse töötada kulutõhusalt, tulemusele suunatult (seda ka finantsvaldkonnas, mis puudutab sisetulekuid) ning kui tõepoolest püüeldakse edusammude poole, on komitee arvates soovitatav mitte niivõrd kontrollida igat tehingut, vaid kasutada riskihindamisel põhinevat, süsteempõhist lähenemisviisi.

4.8 Ka 10. ja 11. detsembril 2011 kohtunud konkurentsivõime nõukogu rõhutab oma järeldustes vajadust: „veelgi edendada tollialaste õigusaktide ühtset kohaldamist ning ajakohast ja ühtlustatud lähenemisviisi tollikontrollile, võimaldades samas vajaduse korral liikmesriikidele paindlikke lahendusi, võttes arvesse mõju ettevõtjatele ja liikmesriikidele” ⁽²⁾.

4.9 Samuti viitab nõukogu vajadusele „tihendada muude asutustega nii liikmesriikide kui ka ELi tasandil tehtavat koostööd julgeoleku, tervise, ohutuse ja keskkonna valdkonnas ning koostööd rahvusvaheliste partneritega, järgides samas ELi ja liikmesriikide pädevuste jagunemist selles valdkonnas” ⁽³⁾.

4.10 Komitee nõustub ka Euroopa Komisjoni seisukohaga, et tolliliidu edasine areng saab toimuda üksnes siis, kui töötatakse välja mehhanism tolliliidu tegevuse tulemuste mõõtmiseks ja hindamiseks.

4.11 Komitee juhib samuti tähelepanu sellele, et lisaks rangele tolliprotseduuridele võib olla teisigi tõkkeid, nagu näiteks puudulik infrastruktuur liidu välispiiridel, mis takistavad kaubavedude sujuvat teostamist. Kui sellesse on kaasatud kolmandad riigid, tuleks asjaomaste probleemide lahendamise tegeleda ühiselt.

⁽¹⁾ ELT C 229, 31.7.2012, lk 68-71.

⁽²⁾ „Nõukogu järeldused tolliliidu arengu strateegia edendamise kohta”, KONKURENTSIVÕIME nõukogu 10.–11. detsembri 2012 Brüsselis toimunud 3208. istung.

⁽³⁾ Samas.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Komiteele valmistab muret kasvav ebakõla ühelt poolt pidevalt suureneva töökoormuse ja teiselt poolt tollitöötajate arvu pideva vähenemise vahel. Vaatamata asjaolule, et paljud ülesanded on automatiseeritud, kasvab tollitöötajate töökoormus. Sellele probleemile, mille puhul on suur roll koolitusel ja täiendkoolitusel, tuleks palju enam tähelepanu pöörata.

5.2 Komitee näeb kaugel eesmärgina seejuures Euroopa tolliametnike kõrgkooli rajamist, mis võimaldaks liikmesriikide tolliametnikel vajalikuks peetava taseme saavutamist.

5.3 Komitee peab tolliliidu jaoks samuti väga oluliseks tarneahela turvalisust ja riskijuhtimist. Lühiajal avaldatakse ka komitee arvamus komisjoni asjaomase, hiljuti ilmunud teatise kohta (COM(2012) 793 final; INT/681 raportöör Antonello Pezzini).

5.4 Samuti ootab komitee, et komisjon esitaks ettepanekuid, mis võimaldaksid tegeleda probleemidega, mis on kerkinud esile seoses erinevate lähenemisviisidega ELi tollialaste õigusaktide rikkumistele ja sanktsioonide rakendamisele, isegi siis kui seda tehakse üksnes võrdse kohtlemise põhimõtte pärast. Siinkohal tuleb aga arvestada sellega, et riiklike karistussüsteemide muutmine nende oma tolli- ja karistusõiguse raames on liikmesriikide jaoks tundlik teema.

5.5 Esimese sammuna soovib komitee rikkumiste tüüpide ühtlustamist, nii nagu seda on juba tehtud maanteetranspordis⁽⁴⁾.

5.6 Komitee suhtub positiivselt komisjoni ettepanekusse luua standardmenetluste kogum, mis tuleb integreerida tulevastesse õigusaktidesse ning mille eesmärk on lihtsustada import- ja

eksportkaupade suhtes keelde ja piiranguid kehtestavate õigusaktide tollipoolset jõustamist.

5.7 Komitee oleks meelsasti soovinud komisjoni teatisel veidi rohkem konkreetsust selles osas, mis puudutab komisjoni ettepanekute mõjusid töö- ja halduskoormusele.

5.8 Olulise tähtsusega on tolliülesannete parem täitmine. Seetõttu tuleks arendada koostööd tolliasutustega, suurendada tolliasutuste töötajate volitusi ning tagada tõelised ELi strateegiad pettusevastase võitluse jaoks. Mõnes olukorras võib samuti olla soovitatav, et üksikud liikmesriigid annavad oma ülesanded ja kohustused ühiste institutsioonide pädevusse (mis võivad, ent ei pruugi olla seotud komisjoniga või mille tööd korraldavad liikmesriigid ühiselt), näiteks kui nii on võimalik saavutada suurt rahalist kokkuhoidu ja/või lihtsustada tolliasutuste tööd.

5.9 Komitee lootis ka, et kõnealune teatis sisaldab rohkem taustteavet. See ei ole aga kahjuks nii, mis muudab keeruliseks teatisele korraliku hinnangu andmise. Nagu komisjoni esindajad on otsesõnu kinnitanud, esitatakse õnneks koos tulevaste õigusakti ettepanekutega ka mõjuhinnangud.

5.10 Komitee jagab komisjoni muret asjaolu üle, et tolliliidu praeguse juhtimissüsteemi ja eelkõige ühiste protsessidega on jõutud punkti, kus neid ei ole enam võimalik tõhusamaks ja tulemuslikumaks muuta. Komitee arvab, et tolliametkondade käsutuses peab olema ajakohane ja tõhusalt toimiv juhtimissüsteem, mis võimaldaks jätkata tulemuslikku ja kulutõhusat töötamist.

5.11 Lisaks viitab komitee sellele, et ka praeguses majanduskriisi olukorras tuleb tolliametkondadele eraldada piisavalt rahalisi vahendeid, näiteks IT-süsteemide ajakohastamiseks, et nad oleksid võimelised pettuste ja kuritegevusega tõhusalt võitlema.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1071/2009, 21. oktoober 2009, millega kehtestatakse ühiseeskirjad autoveo-ettevõtja tegevusalal tegutsemise tingimuste kohta ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 96/26/EÜ.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava: Euroopa äriühinguõigus ja äriühingu üldjuhtimine – ajakohane õigusraamistik kaasatute aktsionäride ja jätkusuutlike äriühingute jaoks” ”

COM(2012) 740 final

(2013/C 271/13)

Raportöör: **Edouard DE LAMAZE**

19. veebruaril 2013 otsustas komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava: Euroopa äriühinguõigus ja äriühingu üldjuhtimine – ajakohane õigusraamistik kaasatute aktsionäride ja jätkusuutlike äriühingute jaoks” ”

COM(2012) 740 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 135, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 11.

1. Kokkuvõte ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab heameelt äriühingu üldjuhtimist käsitleva tegevuskava peamiste suundade üle.

1.2 Komitee hoiatab ohu eest, et vastavusnõue suurendab eeskirjade täitmisega tekkivat kulu börsil noteeritud ettevõtete jaoks, ja tuletab meelde, et ettevõtjate jaoks on avatud finants-turg äärmiselt vajalik. Hea tasakaal seadusandlike meetmete ja pehmete juriidiliste normide – soovitude ja üldjuhtimise eeskirjade – vahel sõltub iga esitatud algatuse rakendamise üksikasjadest.

1.3 Eelkõige seoses uuendusliku meetmega panna äriühingutele läbipaistvuskohustus seoses nende tasustamispoliitikaga ootab komitee komisjonilt mõistlike nõudmiste seadmist, et mitte ohustada äriühingute arengut nende tegevuskulude suurendamise tõttu. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et uute eeskirjadega tuleb kaitsta ärisaladust.

1.4 Olulises punktis, et aktsionärid hääletaksid tasustamispoliitika üle, leiab komitee, et Euroopa tasandil ühtlustamise püüe ei tohiks minna kaugemale konsulteerivat laadi hääletusest, panemata kahtluse alla äriühinguõiguse alust.

1.5 Komitee kutsub komisjoni üles analüüsima kavandatud mõjuhinnangus põhjalikumalt iga algatuse otstarbekust VKEde vaatenurgast.

1.6 Komitee leiab, et lisaks kavandatavatele algatustele tuleb äriühingu tõhusaks toimimiseks eelkõige kriisiajal rõhutada vajadust tugevdada töötajate kaasatust.

1.7 Lisaks kustub komitee üles tugevdama juhatuse liikmete koolitust ja väärtustama selles vallas heade tavade tutvustamist.

1.8 Äriühinguõiguse suhtes peab komitee vajalikuks suunata prioriteetid Euroopa osatähtsuse projektile ning meetmetele, mis soodustavad asukoha üleviimist ELis. Nii ühe kui teise puhul tuleb tagada töötajate kaasatus ja seda tugevdada, eelkõige tuginedes eraldi konsultatsioonile sotsiaalpartneritega, nagu on ette nähtud ELi aluslepingutes.

1.9 Komitee ei toeta ideed, mis tunnustab „konsolideerimisgrupi huvi” põhimõtet, mille tulemusel võidakse lõpuks kahjustada juriidiliste isikute sõltumatuse põhimõtet konsolideerimisgrupis, eelkõige kui tegemist on ELi mitte kuuluvate isikutega. Lisaks muretsseb komitee loogika pärast, mis näib eelistavat konsolideerimisgrupi huvi tütarettevõtja huvile, mis võidakse ohverdada.

2. Teatise sisu

2.1 Kõnealuse tegevuskavaga jätkab komisjon teatist „Euroopa 2020”, kus komisjon kutsus üles parandama ärikeskkonda Euroopas. Tegevuskavas teeb komisjon ettepaneku algatusteks, mille eesmärk on tugevdada ELi äriühingu üldjuhtimise raamistikku kahe tegevussuuna alusel:

- suurem läbipaistvus nii aktsionäride ja üldsuse kui ka äriühingu suhtes: juhtorgani mitmekesisuspoliitika avalikustamine ja mittefinantsriskide juhtimine (strateegilised, toimimis- ja vastavus- jt riskid); nende selgituste parandamine, mida peaksid esitama äriühingud üldjuhtimise eeskirjade soovitude eiramise korral; institutsiooniliste investorite hääletamispõhimõtete avalikustamine; aktsionäride tuvastamine;
- aktsionäride suurem kaasamine: järelevalve tasustamispoliitika üle; aktsionäride parem järelevalve seotud osapoolte tehingute üle; volitustega seotud nõustamisteenuste reguleerimine; töötajate julgustamine aktsionärideks või osanikeks saama;

2.2 Samal ajal kavandatakse mitmeid algatusi äriühinguõiguse vallas, mis juba määratluse järgi puudutavad lisaks börsil noteeritud äriühingutele kõiki äriühinguid: piiriüleste tehingute lihtsustamine (piiriüleled ühinemised ja jagunemised ning vajaduse korral asukoha üleviimine), Euroopa osaiühingu (SPE) põhikirja ettepaneku järelemeetmete analüüs, teabekampaania Euroopa äriühingu (SE) ja Euroopa ühistu (SCE) põhikirjade kohta, sihipärased meetmed konsolideerimisgruppidele (eelkõige „konsolideerimisgrupi huvi” põhimõtte tunnustamine), Euroopa äriühinguõiguse kodifitseerimine. Kõigile algatustele tehakse eelnev mõjuanalüüs, mille tulemusel võidakse neid muuta.

3. Üldised märkused

3.1 Üldises plaanis väljendab komitee heameelt kõnealuses tegevuskavas esitatud meetmete üle, mis – kui erandid välja arvata (mida käsitletakse allpool) – äriühingu üldjuhtimise osas tugevdavad praegust raamistikku selle põhjaliku muutmise asemel.

3.2 See tegevuskava näib püüdlevat teatud tasakaalu suunas seadusandlike meetmete ja pehmete juriidiliste normide – soovitude ja üldjuhtimise eeskirjade – vahel. Komitee märgib, et igal lisakohustusel läbipaistvuse vallas ja eelkõige tasustamispoliitikas on mõju ettevõtjate tegevuskuludele.

3.3 Komitee väljendab kahetsust, et kui tegevuskavaga soovitakse parandada aktsionäride kaasatust, siis samas ei nähta ette töötajate kaasatuse tugevdamist, mille tähtsust rõhutas komitee oma arvamuses 2011. aasta rohelise raamatu kohta⁽¹⁾. Komitee tuletab meelde, et töötajate osalemist otsustamisprotsessis peetakse ELi õiguses säästva arengu ja ettevõtja tulemuslikkuse soodustajaks.

3.4 Jättes kõrvale kõnealuse tegevuskava, leiab komitee, et töötajate osalemise mõistet tasuks täpsustada selle sisu ja täpse määratluse osas vastavalt äriühinguõiguse alustele, mida võidakse seetõttu muuta⁽²⁾. Komitee toetab mitmeid sidusrühmi kaasavat lähenemisviisi, mis vastab väljakutsetele, millega seisavad silmitsi ettevõtjad, kes edendavad arengut pikaajalises perspektiivis ning soovivad võtta endale kohustuse oma töötajate ja nende töökeskkonna suhtes. Selline lähenemisviis eeldab head sotsiaaldialoogi ja usalduslikku õhkkonda, mis tuginevad selgetele teavitamis-, konsulteerimis- ja osalemiseeskirjadele seal, kus need olemas on. Selles osas soovib komitee julgustada uute võimaluste, näiteks jätkusuutliku ettevõtte kontseptsiooni avastamist⁽³⁾.

3.5 Lähtudes oma vastusest 2011. aasta rohelisele raamatule, juhib komitee tähelepanu ka asjaolule, et äriühingu hea juhtimine sõltub ka juhtorgani liikmete pädevusest – eelkõige juriidilises ja finantsvaldkonnas. Komitee toonitab vajadust kohandada juhtorgani liikmete koolitust vastavalt äriühingu liigile ja eelkõige selle suurusele ning julgustada iga algatust, millega soodustatakse heade tavade tutvustamist selles valdkonnas. Seda aspekti tuleks komitee arvates käsitleda komisjoni mõnes järgmises soovitusel. Läbipaistvuse ja juriidilise kindluse põhjustel just VKEde ja nende töötajate seisukohast peaksid kõik Euroopa äriühinguõiguse täiendamiseks mõeldud meetmed vältima selektiivset ühest režiimist teise liikumist, mille kohaselt lubatakse registreerida täiesti uus Euroopa äriühing või eraldada registrijärgne asukoht äriühingu (tegelikust) asukohast.

3.6 Äriühingu juhtimine

3.6.1 Komiteel on juba olnud võimalus tulebada meelde, et äriühingu juhtimise ülesanne on tagada äriühingu ellujäämine ja õitseng,⁽⁴⁾ luues eri osalejate vahel usaldust loovad tingimused⁽⁵⁾. Nagu Euroopa äriühinguõiguses, peavad algatused äriühingu juhtimise vallas aitama soodustada äriühingute elu ja toimimist ning tugevdama nende konkurentsivõimet.

⁽¹⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 91.

⁽²⁾ Äriühinguõiguse põhineb tegelikult ainult aktsionäre, juhtorganit ja tegevjuhtkonda ühendavatel suhetel.

⁽³⁾ ELT C 161, 6.6.2013, lk 35.

⁽⁴⁾ ELT C 84, 17.3.2011, lk 13.

⁽⁵⁾ Juhtkond, töötajate esindajad, investorid, kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused.

3.6.2 Arvestades börsil noteeritavate äriühingute arvu langust ja börsilt lahkuvate äriühingute üha suuremat arvu, märgib komitee, et ettevõtjatel ja eriti VKEdel on äärmiselt vajalik omada juurdepääsu finantsturule. Paljude ettevõtjate praegused rahastamisraskused takistavad märkimisväärselt nende arengut. Et tagada avatud finantsturg, peab komitee äärmiselt oluliseks mitte suurendada juba vägagi ulatuslikke takistusi, mis on seotud börsil noteeritud äriühingute ja eelkõige VKEde juhtimisega, et veelgi enam ei väheneks nende motivatsioon börsile minna. Komitee viitab muu hulgas ohule suurendada konkurentsialast asümmeetriat, mis on praegu börsil noteeritud ja mitte noteeritud äriühingute vahel. Viimastele ei kehti sellised läbipaistvuskohustused nagu esimestele, ent samas saavad nad suurt kasu noteeritud äriühingute avaldatud teabest.

3.6.3 Komitee väljendab kahetsust, et komisjoni väljendatud vajadus võtta arvesse VKEde eripära – nii mahu kui ka aktsionäride struktuuri osas – on sõnastatud vaid väga üldiselt ning seda ei ole täpsustatud ega konkretiseeritud iga esitatud algatuse puhul.

3.6.4 Komitee toonitab selles osas vajadust muuta VKEde määratlust ELi tasandil, et paremini võtta arvesse VKEde eripärasid.

3.6.5 Normatiivse lähenemisviisi asemel soovib komitee võimalikult suurel määral põhimõtteid määratlevat lähenemisviisi, misjärel on liikmesriikide ülesanne neid kohandada vastavalt riigi tingimustele. Juba 2003. aastal⁽⁶⁾ rõhutas komisjon äriühingute juhtimise riiklike eeskirjade märkimisväärselt ühtlust. Komitee märgib rahuloluga, et kõnealuse tegevuskava olulistest punktides ja eelkõige seoses eeskirju eiravatelt ettevõtetelt nõutavate selgituste esitamise parandamisega näib komisjon järgivat sellist lähenemisviisi.

3.6.6 Läbipaistvuse üldise eesmärgi suhtes toetab komitee komisjoni algatusi, millega soovitakse kogu ELis kehtestada eeskirjad, mida praegu kohaldatakse teatud liikmesriikides, eelkõige eeskirjad, mis soodustavad äriühingute pikaajalist tulemuslikkust. Komitee jaoks näib kogu raskus olevat selles, kuidas leida tasakaal õiguspäraste läbipaistvusnõuete ja vajaduse vahel mitte takistada äriühingute kasvu üleliigsete halduskuludega ja konkurentsivõimet mõjutava teabe avaldamisega.

3.6.7 Leides, et nõuded, mis on kokku võetud lähenemisviisi „järgi või selgita” alla, on juhtimispõhimõtete alus, jagab komitee seisukohta, et seda lähenemisviisi tuleb rangemalt ellu viia. Selles suhtes tunnustab komitee komisjoni algatust.

3.6.8 Komitee võtab teadmiseks komisjoni soovi tugevdada aktsionäride rolli, et leida rahuldav tasakaal eri osalejate vahel. Komitee mõistab, et aktsionäridele lubatud õigused neid rohkem kaasata peidavad ka kohustusi, mida nad peavad täitma.

3.6.9 Kuna seetõttu peab komitee oluliseks edendada dialoogi aktsionäride ja emitentide vahel, peab ta eriti tähtsaks algatust, millega tahetakse soodustada seda, et ettevõtjad tunneksid oma aktsionäre – mis on hädavajalik eeltingimus. Euroopa tulevane õigusakt selles valdkonnas peab arvesse võtma seadusandlikke erinevusi isikuandmete kaitse vallas.

3.6.10 Komitee toetab samuti ettepanekut panna institutsioonilistele investoritele kohustus teavitada oma hääletamispõhimõtetest ja kaasamispõhimõtetest, eelkõige oma investeerimiskavadest äriühingutes, mille aktsiaid nad ostavad.

3.6.11 Olulises punktis, et aktsionärid hääletaksid tasustamispoliitika ja tasustamisaruande üle, leiab komitee, et Euroopa tasandil ühtlustamise püüe ei tohiks minna kaugemale konsulteerivat laadi hääletusest.

3.7 Äriühinguõigus

3.7.1 Erinevad esitatud algatused paneks komitee teistsugusesse prioriteetide järjekorda kui komisjon.

3.7.2 Erinevalt komisjonist leiab komitee, et jõupingutusi tuleb teha Euroopa osaühingu projekti alal ning püüda leida lahendus, mis võiks olla konsensuslik.

3.7.3 Komitee arvates on samuti prioriteetne soodustada ELi sisest asukoha üleviimist. Algatus, mida komitee kutsub üles esitama selles valdkonnas, peab jätkama ka töötajate aktiivse kaasatuse tingimuste tagamist ja tugevdamist.

⁽⁶⁾ Vt teatis „Äriühinguõiguse ajakohastamine ja hea ettevõtte üldjuhtimise tava täiustamine Euroopa Liidus – arengukava”, COM(2003) 284 final.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Äriühingu juhtimine

4.1.1 Komitee tunnistab vajadust, et ettevõtjad parandaksid nende selgituste kvaliteeti, mida nad peavad esitama, kui nad eiravad äriühingu juhtimise eeskirju. Mõnikord tunduvad need selgitused olevat vaid retooriline harjutus, samas kui nad peaksid vastupidiselt olema asjakohaselt õigustatud ja vajaduse korral märkima, milline oli ellu viidud asenduslahendus.

4.1.2 Komitee märgib rahuloluga, et komisjon jätab liikmesriikide vastutusalasse ja riiklikele eeskirjadele ülesande täpsustada meetodid, mille abil parandada aruandeid juhtimistavade kohta.

4.1.3 Nagu komitee on juba rõhutanud,⁽⁷⁾ on äriühingute esitatavate selgituste hea kvaliteet eelkõige äriühingu enda huvides, sest muidu karistab turg ettevõtjat ebapiisavate selgituste eest.

4.1.4 Kui komisjon soovib kontrollida – või sertifitseerida – turule edastatud juhtimisalase teabe kvaliteeti, täpsustab komitee, et ei poolda siduvat meetet selles valdkonnas. Lisaks mainib komitee tehnilisi raskusi sellise projekti puhul, mis sarnaselt kohustusliku auditi direktiivile, millega luuakse auditikomitee, eeldab kõigile ettevõtjatele kohaldatavate ühtlustatud kriteeriumide määramist ELi tasandil.

4.1.5 Meede, mis võib kõige rohkem suurendada ettevõtjate halduskulusid, puudutab läbipaistvusnõudeid tasustamispoliitika ja juhatuse liikmete individuaalse tasustamise üksikasjade suhtes. Praegused nõuded tulenevad eri soovitustest ja riiklikest juhtimiseeskirjadest. Komisjon näeb selle jaoks nüüd tegevuskavas ette siduva vahendi ELi tasandil. Komitee võiks aktsepteerida seda meetet, kuid ainult juhul, kui selle tegelik rakendamine ei suurenda liigselt eeskirjade täitmisega tekkivat kulu ettevõtjate jaoks, ja seda tuleb põhjalikult analüüsida eelneva mõjuhinna kaudu. Komitee hoiatab ka ohu eest, et tegevjuhtkonna liikmete tasustamise muutuva osa kriteeriumide avaldamine seab ohtu ärisaladuse. Komitee rõhutab, et oluline on edastada aktsionäridele selge ja põhjalik teave mitte ainult kokkulepitud

summade kohta, vaid ka nende arvutamise meetodi ja määramise kriteeriumide kohta.

4.1.6 Üks küsimus, mis komitee arvates tekitab kõige rohkem probleeme, on idee anda aktsionäridele õigus hääletada tasustamispoliitika ja tasustamisaruande üle. Komitee kutsub üles olema äärmiselt ettevaatlik sellise korra seadmisel. Komitee märgib, et komisjon jääb selles küsimuses üsna ebamääraseks ega täpsusta selle hääletusõiguse olemust (nõuandev või siduv).

4.1.7 Lisaks sellise hääleõiguse rakendamise juriidilistele ja tehnilistele raskustele eeldaks siduv hääleõigus juhtorgani pädevuste ülekandmist aktsionäridele. Komitee ei saa toetada sellist suundumust, mis muudaks põhjalikult äriühinguõigust, isegi kui igal liikmesriigil on komitee arvates õigus otsustada hääleõiguse olemuse, st nõuandva või siduva hääleõiguse üle.

4.1.8 Komitee on selles küsimuses juba sõna võtnud, kiites selle heaks, ent täpsustades lisaks, et aktsionäridele nende üldkoosolekul esitatav otsus tasustamispoliitika kohta tuleb enne läbi arutada ja heaks kiita kogu juhatuses, nagu juba toimub Saksamaal⁽⁸⁾.

4.1.9 Seoses tegevjuhtkonna liikmete tasu muutuva osaga tuleb komitee meelde, et aktsionäride otsus nende üldkoosolekul peab hõlmama nii süsteemi ja kohaldatavaid eeskirju (varem kindlaks määratud ja mõõdetavad tulemuskriteeriumid) kui ka summat ennast, mis eeskirjade kohaselt üle kantakse⁽⁹⁾.

4.1.10 Mis puudutab volitustega seotud nõustamisteenuseid, tunnistab komitee vajadust selle rangemaks reguleerimiseks. Komitee soovib eelkõige, et neil oleksid järgmised kohustused: teavitada oma hääletamispõhimõtetest (koos oma soovitude põhjendustega); esitada analüüsiaruande kavand äriühingule enne selle edastamist investoritele (et äriühing saaks esitada oma märkused); teavitada huvikonfliktidest, mis võivad nende tegevust mõjutada, eelkõige sidemetest, mis neil võivad olla äriühingu ja aktsionäridega, ning nimetada meetmed, mida nad võtavad selliste konfliktide ärahoidmiseks.

⁽⁷⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 91.

⁽⁸⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 91.

⁽⁹⁾ Kooskõlas komisjoni 2004. aasta soovitustes toodud selgitustega.

4.2 Äriühinguõigus

4.2.1 Komitee leiab, et oluline on jätkata Euroopa osaühingu projekti, mille konkretiseerimine peab toimuma aluslepingu sätete ja kehtiva äriühinguõiguse kohaselt. Lisaks riiklike õigusaktide ühtlustamisele oleks komitee arvates sellisel ühtsel vahendil nagu Euroopa osaühing suur võimendav mõju VKEdes piiriülese tegevuse soodustamisel. Töötajate aktiivne kaasamine Euroopa osaühingus samade eeskirjade alusel, mis kehtivad Euroopa äriühingule ja Euroopa ühistule, on komitee silmis nõudmine, mida ei saa kahtluse alla panna, ilma et see projekti õõnestaks, ja mis on keskne tingimus kokkuleppeks, mille saavutamist komitee soovib.

4.2.2 Seoses Euroopa eeskirjadega, mille abil soodustada asukoha üleviimist liikmesriikide vahel, oleks komitee samamoodi soovinud näha suuremat otsustavust komisjonilt, kes ise tunnistab selle vajaduse olulisust antud küsimuses. Algatus, mida komitee kutsub üles tegema selles valdkonnas, peab jätkama ka töötajate kaasatuse tingimuste kindlustamist ja tugevdamist. Töötajaid tuleb teavitada kavandatavast ümberpaigutamisest ja nendega tuleb konsulteerida direktiivi 2002/14/EÜ artikli 4 ning Euroopa tööõukogusid käsitleva direktiivi kohaselt.

4.2.3 Küll aga on komitee väga kahtlev ühenduse iga algatuse suhtes, mis tunnustab „konsolideerimisgrupi huvi” põhimõtet, mis lõpuks niikuinii kahjustab juriidiliste isikute sõltumatuse põhimõtet konsolideerimisgrupis, eelkõige juhul, kui tegemist on ELi mitte kuuluvate isikutega. Hoolimata komisjoni ettevaatlikust ja mõõdukast käsitlusest muretseb komitee loogika pärast, mis näib eelistavat konsolideerimisgrupi huvi tütarettevõtja huville, mis võidakse ohverdada. Igal juhul, kui komisjon peaks ikka jätkama seda suundumust, tuleks enne töötada „konsolideerimisgrupi” ühise ELi tasandi juriidilise määratluse kallal. See ülesanne on eriti delikaatne ja keeruline, arvestades liikmesriikide erinevaid arusaamu selles valdkonnas.

4.2.4 Võttes arvesse tegevuskava ulatust, ei pea komitee prioriteetseks, et ELi äriühinguõigus kodifitseeritaks aasta lõpuks, sest see ülesanne on väga aeganõudev.

4.2.5 Komitee väljendab kahtlust, kas seda on võimalik teha kehtivat õigust muutmata, eriti arvestades komisjoni väljendatud muret, et parandada tuleb õiguslikud lüngad ja tahtmatud kattuvused direktiivides.

4.2.6 Samuti viitab komitee sellise ülesande keerukusele, sest asjaomased direktiivid, mis hõlmavad mitut valikut, on suures osas juba riiklikesse õigusaktidesse üle võetud.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava „Ettevõtlus 2020”. Ettevõtlikkuse taaselavdamine Euroopas”

COM(2012) 795 final

(2013/C 271/14)

Raportöör: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Kaasraportöör: **Ronny LANNOO**

18. märtsil 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis – tegevuskava „Ettevõtlus 2020”. Ettevõtlikkuse taaselavdamine Euroopas”

COM(2012) 795 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 29. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490 istungjärgul 22. ja 23. mail 2013 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 61, vastu hääletas 8, erapooletuks jäi 13.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa ees on tohtud väljakutsed ja ükski liikmesriik ei või jätta andmata oma panust kriitilise meelega nende probleemide lahendamisse, mis on ilmnenu majandus- ja finantskriisi käigus. Üks suuremaid probleeme – tööpuudus, olenemata selle liigist ja ühiskonnarühmadest, mida see tabab, nõuab liikmesriikide ühiseid ja kooskõlastatud jõupingutusi ühise strateegia raames, hõlmates eri rakendusi, olenevalt iga riigi iseärasustest ja potentsiaalidest.

1.2 Kõnealus kontekstis esitas komisjon tegevuskava „Ettevõtlus 2020” ettevõtlus- ja innovatsioonikultuuri edendamiseks, mis võimaldaks majandust taaselavdada ja luua tõelist Euroopa ettevõtlusvaimu ning mobiliseerida ühiskonda kõikide jaoks oluliste eesmärkide elluviimisel.

1.3 Käesolevas arvamuses analüüsitakse tegevuskava „Ettevõtlus 2020” lisandväärtust. Kava on realistlik kompromiss äri- ja ettevõtlusvaimu elavdamiseks tõelise Euroopa töövahendina, mis aitab kriisist üle saada, keskendudes investeringutele sellistesse struktureeritud poliitikameetmetesse lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis, mis oleksid piisavalt tõhusad, et praegust olukorda muuta ühiskonda innovatsiooni ja majanduskasvu ümber mobiliseeriva ettevõtlushoiaku tugevdamise ja edendamise teel. See ettevõtluspoliitika peab soodustama kõigi ettevõtteüüpide loomist. Tuleb toetada füüsilisest isikust ettevõtjate, käsitöötavate, vabade kutsete esindajate, pereettevõtete, ühistute või sotsiaallettevõtete esilekerkimist.

1.4 Komitee usub, et ettevõtlust tuleks ühiskonnas vaadelda mitte üksnes lahendusena kõigile probleemidele, vaid pigem kui abi käitumismustrite muutmisel, mis on vajalik innovatsioonikultuuri loomisel, teadmiste ja äri võimaluste otsimisel jätkusuutliku majanduskasvu ja ühiskonna heaolu saavutamiseks kõigis ettevõtlusvormides.

1.5 Komitee kardab, et Euroopa Ülemkogul heakskiidetud mitmeaastane finantsraamistik nõrgestab tegevuskava „Ettevõtlus 2020” rakendamist, ning et see jääb üksnes heade kavatsuste kogumiks, mis on rahaliselt jätkusuutmatu.

1.6 Komitee juhib Euroopa Parlamendi tähelepanu vajadusele, eraldada tegevuskava rakendamiseks vajalikud vahendid, olulisel määral ja jätkusuutlikult ning kutsub Euroopa Parlamenti üles seda analüüsima, meenutades et struktuurifondid võivad kõnealus kontekstis omada olulist osatähtsust.

1.7 Komitee tuleb meelde vajadust anda eri „osalejatele” kohapeal, olenemata nende päritolust (avalikust või erasektorist) või tegevusalast, vajalikud vahendid parimate ettevõtlustavade levitamiseks ja tutvustamiseks.

1.8 Komitee soovib komisjonil ja liikmesriikidel rakendada tegevuskava „Ettevõtlus 2020” tihedas koostöös eri VKEde esindusorganisatsioonidega, arvestades VKEde levikut ja tähtsust Euroopas.

1.9 Komitee tunnistab, et ettevõtluse edendamise poliitika-meetmed tuleb kooskõlastada hariduspoliitikaga, kaasates õpetajaskonna, ning alustades selle mõiste tutvustamist juba algklassides. Komitee kutsub samuti üles kooskõlastama kõnealuseid meetmeid nii riiklikul kui ka Euroopa tasandil, et tagada kavandatud meetmete ühtlustatud rakendamine.

1.10 Komitee soovib, et komisjon peaks teiste sarnaste algatuste eeskujul kuulutama ühe järgmisest kahest aastast Euroopa ettevõtlusaastaks, edendades ühisalgatusi, et anda tõuge Euroopa ettevõtluse mõistele. See ettepanek ei ohusta käesolevas dokumendis nimetatud „ELi ettevõtluspäeva” (EU Entrepreneurship Day) elluviimist.

1.11 Komitee kutsub komisjoni üles looma neljandat meetmete valdkonda, et tugevdada ettevõtetele, eelkõige kõige väiksematele neist vahendusorganisatsioonide poolt pakutavaid mentorlus-, koolitus- ja abistamisteenuseid.

1.12 Komitee kutsub komisjoni, Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles kasutama paljude liikmesriikide kogemusi, et arendada välja ja luua toetussüsteemid pensionile jäänud töötajatele, kes soovivad tegeleda ettevõtlusega, ja lihtsustada nende tegevust.

2. Komisjoni ettepanek

2.1 Komitee leiab, et valitud kolm vahetu sekkumise valdkonda, mis aitavad kaasa Euroopas äri- ja ettevõtlusvaimu jätkusuutlikule arengule, on asjakohased, kuid nendega koos tuleb võtta erimeetmeid, mida rakendatakse kohalikul tasandil Euroopa perspektiivis ja mis on orienteeritud ülemaailmsetele turgudele. Vaatamata sellele, et need on mõisteliselt asjakohased, rõhutab komitee komisjonile tungivat vajadust rakendatavate meetmete rahalise toetuste järele.

Vahetu sekkumise valdkonnad on hästi määratletud:

- (a) Ettevõtlusalane haridus ja koolitus, et toetada majanduskasvu ja ettevõtete loomist
- (b) raamtingimuste tugevdamine ettevõtjate jaoks, kaotades olemasolevad struktuurilised tõkked ja toetades ettevõtjaid nende ettevõtte elutsükli olulistest etappides, unustamata rahastamise tähtsust selles protsessis;

- (c) Euroopa ettevõtluskultuuri dünaamilisemaks muutmine: uue ettevõtjate põlvkonna toetamine.

Teiste sõnadega, tegutseda inimeste ettevalmistuse ja koolituse nimel; võimaldada ettevõtlust soosivaid tingimusi; edendada ettevõtluse mõistet vahepeal loodud tingimuste põhjal.

Komitee rõhutab veelkord, et lähenemisviis on hästi määratletud, kuid vaja on liikmesriikide ühist jõupingutust ja selgitust tegevuskava rahalise jätkusuutlikkuse kohta.

3. Üldised tähelepanekud ja märkused

3.1 Ettevõtlus on iseenesest juba määratletud mõiste, ning omaks võetud arenenud ühiskondi eristava tegurina, mis peab andma lisaväärtuse kehtivale kultuurile ⁽¹⁾.

3.2 Euroopa ühiskonna käitumismustrid muutuvad ettevõtluse suhtes tänu heade tavade ja edulugude levitamisele, koos ettevõtluskultuuriga seonduvate põhimõistetega, pidades silmas, et tehtavad investeeringud peavad keskenduma Euroopa väga rikka inimkapitali väärtustamisele. Mitmeaastase finantsraamistiku vahendites tuleb võtta arvesse vajadust edendada ja levitada olemasolevaid häid tavade eri liikmesriikide VKEde organisatsioonide ja esindajate seas.

3.3 Vajaliku käitumisemuutuse jaoks on olulised teatud mõisted, mida ei ole dokumendis asjakohaselt esile toodud. Selle näiteks on intellektuaalomandi ja autoriõiguste küsimused. Komitee soovib seega komisjonile kaasata kõnealused põhimõisted dokumendis ⁽²⁾ seatud üldesmärkide saavutamiseks programmi raames rakendatavate meetmete mõistesse; komitee kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike üles väljendama kindlalt oma seisukohta organites, kes korraldavad maailmakaubandust kõnealustes valdkondades.

3.4 Vaatamata dokumendi headele kavatsustele, jääb see mõneti ebamääraseks küsimuses, kuidas liikmesriikide edendatavat poliitikat ellu viia ja jälgida. Komitee leiab, et tuleb arvestada asjaolu, et paljud nendest poliitikameetmetest on tõhusad vaid juhul, kui liikmesriigid osalevad aktiivselt kultuurilise muutuse protsessis, mis näib praeguses majandusseisus raskesti rakendatav ilma Euroopa programmide rahalisi vahendeid kasutamata. Komitee rõhutab ühtlasi, et tegevuskava „Ettevõtlus 2020” rakendamine on seda tõhusam, mida rohkem sellesse kaasatakse eri VKEde esindajaid, tagades nii käsitletavate küsimuste jaoks asjaomaste osalejate osalemise vajaliku käitumismuutuse seisukohast.

⁽¹⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 45.

⁽²⁾ ELT C 68, 6.3.2012, lk 28. Intellektuaalomandi õigused peavad visalt jätkama oma traditsioonilist rolli innovatsiooni ja majanduskasvu tõukejõuna

3.5 Komitee nendib murelikult, et puudub konkreetne eelarve tegevuskava meetmete rakendamiseks, mistõttu tekib küsimus tegevuskava teostatavuse suhtes, kui puudub asjakohane eelarve, mis võimaldaks tehtud ettepanekud ellu viia. Komitee meenutab, et struktuurifondidel võib olla kriitilise tähtsusega osa süsteemis, mistõttu kutsub komitee komisjoni ja liikmesriike üles kasutama fondide vahendeid asjakohaselt, et edendada ettevõtlust ühenduse järgmises viiteraamistikus. Struktuurifondide kasutamisel tuleb arvesse võtta meetmete järelmeetmeid ja hindamist.

3.6 Komitee soovib, et komisjon peaks teiste sarnaste algatuste eeskujul kuulutama ühe järgmisest kahest aastast Euroopa ettevõtlusaastaks, edendades ühisalgatusi, et anda tuge Euroopa ettevõtluse mõistele.

3.7 Komitee väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida komisjon teeb ettevõtete loomisel ja arendamisel esineva halduskoormuse vähendamiseks, ning nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid ühiseid meetmeid, mis kaitseksid Euroopa turgu teiste riikide või piirkondade ebaausa konkurentsi eest.

3.8 Komitee rõhutab, et liikmesriigid kohustuksid oma ettevõtluse edendamise kavades võtma sotsiaalkindlustussüsteemidega seonduvaid erimeetmeid, mis võimaldaksid ettevõtjatele samal tasemel kaitset, nagu on töötajatel üldiselt, aidates nii kindlustada suuremal määral isikuid, kes kasutavad riski oma algatuste edu tõukejõuna.

3.9 Komitee pooldab nn ettevõtlussaadikute virtuaalse meeskonna loomist, kasutades tegelikke edulugusid selleks, et aidata parandada ettevõtja ja ettevõtte juhi mainet, et muuta positiivselt ühiskonna taju nendes valdkondades. Selline meeskond võiks kõigis riikides kooskõlastatult levitada ettevõtlusväärtusi ja edendada ühisalgatusi. Komisjon tegi juba esimese sammu selles suunas, avaldades igal aastal toimuva VKEde nädala puhul brošüüri „Edu saladus“, kaasates liikmesriikides tegutsevaid ettevõtete esindajaid. Sama kehtib ka algatuse „Start up Europe“ (käivita Euroopa ettevõtlus) kohta digitaalse tegevuskava raames.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Ettevõtluse ja ettevõtlushariduse edendamine

4.1.1 Komitee nõustub ja ühineb ideega, et investeerimine ettevõtluse edendamisse ja ettevõtlusharidusse on otsustava tähtsusega kavandatud eesmärkide saavutamiseks, eelkõige seoses vajaliku kultuurilise arenguga ühiskonnas. Komitee leiab, et esmatähtis on hakata ettevõtluskultuuri edendama juba esimestel kooliaastatel.

Komitee tuleb siiski meelde, et ettevõtluse mõiste hõlmab ühiskonna eri aspekte vastavalt sektoritele, ning kodanike elu eri etappe. Seega tuleb ettevõtlust edendada kogu selle ulatuses. Kodanikuühiskond on seega tavaliselt sotsiaalettevõtluse arendamiseks soodne keskkond, ettevõtluse üldmõiste arendamiseks otsustava tähtsusega mõõde. Komitee soovib seega seda mõistet tunnustada ja toetada.

4.1.2 Kõikides liikmesriikides on märkimisväärsel hulgal häid tavasid, mida saab ja peab levitama ja rakendama vastavalt iga riigi iseärasustele ja vajadustele. Nende algatuste asjakohane levitamine ja edendamine võib aidata luua soodsat keskkonda ettevõtluse ja ettevõtluskultuuri tähtsuse tajumiseks. On tähtis, et mitmeaastases finantsraamistikus tagatakse piisavad vahendid selleks, et ametiasutused ja mitmesugused VKEde esindajad levitaksid ja edendaksid neid häid tavasid.

4.1.3 Põhimõtteliselt pooldab komitee heade tavade edendamise hõlbustamist nendes valdkondades, kuid juhib tähelepanu vajadusele võtta alati arvesse iga liikmesriigi eripära, et meetmed võetaks iga riigi iseärasusi arvestades.

4.1.4 Komitee tuleb meelde, et Euroopa ettevõtlusvõrgustiku olemasolevaid eeliseid saab kanaliseerida selleks, et edendada ja tutvustada tegevuskava liikmesriikides. Selle töö võimaldamiseks tuleb soodustada Euroopa ettevõtlusvõrgustiku koostööd mitmesuguste ettevõtluse edendamise protsessi kaasatud organisatsioonidega, sealhulgas eelkõige VKEdega, arvestades siiski asjaolule, et Euroopa ettevõtlusvõrgustiku aktiivsus eri riikides on erinev.

4.2 Ettevõtluskultuuri edendamine

4.2.1 Komitee toetab poliitikameetmeid, mille eesmärk on mobiliseerida ühiskond ettevõtluse ümber, mis põhineb edumudelitel ja juba kinnitust leidnud juhtudel. Ühiskond kaldub häid näiteid kopeerima, ning see on tõhus viis, kuidas luua positiivne ettevõtlusvaimu mõiste ja suurem enesekindlus mitmesuguste sihtrühmade seas.

4.2.2 Seetõttu on väga vajalik, nagu ülalpool mainitud, edendada ettevõtluskultuuri noorte seas juba varakult. Nende sihtrühmade jaoks, kes innustavad ettevõtlust ja innovatsiooni, esineb põhjus-tagajärglik seos. Noored saavad motivatsiooni ja reageerivad hästi stiimulitele, edendada sellist kultuuri ning sellist keskkonda, mis soodustab ise omal algatusel ja omal

vastutusel millegi loomiseks soodsate tingimuste edendamist, saades entusiasmi päriselt iseenda saavutustest. Mida varem noored kaasatakse projektidesse, kus nad saavad praktiliselt õppida ettevõtjaks olemist ning mille raames esitatakse häid näiteid ettevõtluskultuurist ning ühiste eesmärkide ja väärtustega isikute vahelisest koostööst, seda paremad on tulemused edaspidi. Sellepärast ongi õpetajate roll käitumismustrite muutmisel esmatähtis, mistõttu EMSK pooldab algatusi, mis aitavad õpetajaskonnal seda mõistet tutvustada ja propageerida. Üks hea näide ettevõtluseks mobiliseerivast programmist, millesse on kaasatud õpetajad, on „F1 in Schools”⁽³⁾. Komitee meenutab samuti järeldusi aruandes „Entrepreneurship in education” („Ettevõtlus hariduses”), mis annab ülevaate Euroopas ettevõtlushariduse edendamiseks rakendatavatest eri strateegiatest⁽⁴⁾.

4.2.3 Komitee rõhutab, et ei ole olemas standardset ettevõtluskultuuri, on vaid terve hulk kultuure, mis varieeruvad vastavalt ettevõtte suurusele, iseloomule ja tegevusalale. Edendavad meetmed peaksid hõlmama kõiki ettevõtetüüpe ja vältima ühtse mudeli eelistamist. Nad peaksid samuti olema suunatud ettevõtete partneritele, nimelt pankadele, avaliku sektori asutustele ja meediale, tagamaks, et kõnealused kultuurierinevused kajastuvad nende antavas teabes ja nende poliitilistes valikutes.

4.2.4 Komitee rõhutab ja soovitab kõigile Euroopa Liidu institutsioonidele ja liikmesriikidele vajadust kaitsta ja hoida ettevõtlusvormide mitmekesisust, et ühisturgu ja Euroopa sotsiaalmudelit täiel määral väärtustada ja ellu viia. Ettevõtluse kõik vormid peegeldavad mingit aspekti Euroopa ajaloost ning igaüks neist on meie kollektiivse mälu ja meie eri ettevõtluskultuuride kandja⁽⁵⁾. Ka Euroopa ettevõtluse täieliku väljakujundamise ja edendamise eesmärgil tuleb Euroopa tegevuskavas ettevõtlusvormide mitmekesisust ja paljusust selgelt mainida ja väärtustada.

4.3 Ärisõbraliku keskkonna edendamine

4.3.1 Vajadus, tõestada mitmesuguste ühiskonnarühmade seas, et ettevõtteid saab luua sellise kogukonna ühiste jõupingutuste tulemusel, kes tunnustab ja hindab ärimehhe või ettevõtja loodud lisandväärtust ning on valmis seda lisandväärtust vastu võtma, näib ilmselge. Praeguses majandusolukorras on veelgi tähtsam, et kõik tajuksid nende rolli konstruktiivselt.

4.3.2 Ettevõtluskultuuri õigesti arendades on vajalik luua, eelkõige seadusandlikust aspektist, tõeliselt jätkusuutlikud ja stabiilsed tingimused neile, kes soovivad investeerida ja võtta riski mingi idee, mõiste või äri arendamiseks.

⁽³⁾ <http://www.f1inschools.com>

⁽⁴⁾ http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf

⁽⁵⁾ ELT C 318, 23.12.2009, lk 22.

4.3.3 Komitee meenutab, et kindlasti on esmatähtis edendada uute ettevõtete loomist või lihtsustada sulgemis- või pankroti-ohus olevate ettevõtete üleviimist. Samuti on oluline toetada olemasolevaid ettevõtteid. Ettevõtte loomise ja sulgemise vahele jääb ühe ettevõtte kogu elu, mis nõuab konkreetseid poliitika-meetmeid koos parima õigusloomega, et luua töökohti ja jätkusuutlikku majandustegevust ning innovatsiooni ja konkurentsivõimet siseturul ja globaliseerunud majanduse raames.

4.3.4 Liikmesriigid peavad kindlasti ühtlustama asjakohaselt tingimused, mis võimaldavad saada kasu äri ning ettevõtlus- ja sotsiaaltegevuse arendamiseks optimaalsetest tingimustest, võttes arvesse kõige erinevamaid ettevõtlusstruktuuri vorme. Veel kord võivad edunäiteid, nagu on erinevad ettevõtete kollektiivse kapitalis osalemise vormid või nende koondumine ühistutesse, toimida muutuste käimapaneva jõuna, mida liikmesriigid peavad edendama⁽⁶⁾.

4.3.5 Komitee pooldab nõuet, et teave ettevõtte loomise tingimuste kohta peab olema selgem ja liikmesriikide vahel ühtlustatud, et võrdsed tingimused hõlbustaksid ettevõtlusvaimu arengut. Samuti tuleb tagada juurdepääs tugiteenustele, arvestades eri ettevõtetüüpe.

4.3.6 Komitee nõustub asjaoluga, et rahastamisküsimus on Euroopa tasandi küsimus, mida peavad kõik liikmesriigid käsitlema väga hoolikalt. Rahaline likviidsus on piiratud ja selles suhtes kannatavad kõige rohkem väikeettevõtjad, kes tahavad alata teatud projekti. Seetõttu on tingimata vaja tugevdada rahastamismehhanisme, mis toetavad seda liiki algatusi, sealhulgas vastastikuse tagatise süsteemid või subsideeritud krediidi-liinid, mis on väga olulised skeemid väikeettevõtjate jaoks, kes ei saa laenu niinimetatud tavaliselt turult⁽⁷⁾.

4.3.7 Komitee nõustub ideega, et tugevdatakse toetusvahendeid innovaatilistele ja kõrge riskitasemega projektidele, mille risk on otseselt ja proportsionaalselt seotud sellesse integreeritud innovatsioonitasemega. Sellest tulenevalt on samuti asjakohane suurendada rahalist toetust uute tehnoloogialahenduste katsetamisele, demonstreerimisele ja rakendamisele, arvestades nende mitmekordistavat mõju ühiskonnas.

4.3.8 Ettevõtjate jaoks eriti keerulisel ajal pooldab komitee ettevõtete üleandmise lihtsustamise poliitikat, sest neid tehinguid tuleb näha majandussektorite taaselavdamise võimalustena, mis suudavad tööturgu dünaamilisemaks muuta.

⁽⁶⁾ ELT C 191, 29.6.2012, lk 24.

⁽⁷⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 125 ja ELT C 351, 15.11.2012, lk 45.

4.3.9 Samuti on selles valdkonnas oluline tagada siseturu õigusraamistiku suhtes kehtivate õigusaktide kvaliteet. Liikmesriikidel on veel palju tööd teha, kuid tegemist on pöördumatu arenguga.

4.4 Läbikukkumise häbimärgistamisest keeldumine: läbikukkumine ei tohi olla teekonna lõpp, vaid seda peab ja tuleb vaadelda kui kasvuetappi, kui sellest tehakse vajalikud järeldused.

4.4.1 Palju räägitakse Ameerika või anglosaksi kultuurist ebaedu ja „teise võimaluse” korral. Komitee nõustub, et ühiskond tervikuna peab pingutama, et näha ettevõtjaid teisiti, seoses aspektiga, mis puudutab nende vastupidavust esimese ebaedu korral. Nii juhivad komitee tähelepanu vajadusele luua mehhanismid, mis võimaldaksid ettevõtlusvaimuga inimestel, kes soovivad tegelikult luua midagi innovaatilist, olla oma valikutes järjekindl. Läbikukkumist esimesel katsel luua midagi võib ja tuleb näha kui võimalust parandada ja võimendada uusi ettevõtlusprojekte, nimelt finantssüsteemi poolt, ning seda ei tule pidada „teekonna lõpuks”. Komitee leiab samuti, et liialdamine teatud kultuuri edendamisel võib soovitud ka vastu töötada. Seepärast peab alati valitsema terve mõistus ja tasakaal.

4.5 Toetuse suurendamine VKEdele ja teistele esindajatele

4.5.1 Komitee nõustub sellega, et ettevõtjate suhtes kehtivad eeskirjad peavad olema lihtsad ja selged kõikidele, kes kavatsevad osaleda aktiivselt loome- ja arenguprotsessis. Komitee väljendab heameelt komisjoni ja liikmesriikide jõupingutuste üle, vähendada miinimumini halduskoormust, mis seondub ettevõtte loomise ja moderniseerimisega. Ettevõtte, olgu see siis tööstus-, teenindus- või tehnoloogiaettevõtte, loomine peab olema lihtne, kiire, aga samas piisavalt läbimõeldud protsess, et vältida liialdusi või arusaamatusi, nii ettevõtete kui reguleerivate asutuste jaoks.

4.5.2 Komitee nõustub komisjoni teadaandega tööühma loomise kohta vabakutseliste ettevõtjate erivajaduste analüüsimiseks sellistes küsimustes nagu haldustoimingute lihtsustamine, rahvusvahelisemaks muutumine või juurdepääs rahalistele vahenditele. Komitee tuleb ühtlasi meelde, et subsidiaarsuse põhimõtet ja vabakutseliste erifunktsiooni paljudes liikmesriikides tuleb arvesse võtta, et julgustada Euroopa vabade elukutsete harta väljaarendamist sarnaselt niinimetatud Euroopa Liidu väikeettevõtluse hartaga.

4.5.3 Komitee nõustub ettevõtete nõustamise ja abistamise mehhanismide loomisega, kuid juhivad tähelepanu vajadusele

luua valdkondadevahelised meeskonnad, kes tunnevad turge ja nende eripärasid, ning tuleb seepärast meelde võimalust kasutada endiste ettevõtjate ja kogenumate ettevõtjate omandatud kogemust, valmidusega aidata nende teadmiste edasiandmisega uusi ettevõtjaid, võimaldades viljakat dialoogi põlvkondade vahel. Seetõttu peab komitee oluliseks, et kõnealune tegevus ei toimuks üksnes vabatahtlikkuse alusel, vaid et seda toetataks stiimulitega, mis võimaldavad mentoritel ja ettevõtjatel jagada loodud lisandväärtusest saadud kasu. See on ka üks viis, kuidas kaasata inimesi, kes võivad veel panustada ühiskonda, kuid ei ole enam tööturul aktiivselt tegevad.

4.5.4 Innustada tuleks VKEde koostöövõrgustikke, kuna need tugevdavad oluliselt VKEde elujõulisust tänu maastaabisäästule (turustamise, ostude või muude ühistegevuste kulude jagamine, koostöö täiendavaid kaupu tootvate või teenuseid osutavate ettevõtete vahel, innovatsiooni ja rahvusvahelistumise võimalused).

4.5.5 Peale bürokraatia vähendamise ja ettevõtete toetamise püüdluste rõhutab komitee olulist nõuandvat rolli, mida ettevõtete organisatsioonid etendavad koolituses ja mentorluses. Ilma selle abita ei saaks VKEd ja eelkõige mikroettevõtted üksi juurdepääsu ELi rahastutele, innovatsioonile, arendada oma konkurentsivõimet ja rakendada prioriteetseid meetmeid vastavalt strateegiale „Euroopa 2020”, kuigi see kõik puudutab neid otseselt. Komitee väljendab kahetsust selle üle, et tegevuskava ei hõlma ettevõtete organisatsioonide koolitus- ja mentorlusmeetmete tõhustamist. Komitee kutsub üles lisama neljandat meetmete valdkonda, et tugevdada neid meetmeid vahendusorganisatsioonidele antava toetuse abil. Need meetmed peavad olema suunatud eelkõige kõige väiksematele ettevõtetele.

4.6 Konkreetsete rühmade toetamine

4.6.1 Komitee tervitab konkreetseid pingutusi, et mobiliseerida ühiskonna rühmi, kelle panus ühisesse jõupingutusse seda laadi eesmärkide elluviimisel on üha olulisem.

4.6.2 Komitee kiidab heaks nimetatud rühmade (töötud, naised, eakad, noored, invaliidid, puudega inimesed ja siserändajad) mobiliseerimise poliitikameetmed ettevõtluse, ettevõtete loomise ja ühiskonna jaoks väärtuse loomise teemadel tegevuskavasse. Olemasolevate heade tavade edendamine ja levitamine nende rühmade poolt võib panustada asjakohaste poliitikameetmete täielikumasse käsitlusse ja rakendamisse. Komitee tunneb heameelt nende rühmade määratlemise üle ühiskonna mobiliseerijatena nendel teemadel ning pooldab ettevõtlusväärtuste ja innovatsiooni edendamise poliitikat kõnealuste rühmade seas, et stimuleerida nende osalemist Euroopa ees seisvate ülesannete lahendamisel.

4.6.3 Komitee juhib ELi institutsioonide tähelepanu eelkõige kasvavale tendentsile, mille kohaselt pensionile jäänud töötajad alustavad FIE-na tegutsemist või pöörduvad selle tegevuse juurde tagasi. See suundumus tuleneb peamiselt keskmise eluea pikenemisest, tervishoiu paranemisest ja vajadusest kriisi olukorras pensionile lisa teenida. Komitee kutsub komisjoni, Euroopa Parlamenti ja nõukogu üles kasutama paljude liikmesriikide kogemusi, et arendada välja ja luua toetussüsteemid pensionile jäänud töötajatele, kes soovivad seda teed minna, ja lihtsustada nende tegevuse raamistikku.

Brüssel, 23. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse tarbijatele mõeldud toodete ohutust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/357/EMÜ ja direktiiv 2001/95/EÜ”

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD)

(2013/C 271/15)

Üldraportöör: **Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

25. veebruaril 2013 otsustas nõukogu ja 12. märtsil 2013 Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse tarbijatele mõeldud toodete ohutust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/357/EMÜ ja direktiiv 2001/95/EÜ”

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD).

12. veebruaril 2013 tegi komitee juhatus ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiioonile ülesandeks valmistada asjaomane töö ette.

Arvestades töö kiireloomulisust määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 490. istungjärgul 22.-23. mail (22. mai istungil) pearaportööriks Bernardo HERNÁNDEZ BATALLERI ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 120, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Komitee jagab komisjoni arvamust kõrge tasemega tarbijakaitse õigusraamistiku kehtestamisel, millega kehtestatakse kohustus, et tarbekaubad oleksid ohutud.

1.2 Komitee on arvamusel, et määrus on sobiv õiguslik vahend olemasolevate õiguslike tekstide konsolideerimiseks neid uuele toodete turustamise õigusraamistikule kohandades. Määrusega kehtestatakse kõikides ELi riikides ühiste kriteeriumidega sama ohutuse tase.

1.3 Kuna määrus on ainus vahend, mis lubab kõikides ELi liikmesriikides samade meetmete ja võrdse riskitasemega toetuse kohaldamist, tuleks asjaomast ettepanekut väljendada moel, mis võimaldaks selle samasugust tõlgendamist kõikides liikmesriikides.

1.4 Komitee leiab, et võttes arvesse toodete ohutuse tagamise standardimise olulisust, peaks komisjon suurendama Euroopa Standardikomitee ja muude sarnaste organisatsioonide toetust.

1.5 Siseturu täielikku rakendamist silmas pidades leiab komitee, et ühelt poolt sisaldab ettepanek olulist kaitset tarbijale tüsistuste ja surmaohu vähendamise osas ning taastab usalduse ning teisest küljest leiab komitee, et kaubanduslikes tehingutes on vajalikud läbipaistvus ja lojaalsus sel moel, et ohtlikku kaupa

tootvatel ja müüvatel isikutel ei oleks ebaõiglane eelis konkurentide ees, kes lepivad ohutuse hinna lisamisega oma toodetele.

2. Sissejuhatus

2.1 Tarbijate ohutuse kaitse tähendab, et neile antavad kaubad ja teenused peavad olema sellised, mis tava- ja eeldatavates tingimustes ei kujuta tarbijatele ohtu, ning juhul, kui need seda kujutavad, saab asjaomaseid tooteid ja teenuseid turult kiirelt ja lihtsalt ära võtta. See on Euroopa tarbijakaitsepoliitika üks peamine põhimõte alates 1975. aasta esialgsest programmist⁽¹⁾. Nõukogu 23. juuni 1986. aasta tarbijahuvide kaitse ja edendamise teemalise resolutsiooni⁽²⁾ tulemusena võeti tehnilise koostööstamise ja standardimise valdkonnas kasutusele nn uus lähenemine⁽³⁾.

2.2 Esimene direktiiv toodete üldise ohutuse kohta, mis võeti vastu 1992. aastal,⁽⁴⁾ asendati parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiviga 2001/95/EÜ,⁽⁵⁾ mis jõustus 15. jaanuaril 2002. aastal ja mille ülevõtmise tähtaeg liikmesriikide õigusaktidesse seati 15. jaanuariks 2004. Sellel ajal otsustas komitee⁽⁶⁾ komisjoni pakutud lähenemise heaks kiita, ent jättis reservatsioonid teatavate aspektide osas.

⁽¹⁾ Nõukogu 14. aprilli 1975. aasta resolutsioon Euroopa Majandusühenduse tarbijate kaitse ja teavitamise poliitika esialgse programmi kohta. EÜT C 92, 25.4.1975, lk 1.

⁽²⁾ EÜT C 167, 5.7.1986, lk 1.

⁽³⁾ mis põhines nõukogu 7. mai 1985. aasta resolutsioonil EÜT C 136, 4.6.1985, lk 1

⁽⁴⁾ EÜT L 228, 11.8.1992, lk 24.

⁽⁵⁾ EÜT L 11, 15.1.2002, lk 4.

⁽⁶⁾ EÜT C 367, 20.12.2000, lk 34.

2.3 Toiduks mittekasutatavate toodete alase kiirhoiatussüsteemi (RAPEX) loomisega said komisjon ja liikmesriikide asutused jagada teavet liikmesriikide asutuste ja majandustegevuses osalejate võetud meetmete kohta, mida nad on võtnud seoses toodetega, mis kujutavad tõsist ohtu tarbijate tervisele ja ohutusele, seismaks silmitsi niinimetatud hädaolukordadega. Komisjon võttis 2004. aastal vastu ⁽⁷⁾ erijuhised RAPEX-süsteemi korrapärase toimimise tagamiseks.

2.4 Kui 27 liikmesriiki on direktiivi oma vastavatesse õiguskordadesse üle viinud, siis nende kohaldamisviisid ei ole olnud kõikides samad ja mõnedes ülevõtmise õigusaktides on olnud lahknevusi, sealhulgas:

- direktiivi artiklis 3 sisalduva ohutuse hindamise aspektide osas;
- jälgitavuse osas kohustavad mõned liikmesriigid osutama tootel või selle pakendil toote olemusele ja selle andmetele või koguni importijale, samas kui teistes liikmesriikides on see valikuline;
- teisest küljest nõutakse mõnes liikmesriigis tootjalt teavitust üksnes teadaoleva ohu olemasolu korral ja teavitamine ei ole kohustuslik, kui tootja peaks saadavalolevat teavet arvesse võttes *ohust teadma*.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Käesolev määruse ettepanek on osa niinimetatud *tooteohutuse ja turujärelevalve paketist*, mis hõlmab ka ühtse turujärelevalve määruse ettepanekut ja mitmeaastast turujärelevalve tegevuskava ajavahemiku 2013–2015 kohta.

3.2 Määruse ettepaneku eesmärgiks on viimastel aastatel mittesöödavate toodete, välja arvatud mõnede, näiteks antiiktoodete alal vastu võetud tarbekaupade ohutuse ja toodete turustamise õigusraamistiku täiendamine. Nõutakse, et tarbekaupadele oleksid *ohutud*, kehtestades teatavaid kohustusi majandustegevuses osalejatele, samal ajal sisaldab see sätteid reeglite väljatöötamiseks ohutuse üldkohustuse toetamiseks. Komisjon kasutab õigusliku alusena Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 114 siseturu asutamise ja toimimise kohta, mis on ELi ja liikmesriikide jagatud pädevuse aluseks.

3.3 Komisjon muudab õiguslikku vahendit, esitades määruse ettepaneku direktiivi ettepaneku asemel, eesmärgiga kehtestada

kõikides ELi riikides sama ohutuse tase, ühtlustada selle valdkonna reguleerivad õigusaktid ühiste kriteeriumide kehtestamisega ja jätta puutumata valdkondlikud õigusaktid. Määruse ettepanek sätestab selged ja üksikasjalised reeglid, mida rakendatakse ühtlaselt ja samal ajal kogu ELis.

3.4 Komisjoni eesmärk on hoida tarbijate tervise ja ohutuse kaitse kõrget taset, põhjendades ja lihtsustades ohutussüsteemi toimimist ja selle koostoimet muude ELi õigusaktidega.

3.5 Ettepaneku eesmärgiks on tühistada direktiivid 87/357/EÜ ja 2011/95/EÜ, mille sisu on jaotatud kahe väljatöötamisel oleva määruse ettepaneku vahel. Seega on turujärelevalve- ja RAPEX-süsteemi sätted, mis praegu sisalduvad üldise tooteohutuse direktiivis, viidud üle uue määruse ettepanekusse, mis on turujärelevalve osas ainus, mis ühendab kõik asjaomase valdkonna sätted ühes vahendis, muutes RAPEX-süsteemi ohtlike toodete häiresüsteemiks.

3.6 Teisalt kehtestab kõnealune olev ettepanek elementaarsed kohustused asjaomastele majandustegevuses osalejatele (tootjatele, importijatele, levitajatele), kes osalevad tarbekaupade varustamise ahelas määral, mis ei kuulu vastavate ELi valdkondliku ühtlustamise õigusaktide nõuete alla. Nende tegevus piirdub seega valdkondlikult reguleerimata või teisejärgulistes olukordades osalemisega.

3.7 Komitee lähtub üldpõhimõttest, et kõik mittesöödavad tarbekaupad peavad olema ELis turustamisel või turule toomisel ohutud. Majandustegevuses osalejate täpsemad kohustused kohalduvad üksnes neile osalejatele, kellele ei rakendu konkreetse toote valdkonna ühtlustamise õigusaktide kohustused.

3.8 Ettepanek on lihtsustatud tänu selge seose loomisele valdkondlike õigusaktidega ja standardieeskirjade lihtsustamisele. Tarbekaupu, mis täidavad ELi valdkondliku ühtlustamise õigusakte, mille eesmärgiks on tervise ja ohutuse tagamine inimestele, peetakse ohutuks ka asjaomase määruse ettepanekule vastavalt.

3.9 Teisalt on uuendatud mõistete osa, kooskõlas uue toodete turustamise õigusraamistikuga. Lisaks on lihtsustatud oluliselt kehtivate Euroopa eeskirjade tuvastamise või uute Euroopa eeskirjade – mis lubavad oletada toote ohutust – väljatöötamise taotlemise protsessi, kooskõlastades selle standardimise uue üldise raamistikuga.

⁽⁷⁾ Komisjoni otsus 2004/418/EÜ (ELT L 151, 30.4.2004, lk 84)

3.10 Majandustegevuses osalejate kohustused hõlmavad muuhulgas silditamise, toodete tuvastamisega seonduvat, parandusmeetmeid, mida ohtlike toodete puhul rakendada, ja pädevate asutuste teavitamist.

3.10.1 Ettepanek nõuab majandustegevuses osalejatelt suutlikkust oma tarnijaid ja kliente tuvastada. Komisjonil on õigus võtta meetmeid, mis nõuavad majandustegevuses osalejatelt elektroonilist jälgitavust võimaldava süsteemi loomist või taolise süsteemi toetamist.

4. Üldmärksused

4.1 Komitee pooldab tarbijate tervise ja ohutuse kaitse kõrgeid standardeid, eriti toodete osas, ja leiab, et komisjoni ettepanek võib aidata seda tugevdada, siiski soovib komitee, et ettepaneku selgitamiseks võetaks arvesse käesolevas arvamuses väljatoodud kaalutlusi.

4.2 Komitee pöörab tähelepanu ettepaneku seletuskirjade täielikule arendusele, mis hiljem artiklites ei sisaldu. Seetõttu mainitakse kaalutlustes selliseid asjaolusid nagu uue määruse kohaldumine kogu müügittehnikaga, sealhulgas kaugmüügitehnikutega, mis on hiljem artiklites välja jäetud. Seega, olles võtnud arvesse õigusliku vahendi ettepanekut, mis nõuab kõikide, eelnevalt kõikides ELi liikmesriikides samaväärselt tõlgendatud kriteeriumide ühtlustamist, oleks soovitatav lisada vähemalt üldine viide määruse ettepaneku artiklitesse.

4.2.1 Komitee arvates on ettepanek määruse kaudu asjakohane ja proportsionaalne, kuna see on ainus vahend, mis võimaldab samavõrdset meetmete võtmist sama ohutasemega kõikides ELi liikmesriikides. See on sobiv vahend direktiivide 87/357/EMÜ ja 2001/95/EÜ tühistamiseks, tingimusel et hoitakse mõlemaga kehtestatud nõutud turvalisuse taset.

4.2.2 See tagab turu ja tarbijate õiguskindluse, mis koos meetmete lihtsustamisega toob kaasa majanduskulude vähendamise selle kohaldamisel ning tingimuste samasuguse tõlgendamise kõikides ELi liikmesriikides.

4.2.3 Tuleb rõhutada, et määruse ettepanek piirab selle kohaldamisala ELi valdkondlike õigusaktidega võrreldes. Seetõttu oleks soovitatav tuua artiklis 1 välja selle üldine ja sektoriülene olemus muude valdkondlike õigusaktide ees tarbekaupade ohutuse valdkonnas.

4.3 Samamoodi kui direktiiviga, nõutakse ka määrusega, et tarbekaupad oleksid ohutud. Sellega kehtestatakse teatavad kohustused majandustegevuses osalejatele ja see hõlmab sätteid standardite väljatöötamise kohta ohutuse üldkohustuse toetusse. Siiski ei ole artiklites kirjas nn ettevaatlikkuse põhimõte, mis peab toodete ohutust reguleerima ja tuleks selgesõnaliselt artiklitesse lisada.

4.4 Ettepaneku terminid

4.4.1 Komitee leiab, et mõned terminid tuleks üle vaadata, kuna juba terminoloogilistel, tõlke või liikmesriikide erinevatest õigussüsteemidest tulenevatel põhjustel võivad need tulevikus määruse rakendamisel tekitada probleeme.

4.4.2 Termin „ohutud tooted” on sobiv ja hõlmab erinevaid aspekte, mis võimaldavad toodete ohutust hinnata tingimustel, millest tarbija peab teadlik olema, nagu nende kestvus, olemus ja koostis. Siiski tuleks terminit „toode” täiendada terminiga „valmistatud”.

4.4.3 Samuti võivad tekitada mõningat segadust terminid „tavalised” ja „mõistlikult eeldatavad”, kuna mõistlikkuse kriteeriumist võib järeldada, et see võimaldab lisada mistahes toote ka juhul, kui see ei ole ohutu, tingimusel, et seda kasutatakse õigel viisil.

4.4.4 Termin „tavaline” tuleks asendada ehk mõistega „hariplik”. Vajadusele korral võib kõnealuse mitmetähendusliku mõiste siduda tarbija mõistega, kellele toode on mõeldud. Seetõttu soovitatakse kõnealuse termini asendamist „ohtliku toote” terminiga, ühendades direktiivis puudusega toodete tsiviilvastutuse kohta⁽⁸⁾ (mille ühildamine liikmesriikide õiguskorras oleks soovitatav) olemasoleva mõistega, ehkki selles valdkonnas oleks toote mõiste laiem.

4.4.5 Termin „volitatud esindaja” osas oleks sobilik märkida, et viide volitusele võib tulevikus kaasa tuua konflikte nendes riikides, kus nõutakse, et allkirjastataks eelnev volitusleping, mistõttu oleks soovitatav selle asendamine terminiga „kirjalik taotlus”, mis jätab vastavalt riigi õiguskorrale riikidele avatuks sobivaima lepingulise viisi, samal ajal võimalikke tuleviku probleeme lepinguliste küsimuste osas vältides.

⁽⁸⁾ EÜT L 210, 7.8.1985, lk 29.

4.4.6 Terminit „tõsine oht” oleks soovitatav laiendada terminiks „ohuga kokkupuude, selle tõenäosus või oht”, mis kaitseks tarbijaid rohkem. Teiste sõnadega tuleks termin „tõsine oht” siduda kiire tegutsemise ja ohtudest teadasaamisega samal hetkel meetmete võtmise vajadusega.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Määruse ettepanek pöörab erilist tähelepanu majandustegevuses osalejate kohustuste ühtlustamise ja lihtsustamise vajadusele, millega komitee on täielikult nõus, võttes arvesse praegust segadust nii majandustegevuses osalejatele kui riiklikele asutustele.

5.2 Artiklisse 4 tuleks lisada „tingimustel, mis kehtestatakse käesolevas määruses”, arvestades et ohutuse mõiste ei pruugi kattuda muude valdkondlike eeskirjade sätetega.

5.3 Artiklites tuleks selgitada ettepaneku valdkonda teenuste kaasamise osas määruse kohaldamisel. Komitee loodab siiski, et komisjon esitab täieliku ettepaneku ELis pakutavate teenuste ohutuse kohta.

5.4 Haavatavate tarbijate osas, nagu on sätestatud artikli 6 punktis d, tuleks täpsustada, kas haavatava tarbija märke on seotud üldise kriteeriumiga (vanus, tervis, ...) või sõltub see toote olemusest (piisavate teadmiste puudumine). Komitee leiab, et ELi õigusele enama sidususe andmiseks, tuleks kasutada igasugusest ELi õigusest autonoomseid mõisteid ja mitte määratleda mõisteid igale seadusandlikule ettepanekule eraldi.

5.5 Artikli 6 lõike 2 punktis h viidatakse ohutusele, mida tarbijad mõistlikult oodata võivad. Mõistlikkuse mõistet tuleks täpsustada lisades „oma olemuse, koostise ja kasutuseesmärgi suhtes”, mis annaksid artiklitele rohkem õiguskindlust.

5.6 Komitee leiab, et tarbijatel on õigus selgele ja täpsele teabele toodete päritolu kohta, mis peaksid igal juhul viitama täpsele päritolule, täites liidu õiguses sätestatud.

5.7 Lisaks tuleks läbi vaadata kõnealuse sätte sõnastus selles osas, et tootjad ja importijad peavad kindlustama kõnealuses sättes sätestatud kohustuste täitmise.

5.8 Tootjate ja ülejäänud osalejate kohustused

5.8.1 Määruse ettepanekuga määrustik tootjatepoolseks dokumenteerimiseks ja toimingute kohta, mida nad tarbijate ohutuse säilitamiseks peavad tegema ja mida komitee peab vajalikuks.

5.8.2 Kõnealused eriomased kohustused seisnevad turustatavate toodete testimises, kaebuste uurimises ja kaebuste, nõuetele mittevastavate toodete ja taastatud toodete registri pidamises, nagu ka kohustuses teavitada levitajaid kogu sellelaadsest järelevalvest.

5.8.3 Siiski ei täpsustata ettepanekus selle teostusviisi, jättes iga liikmesriigi otsustada, milliseid meetmeid ta peab kasutama (nt eriregistri loomine), või kui toimingud peavad olema ühtlustatud eesmärgiga pidada häiresüsteemi, mis lubaks turgu piisavalt varakult teavitada, et võtta tõhusaid meetmeid enne kahju tekitamist.

5.9 Tehniline dokumenteerimine

5.9.1 Kohustus tarbijaid teavitada peab viitama üksnes toodete kasutamisele ja olemusele ning mitte laienema kõnealusele tehnilisele dokumentatsioonile, mis võib sisaldada andmeid kaubandusala saladuste kohta ja muud tootjate konfidentsiaalset teavet, mis peab olema kättesaadav asutustele, märkides selleks selgelt ühised selged standardid, mis ettepanekus ei sisaldu.

5.9.2 Kuna teksti põhjal näib, et tootja on vastutav toodete ohtlikkusest tuleneda võivate kahjustuste eest, oleks õigem sätestada, et asjaomase dokumendi sisu kestvuseks on kümme aastat. Suurema selguse huvides tuleks artikli 8 punkti 6 sõnastuses asendada „tootja tagab” sõnastusega „tootja vastutab”, mis vastab rohkem nende kohustustele. Sama peaks vastavaid muudatusi sisse viies kohalduma importijatele ja nende vastutusele, nagu ka kohustus pidada sarnaselt ülejäänud majandustegevuses osalejatega tehnilist dokumentatsiooni kümne aasta jooksul.

5.9.3 Et tarbijad saaksid kasutada takistusteta oma õigust teabele teatava toote kohta, on soovitatav, et artikli 8 punktis 7, mis kohustab tootjat viitama ühele ainsale teabepunktile temaga kontakti saamiseks, ei muutuks kõnealune vahend tarbijale koormavaks, et seda ei saaks tõlgendada nii, et sellega kaaseks kasutaja kaudne karistamine.

5.10 Eksitava välimuse osas taotleb komitee kõrgeimat kaitsetaset, eelkõige mänguasjade välimusega toodete osas, millele peaks kohalduma mänguasjade ohutuse direktiivis väljatoodud standardid, et saavutada alaealiste kaitse kõrge tase.

5.11 Komitee pooldab toodete jälgitavust kogu varustamisahela vältel, kuna see aitab tuvastada majandustegevuses osalejaid ning võtta parandavaid meetmeid ohtlike toodete suhtes, olgu need taastavad või vajaduse korral turult eemaldamise meetmed.

5.12 Vastavuse eeldust tagavate Euroopa standardite osas leiab komitee, et ettepanek parandab süsteemi praegust toimimist. Siiski tuleks selgitada üleminekusätteid ja vastavuse eeldus enama õiguskindluse saavutamiseks.

5.12.1 Pidades silmas standardimise olulisust, leiab komitee, et Euroopa standardiorganisatsioonidel peavad olema vajalikud ressursid oma tootlikkuse suurendamiseks ja kõrgema kvaliteedi tagamiseks, samuti on vajalik tõhusam tarbijate esindatus.

5.13 Esialgu näib delegeeritud õigusaktide määrustik mõistlik, ehkki delegeerimine määramata ajaks ei tundu loogiline. Lisaks ei peaks delegeeritud õigusaktid mõjutama kõige olulise-
maid küsimusi ning piirduma delegeeritava õigusaktiga, eelkõige

tuleks neid kasutada ohtlike toodete turustamise korral. Seega on mõistlik delegeeritud õigusaktide kohaldamine vastavalt ettepaneku artikli 15 lõike 3 punktile a, samas kui sama artikli punkti b sisu on küsitavam.

5.14 Karistuste osas tuleb rõhutada, et komitee pooldab rikkumiste ja karistuste ühtlustamist toimepandud tegudel,⁽⁹⁾ kuna üksnes üldsõnaline üleskutse muuta karistused tõhusaks, hoiatavaks ja proportsionaalseks võib muuta turu toimimist.

5.14.1 Lõpetuseks leiab komitee, et liikmesriigid peaksid pakkuma sobivaid ja tõhusaid kahjuhüvitamismeetmeid ja apellatsioonimenetlusi pädevate kohtuinstantside ees, pidades silmas määruse sätete täitmist tarbijate üldistes huvides.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ Nagu näiteks määruses (EÜ) nr 1071/2009, ELT L 300, 14.11.2009, lk 51.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse toodete turujärelevalvet ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 1999/5/EÜ, 2000/9/EÜ, 2000/14/EÜ, 2001/95/EÜ, 2004/108/EÜ, 2006/42/EÜ, 2006/95/EÜ, 2007/23/EÜ, 2008/57/EÜ, 2009/48/EÜ, 2009/105/EÜ, 2009/142/EÜ ja 2011/65/EL ning määrust (EL) nr 305/2011, määrust (EÜ) nr 764/2008 ja määrust (EÜ) nr 765/2008”

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD)

(2013/C 271/16)

Pearaportöör: **Jacques LEMERCIER**

Nõukogu otsustas 8. märtsil ja Euroopa Parlament 12. märtsil 2013. aastal vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse toodete turujärelevalvet ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 1999/5/EÜ, 2000/9/EÜ, 2000/14/EÜ, 2001/95/EÜ, 2004/108/EÜ, 2006/42/EÜ, 2006/95/EÜ, 2007/23/EÜ, 2008/57/EÜ, 2009/48/EÜ, 2009/105/EÜ, 2009/142/EÜ ja 2011/65/EL ning määrust (EL) nr 305/2011, määrust (EÜ) nr 764/2008 ja määrust (EÜ) nr 765/2008”

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD).

Komitee juhatus tegi 12. veebruaril 2013. aastal käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) pearaportööri Jacques LEMERCIER ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 116, erapooletuks jäi 2 liiget.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab määruse ettepaneku sätteid. Praegused turujärelevalvele ja toodete kontrollile kohaldatavad sätted on liiga hajutatud paljudesse erinevatesse tekstidesse ja need on sisult erinevad, mis muudab põhjendamatu keeruliseks järelevalveasutuste, tootjate, tarbijajuhenduste ja töötajate organisatsioonide ülesande. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel on hea meel märkida, et varasemad vertikaalsed sätted tunnistatakse kehtetuks ja koondatakse kokku ühte tugevdatud horisontaalsesse määrusesse.

1.2 Komitee nõustub õigusliku alusega, ent peab vajalikuks osutada ka ELi toimimise lepingu artiklile 12, milles täpsustatakse, et tarbijakaitse on valdkondadevaheline poliitika, mida tuleb „liidu ülejäänud poliitika ja meetmete määratlemisel ning rakendamisel” arvesse võtta.

1.3 Pakutud vahend on määrus. Komitee on seisukohal, et selline vorm on kõige sobivam, et lihtsustada koostööd ja teabevahetust liikmesriikide ning liikmesriigi ja ELi vahel. Komitee on seisukohal, et komisjoni pakutud pakett vastab aluslepingutega sätestatud proportsionaalsuse ja subsidiaarsuse nõuetele. Liikmesriigid jäävad täiel määral vastutavaks oma riiklike turgude

järelevalve ja ELi välispiiridel teostatava kontrolli eest ning peavad tagama vastava rahastamise.

1.4 Komitee toetab komisjoni veendumust, et Euroopa Liidus ringlevad tooted peavad vastama nõuetele, mis tagavad inimeste tervise ja üldise ohutuse, töötervishoiu ja -ohutuse, tarbijakaitse, keskkonna, avaliku julgeoleku ja muude avalike huvide kõrgetasemelise kaitse.

1.5 Komitee on seisukohal, et tootmis- ja ärisaladuste austamine ei tohi takistada hoiatuste algatamist, kui asjaomase toote teatud koostisosas võiks kahjustada kasutajate tervist või ohutust. Seega peavad järelevalve- ja kontrolliasutused jätkama RAPEXi süsteemi puhul käibivat tava, mille kohaselt tuleb avalikud huvid seada kõrgemale erahuvidest.

1.6 Järelevalve- või tolliasutuste liikmed ja töötajad peavad esitama kõikvõimalikud tõendid oma aususe ja sõltumatuse kohta ning olema oma ülesannete täitmisel kaitstud võimaliku sekkumise ja altkäemaksu pakkumise katsete eest. Isik, kes juhib tähelepanu teatud tootega seotud puudustele või ohtudele, peab olema kaitstud eriti kohtumenetluste eest. Tema isik peab jääma salastatuks.

1.7 Komitee kutsub üles lisama kavandatud määрусesse õigusliku aluse üleeuroopalisele vigastuste andmebaasile (IDB). Seda andmebaasi tuleks näha kui ELi turujärelevalve teabevahetussüsteemi kolmandat sammast täienduseks RAPEXi ja ICMSMSile.

1.8 Lõpetuseks soovib komitee tungivalt kuuluda nende hulka, kes saavad komisjoni poolt iga viie aasta tagant koostatava korrapärase aruande määruse rakendamise järelevalve kohta.

2. Sissejuhatus: komisjoni ettepanekud

2.1 Isegi parimad õigusaktid toodete ohutuse tagamiseks ja eeskirjade ühtlustamiseks siseturul ei ole piisavad, et anda täielikke ohutusgarantiisid tarbijatele tarbekaupade ja töötajatele kutsealaseks kasutamiseks mõeldud toodete osas.

2.2 Nagu hiljutised skandaalid on näidanud, on Euroopas pettused kasumite suurendamiseks või tootmiskulude vähendamiseks endiselt päevakorral; lisaks ei vasta imporditud tooted alati Euroopa standarditele ja konkureerivad ebauusalt Euroopa päritolu toodetega.

2.3 Turgude järelevalve ning toodete vastavuse kontroll on äärmiselt olulised ning nende teostamiseks on vaja kvalifitseeritud teenistusi ja töötajaid (tollid, tehnilised teenistused, inspeksioonid jne), kes tegutsevad iga liikmesriigi territooriumil.

2.4 Direktiiv 2001/95/EÜ („üldise tooteohutuse direktiiv”), mis tuli üle võtta 2004. aastaks ja 2010. aastal jõustunud määrus (EÜ) nr 765/2008 (milles sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded) ning valdkondlikku ühtlustamist käsitlevad direktiivid ja otsused on võimaldanud teha märkimisväärsed edusamme. Kuid turujärelevalvet käsitlevad sätted on endiselt hajutatud ja kattuvad, mis tekitab segadust kehtivate järelevalve-eeskirjade endi ja ettevõtjate kohustuste vahel, muutes keeruliseks nii ettevõtjate kui ka riikide seadusandjate ja ametnike ülesande.

2.5 Komisjon teeb ettepaneku selgitada turujärelevalve õigusraamistikku, koondades erinevate õigusaktide asjakohased sätted ühte õigusakti, mida kohaldatakse horisontaalselt kõigis sektorites. Toodete turujärelevalvet käsitleva uue määrusega kaasneb ka mitmeaastane turujärelevalve tegevuskava ajavahemikuks 2013–2015.

2.6 Tegemist on Euroopa tarbijakaitse tegevuskava ning esimese ja teise ühtse turu meetmepaketi olulise osaga, mis vastab ka uue õigusraamistiku nõuetele.

2.7 Kuid kõikides riikides tuleb ühtsete meetmete alusel kindlaks teha, kas turule lastavad tooted, sealhulgas kolmandatest riikidest pärit tooted, on ohutud ning kas neid võib ühtsele turule tuua või tuleks hoopis algatada nende turult kõrvaldamine ja keelustamine, kui nad on ohtlikud või ei vasta nõuetele.

2.8 Kuid turujärelevalve ja vastavuse kontrollid ei ole piisavalt tõhusad ning turule lastakse suur hulk nõuetele mittevastavaid tooteid. Selle peamiseks põhjuseks on riiklike järelevalveasutuste vahelise koordineerimise puudumine ning vahetatava teabe madal kvaliteet ja usaldusväärsus.

2.9 Seega on ELi ülesanne astuda samme, et tagada meetmete parem kooskõlastamine ja tõhustada piiriülest turujärelevalvet oma kodanike kaitseks. Komisjon on seisukohal, et selline õigus tuleneb ELi toimimise lepingu artikli 114 (siseturu nõuetekohane toimimine), artikli 168 lõike 1 (inimeste tervise kaitse) ja artikli 169 lõike 1 (tarbijakaitse) sätetest. Samuti tuleks lihtsustada kohaldatavat õigusraamistikku ja kaotada praegune ebaselgus.

2.10 Vaja on lihtsustada RAPEXi menetlust ning võtta vastu üldist tooteohutuse direktiivi asendav tooteohutuse määrus ja turujärelevalvet käsitlev uus määrus, et asendada kehtivad sätted, mis on praegu hajutatult paljudes eri tasandi dokumentides.

2.11 Järelevalve- ja kontrollimeetmete koordineerimist ja tõhustamist ei parandata mitte üksnes õigusaktide tavapärase hindamismenetlusega, vaid ka Eurobaromeetri uuringutega tarbijate arusaamade kohta, GRAS-RAPEXi ja ICMSi infosüsteemidega ning vastastikust jälgimist võimaldavate näitajate kehtestamisega. Liikmesriikide poolt kasutatavat teavitamismenetlust ratsionaliseeritakse, kasutades kõikide toodete jaoks ühte teavitamissüsteemi.

2.12 Piirikontrollide tugevdatakse ja kõikide selliste toodete liikumine, mille puhul kahtlustatakse, et nad kujutavad endast ohtu, peatatakse senikauaks, kuni järelevalveasutus määrab kindlaks nende staatuse.

2.13 Ohtlike toodete jaoks mõeldud RAPEXi teavitamissüsteemi parandatakse seoses teatamise tähtaegade ja teatatud toote ohtude kohta esitatud teabe asjakohasusega.

2.14 Kui standardsed kiirmeetmed osutuvad ebapiisavaks või mitteasjakohaseks, võib komisjon võtta ohtlike toodete suhtes asjakohaseid, vahetult kohaldatavaid piiravaid meetmeid.

2.15 Turujärelevalve mitmeaastane tegevuskava on sätestatud ühtse turu meetmepaketis. Nimetatud tegevuskava tuleks kohaldada valdkondades, kus komisjoni kooskõlastamine võiks luua tõelise lisaväärtuse ja silmapaistvaid edusamme.

2.16 Mitmeaastane tegevuskava on peamine tegevusvahend ELi tasandil, mis soodustab tihedamat suhtlust ja koostööd. Infotehnoloogia vahendid võimaldavad süsteemis salvestatud uurimuste ja uuringute kaudu lihtsat juurdepääsu teabele parimate tavade kohta. Selles raamistikus määratletakse vajadused ja pakutakse koolitusvahendeid, tehnilist abi ja nõustamist.

2.17 Komisjon töötab välja ühise lähenemisviisi dokumentide ja tehnilise kontrolli ning laboratoorse kontrolli jaoks. Ühiste meetmete ja kavade tõhusam koordineerimine parandab ka järelevalve tõhusust.

2.18 Ressursside koondamine tagab koostoime ja aitab vältida topelttööd. Riiklike ametiasutuste töö käigus kogutud andmeid säilitatakse komisjoni hallatavas ICSMSi andmebaasis. Komisjon pakub ka nimetatud andmebaasi täieliku potentsiaali kasutamiseks vajalikke vahendeid ja koolitust.

2.19 Kõiki asjaomaseid sidusrühmi tuleb teavitada ja nendega tuleb konsulteerida korrapärasel ja paindlikul alusel.

2.20 Määruse (EÜ) nr 765/2008 raames koostatud komisjoni aruanne võimaldab teavitada institutsioone ja sidusrühmi ELi vahenditest rahastatavatest turu akrediteerimis-, järelevalve- ja kontrollimeetmetest ning neid meetmeid hinnata.

2.21 Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna välispiiridel tegutsevatele tolli- ja kontrolliteenistustele tuleks eraldada rohkem rahalisi vahendeid ja anda suuremaid volitusi piirkonda sisenevate toodetega tegelemiseks. See tähendab täiendavate vahendite eraldamist eelkõige koolituste ja tehniliste vahendite osas.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab algatust tõhustada ELi, Euroopa Majanduspiirkonna riikidest või kolmandatest riikidest turule lastavate toodete ohutuse järelevalvet ja kontrolli. Tegemist on ühtse turu meetmepaketi põhi-meetmega, kuna seeläbi tagatakse parem tooteohutus ja see on kooskõlas uue lähenemisviisiga.

3.2 Komitee märgib siiski, et majandus- ja sotsiaalvaldkonna sidusrühmade teavitamise ja konsulteerimise menetlused on endiselt väga segased. Paindlik ja asjakohane raamistik tuleks eri tasanditel paremini määratleda, ilma et seejuures bürokraatlikke menetlusi lisamata või tihendamata.

3.2.1 Asjaomased ettevõtted ootavad palju õiguslast ja tehnilist teavet, mis tagaks neile toodete tootmise või turustamise valdkonnas investeerimisotsuste tegemiseks vajaliku õigus-

kindluse. Neile peab olema kättesaadav erinevate järelevalve- ja kontrolliasutuste kogutud teave nende poolt kontrollimiseks või vastavuse hindamiseks esitatud toodete kohta.

3.2.2 Tarbijad ja töötajad soovivad õiguspärast kinnitust turul pakutavate toodete ohutuse kohta, mida nad peavad kasutama oma töös või enda tarbeks. Neil on õigus saada teavet meetmete kohta, mida on sellega seoses rakendatud siseriiklikul, ELi ja valdkonna tasandil, tagamaks, et nende tervist ja ohutust ei seata ohtu.

3.2.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on veendunud, et usaldus toodete ohutuse vastu on ühtse turu nõuetekohase toimimise ja kaupade vaba liikumise jaoks väga oluline, mis omakorda avaldab positiivset mõju majanduskasvule ja tööhõivele.

3.3 Komitee on seisukohal, et järelevalve ja kontroll eelkõige ELi välispiiridel, kuulub peaaesjalikult liikmesriikide pädevusse; samas peab Euroopa Liit tagama tõhusa ühistegevuse jaoks vajaliku koordineerimise ja meetmed ning toodete standardimise. Selline järelevalve ja kontrollid avaldavad mõju ettevõtjatele ning põhjustavad liikmesriikidele ja ettevõtjatele olulisi kulusid seoses toodete vastavusse viimisega (standardimine, Euroopa standard). Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub liikmesriike ja komisjoni üles pöörama oma tegevuses asjakohast tähelepanu ettevõtjate ja eelkõige VKEd e halduskoormusele, et mitte halvendada nende majanduslikku olukorda tõsise kriisi ja suure töötuse perioodil.

3.4 Määruse eelnõus osutatud toiduks mittekasutatavate toodete vaba liikumine ei tohi kannatada õigusraamistiku leebuse või ebapiisavuse all ega vahendite ja kontrollide arvu ja kvaliteedi tõttu. Seetõttu on asjakohane, et liikmesriigid ja komisjon eraldaksid järelevalve- ja kontrollimeetmete rakendamiseks piisavalt vahendeid, et tagada nende täielik tõhusus. Kuigi Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunnistab, et eelarved on praegu piiratud, on ta siiski seisukohal, et kaalul on avalikud huvid, mis nõuavad kõikide jõupingutuste tegemist, et tagada tarbijate tervis ja ohutus ning keskkonnakaitse puudustega või ohtlike toodete suhtes. Siseturu nõuetekohane toimimine on majanduse elavdamise ja töökohtade loomise seisukohast äärmiselt oluline.

3.4.1 Sellega seoses on komitee seisukohal, et praeguses turujärelevalve ja kontrolli süsteemis esineb tõsiseid puudujääke ja nõrku kohti. Koostööd pädevate riiklike ametiasutuste, komisjoni ja asjaomaste sidusrühmade vahel tuleb tugevdada. Vaja on korraldada korrapäraseid konsultatsioone. Tarbijate või töötajate organisatsioonidele tuleks anda õigus hoiatada teatud toodete eest, tagades neile seejuures puutumatuse. Pädevad ametiasutused, järelevalveasutused, tehnilised sertifitseerimisasutused, tolliteenistused ja pettusevastased teenistused peavad tegema koostööd ja jagama kogutud teavet, et vältida topelttööd ja olemasolevate vahendite raiskamist ning järk-järgult tugevdada kontrollide tõhusust.

3.5 Ühenduse kiirhoiatus- ja teabevahetussüsteemi (RAPEX) tõhusus sõltub täielikult teadete saatmise kiirusest ja kahtlaste toodetega seotud tehnilise teabe asjakohasusest. RAPEXi haldamiseks koostatud suuniseid tuleb pidevalt ajakohastada ja need peavad olema piisavalt selged, et ei tekiks ühtegi kahtlust seoses esitatava teabe olemuse ja ulatusega. Nende suuniste raamistikus tuleks kehtestada tõsiseid ohte tuvastada võimaldavad kriteeriumid ja vastavad meetmed peavad olema selgelt määratletud, alates näiteks ajutisest kõrvaldamisest ja tehniliste muudatuste tegemise nõudest kuni täieliku keelustamiseni.

3.6 RAPEXi kaudu tuleks teatada isegi sellistest toodetest, mis tarbijaid tõsiselt ei ohusta, või mille oht ei ole teaduslikult tõestatud, et oleks võimalik kavandada rakendusmeetmeid, nagu näiteks ajutine kõrvaldamine ettevaatuspõhimõtte alusel või muud asjakohased meetmed, nagu tarbijate täiendava teavitamise või kasutajate hoiatamise nõude kohaldamine lisaks toodete tavapärase märgistamise nõuetele.

3.7 Kui komisjon teeb tuvastatud ohtude korral ettepaneku rakendusaktide vastuvõtmiseks, mis käsitlevad antud toodet või tootekategooriat ning mille eesmärk on kehtestada ühtsed tingimused nimetatud toodete kontrollimiseks, siis soovib komitee, et sellest teavitataks tarbijate, tööandjate ja töötajate organisatsioone ning et nende arvamust võetaks võimalikult suurel määral arvesse. Siinkohal tuleks märkida, et nendel organisatsioonidel on võimalik komisjoni võetud meetmed kiiresti edastada oma liikmetele, mis aitab olulisel määral kaasa nendest arusaamisele ja nende kiirele rakendamisele.

3.8 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib seoses käesoleva määrusega loodud komisjoni ja liikmesriikide foorumiga, et kodanikuühiskonna organisatsioonid tuleks nõuandva rolli täitmiseks kutsuda foorumil loodavatesse mis tahes valdkondlikesse allasutustesse. Komitee on seisukohal, et hoolimata nende nõuandvast olemusest tuleks nende organisatsioonide esitatud arvamusi ja ettepanekuid nõuetekohaselt kaaluda ja võimalikult suurel määral arvesse võtta, pidades silmas nende aktiivset rolli tarbijate hulgas ning majanduslikus ja sotsiaalses keskkonnas, mida nad esindavad.

3.9 Sama peaks teatud ohtude korral kehtima ka liikmesriigi järelevalveasutuste suhtes, kui need algatavad hoiatuse teatud toodete kujutatavate ohtude kohta ja seejärel võimalikud kaitsemeetmed. Nad peaksid tegema koostööd ettevõtjatega, et kõrvaldada teatud toodete kujutatavad ohud, ning samuti asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonidega, kes saavad edastada oma teadmisi ja teha kättesaadavas teabevahendid oma liikmetele.

3.10 Lõpetuseks on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seisukohal, et määruse ettepanek vastab tervikuna uue õigusraamistiku (uue lähenemisviisi) ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse nõuetele. Samuti kiidab komitee heaks õigusliku aluse,

millele vastutavad peadirektoraadid on oma ettepaneku üles ehitanud. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee osutab ka ELi toimimise lepingu artiklile 12, milles täpsustatakse, et tarbijakaitset tuleb „liidu ülejäänud poliitika ja meetmete määratlemisel ning rakendamisel” arvesse võtta.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb siiski muret eeskirjade võimaliku erineva tõlgendamise pärast eri liikmesriikides. Euroopa Liidu tegevuse eesmärk peab ettevõtjate õiguskindluse ja kasutajate ohutuse tagamiseks olema tõlgenduste ja tavade tõeline ühtlustamine.

4.2 Komitee tunneb samuti muret konfidentsiaalsust käsitlevate sätete kohaldamise pärast, mis võivad takistada paremat teavitamist ohtlikest toodetest või koostisosadest, mis võivad kahjustada inimeste tervist ja ohutust ja keskkonna kvaliteeti, näiteks seoses tootmissaladustega. Kaalul olevad avalikud huvid ületavad reeglina erahuve, mida kaitstakse ülemäära konfidentsiaalsuse käsitusest liiga absoluutse arusaamise alusel. Teave peab igal juhul liikuma selliste liikmesriikide ja Euroopa Liidu asutuste vahel, kes vastutavad järelevalve- ja kontrollisüsteemi eest. Kuid siiski tuleks austada seadusega kaitstud isikuandmeid ja mitte kahjustada käimasolevaid uurimisi.

4.3 Käesoleva määruse kohaselt avaldavad ametiasutused spetsiaalsel veebilehel teavet ohtlike toodete ja nende kujutatavate ohtude, ennetavate meetmete ja ettevõtjate suhtes langetatud otsuste kohta. Komitee arvates ei tohi seda avaldamist takistada ülemäärase nõuded ärisaladusi puudutava konfidentsiaalsuse kohta, kui kaalul on kasutajate tervis ja ohutus. Lisaks on tegu komisjoni käibiva tavaga RAPEXi süsteemi haldamisel, mis peab säilima.

4.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab vajadust järelevalve- ja kontrolliasutuste sõltumatus ja läbipaistvuse järele. Nende asutuste töötajad peavad oma tööülesannete täitmisel olema kaitstud igasuguse sekkumise ja altkäemaksu pakkumise katsete eest. Nad peavad olema erapoletud ja võtma vastu kõik tarbijate ja kasutajate või nende organisatsioonide koostatud kaebused ja vajadusel võtma järelmeetmeid. Samuti peavad olema täielikult sõltumatud kontroll-laborid ning standardmärgistuse väljaandmise eest vastutavad asutused, mis on hädavajalikud ettevõttes otsuselangetajate ja tarbijate valikute jaoks.

4.5 Komitee on arvamisel, et kavandatud määrus peaks sisaldama ka sätteid, millega luuakse üleeuroopaline vigastuste andmebaas (IDB), mis hõlmaks kõiki vigastuste liike. Selline andmebaas:

— aitaks turujärelevalve asutustel langetada rohkemal teabel põhinevaid riskihindamisotsuseid,

- moodustaks ennetusmeetmete ja avalikkuse teadlikkuse tõstmise kampaania aluse; võimaldaks standardijatel välja töötada paremaid tootestandardeid,
- aitaks tootjatel kohandada uutele toodetele turvalist disaini ning
- võimaldaks hinnata ennetusmeetmete tõhusust ja sätestada poliitikaloome prioriteete.

4.5.1 Seepärast soovitab komisjon:

- lisada ettepanekusse määrusest (EÜ) nr 765/2008 tuleneva puuduva sätte, millega liikmesriikidelt nõutakse järelevalve teostamist õnnetuste ja tervisekahjustuste üle, mille korral on kahtlus, et need võivad olla tekkinud kõnealuste toodetega seoses, ning
- luua õigusliku aluse vigastuste andmebaasile, mille puhul Euroopa Komisjon toetaks liikmesriikidest teabe kogumise koordineerimist ja andmebaasi sujuvat toimimist.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks – sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi rakendamine aastatel 2014–2020” ”

COM(2013) 83 final

(2013/C 271/17)

Raportöör: **Oliver RÖPKE**

Euroopa Komisjon otsustas 18. märtsil 2013 vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks – sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi rakendamine aastatel 2014–2020” ”

COM(2013) 83 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon võttis arvamuse vastu 23. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 490. täiskogu 22.–23. mai 2013. aasta istungjärgul (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 160, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 11.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab Euroopa Komisjoni sotsiaalsete investeeringute paketti ja sellega seotud paradigma muutust, mille abil ei nähta suuremas keskendumises sotsiaalsetele investeeringutele vaid ühekülgset kulutegurit, vaid investeeringuid tulevikku, majanduskasvu ja tööhõivesse, mis annavad olulise panuse strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisse ning on Euroopa sotsiaalmudeli põhielement.

1.2 Sihipärased sotsiaalsed investeeringud ei too üksnes sotsiaalseid ja ühiskondlikke edusamme, vaid tugevdavad samas ka konkurentsivõimet. Eelkõige just seniolematu ja dramaatilise töötuse ja suureneva vaesuse aegadel omandavad investeeringud heaoluriiki ka keskse rolli sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamisel, sotsiaalse kaasatuse edendamisel ning sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemisel.

1.3 Tööturg on võtmetähtsusega demograafiliste muutuste ning riikide eelarvete jätkusuutliku konsolideerimisega toimetulekuks. Komitee leiab, et tugevad ja sihipärased sotsiaalsed investeeringud suurendavad kestvalt inimeste tööhõivevõimalusi. Sotsiaalsete investeeringute pakett võib seega anda olulise panuse poliitilise kursi muutmisel majanduskasvu ja tööhõive suurendamise suunas, kui seda praktikas järjepidevalt ellu rakendatakse.

1.4 Komitee nõustub komisjoniga selles, et sotsiaalpoliitika kujundamine on eelkõige liikmesriikide pädevuses ning et iga riik peab ise leidma oma sotsiaalsüsteemis ja sotsiaalsete teenuste korralduses tasakaalu piisavuse ja jätkusuutlikkuse

vahel. Suurte erinevuste tõttu riikide vahel peaks komisjon eten-dama keskset rolli end õigustanud ja innovaatiliste tavade levi-tamisel liikmesriikide ja kõigi asjaomaste sidusrühmade vahel.

1.5 Komitee tervitab asjaolu, et teatistes on selgesõnaliselt tunnustatud sotsiaalmajanduse, sotsiaalsete ettevõtete, kodaniku-ühiskonna ja sotsiaalpartnerite tähtsat rolli sotsiaalsete investeeringute paketi rakendamisel. Komitee toetab sellega seoses selgesõnaliselt nõuet põhjalikult kaasata sotsiaalpartnereid ja organi-seeritud kodanikuühiskonna osalejaid liikmesriikide tasandil ja Euroopa poolaasta koordineerimisprotsessi raames.

1.6 Komitee kutsub komisjoni üles esitama sotsiaalsete inves-teeringute paketi rakendamise kava, toetama liikmesriike vajalike meetmete rakendamisel ja edendama kogemustevahetust riikide, sotsiaalpartnerite, sotsiaalmajanduslike organisatsioonide, valit-susväliste organisatsioonide, organiseeritud kodanikuühiskonna ja sotsiaalteenuste pakkujate vahel. Kõnealustel sidusrühmadel on vajalikud eksperditeadmised sotsiaalsete investeeringute, sotsiaalse innovatsiooni ja tööhõive edendamise alal.

1.7 Sellegipoolest kritiseerib komitee seda, et sotsiaalsete investeeringute paketi rahastamise küsimus jääb suures osas vastusetä. Ilma ühekülgse kulude kärpimise poliitika muutmiseta näib kõnealuste ettepanekute edukas rakendamine olevat ebarea-listlik. Euroopa Struktuurifondi ja Euroopa Investeeringufondi parem kasutamine ning meetmete võimalikult suur tõhusus ja õige suunamine on küll tervitatavad, kuid neist ei piisa kavan-datud kursimuutuse saavutamiseks.

1.8 Komitee kinnitab seetõttu oma arusaama, et riikide eelarvetele uute sissetulekuallikate leidmine on hädavajalik. Siinkohal tuleb nimetada meetmeid, nagu maksubaasi muutmine ja laiendamine, maksuparadiiside kaotamine, hukutava maksude vähendamise võidujooksu lõpetamine ning võitlus maksudest kõrvalehoidmise vastu, samuti eri liiki varade maksustamine.

1.9 Eelkõige kordab komitee sellega seoses taas kord selgesõnaliselt oma nõuet Euroopa majanduse elavdamise ja investeerimiskava järele, mille maht oleks 2 % SKP-st. Sellega saaks rahastada investeeringute paketti, mis võimaldaks ka praktikas poliitiliste prioriteetide muutumist sotsiaalsete investeeringute suunas ning sotsiaalpoliitika tugevdamist ja moderniseerimist liikmesriikides vaatamata eelarvete konsolideerimise püüdlustele. Ainult piisava rahastamisega on sotsiaalsete investeeringute paketti võimalik edukalt ellu rakendada, vastasel korral jääb see vaid tahteavalduseks.

1.10 Komitee nõuab komisjonilt, et suurem keskendumine sotsiaalsetele investeeringutele leiaks väljundi ka Euroopa poolaasta koordineerimisprotsessis. Seda uut rõhuasetust tuleb konkreetselt arvestada riigipõhistes soovitusetes ning järgmises (2014. aasta) majanduskasvu analüüsis. Euroopa Komisjon peaks selle kohta kiiresti konkreetsed ettepanekud esitama. Tuleb selgelt väljendada, et tugevamad sotsiaalsed investeeringud on kooskõlas eelarve „diferentseeritud ja majanduskasvu soodustava” konsolideerimisega.

2. Sotsiaalsete investeeringute pakett majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks

2.1 Strateegia „Euroopa 2020” üks eesmärgi on päästa vähemalt 20 miljonit inimest vaesusest aastaks 2020. Tulenevalt sügavast kriisist ja majanduskasvu taastamise vajadusest esitas komisjon terve rea algatusi, mille eesmärk on töökohtade säilitamine ja loomine, sujuvad töökohavahetused ja üldise aktiivsuse suurendamine⁽¹⁾.

2.2 Komisjon esitas 20. veebruaril 2013 oma kauaoodatud sotsiaalsete investeeringute paketi. See koosneb teatisest („Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks – sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi rakendamine aastatel 2014–2020”), komisjoni soovitusel („Investeeringud lastesse aitame neil välja rabeleda ebasoodsate olude ringist”) ja seitsmest komisjoni talituste töödokumendist.

2.3 Pakett hõlmab paremaid sotsiaalseid investeeringuid Euroopa poolaastaga seoses ning karmistab Euroopa Liidu ja liikmesriikide aruandekohustusi ja juhtimist püüdlustes saavutada strateegia „Euroopa 2020” sotsiaal-, tööhõive- ja hariduspoliitika eesmärgi.

2.4 Komisjon sedastab, et 2008. aastal alanud kriisi käigus on paljude Euroopa liikmesriikide paljude elanike jaoks suurenenud vaesus, sotsiaalne tõrjutus ja väljajäämine tööturult ning et need probleemid on saavutanud rekordilised mõõtmed, eriti ohustatud rühmade hulgas. Teatistes soovib komisjon seetõttu pöörata rohkem tähelepanu sotsiaalsetele investeeringutele ja ressursside tõhusamale kasutamisele.

2.5 Komisjoni sõnutsi on sotsiaalsed investeeringud inimestele abiks. Need parandavad inimeste oskusi ja kvalifikatsiooni ning soodustavad osalemist ühiskondlikus elus ja tööturul. See suurendab heaolu, hoogustab majandust ja aitab Euroopa Liidul väljuda kriisist tugevama, ühtsema ja konkurentsivõimelisemana.

2.6 Sotsiaalhoolekandesüsteemid täidavad kolme ülesannet: sotsiaalsed investeeringud parema tuleviku nimel, sotsiaalkaitse raskematel eluetappidel ja samas ka majanduse stabiliseerimine.

2.7 Selleks soovib komisjon meetmeid, mis tagaksid, et sotsiaalkaitsesüsteemid aitaksid inimesi kriitilistel eluetappidel. Selle saavutamiseks soovib komisjon ennetavaid meetmeid võimalikult varajaste investeeringute näol kahjude tagantjärele heastamise asemel, mis on osutunud kulukamaks. Investeeringud lastesse ja noortesse on seega olulised.

2.8 Seda täpsustatakse suunistega, mis on esitatud komisjoni soovitusel liikmesriikidele. Ennetavaid investeeringuid laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu, mis peaksid suurendama laste heaolu, saab komisjoni sõnutsi saavutada terve hulga eri meetmete abil.

2.9 Märksõna all „Võimalused sotsiaalpoliitika vahendite paremaks kasutamiseks” soovib komisjon teatistes rahaliste vahendite tõhusamat kasutamist piisava ja jätkusuutliku sotsiaalse kindluse tagamiseks ning parema ja tõenditel põhineva sotsiaalpoliitika jaoks. Selle saavutamiseks peaksid liikmesriigid lihtsustama hüvitiste ja teenuste haldamist, hüvitisi sihipäraselt eraldama ja siduma neid tingimustega, nagu näiteks osalemine täiendõppes.

⁽¹⁾ „Tööhõivepakett”, „Noorte tööhõive pakett”, „Noortele pakutavate võimaluste algatus”, „Hariduse ümbermõtestamine”.

2.10 Liikmesriike kutsutakse teatistes korduvalt üles tugevdama kõigi asjaomaste sidusrühmade, eelkõige sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasatust sotsiaalpoliitika parandamisse strateegia „Euroopa 2020” raames.

3. Üldised märkused sotsiaalsete investeeringute paketi kohta

3.1 Finants- ja majanduskriis ning selle kaugeleulatuvad tagajärjed majanduskasvule ja tööhõivele ning majanduslikule ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele püsib juba viis aastat Euroopa Liidu poliitilises päevakorras. Kui esialgu reageerisid liikmesriigid antitsükilise ja stabiliseeriva majanduspoliitikaga, siis eelkõige just pankade päästeaktsioonid viisid riigivõla olulise suurenemiseni. Valitsuste katset konsolideerida riikide eelarveid majanduslanguse ajal kulude kärpimisega võib üldiselt pidada läbikukkunuks. Komisjoni teatis sotsiaalsete investeeringute kohta pakub seega kriisi ohjamisele hoopis uue perspektiivi, nimelt selle, et sotsiaalsed investeeringud tähendavad lühiajalises plaanis küll väljaminekuid, kuid keskpikas ja pikas perspektiivis ühiskonna heaolu suurenemist ja suuremat tulu riigieelarvesse, mis tulevikus vähendab oluliselt sotsiaalvaldkonna kulusid.

3.2 Komitee tervitab komisjoni sotsiaalsete investeeringute paketti ja sellega seotud paradigma muutust ELi institutsioonide tulevikukavade jaoks. Liikmesriike kutsutakse nüüd selgesõnaliselt üles rohkem tähelepanu pöörama sotsiaalsetele investeeringutele ning sotsiaalpoliitika moderniseerimisele ja tugevdamisele ning olemasolevate ressursside tõhusamale kasutamisele. Sotsiaalpoliitika peab muutuma jätkusuutlikumaks. Sellega püüab komisjon viimaste aastate vigu parandada ning sotsiaalsetes investeeringutes mitte üksnes kulutegurit näha. Pigem parandavad sotsiaalsed investeeringud elanike haridustaset ja oskusi, laiendavad nende võimalusi ühiskonnas ja tööturul ning suurendavad seega ka heaolu, soodustavad majanduskasvu ja aitavad ELil kriisist väljuda tugevama ja konkurentsivõimelisemana. Kõnealune pakett võib saada üheks viimaste aastate tähtsamaks sotsiaalpoliitiliseks algatuseks, kui seda ka järjepidevalt ja ambitsioonikalt ellu rakendatakse. See eeldab Euroopa Komisjoni poolt kehtvat toetust.

3.3 Sotsiaalpoliitika kujundamine on aga siiski eelkõige liikmesriikide pädevuses. Riikide tingimuste ja olude paljususe nõuab, et iga liikmesriik leiaks ise tasakaalu oma sotsiaalpoliitika piisavuse ja jätkusuutlikkuse vahel, kuna universaalset mudelit ei ole. Komisjon peaks koostama parimate tavade kogumi, mis peaks sisaldama ka riigihangete ja sotsiaalteenuste valiku vabaduse kasutamist erasektori üldhuviteenuste pakkujate toetami-

seks ja julgustama liikmesriike oma sotsiaalsüsteeme innovaatiliselt ja tõhusalt kujundama ning pöörama sealjuures tähelepanu tööhõivele ja aktiveerimismeetmetele, et saavutada strateegias „Euroopa 2020” püstitatud vaesuse vastu võitlemise eesmärk.

3.4 Seniolematult kõrge töötuse ja suureneva vaesuse ajal omandab heaoluriik ELis asendamatut rolli olemasolevate väljakutsetega toimetulekuks. Sihipäraste investeeringutega sotsiaalkaitsele ja heaoluriiki on võimalik lahendada struktuurseid probleeme ja luua töökohti. Olemasolevaid võimalusi saab paremini kasutada, järgides võimalikult ulatuslikku ja aktiivset kaasamis- ja osalemisstrateegiat võimalikult laiadele elanikkonnale ning rakendades komisjoni 2008. aasta soovitud tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta kõigis liikmesriikides.

3.5 Kui sotsiaalkuludes nähti siiani peamiselt väljaminekuid ja nõuti sotsiaalvaldkonna eelarve kärpimist, siis võib kõnealust teatist pidada teatud mõttes poliitiliseks kursivahetuseks nii ELi tasandil kui ka mõningates liikmesriikides. Komitee on juba ka varem olnud seisukohal, et on vaja suuri – ka sotsiaalseid – investeeringuid, mis võivad edendada tööhõivet, takistada vaesuse levikut ja ennetada sotsiaalset tõrjutust. Selleks tuleb jõuliselt mobiliseerida nii era- kui ka avaliku sektori investeeringuid ja viia ellu reforme ⁽²⁾.

3.6 Komisjoni teatises järgitakse elutsükli ja vajadustel põhinevat lähenemist sotsiaalsetele investeeringutele, mis võivad parandada nii individuaalseid võimalusi elus ja sotsiaalset ühtekuuluvust kui ka edendada majandusarengut. Komitee tervitab seda kui uut vaatenurka ja meetmete võtmise uut loogikat. Sotsiaalsete investeeringute tugevdamisel on positiivsed tulemused eelkõige keskpikas ja pikas perspektiivis. Siiski ei tohiks mingil juhul alahinnata ka lühiajalisi positiivseid mõjusid. Investeeringud paremasse, tõenditel põhinevasse sotsiaalpoliitikasse annavad kogemuste kohaselt kiireid ja positiivseid tulemusi nii mõneski olukorras ⁽³⁾.

3.7 Sotsiaalsetel investeeringutel on peale tööhõivepoliitilise mõju ka keskne funktsioon sotsiaalse ühtekuuluvuse ja sotsiaalse kaasatuse tugevdamisel, samuti sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisel. Ränk majanduskriis Euroopas halvendas drastiliselt paljude inimeste sotsiaalset olukorda. Sellise arengu peatamiseks on vaja kursimuutust sotsiaalsete investeeringute suurendamise suunas.

⁽²⁾ ELT C 11, 15.1.2013, lk 65–70.

⁽³⁾ „Housing First”, mida nimetatakse ka „rapid re-housing”, on algselt Ameerika Ühendriikides tekkinud lähenemisviis kodutuse probleemiga tegelemiseks, milles pakutakse alternatiivi varjupaikadele ja ajutisele majutusele ning mida kasutatakse juba mõned aastad edukalt ka Austrias, Taanis, Soomes, Prantsusmaal, Saksamaal, Portugalis ja Ühendkuningriigis.

3.8 Sellega seoses peaks Euroopa Komisjon oma tingimuslike sotsiaalsete investeeringute nõuet lähemalt selgitama ja piiritlema. Nii võib näiteks aktiivse tööturupoliitika valdkonnas olla mõistlik siduda maksed teatud tingimustega (nt osalemine koolitustel), kuid see põhimõte ei tohiks kehtida üldiselt sotsiaalpoliitiliste meetmete (nt lastehoid) kohta. Sotsiaaltoetusi tuleb käsitleda kui ette teada olevate kriteeriumitega õigusi, kusjuures tuleb tagada õiguskindlus.

3.9 Koos teatisega esitatud soovitusel ja töödokumentides kajastatakse tähtsamaid valdkondi, milles sotsiaalsete investeeringute uut loogikat tuleb rakendada. Komisjon peaks nüüd alustama dialoogi kõigi asjaomaste sidusrühmadega selle üle, kuidas sotsiaalsete investeeringute loogikat antud temaatiliste rõhuasetustega praktikas rakendada, ning esitama teatise rakendamise kava, mis peaks sisaldama tegevussuuniseid liikmeriikide toetamiseks.

3.10 Komitee tervitab asjaolu, et komisjon on teatistes selgesõnaliselt tunnustanud sotsiaalmajanduse, sotsiaalsete ettevõtete ja kodanikuühiskonna tähtsat rolli sotsiaalsete investeeringute paketi rakendamisel⁽⁴⁾. Peale kogemuste ja lisaressursside panustamise osalevad nad sageli poliitiliste eesmärkide poole püüdlisel konkreetsete tegudega, näiteks sotsiaalteenuste osutamisega. Nende ülesannete toetamiseks tuleb lihtsustada ligipääsu avalikele vahenditele ja erakapitalile. Sotsiaalsete investeeringutega seotud temaatiliste eesmärkide ja ELi perioodi 2014–2020 ühtekuuluvuspoliitika toetussuuniste raames tehtavate investeeringute kaasamine on tervitatavad ettepanekud. Neid tuleks arvesse võtta riiklike asutuste ja Euroopa Komisjoni vahelistel programmide üle peetaval läbirääkimistel, kuhu kaasatakse ka kodanikuühiskonna esindajad.

3.11 Komisjoni sõnul on innovatsioon sotsiaalinvesteeringute poliitika oluline koostisosa, sest sotsiaalpoliitika peab pidevalt kohanema uute väljakutsetega. Riigihangetes osalevatel eraettevõtetel on seega tähtis roll avalikule sektorile alternatiivi pakkujana ja täiendajana.

3.12 Liikmesriigid peaksid rohkem kasutama innovaatilisi rahastamisviise, nagu erasektori osalemine või sotsiaalsete võlakirjade kasutamine, mis võivad komisjoni sõnul⁽⁵⁾ ka eelarvelisi vahendeid kokku hoida. Siiski on sotsiaalsete võlakirjade kohta avaldatud palju vastuolulisi arvamusi ja nende mõjusid on vaja veel täiendavalt uurida. Lisaks sellele tuleks täpsemalt kirjeldada

potentsiaalseid asjaomaseid valdkondi, mille puhul võidakse kasutada „innovaatilisi rahastamisviise“. Komitee rõhutab siiski, et need vahendid ei tohi viia sotsiaalpoliitika kommersialiseerimiseni. Riik ei tohi kõrvale hiilida sotsiaalpoliitilisest vastutusest.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Lähiaastatel tuleb – muu hulgas mõningates ELi riikides rakendatavate konsolideerimismeetmete tõttu – kahjuks lähtuda majandusliku ja sotsiaalse allakäiguspiraali jätkumisest ehk siis majandusdünaamika jätkuvast aeglustumisest. Jätkusuutlikku majanduskasvu tuleb seega ergutada tugevama (sisemaise) nõudluse abil, nt naiste parema integreerimisega tööturule. Ka sotsiaalteenuste ja sotsiaalmajanduse kasv, mis just kriisi ajal on end ilmutanud, etendab siin olulist rolli.

4.2 Siin võib sotsiaalsete investeeringute pakett anda olulise panuse. Sotsiaalteenuste arendamine avaldab tööhõivele rohkem mõju kui ükski teine avalike vahendite investeerimise viis. Peale selle on investeeringud sotsiaalteenustesse vajalikud, et katta kasvavat nõudlust ja suurenevaid sotsiaalseid vajadusi. Strateegia „Euroopa 2020“ tööhõive-eesmärgid nõuavad peale (noorte) töötuse vastu võitlemise ja eakate inimeste parema tööellu integreerimise eelkõige naiste tööhõive suurendamist.

4.3 On oluline tunnistada, et sotsiaalsete investeeringute paketi toetamine sellistes riiklikes poliitikavaldkondades nagu sotsiaalne kaasatus, tervishoiusüsteem ja sotsiaalteenused peaks hõlmama ka hõlpsasti kättesaadavaid, taskukohaseid ja kvaliteetseid sotsiaalteenuseid ebasoodsas olukorras olevatele elanikkonnarühmadele, nagu näiteks puuetega inimesed ja järjest kasvav hulk äärmises vaesuses elavaid inimesi. Sotsiaalteenused suurendavad nende võimalusi elada oma elu väärikalt ning leida ja säilitada töökohti.

4.4 Just lastehoiu näide tõestab, et sihipäraste investeeringute abil on võimalik sotsiaalsed ja ühiskondlikud edusammud siduda konkurentsivõime suurendamisega. Suured investeeringud lastehoiu- ja sotsiaalteenustesse laiemas mõttes (eakate hooldus, haridus, hooldus, teenused puuetega inimestele, tugikodud jne) parandavad ühelt poolt paiga kvaliteeti ja annavad samal ajal ka olulise panuse naiste ja tööturust kõige kaugemale jäävate inimeste, näiteks puuetega inimeste suuremasse tööhõivesse ning aitavad keskpikas ja pikas perspektiivis vähendada riigieelarve kulusid. Nagu komisjon juba tunnistas, on oluline

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, lk 5.

⁽⁵⁾ COM(2013) 83 final, lk. 6-7.

tagada, et need investeeringud oleksid sihipäraselt suunatud inimese, mitte rühma konkreetsetele vajadustele, et pakkuda individuaalset toetust ja saavutada parimaid võimalikke tulemusi⁽⁶⁾. Lisaks on komitee seisukohal, et on vaja kõigi võimalike sotsiaalsete probleemide ennetamist, olenemata asjaomase isiku vanusest. Ennetus peaks olema sotsiaalpoliitika üldine lähtealus, mis hõlmab alates lastest kõiki ühiskonnarühmi.

4.5 Tööturg on võtmetähtsusega demograafiliste muutuste ning riikide eelarvete jätkusuutliku konsolideerimisega toimetulekuks. Seetõttu tervitab komitee komisjoni nõuet parandada tööhõivet, muu hulgas ka aktiivse tööturupoliitika ja sotsiaalse kaasatuse parandamise abil. Kui olemasolevat tööhõivepotentsiaali paremini kasutada, on maksumaksjate ja toetusesaajate suhet võimalik vaatamata eakate arvu hoogsale suurenemisele üldiselt stabiilsena hoida⁽⁷⁾. Siiski kinnitab komitee ka oma seisukohta, et sotsiaalsed investeeringud peavad puudutama ka neid ühiskonnarühmi, kelle puhul sotsiaalhüvitiste saamine ei tingi nende aktiivsust tööturul.

4.6 Samal ajal ei ole sotsiaalsete investeeringute ja parema sotsiaalpoliitika abil võimalik saavutada mitte ainult olulisi tööhõivepoliitilisi mõjusid. Sotsiaalse kaasatuse poliitika järjepidev rakendamine liikmesriikides ja järjepidev võitlus vaesuse vastu toovad kogu ühiskonnale olulist kasu ning edendavad sotsiaalset harmooniat ning ühtekuuluvust ühiskonnas.

4.7 Teatistes kirjeldatud kursimuutus kujutab endast ka olulist panust riigieelarvete jätkusuutlikku konsolideerimisse. Kaasava majanduskasvu edendamine ja tööhõivemäära märkimisväärne tõstmine 2020. aastaks võib tähendada täiendavat mänguruumi ELi 27 liikmesriigi eelarvetele mahuga kuni 1 000 miljardit eurot⁽⁸⁾.

4.8 Teatistes kavandatud prioriteetide muutuse ja selle Euroopa poolaastasse integreerimise osas jäävad aga otsustavad küsimused lahtiseks. Komitee tervitab paremat järelevalvet, on aga teadlik sellest, et 2013. aasta majanduskasvu analüüs on koostatud veel eelmisel aastal kehtinud prioriteetide järgi. Suurem keskendumine sotsiaalsetele investeeringutele peaks komitee arvates sisalduma teiseks poolaastaks esitatavates riigipõhistes soovitusetes. Järgmises, 2014. aasta majanduskasvu analüüsis tuleks sotsiaalseid investeeringuid selgesõnaliselt arvesse võtta ning sotsiaalsed probleemid tuleks integreerida järgmisesse Euroopa poolaastasse. Sellele lisaks tuleks poolaasta

jooksul selgelt väljendada, et tugevamad sotsiaalsed investeeringud on kooskõlas eelarve „diferentseeritud ja majanduskasvu soodustava” konsolideerimisega.

4.9 Sotsiaalsete investeeringute rahastamist ja maksustruktuuride muutmist puudutav teave on teatistes aga kahjuks pigem pettumust valmistav ning viidatakse tööhõivepakatile, milles komisjon soovib peale tööjõumaksude vähendamise ka vara suuremat maksustamist. Kuid ainult siis, kui rahastamine on tagatud, on sotsiaalsete investeeringute paketi väljakuulutatud kursimuutust võimalik ka tegelikkuses ellu viia.

4.10 Sellegipoolest jääb sotsiaalsete investeeringute paketi rahastamise küsimus suures osas vastuseta. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond, võivad küll olla olulised rahastamisvahendid, kuid ei ole piisavad kavandatud kursimuutuse saavutamiseks. Pigem kordab komitee oma soovitusi, et riiklike hüvitiste tõhususe ja sihipärasuse suurendamise kõrval on uute sissetulekuallikate leidmine riikide eelarvetele vältimatu. Siin tuleks arvesse tuleks võtta eri liiki tulude ja varadega seotud maksete küsimust⁽⁹⁾. Olemasolevaid ressursse tuleks samas paremini kasutada.

4.11 Komitee viitab sellele, et sotsiaalsete investeeringute loogikat järgitakse ka nii, et muudetakse ja parandatakse poliitikameetmeid seal, kus need on osutunud ebatõhusateks. Siin ei ole esmalt lisainvesteeringuid vaja. Komitee kutsub komisjoni üles teavitama uutest sotsiaalpoliitikameetmetest ja selgitama, kas need on lõpptarbijate seisukohast paremad ja kas nende kulu- raamistik on varasemaga võrreldav või väiksem.

4.12 Komitee on juba kaua toetanud seisukohta, et ei tule vaadata ainult kulude poolt, vaid parandada ka riigi tulusid, nt maksubaasi muutmise ja laiendamise, finantstehingute maksu kogumise, maksuparadiiside sulgemise, maksude vähendamise võidujooksu lõpetamise ning maksudest kõrvalehoidmise takistamise meetmete abil⁽¹⁰⁾. Just sotsiaalsete investeeringute paketi ja sellega seotud väljakutsete valguses rõhutab komitee veelkord selgesõnaliselt neid nõudmisi ning vajadust Euroopa majanduse elavdamise ja investeerimiskava järele mahuga 2 % SKP-st⁽¹¹⁾. Kõnealune pakett loob selleks küll õiged alused, kuid puuduvad ettepanekud nn sotsiaalsete investeeringute paketi kohta, et minna tahteavaldusest kaugemale ja poliitilist kursimuutust ka praktikas ellu rakendada.

⁽⁶⁾ COM(2013) 83 final, lk 8.

⁽⁷⁾ COM(2012) 55 final, komisjoni valge raamat „Piisava, kindla ja jätkusuutliku pensioni tagamise tegevuskava”, lk 6.

⁽⁸⁾ Vrd Euroopa Maksenõukogu dokument nr 72, november 2012, 1 000 billion Euros at stake: How boosting employment can address demographic change and public deficits („Kaalul on 1 000 miljardit eurot: kuidas aitab tööhõive hoogustamine toime tulla demograafiliste muutuste ja eelarvepuudujääkidega”).

⁽⁹⁾ Vrd ELT C 143, 22.5.2012, lk 94–101, punkt 4.3 ning ELT C 306, 16.12.2009, lk 70–75, punkt 3.4.2.

⁽¹⁰⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk. 23–28, punkt 6.1.3.1.

⁽¹¹⁾ ELT C 133, 9.5.2013, lk 77–80, punkt 3.2.4.

4.13 Lisaks nõudele põhjalikult kaasata sotsiaalpartnereid ja liikmesriikide organiseeritud kodanikuühiskonda, mida komitee selgesõnaliselt toetab, peaks komisjon kiiremas korras esitama konkreetset ettepanekud põhjaliku ja järjepideva integreerimise kohta Euroopa poolaasta koordineerimisprotsessi. See puudutab samuti ja eelkõige tugevamat suundumust sotsiaalsete investeeringute ja aktiivse kaasamise poole. See kaasamine peaks olema põhjapanev ning võimaldama tõhusalt mõjutada poliitikameetmete kujundamist.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendija nõukogu määrus, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete registreerimiseks”

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 562/2006 seoses riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmi kasutuselevõttuga”

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse registreeritud reisijate programm”

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD)

(2013/C 271/18)

Pearaportöör: **Cristian PÎRVULESCU**

14. märtsil ja 16. aprillil 2013 otsustas Euroopa Parlament ja 27. märtsil 2013 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmistes küsimustes:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete registreerimiseks”

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 562/2006 seoses riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmi kasutuselevõttuga”

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse registreeritud reisijate programm”

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD).

19. märtsil 2013 tegi komitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 22.–23. mail 2013. aastal toimunud täiskogu 490. istungjärgul (22. mai istungil) pearaportööriks Cristian Pîrvulescu ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 125, vastu hääletas 4 ja erapooletuks jäi 3.

1. Sissejuhatus

1.1 Kõnealune seadusandlik ettepanek on osa piirikontrollide järgmise põlvkonna paketist, mis on Euroopa Komisjoni 2012. aasta tööprogrammi strateegiline algatus. Euroopa Komisjoni sõnul on see pakett vastus kahele omavahel seotud ulatuslikule probleemile: kuidas jälgida tõhusalt kolmandate riikide kodanike reisijatevooge ja liikumist kogu Schengeni ala välispiiridel ja kuidas tagada, et piiriületused toimuksid kiiresti ja lihtsalt kasvava hulga regulaarsete reisijate jaoks, kes moodustavad piiriületajatest valdava osa.

1.2 13. veebruari 2008. aasta teatises „järgmiste Euroopa Liidu piirihaldusmeetmete ettevalmistamine” tegi komisjon ettepaneku luua riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem.

1.3 See ettepanek kiideti heaks 2009. aasta detsembris Euroopa Ülemkogu vastuvõetud Stockholmi programmis, milles kinnitati taas riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi potentsiaali, mis võimaldaks liikmesriikidel tulemuslikult andmeid jagada ning samas andmekaitsevenõudeid järgida.

1.4 23. ja 24. juunil 2011. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumise järel dustes paluti kiirendada arukate piiride alast tegevust. Vastusena avaldas komisjon 25. oktoobril 2011 uue teatise erinevate võimaluste ja edasiste sammude kohta.

1.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on koostanud mitmeid arvamusi, mis puudutavad kahe täiendava süsteemi rakendamist⁽¹⁾. Komitee arvamustes on rõhutatud ELi tasandi kohustuste ja vahendite lisaväärtust suureneva piiriülese liikuvuse väljakutsega tegelemisel. ELil on peamine roll ja vastutus tagada koordineerimine liikmesriikide vahel. Arvestades liikuvuse ja rändega seotud viimase aja väljakutseid, on komitee toetanud proportsionaalsuse ja tõhususe põhimõtet. Samuti on komitee rõhutanud, et meetmete ja programmide kavandamisel ja rakendamisel on keskne tähtsus põhiõiguste kaitse tagamisel.

2. Üldised märkused

2.1 Võttes arvesse liikuvuse oodatavat kasvu ELi piiridel, tuleb kiirendada usaldusväärsete ja tõhusate piirihalduse ja -kontrolli süsteemide väljaarendamiseks tehtavaid jõupingutusi.

2.2 Komitee tervitab arukate piiride paketi aluseks olevat lähenemisviisi, mille eesmärk on leida õige tasakaal vajaduse vahel edendada liikuvust ja vajaduse vahel lahendada turvalisusega seotud mured, mis näivad olevat ELis viimastel aastatel süvenenud.

2.3 Komitee tunnistab ELi tasandi kohustuste, juhtimise ja investeeringute lisaväärtust ja loodab, et liikmesriigid koordineerivad oma jõupingutusi, et tagada kavandatud programmide edukas rakendamine.

2.4 Komitee rõhutab, et Euroopa Liidu identiteet seondub selgelt ja endastmõistetavalt avatuse ja vastastikuse seotusega mitte ainult ELis, vaid ka piiriülesele. ELi elav kultuuriline, sotsiaalne, poliitiline ja majanduslik ruum ja piiriülene liikuvus on olulised selleks, et säilitada ELi tähtsus globaalsel tasandil. Seda silmas pidades peaksid ELi institutsioonid ja liikmesriigid tagama, et uued süsteemid ei mõjutaks negatiivselt kolmandate riikide kodanike reisimist ega nende soovi reisida ELi.

2.5 Samal põhjusel tuleks erilist tähelepanu pöörata üldsuse arusaamale kahest süsteemist ja nende toimimisest, selgitades kolmandate riikide kodanikele asjakohasel viisil vastavaid eeskirju. EL ja liikmesriigid peaksid kaasama kolmandate riikide asutusi, et tagada oodatavatele reisijatele juurdepääs teabele ja toele, eriti nende õiguste osas. Pakett vajab piisava rahastusega teabevahetuse mõõdet.

2.6 Komitee kutsub kõiki asjaomaseid osalejaid ja institutsioone üles arvestama kahe süsteemi edasisel arendamisel ja rakendamisel põhiõigusi. Vaatamata kahe süsteemi pigem tehnilisele olemusele on neil ka oluline mõju üksikisikute/kõigi ELi sisenevate kolmandate riikide kodanike põhiõigustele ja -vabadustele. Komitee tervitab andmekaitse ja andmete puutumatuse küsimustele omistatud tähelepanu ja loodab, et kõigi asjaomaste põhiõiguste kaitsele pööratakse piisavat tähelepanu ja seda kontrollitakse asjakohaselt.

2.7 Komitee juhib tähelepanu märkimisväärsatele erinevustele liikmesriikide institutsioonilises raamistikus ja suutlikkuses. Mitmed liikmesriigid rakendavad oma versioone kahest süsteemist. Sellise ulatusega üleminek, mis hõlmab suurt hulka institutsioone ja inimesi, on problemaatiline ja isegi riskantne. Asjaomased institutsioonid peaksid tagama, et üleminek ei mõjutaks mingil viisil reisijaid.

2.8 Varasemaid kogemusi silmas pidades juhib komitee tähelepanu kulude ja nende kalkuleerimise probleemile. Seesugused süsteemid on vägagi kulukad ja tagada tuleb nende kulutuste proportsionaalsus ja tõhusus. Lisaks peaksid esialgsed kalkulasioonid olema võimalikult täpsed.

2.9 Komitee kutsub üles täiendavalt kaaluma reisijate eristamist, mis on arukate piiride poliitilise programmi üks peamisi telgi. Eristamine võib tegelikkuses viia teatud diskrimineerimiseni. Juurdepääs registreeritud reisijate programmile sõltub staatusest, sissetulekust, keeleoskusest ja haridusest. Seda riski saab vähendada, kui asjaomased asutused võtavad oodatavate reisijate aktsepteeritava tegevuse ja kuuluvuse liikide suhtes avatud hoiaku.

2.10 Komitee märgib, et liikuvuse kohta puuduvad asjakohased ja konkreetset andmed. Lisaks sellele, et puuduvad täpsed arvud lühiajaliseks külastuseks saabunud reisijate kohta, kellest saavad viibimisaja ületajad, ei ole ka kvalitatiivseid andmeid, mis aitaksid seda nähtust mõista. Poliitika ei peaks tuginema ainult kvantitatiivsetele andmetele, mida kogutakse pärast süsteemide käivitamist. Vaja on rohkem vahendeid, et analüüsida praeguse süsteemi kasutamist ja väärkasutamist.

2.11 Komitee innustab ELi ja liikmesriike pöörama piisavat tähelepanu vahetult reisijatega tegeleva personali, eeskätt konsulaar- ja piiriametnike koolitamisele. Need töötajad peaksid olema põhjalikult koolitatud ja suutelised abistama reisijaid menetluste juures, mis on tehniliselt keerulised ja psühholoogiliselt koormavad.

⁽¹⁾ ELT C 88, 11.4.2006, lk 37–40, ELT C 128, 18.5.2010, lk 29–35, ELT C 128, 18.5.2010, lk 80–88, ELT C 44, 11.2.2011, lk 162–166, ELT C 376, 22.12.2011, lk 74–80, ELT C 299, 4.10.2012, lk 108–114.

2.12 Komitee tunnistas küll biomeetriliste andmete kogumise eeliseid, ent juhib tähelepanu mõjule, mida avaldab sõrmejälgede võtmine regulaarsete või mitteregulaarsetele reisijatele. Selle psühholoogiline mõju vähendab reisimise soovi ega soodusta üksikisiku üldist positiivset suhtumist vastuvõtvasse ühiskonda. Pealegi seostatakse sõrmejälgede võtmist tavaliselt kuritegevuse ja politsei töötavadega. Komitee kutsub üles täiendavalt kaaluma biomeetriliste andmete kogumist kahe programmi osana ja viise selle negatiivsete mõjude piiramiseks.

3. Konkreetsed märkused

3.1 Komitee on seisukohal, et teabe saamise õigust tuleks rakendada eriti isikuandmete kasutamise osas. Kolmandate riikide kodanikke tuleb teavitada nende õigustest. Teatud olukordades võib keelebarjäär takistada selle õiguse tõhusat kasutamist. Praeguste ja tulevaste justiits- ja siseküsimumuste valdkonna andmebaaside puhul peaks vaikumisi olema tagatud mittediskrimineerimine. Sellega peaks olema tihedalt seotud andmekaitse põhimõtete (õigus teabele, tõhusad õiguskaitsevahendid ning üksikisiku nõusolek andmetöötluseks) järgimise tagamine kolmandate riikide kodanike suhtes. Erilist tähelepanu tuleks andmesubjektidena pöörata kolmandate riikide kodanike haavatavatele rühmadele.

3.2 Komitee arvates on vaja üksikasjalikumat ülevaadet justiits- ja siseküsimumuste valdkonna andmebaasidest ja teabeskeemisest. Euroopa Komisjon peaks esitama korrapäraselt – võimalusel kord aastas – konsolideeritud järelevalvearuande justiits- ja siseküsimumuste poliitikavaldkonna kõikide andme- ja teabevahetust hõlmavate skeemide tegevuse kohta, tuues välja mis liiki teavet on vahetatud ja millisel eesmärgil.

3.3 EL peaks innustama liikmesriikide valitsusi toetama kohaselt asutusi, kes on määratud teostama riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi järelevalvet ja kontrolli.

3.4 Komitee tervitab registreeritud reisijate programmile juurdepääsu andmisel järkjärgulist üleminekut riigipõhiselt lähenemisviisilt isikupõhisele lähenemisviisile. Komitee soovib, et intervjuu taotlejaga peaks olema reegel, eriti olukordades, mis nõuavad täiendavat selgitamist. Komitee juhib tähelepanu ka justiits- ja siseküsimumuste valdkonna andmebaaside ja arukate piiridega seotud profiili koostamise (automatiseeritud otsuste tegemine) ja andmete hankimise loogikale ja on seisukohal, et rassi, etnilise kuuluvuse või mõne muu tundliku aluse võimalikku kasutamist statistilise andmejärelvalve alusena on raske

ühitada mittediskrimineerimise põhimõtete, teiseste õigusaktide ja põhiõiguste kohustustega.

3.5 Komitee toetab sagedasti reisivate inimeste ulatuslikumat määratlust, mis hõlmaks kõiki kultuurilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid tegevusi. Komitee innustab liikmesriike võtma arvesse ühiskonnaelu kogu mitmekesisust. Vältida tuleks mis tahes ühiskondlik-ametialaste kategooriate eelistavat kohtlemist.

3.6 Kolmandate riikide kodanikud võivad taotleda registreeritud reisijate programmis registreerimist konsulaatides, ühistes taotluskeskustes või mis tahes piiripunktis. See on kasulik taotlejale, ent samas on tegemist juhtimiselase väljakutsega. Kogu asjaomast personali tuleb süsteemide toimimisest teavitada ja nõuetekohaselt koolitada.

3.7 Komitee arvates võib ülalpidamise ja/või eramajutuse tõendite esitamine osutada koormavaks. Kui need säilitatakse, siis tuleks vähemalt kasutusele võtta kogu ELis kasutatav minimaalne standardvorm. Sel viisil ei kasuta liikmesriigid ülalpidamistõendit eemale hoidmise vahendina.

3.8 Registreeritud reisijate programmi avalduse täitmiseks vajalike tõendavate dokumentide väljastamine ei tohiks taotlejale ega asjaomastele organisatsioonidele kaasa tuua ebavajalikke ja ülemäärased kulusid. Üksiktaotlejale ja toetavatele organisatsioonidele tekkivad kulud tuleks kalkuleerida vahelahendamise osana.

3.9 Komitee soovib kehtestada asjaomastele asutustele otsuse tegemiseks ettenähtud perioodiks maksimaalselt 25 päeva, innustades samas asutusi tegema otsused võimalikult kiiresti.

3.10 Registreeritud reisijate programmi taotluse tagasilükkamise kriteeriume tuleks täpsustada. Jääb selgusetuks, millistel alustel hinnatakse ohtu avalikule korrale, sisejulgeolekule ja rahvatervisele. See annab võimaluse meelevaldsete otsuste tegemiseks. Kõnealust hindamist viivad läbi tuhanded inimesed, kellel on väga erinev taust ja koolitus ning erinevad teadmised reisijast, tema tegevusest ja kodumaast. Lisaks on küsitav lisada tagasilükkamise põhjuste hulka oht liikmesriigi rahvusvahelistele suhetele.

3.11 On väga oluline, et eitava vastuse saanud taotlejad (vastuvõetamatu taotlus/tagasilükatud taotlus) saaksid otsuse reaalselt edasi kaevata. Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles abistama inimesi, kes soovivad kasutada oma kaebuse esitamise õigust.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Muudatus komisjoni ettepanekus COM(2011) 607 (final/2): Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006”

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

ja „Ettepanek: Muudatuste tegemine komisjoni ettepanekusse COM(2012) 496: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006”

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/19)

Pearaportöör: **Mário SOARES**

25. märtsil 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 164 ja 177 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Muudatus komisjoni ettepanekus COM(2011) 607 (final/2): Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006”

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

ja

„Ettepanek: Muudatuste tegemine komisjoni ettepanekusse COM(2012) 496 - Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006”

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD).

16. aprillil 2013 tegi komitee juhatus käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) pearaportööriks Mário SOARESE ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 135, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Ehkki komiteel on kahtlusi noorte tööhõive ja noortegarantii algatuste jaoks eraldatud summa ja rahastamisviisi osas, nõustub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee komisjoniga selles, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi Euroopa Sotsiaalfondi ja struktuurifondide kohta tuleb muuta vastavalt esitatud ettepanekutele.

1.2 Komitee rõhutab, et praegu otsustamisel olevad poliitilised strateegiad peavad edendama majanduskasvu, stabiilsete ja kvaliteetsete töökohtade loomist ning tugevdama sotsiaalset ühtekuuluvust.

1.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tunneb kahetsust selle üle, et noorte tööhõive algatuse rahastamine ei tulene ELi eelarve suurendamisest, vaid hoopis vähendatakse ühtekuuluvuspoliitika jaoks ette nähtud eelarvevahendeid, mis on juba ajavahemikuks 2007–2013 kavandatud vahenditest väiksemad.

1.4 Komitee on veendunud, et kavandatud 6 miljardi euro suurusest summast ei piisa, arvestades probleemi ulatust ja vajadust see võimalikult kiiresti lahendada.

1.5 Kuna kriis ikka veel kestab ning uusi töökohti ei ole hakatud looma, teeb komitee ettepaneku kasutada suuremat paindlikkust nende noorte töötute protsendimäära määratlemisel, kellele tagatakse juurdepääs eraldatud vahenditele, et oleks võimalik hinnata noorte töötuse arengut või teise võimalusena kehtestada kõnealuseks määraks 20 %.

1.6 Komitee soovib tösta noortegarantii vanusepiiri 30. eluaastani, eelkõige riikides, kus noorte töötuse tase on kõige kõrgem.

1.7 Lõpuks kutsub komitee liikmesriike üles mitte vähendada finantskohustusi, mis on ette nähtud mitmeaastase finantsraamistiku ettepanekus noorte tööhõive edendamiseks, ning nõustuma komisjoni ettepanekuga kasutada täiendavaid vahendeid, saavutamaks eesmärki, mis seisneb terve põlvkonna Euroopa noorte tulevikku ohustava probleemi lahendamises.

2. Euroopa Komisjoni ettepaneku põhielemendid

2.1 Tuginedes Euroopa Ülemkogu 28. veebruari 2013. aasta otsusele luua noortegarantii, esitas komisjon kaks ettepanekut: esimeses muudetakse komisjoni ettepanekut COM(2011) 607 (final/2): Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006 (COM(2013) 145 final), samal ajal kui teises muudetakse komisjoni ettepanekut COM(2012) 496: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted mitme fondi kohta ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (COM(2013) 146 final).

2.2 Nende ettepanekute eesmärk on tagada noorte tööhõive algatuse rahastamine noortegarantii raames, eesmärgiga tagada kõigile kuni 25aastastele noortele inimväärne töö, täienduskoolitus või praktikakoht nelja kuu jooksul pärast õpingute lõpetamist või töötuks jäämist.

2.3 Ajavahemikuks 2014–2020 kavandatud finantseeringute kogusumma on kuus miljardit eurot, millest kolm miljardit moodustavad investeeringud Euroopa Sotsiaalfondist ja kolm miljardit sihtotstarbelised eraldised, mis on noorte tööhõive algatuse jaoks ette nähtud alamrubriigis 1b: „Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus”.

2.4 Kavandatud rahastamisvahendid on ette nähtud NUTS 2. tasandi piirkondadele, kus (15–25aastaste) töötute noorte määr oli 2012. aastal üle 25 %.

3. Üldmärkused

3.1 Äärmiselt tõsine olukord noorte töötuse valdkonnas, mida on tõdetud mitmes liikmesriigis, õigustab igati nõukogu 28. veebruari 2013. aasta otsuses kajastuvat algatust luua noortegarantii, mida sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid on taotlenud korduvalt ja erinevas vormis.

3.2 Euroopa Komisjoni hinnangul on ELis 7,5 miljonit mitte-töötavat ja mitteõppivat NEET-noort ⁽¹⁾, mis vastab 12,9 %-le Euroopa 15–24aastastest noortest. Suur osa neist ei ole lõpetanud keskkooli, jättes kooli pooleli; paljud neist on sisserändajad või pärit ebasoodsas olukorras olevate elanikkonnarühmade seast. Teatud riikides on halvenenud olukorras keskklassi (uusvaeste) noored, kes ei ole veel õpinguid lõpetanud ning keda ähvardab oht õpingud katkestada.

3.3 Varasemates arvamustes on komitee rõhutanud noorte töötuse äärmiselt suurt määra ELis ning pöördunud kõigi asjaomaste sidusrühmade poole taotlusega võtta kiireloomulisi, tõhusaid ja otsustavaid meetmeid, et purustada nõiaring, mis ähvardab seada ohtu terve põlvkonna tulevikule ⁽²⁾. Tegemist ei ole üksnes teatud inimesi mõjutava probleemiga, vaid ohuga, mis ähvardab ka ELi sotsiaalset ühtekuuluvust, mis pikas perspektiivis võib kahjustada ELi majanduskasvu ja konkurentsivõimet.

3.4 Komitee leiab, et otsustamisel olevad poliitilised strateegiad peavad aitama kaasa majanduse taaselustamisele ning selliste kvaliteetsete ja stabiilsete töökohtade loomisele – millega kaasnevad garantii ja kaitse –, mis on ajalooliselt kaasa aidanud Euroopa sotsiaalmudeli ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele väljakujunemisele. Samal ajal kinnitab komitee sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide osalemise tähtsust nende poliitikameetmete kavandamisel, rakendamisel ja asjakohaste järelmeetmete elluviimisel.

3.5 Tegelikult on noortegarantiisse kaasatud noorte tööhõivealgalgatus üksnes siis, kui sellega kaasnevad asjakohased stiimulid „tööturu nõudlusega” seoses (st kui toimub majanduskasv). Lisaks on meetmed nende miljonite noorte hariduse, praktika ja kompetentsitaseme tõstmiseks, kellel on väikesed väljavaated tööturule sisenemiseks, seotud väga suurte riskidega.

3.6 Komitee arvates tekitab muret asjaolu, et Euroopa Ülemkogu näeb Euroopa majandusraskusi peamiselt eelarve konsolideerimisega seonduva probleemina, püüdmata seejuures isegi mitte määratleda alternatiivseid kulusid või negatiivseid järeelmõjusid, näiteks massiline tööpuudus noorte seas, pettumuse ja lootusetuse tunne ⁽³⁾.

⁽¹⁾ NEET (inglise keeles: Not in Education, Employment or Training) viitab mitteõppivatele ja mittetöötavatele noortele, kellel on madala haridus- ja koolitustase.

⁽²⁾ Vt EMSK aramus „Noorte tööhõivepakett”, ELT C 161, 6.6.2013, lk 67-72.

⁽³⁾ Noorte tööturule mittekaasamise kulu ületab ülemääraste sotsiaaltoetuste või saamata jäänud maksutulude tõttu 150 miljardi euro suuruse summa.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Komisjoni esitatud muudatuste eesmärk on kohandada Euroopa Sotsiaalfondi määrust ning Euroopa eri fondide üldmäärust Euroopa Ülemkogu 7.-8. veebruari otsusele. Järgnevates märkustes ei käsitleta komisjoni ettepanekuid, vaid nõukogu otsusest johtuvaid eeldusi.

4.2 Praeguse kriisi taustal jääb komiteel vaid üle väljendada kahetsust selle üle, et nõukogu esitatud ELi eelarve aastateks 2014–2020 on väiksem kui eelneva perioodi eelarve, asjaolu, mis mõjutab negatiivselt praeguse olukorraga toimetulekuks vajalikke vahendeid.

4.3 Selle otsuse tulemusena ei pärine noorte töötuse vastu võitlemiseks kavandatud rahastamismeetmed eelarve suurenemisest, vaid teiste rubriikide jaoks mõeldud assigneeringute, sh kolme miljardi euro ulatuses Euroopa Sotsiaalfondi vahendite ja kolme miljardi euro ulatuses ühtekuuluvuspoliitika vahendite, vähendamisest.

4.4 Lisaks sellele on kuue miljardi suurune kogusumma seitsme aasta peale jagatuna selgelt ebapiisav⁽⁴⁾.

4.5 Otsus võtta 2012. aasta aluseks nende töötute noorte protsendi (25 %) määramisel, kellel on õigus saada toetust

asjaomastest fondidest, ei arvesta ei kriisi arengu ega praeguse majanduslangusega, mistõttu valitseb oht jätta tähelepanuta ülitõsised olukorrad, mis võivad kõnealusel perioodil esile kerkida. Seetõttu on komitee seisukohal, et vajalik on suurem paindlikkus noorte töötuse arengu hindamisel või tuleks ennetusmeetmena langetada kõnealust määra 20 %-le.

4.6 Lisaks sellele soovib komitee tõsta noortegarantii raames toetuse saamise puhul rakendatavat vanusepiiri 30. eluaastale, et garantiile juurdepääs oleks ka noortel, kes lõpetavad ülikooli hiljem või on läbimas üleminekuperioodi koolitusele tööle. See on eriti oluline nende riikide puhul, kus noorte töötuse määr on eriti kõrge.

4.7 Komitee kiidab heaks otsuse teha liikmesriikidele erand noorte tööhõive algatusele suunatud konkreetsete eraldiste kaasrahastamise osas (kolm miljardit eurot), ning otsuse mitte kaasata noorte tööhõive algatuse jaoks kavandatud vahendeid 5 %-lisse tulemusreservi.

4.8 Vaatamata ülalpool esitatud märkustele soovib komitee rõhutada, et kõnealust algatust tuleks toetada ning muuta see aktiivse tööhõivepoliitika struktuurimeetmeks, mitte pelgalt praeguse majanduskriisiga toimetuleku vahendiks⁽⁵⁾.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Rahvusvaheline Tööorganisatsioon (ILO), kes kõnealust algatust teatud reservatsiooniga tervitas, peab praeguse olukorra muutmiseks vajalikuks eraldada 21 miljardi euro ulatuses vahendeid.

⁽⁵⁾ Kooskõlas EMSK arvamusega „Noorte tööhõivepakett“ (ELT C 161, 6.6.2013, lk 67-72) peab noorte tööhõive algatus olema seotud Euroopa poolaastaga.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – CARS 2020: Euroopa konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku autotööstuse tegevuskava”

COM(2012) 636 final

(2013/C 271/20)

Raportöör: **Virgilio RANOCCHIARI**

Kaasraportöör: **Monika HRUŠECKÁ**

Euroopa Komisjon otsustas 8. novembril 2012 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – CARS 2020: Euroopa konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku autotööstuse tegevuskava”

COM(2012) 636 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav tööstuse muutuste nõuandekomisjon võttis arvamuse vastu 12. märtsil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 147, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hindab kõrgelt tööd, mida on teinud Euroopa Komisjon ja eelkõige komisjoni asepresident, tööstuse volinik TAJANI, kes soovis kõigepealt kontrollida autotööstuse seisukorda, kuulates ära kõik CARS 21 kõrgetasemelises töörühmas esindatud sidusrühmad, ning seejärel otsustas selle kuulamise tulemuste põhjal käivitada tegevuskava sektori raske olukorra parandamiseks ja sektori taastumise soodustamiseks.

1.2 Teatises CARS 2020 sisalduvas tegevuskavas esitatakse arutluskäike ja soovitusi, millega saab täielikult nõustuda vähemalt kolmes tähtsas punktis nelja hulga: osalemine teadusuuringute rahastamises, arukas seadusandlus, mis võimaldab vältida sektorile asjatult suurte kulukohustuste panemist, ning sektori enda veel rahvusvahelisemaks muutumine. Mis puutub neljandasse punkti, siis toetab komitee komisjoni ettepanekuid muutuste ennetamise osas, kuid väljendab mõningaid kahtlusi restruktureerimisprotsessi suhtes.

1.3 Tegemist on ambitsioonika tegevuskavaga, milles püütakse tasakaalustada võitlust kliimamuutuse vastu ning konkurentsivõime suurendamise vajadust – teisisõnu vajadust, et auto oleks üha konkurentsivõimelisem ja säästvam, tulles võiduajamises üha agressiivsema välis- ja sisekonkurentsiaga võitjaks, tagades ülemineku toimumise sotsiaalselt vastuvõetaval viisil.

1.4 Selle tulemuse saavutamiseks on vaja liikuda ühise majandus- ja kaubanduspoliitika suunas, kasutades kõiki ELi

tasandil saadaolevaid vahendeid, et rakendada soovitud meetmed võimalikult ruttu, ületades lahkkelid, mis ei ole seni võimaldanud kriisi kiiresti ja kooskõlastatult lahendada asuda, ning vaadates vajaduse korral läbi mõned suunised või ka otsused, mis võivad takistada tegevuskava elluviimist ja seega sektori majanduskasvu soovitud taastumist.

1.5 Esimene probleem, mida võib pidada praegusest ajast tingitud tagajärjeks, puudutab rahaliste vahendite piiratud kättesaadavust tohututeks investeeringuteks, mida nii autotootjad kui ka neile koostisosade tarnijad peavad järjest rohkem tegema teadusuuringutesse, arendustegevusse ja innovatsiooni, et saavutada sihtmärgid, milleni komisjon soovib jõuda lähiaastail. See probleem on veelgi tõsisem tööstusharus tegevate VKEd e ning teiste seonduvate ja sageli sõltuvate ettevõtete jaoks.

1.6 Komitee nõustub komisjoni valikuga vältida selliste stiimulite andmist, mis on n-ö tehnoloogiaspetsiifilised, st mõeldud ainult ühele tehnoloogiale, välistades kõik teised. See otsus tohi aga tähendada seda, et lühikese või keskpika mõjuga stiimulid (näiteks metaan, veeldatud naftagaas (LPG), suure efektiivsusega viimase põlvkonna mootorid) loovad takistusi keskpikas või pikas perspektiivis toimuvale arengule, nagu elektri- ja vesinikuautod.

1.7 CO₂-heidet reguleerivate eeskirjade osas on komitee seisukohal, et üksnes olulusringi hindamisel (*Life Cycle Assessment* – LCA) põhinev lähenemisviis võib aidata vähendada sõidukite keskkonnavalast jalajälge tervikuna.

1.8 Teatistes kinnitatakse veel kord, et ees ootab märkimisväärtne Euroopa autotööstuse restruktureerimise protsess (seoses tehaste võimaliku sulgemisega), ning juhatakse tähelepanu selle tagajärgedele tööhõivele, kuid ei analüüsita ega kirjeldata üksikasjalikult selle peamiseks põhjuseks olevat nähtust, mis on struktuuriline liigne tootmisvõimsus Euroopas. Kuigi täpsed andmed selle nähtuse kohta ei ole kättesaadavad, nähtub sektori analüütikute antud hinnangutest kolme kuni viie miljoni sõidukini küündiv ülemäärane installeeritud võimsus. Komitee palub komisjonil kiiresti käivitada üksikasjalikum uuring, et saada täpsemaid arvandmeid tööhõive ja liigse tootmisvõimsuse ning võimsuse mis tahes alakasutamise kulude kohta.

1.9 Seepärast näib, et komisjon võtab liialt kõrvaltvaataja seisukoha, kui ta tahab täita ainult ettevõtteid, riike ja piirkondi täiendavat rolli, võttes samuti arvesse, et kui probleemile ei leita ühist lahendust, võib see nõrgestada sama dokumendi ühte teist eesmärki – *konkurentsivõime suurendamist ülemaailmsel turgudel*. Komitee on seega seisukohal, et liigse tootmisvõimsuse küsimust ei saa käsitleda osaliselt, vaid et selle asemel on vaja kogu protsessi koordineerivat juhendit.

1.10 Komitee avaldab kahetsust, et probleemi kõnealust aspekti, mis on ühiskonna seisukohast tohutult tähtis, ei ole tegevuskavas piisavalt käsitletud, ning kutsub komisjoni üles võtma selle küsimuse enda peale, kasutades oma algatusõigust töötada välja suunised ja koondada minevikus end tõestanud häid tavasid, mis on aidanud koondamisi vältida. Asja kiireloomulisust arvestades võiks komisjon täita ja komitee arvates peaks täitma selle ulatusliku restruktureerimisprotsessi koordineerimise ülesannet ja seda võib-olla ka rahaliselt toetama, kuna kõnealuse protsessiga võib juhul, kui seda ei juhita asjakohaselt, kaasneda destabiliseeriv mõju paljudes Euroopa piirkondades, mõjutades rängalt tööhõivet autotööstuses. Komitee soovib tungivalt kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tihealt mis tahes restruktureerimiskavasse.

1.11 Selleks et ettevõtmine õnnestuks ja suudetaks säilitada autotööstuse tootmisbaas Euroopas, on vaja tugevdada ka avatud ja konstruktiivset sotsiaalset dialoogi. Ainult sel viisil saab tagada õige tasakaalu tegevuskava eri osade vahel, pidades esmatähtsaks inimkapitali nii töötajate ümberõppe kui ka koondamiste juhtimise osas, kui töökohtade kaotamine osutub vältimatult vajalikuks. See kehtib ka autotööstusega seotud tööstuste kohta, kes seisavad silmitsi nendesamade tõsiste probleemidega.

1.12 Lühikeses perspektiivis oleks vaja kehtestada Euroopa raamistik sotsiaalsete üleminekumeetmete jaoks, et õppida 2008.–2009. aastal valitsenud kriisist ja vältida ELi tööturu moonutusi. Sellel üleminekuperioodil on oluline roll sotsiaalpartneritel.

1.13 Sellest tulenevalt leiab komitee, et Euroopa Liit peaks tugevdama oma tööstuspoliitikat tervikuna ja eelkõige tootmis-sektori alast poliitikat. Strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid ei ole võimalik saavutada ilma tugeva ja konkurentsivõimelise tööstuseta, mis moodustab ELi majandusliku arengu aluse. On

vaja rakendada proaktiivseid poliitikameetmeid, millega toetatakse uuendus- ja arendustegevust ning mis muudavad tänapäevased probleemid tuleviku võimalusteks. Autotööstus vajab jätkusuutlikule majanduskasvule ja mitte ainult tootmise vähendamisele suunatud tööstuspoliitikat. Vaja on kapitaliinvesteeringuid ja investeeringuid järjest parema väljaõppe ja kvalifikatsiooniga inimressurssidesse. Tehnoloogiad, protsessid, disain – kõik peavad edendama Euroopa autotööstuse naasmist üleilmsele juhtpositsioonile. Üleilmsele konkurentsile tuleb vastata, panustades arendus- ja uuendustegevusse. Tootmisrajatiste võimalikust sulgemisest kindlasti ei piisa probleemi lahendamiseks.

2. Sissejuhatus

2.1 Selleks et paremini mõista ja hinnata tegevuskava, mille kohta komiteel palutakse arvamust avaldada, on vaja uuesti läbi vaadata sellele eelnenud tööetapid, CARS 21 esimesest aruandest alates omandatud kogemused ja saavutatud edusam-mud.

2.2 2005. aasta jaanuaris asutas toonane Euroopa Komisjoni asepresident ja tööstusvolinik VERHEUGEN kõrgetasemelise töörühma CARS 21 – see õnnestunud akronüüm on kokkuvõtte nimetusest „Competitive Automotive Regulatory System for the 21st Century” („21. sajandi konkurentsivõimeline mootorsõidukite reguleerimissüsteem”).

2.3 CARS 21 eesmärk oli määrata kindlaks ELi poliitika ja seega õigusaktid, millega saaks tugevdada autotööstuse konkurentsivõimet, millel tuleb mõtetu võtta üha tugevama konkurent-siga maailmaturul. Algatus on iseäranis asjakohane, kui arves-tada, milline tähtsus on autotööstuse sektoril, ⁽¹⁾ mis annab tööd ligikaudu kaheteistkümnele miljonile inimesele Euroopas (19 liikmesriigis asuvates tootmisrajatistes) ja investeerib teadus- ja arendustegevusse üle 28 miljardi euro aastas, mille kaubandus-bilanss on umbes 90 miljardi euroga plussis ja mille panus liikmesriikide maksutuludes on üle 430 miljardi euro, mis moodustab peaaegu 4 % Euroopa SKPst.

2.4 CARS 21 töö viidi lõpule 2005. aasta detsembris doku-mendiga, milles esitati 18 soovitud ja kehtestati suunised, mida komisjon pidi järgima oma seadusandlike ettepanekute väljatöö-tamisel. Reguleeriv poliitika pidi tagama selle tööstusharu jaoks soodsa ja usaldusväärse õigusraamistiku aruka õiguskorralduse põhimõtte kaudu, mille alusel kontrollitakse iga ettepaneku puhul kulude ja tulude suhet, hinnates hoolikalt ettepaneku mõju tööstusele ja ühiskonnale, määraes kindlaks, kui palju aega on minimaalselt vaja iga nõutud tehnilise uuenduse jaoks, ja seades pikaajalised eesmärgid, kaasates sellesse alati kõik sidusrühmad.

2.5 Tegelikult ei rakendatud neid soovitusi komisjoni kõikides direktoraatides ja teistes ELi institutsioonides mitte alati kooskõlastatult, kuid tervikuna osutusid CARS 21 soovitusel väga kasulikuks mitte ainult tööstusele, vaid ka teiste selle sektoriga seotud pooltele.

⁽¹⁾ Selle mõiste all on mõeldud kogu autotööstuse tootmisahelat: sõidu-kite ehitamist, koostisosade tarnimist, turustamist ja müügi järgset teenindust. Need tooted on järgmised: mootorsõidukid, kerged ja rasked tarbesõidukid, mootorrattad ning üldisemalt kahe-, kolme- ja neljarattalised mootorsõidukid.

2.6 Arvestades vajadust, et sõidukid peavad olema üha keskkonnahoidlikumad ja tõhusamad, ning olles keset enneolematut Euroopa turu kriisi, tunnistas komisjoni asepresident ja tööstusvolinik TAJANI 2010. aastal õigusega, et on õige aeg teha ettepanek CARS 21 töörühma tegevuskava uue versiooni kohta, tehes sellesse varasemast kogemusest lähtuvalt mõned muudatused.

2.7 Kuigi eelmine versioon pälvis soodsa vastuvõtu, sai see siiski mõningase kriitika osaliseks töörühma koosseisu pärast, mis mõne arvates ei hõlmanud kõiki sidusrühmi, jättes märkimisväärselt suure rolli autotootjatele, kuid eelkõige ei olnud sellesse kaasatud kõiki Euroopa volinikke, kes võivad olla seotud selle sektori õigusloomepoliitikaga.

2.8 Hiljutise versiooni puhul kanti seega hoolt selle eest, et kaasatud oleksid kõik võimalikud avaliku ja erasektori sidusrühmad: kaheksa Euroopa volinikku, üheksa liikmesriiki, esindajad ELi teistest institutsioonidest, nt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteest ning Regioonide Komiteest. Erasektorist on lisaks Euroopa autotootjatele kaasatud veel teised selle sektori tootmisahela osalised, nagu varuosade tootjad, remonditehnikud, naftatootjad ja ka ametiühingud, keskkonnakaitsjad ning uusi mootoritehnoloogia lahendusi toetavate ühenduste ja liikumiste esindajad – kokku umbes nelikümmend kõrgetasemelises töörühmas osalejat, keda abistavad nn šerpad ja eksperdid.

2.9 Tööd alustati kõrgetasemelise töörühma esimese koosolekuga 2010. aasta novembris ja jätkati seejärel mitmel kohtumisel, et jõuda lõpparuandeni, mida arutati ja mis kiideti heaks 2012. aasta juunis.

2.10 See on olnud väga tähtis algatus ja selle eest avaldatakse tunnustust komisjonile, eelkõige ettevõtluse peadirektoraadile, kes on tööd koordineerinud, osanud asjatundlikult ja tõhusalt koostada dokumendi, mille osas osalejad jõudsid üdisele kokkuleppele.

2.11 Nagu teatas asepresident TAJANI, on kõnealustest kogemustest ja viimati nimetatud dokumendist ajendatud teatis CARS 2020 tegevuskava kohta, mille kohta komiteel palutakse arvamust avaldada.

3. Komisjoni teatis: tegevuskava CARS 2020

3.1 Teatises esitatud tegevuskava põhineb neljal järgmisel tugisambal:

- investeringud kõrgtehnoloogiasse ja innovatsiooni rahastamine;
- siseturu tugevdamine ja aruka reguleerimise rakendamine;
- konkurentsivõime suurendamine maailmaturul;

— kliimamuutuse ennetamine ja tootmistegevuse restruktureerimisest tingitud sotsiaalse mõju vähendamine.

— Kõigi nende nelja punkti raames on ette nähtud mitu algatust, mille elluviimist jälgitakse kõrgetasemelise töörühma **CARS 2020** asutamise kaudu. Töörühmas osalevad need samad tegijad, kes kuuluvad töörühma CARS 21, ja see koguneb igal aastal mitteametlikule koosolekule ning kohtub ka ekspertidega, et arutada *autotööstuse* sektori konkurentsivõime küsimusi.

3.2 Investeringud kõrgtehnoloogiasse ja innovatsiooni rahastamine

Komisjon kavatseb

- jätkata koostööd EIPga, et tagada teadus- ja arendustegevuse rahastamine sektoris;
- koostada koostöös sektori ettevõtjatega programmi „**Horisont 2020**” raames Euroopa keskkonnahoidlike autode algatus (²);
- rakendada ellu autode ja väikeste tarbesõidukite puhul 2020. aastaks ettenähtud CO₂-heite vähendamise eesmärgid;
- toetada uue sõidutsükli ja katsetamise korra väljatöötamist ja rakendamist, et mõõta kütusetarbimist ja heitkoguseid, mis vastavad kõige paremini tegelikele sõidutingimustele;
- jätkata tööd liiklusohutuse nimel kooskõlas **aastateks 2011–2020 kehtestatud poliitikasuunistes** seatud eesmärkidega (³);
- koostada alternatiivkütuste strateegia ja esitada seadusandlik ettepanek alternatiivkütuste kasutamiseks vajaliku taristu kohta.

3.3 Siseturu tugevdamine ja aruka reguleerimise rakendamine

Komisjon kavatseb

- algatada dialoogi asjaomaste sidusrühmadega, et jõuda kokkuleppele sõidukite turustamise valdkonna eneseregulatsioonis Euroopas;
- kehtestada suunised rahastamisstiimulite kohta, mida liikmesriigid pakuvad keskkonnahoidlike ja vähese kütusekuluga sõidukite edendamiseks;

(²) „Horisont 2020”, COM(2011) 808 final ja COM(2011) 809 final, 30. november 2011, on raamettepanek teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamiseks aastatel 2014–2020 80 miljardi euro suuruse eelarvega.

(³) COM(2010) 389 final.

- kinnitada veel kord aruka reguleerimise põhimõtet, mis oli CARS 21 esimese tegevuskava üks kõige tähtsamaid tulemusi, mida rõhutati ka hiljuti avaldatud tegevuskavas, lisades seadusandlike ettepanekute mõju hindamisse ka konkurentsivõime kontrollimise;
- vaadata läbi sõidukite tüübikinnituse raamistik, lisades sellesse sätted turujärelevalve kohta.

3.4 Konkurentsivõime suurendamine maailmaturul

Komisjon kavatseb

- analüüsida iga vabakaubanduslepingu mõju, kontrollides ka lepingu enda kumulatiivset mõju sektori konkurentsivõimele;
- reformida ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni kokkulepet, ⁽⁴⁾ hõlmates sellesse ka kolmandate riikide turud;
- täiendada võimalust mööda ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni mitmepoolseid õigusnorme kahepoolsete õigusnormidega kaubanduslepingute puhul riikidega, kes ei kuulu ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni.

3.5 Muutuse ennetamine ja tootmistegevuse restruktureerimisest tuleneva sotsiaalse mõju vähendamine

Komisjon kavatseb

- toetada Euroopa autotööstuse oskuste nõukogu loomist, kaasates kõik sidusrühmad, sealhulgas organisatsioonid, kes pakuvad väljaõpet ja koolitust, et analüüsida tööhõive ja vajalike oskuste suundumusi autotööstuses ja seega kutsealaseid puudusi, mis tuleb korvata;
- edendada Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) kasutamist töötajate ümberõppeks ja – raskematel tootmise vähendamise või tehaste sulgemise juhtudel – Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi kasutuselevõtmist;
- jälgida restruktureerimistegevust, tagades siseturul ELi õigusnormidest ja eelkõige riigiabi alastest õigusnormidest kinnipidamise;
- täita liigse tootmisvõimsuse restruktureerimise korral ainult täiendavat rolli sektori ettevõtjate suhtes, kes on pädevad restruktureerimisprotsessi juhtima.

4. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märkused

4.1 Komitee väljendab heameelt komisjoni teatise üle. Komisjon mitte üksnes ei kinnita oma tegevuskavas paljusid

CARS 21 tööühma soovitusi, vaid kohustub ka jätkama dialoogi CARS 21 tööühmas osalejatega, et jälgida ja korrapäraselt hinnata ning vajaduse korral ajakohastada kavas lisatud soovitude rakendamise hetkeseisu.

Euroopas paiknev tootmisvõimsus

4.2 Seoses eeltooduga rõhutab komitee olulist vajakajäämist teatistes: ületootmise probleemile ei pöörata piisavat tähelepanu, see on lihtsalt hõlmatud üldisemasse restruktureerimise protsessi. Siinkohal juhitakse tähelepanu selle probleemi ulatusele ja vastavatele andmetele.

4.3 AlixPartners'i hinnangul ⁽⁵⁾ „tegutses möödunud aastal umbes nelikümmend Euroopa autotööstusettevõtet alla oma kulude tasategemise künnise (financial break-even point), mis väljendus selles, et kasutati 75–80 % tootmisvõimsusest”, ja „kümmekond ettevõtet tegutses tootmisvõimsusega alla 40 %”. Seda olukorras, kus Euroopas on aastatel 2007–2012 müüdnud 3,5 miljonit sõidukit vähem, mis tähendab müügi vähenemist 23 %, tarbesõidukite puhul koguni 34,6 %. Veelgi kriitilisem on olukord mootorrattasektoris, kus sõidukite registreerimine on langenud 46 % – umbes poole rohkem kui sõiduautode puhul.

4.4 Samas tuleb ka lisada, et tehaste ülemäärase võimsuse ulatuse suhtes ei ole sektori analüütikud üksmeelsel seisukohal ning et hinnangud varieeruvad kolmest viie miljoni autoni, olenevalt aluseks võetud arvestuskriteeriumidest. Komitee arvates peaks Euroopa Komisjon vaatamata sellise ettevõtmise raskusele püüdma välja selgitada täpsemad arvud.

4.5 Liigne tootmisvõimsus on ka autotööstuse konkurentsivõimele kaasneva suure mõju algpõhjus: liigne tootmisvõimsus, suured püsikulud, hinnasõda, tasuvuse vähenemine ja finantsolukorra keerulisemaks muutumine, tehaste sulgemine, investeringute piiramine üldiselt ja konkreetset teadus- ja arendustegevuses, konkurentsivõime vähenemise risk pikas perspektiivis. Seepärast palub komitee komisjonil mitte alahinnata tööka, et liigne tootmisvõimsus kajastub ka tegevuskava kolmandas tugisambas – *Konkurentsivõime suurendamine maailmaturgudel*.

4.6 On tõsi, et seda probleemi lahendada ei ole lihtne, kuivõrd olukord erineb riigiti ja autotehaste kaupa: kui Euroopas oli 2012. aastal tootmisvõimsuse kasutusmäär keskmiselt 70 % ringis, siis riikidevahelised erinevused on suured: Ühendkuningriigis ja Saksamaal on see määr 80 % ringis, Hispaanias 70 %, Prantsusmaal 60 % ja Itaalias veidi üle 50 % (allikas: The Economist). Üksikute autotehaste tasandil sõltuvad erinevused mitmetest teguritest: üks neist on ekspordi suundumus, milles on parimal positsioonil need, kellel on mahukas eksport väljapoole Euroopat (nt BMW, Audi, Daimler), samas kui raskustes on need, kes on rohkem sõltuvad Euroopa siseturust.

⁽⁴⁾ ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni 1958. aasta kokkulepe mootorsõidukite valdkonna rahvusvahelise tehnilise ühtlustamise kohta.

⁽⁵⁾ AlixPartners „Automotive outlook 2012 – An industry at the crossroads”, Jens-Ulrich Wiese, IFF – Praha, 21. september 2012.

4.7 Veel üks autotootjate vaheline eristustegur on valdav turusegment, milles nad tegutsevad: Roland Bergeri analüüs näitab, kuidas tehaste kasutusmäär on erinev turusegmendi põhjal: ökonoomsetele sõidukitele spetsialiseerunud autotehastel või -markidel (madalatasemeline tootesegment: Dacia/Logan, Chery, Hyundai, Chevrolet) on kasutusmäär 77 %, üldisemalt keskklassi sõidukitele spetsialiseerunud tehastel (keskmise taseme tootesegment: PSA, Renault-Nissan, Toyota, Suzuki, Fiat, Opel, VW) 62 % ja luksusautodele spetsialiseerunud tehastel (kõrgetasemeline tootesegment: BMW, Mercedes, Audi, Lexus, Infinity, DS) 83 %.

4.8 Seega näib, et liigse tootmisvõimsuse küsimust ei saa käsitleda üksikute autotootjate kaupa ja üksikute riikide valitsuste või piirkondlike omavalitsuste poolt. Komitee leiab pigem, et vaja on juhti, kes koordineerib kogu protsessi, ja et seda ülesannet võib täita komisjon.

Investeeringud kõrgtehnoloogiasse ja innovatsiooni rahastamine

4.9 Tegevuskavas ei teatata täiendavatest rahastamisvahenditest lisaks juba varem eraldatud ja kättesaadavatele vahenditele. Teatistes ei ole mainitud eesmärki, mille komisjoni asepresident TAJANI esitas CARS 21 töö lõpetamisel: suurendada programmi „Horisont 2020” raames keskkonnahoidlikele autodele eraldatavaid vahendeid ühelt miljardilt kahele miljardile eurole. Nii on EIPlt uute toetuste saamise võimalus praegu ainult lootus, mis tuleneb sellest, et pank suurendas hiljuti kapitali 10 miljardi euro võrra.

4.10 Autotööstuse kogu tootmisahel, millelt oodatakse suuri investeeringuid teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni sooritamaks tehnoloogilist hüpet, mis võimaldaks 2020. aastaks toota üha keskkonnahoidlikumaid autosid, vajaks ka rohkem Euroopa Liidu vahendeid, et hoogustada oma investeeringuid, mida raskendab asjaolu, et Euroopa turg ei paista majanduslangusest lähiajal välja tulevat.

4.10.1 Sellega seoses peab komitee positiivseks kaudset viitamist tehnoloogianeutraalsusele jõuülekande erinevate liikide (sisepõlemismootoriga sõidukid, elektrisõidukid, hübriidsõidukid ja kütuseelemendiga töötavad sõidukid) vahel, millest peab juhinduma ELi toetus teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile, eesmärgiga „võtta kasutusele mitmekesises valikus kütuseid, mis on vajalik kliimaeesmärkide täitmiseks”.

4.10.2 Kooskõlas eespool nimetatud tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega on eriti kiiduväärne komisjoni teotahe sellise taristu arendamiseks, mis võimaldaks turule viia kõiki alternatiivseid kütuseid, ilma et seaks mõne neist juba ette esmatahtsale kohale: elektrienergia, vesinik, säästvad biokütused, metaan (maagaas ja biometaan) ning LPG. Sel eesmärgil esitas komisjon alternatiivkütuste strateugia ja seadusandliku ettepaneku vastava taristu

kohta, milles on märgitud minimaalne tankimis-/laadimistaristute arv. Kahjuks karistatakse hiljutise direktiivi ettepanekuga (elektrienergia maksustamine) suuremate maksude kehtestamisega lisaks diislikütusele ka alternatiivkütuseid, nagu metaan ja biometaan, takistades nende levikut turul, mis on ilmses vastuolus nende kasutuseks vajalike struktuuride laiendamisega, mida tegevuskavaga tahetakse edendada.

4.10.3 Komisjoni seisukoht tehnoloogianeutraalsuse kohta hõlmab aga ka kahte problemaatilist tõika:

A) Komisjon ei ole võtnud seisukohta eri tehnoloogialahenduste erineva mõju suhtes ei üksikute lahenduste ajalisest (lühiajalised vs. pikaajalised tulemused) ega ka ettevõtjate ja avaliku sektori kulude aspektist (näiteks stiimulite osas), võttes aluseks tootmisahela põhjal (*well to wheel*) arvutatud mõju.

B) Ei käsitleta tähtsat teemat, mis tõsteti esile CARS 21 kõrgetasemelise töörühma aruandes, kus (lk 73) väidetakse, et „vaja oleks uurida, kas pikas perspektiivis võib tööjõumaht autotööstuses väheneda, kuivõrd elektriauto (millel on vähem osi ja mis seega nõuab vähem tööjõu kasutamist) tungib suuremal määral turule. Elektritoite kasutamine vähendab jõuülekandeseadme keerukust (umbes 1 400 tava-pärase ülekandekomponendi asemel umbes 200 komponenti elektrilises jõuülekandes)”. Andmetest ilmneb, et tehnoloogianeutraalsuse ei tähenda samasugust neutraalsust tootmisahelale kaasneva sotsiaalse ja majandusliku mõju seisukohast. Sellega seoses on oodata, et komisjon avaldab lähiajal uuringu uute tehnoloogiate mõju kohta tootmistsüklile ja tööhõivele.

4.11 Mootorsõidukid on oluline CO₂-heite allikas. Komitee on seisukohal, et endisest täielikum vahend CO₂-heite mõõtmiseks on toote olelusringi hindamine, milles võetakse arvesse kõiki teatava toote kogu olelusringi vältel toodetud heitkoguseid alates selles kasutatud tooraine tootmisest kuni selle olelusringi lõpuni.

4.12 Teatistes küll kinnitatakse kohustust täita CO₂-heite vähendamise eesmärgid, kuid ei märgita vajadust, et komisjon vaataks läbi direktiivi 1999/94/EÜ märgistamise kohta, kehtestades kohustuse märkida iga sõiduaumodeli puhul ära CO₂-heite absoluutarvud. See algatus oleks seda enam asjakohane, et praegu arutatakse määrust, mis kehtestab autodele uued piirnormid 95 gr/km, nagu komitee juba ühes oma hiljutises arvamuses ⁽⁶⁾ soovitas.

4.13 Lõpuks on huvitav uue Euroopa keskkonnahoidlike autode algatuse väljakuulutamine programmi „Horisont 2020” raames (mis järgnes avaliku ja erasektori partnerluse raames sündinud Euroopa keskkonnahoidlike autode algatusele), millesse olid kaasatud erasektori finantseeringud.

⁽⁶⁾ ELT C 44, 15.2.2013, lk 109

4.14 Ent ei piisa ainult uute tehnoloogiate arendamisest, kui samaaegselt ei ole tagatud tööjõu asjakohane koolitus. Uued tehnoloogiad nõuavad töötajatel uusi oskusi ja pädevusi. Kõnealuses sektoris ei ole need praegu kättesaadavad ja osaliselt on vaja neid arendada ka haridussüsteemi raames. See nõuab ühelt poolt sektori töötajatele pidevaid jõupingutusi uute praktika-programmide sisseviimiseks, teiselt poolt on vaja ka koostööd haridus- ja koolitusasutustega, samuti teadus- ja kõrgharidussüsteemidega, et pakkuda uut koolituskava.

Siseturu tugevdamine ja aruka reguleerimise rakendamine

4.15 On õige kinnitada uuesti kohustust järgida õigusloome puhul aruka reguleerimise põhimõtet, millest peaksid juhinduma sektori õigusnormid, rakendades selliseid näitajaid nagu kulude-tulude analüüs, ettevalmistusaeg (*lead time*)⁽⁷⁾ ja mõju tööstus-haru konkurentsipositsioonile maailmaturgudel.

4.16 Väga asjakohane näib ka koostada keskkonnahoidlike sõidukite jaoks finantsstiimulite suunised, mis peaksid põhinema objektiivsetel ja kättesaadavatel andmetel, näiteks andmed CO₂-heite kohta, mis väldiks turu killustumist kooskõlastamata sekkumismeetmete tõttu.

4.17 Ajalise tõhususe suhtes tuleks samuti arvestada tarbijate hoiakut uue tehnoloogia, eriti elektriga seotud tehnoloogia suhtes: seni on tulemused olnud kasinad, igal juhul alla ootuste, ja seega tekib küsimus, kas keskkonnaeesmärkide saavutamiseks lühikese ja keskpika aja jooksul ei oleks mõttekam investeerida rohkem teadustegevusse viimase põlvkonna suure kulutõhususega mootorite valdkonnas.

4.18 Seoses elektrilise jõuülekande ja selle arendamisega tulevikus tuleb samuti meenutada, et prognoosid on väga erinevad ja lahknevad suuresti, olenevalt näitajatest, mida arvesse võetakse. Erinevaid prognoose võrreldes⁽⁸⁾ jõutakse koefitsientideni, mis küündivad ühest kümneni.

Konkurentsivõime suurendamine maailmaturgudel

4.19 Pärast seda, kui ettevõtjad olid kritiseerinud lepingut Lõuna-Koreaga,⁽⁹⁾ arutati CARS 21 töörühmas ulatuslikult vabakaubanduslepinguid. Ilmnes ka vajadus analüüsida selliste lepingute kumulatiivset mõju Euroopas tööstus- ja kaubanduspoliitika tihedalt kooskõlastamise vajalikkuse seisukohast,

kaotades lõplikult mittetariifsed tõkked Euroopa ekspordis. Komitee toetab seega komisjoni otsust algatada juba sõlmitud ja veel arutamisel olevate vabakaubanduslepingute – näiteks leping Jaapaniga – kohta, uuring, et hinnata nende kumulatiivset mõju autotööstuse sektori konkurentsivõimele.

4.20 Üldisemalt hindab komitee kõrgelt komisjoni jõupingutusi selleks, et viia ellu kaubanduspoliitikat eesmärgiga säilitada Euroopas selle sektori tugev tööstusbaas, kasutades ja täiustades kättesaadavaid vahendeid alates ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni kokkuleppe läbivaatamisest kuni sõidukite rahvusvahelist tüübikinnitust käsitleva uue määruse koostamiseni.

4.20.1 Sellegipoolest on Euroopa autotööstusel probleeme ka koduturgudel, kus muutused nõudluses ja mentaliteedis avaldavad mõju tööstuse suutlikkusele tulevikus edukalt tegutseda. Lisaks konkurentsivõimele maailma turul on lahendusi vaja leida ka sellele.

Muutuse ennetamine ja tootmistegevuse restruktureerimisest⁽¹⁰⁾ tuleneva sotsiaalse mõju vähendamine

4.21 Eduka ja jätkusuutliku Euroopa autotööstuse strateegia juurde ei kuulu mitte ainult investeringuid uutesse tehnoloogiatesse ja innovatsiooni koos samaaegse aruka õigusloome ja parandatud siseturuga, vaid oluline on ka eeskätt selle kindel koht ELi üldises tööstuspoliitikas, samuti peab tööjõul olema võrdne tähtsus kõigi muude aspektidega ning sellele tuleb pöörata samasugust tähelepanu.

4.22 Selleks et säilitada tööstusbaasi Euroopas, on vaja, et ettevõtjad oleksid suutelised kiiresti kohandama oma tootmisvõimsuse uutele tehnoloogialahendustele ja turumuutustele kvalifitseeritud ja pidevalt täiendusõpet omandava tööjõuga. Seega on teretulnud otsus asutada 2013. aastal Euroopa autotööstuse oskuste nõukogu, millesse on kaasatud kõik sidusrühmad ja mis suudab teha soovitusi ka vastutavatele poliitikutele oskuste arengu kohta sektoris ning väljaõppe- ja koolitusvajaduste kohta, ennetades eeldatavaid muutusi. Kvalifikatsiooni pidev edasiarendamine muudab tööjõu tööalaselt konkurentsivõimeliseks ning on parim lahendus, mis peaks olema kõigi sidusrühmade eesmärk. Erilist tähelepanu tuleks pöörata VKEdele ja nende konkreetsetele probleemidele kõnealuses valdkonnas.

⁽⁷⁾ Ettevalmistusaeg (*lead time*) – tööstusele vajalik aeg uute nõuete täitmiseks, mis eeldavad struktuurilisi töid sõidukiga.

⁽⁸⁾ Roland Berger: „Rebound of the US suppliers industry” („Koostisosade tarnijate elavnemine Ameerika Ühendriikides”), Detroit, oktoober 2012.

⁽⁹⁾ Ajavahemikul 1. juuli 2011 kuni 30. juuni 2012, mis oli lepingu jõustumise esimene aasta, imporditi Koreast 433 000 sõidukit, mis oli 46 % rohkem kui eelnenud 12 kuu jooksul (allikas: Eurostat).

⁽¹⁰⁾ Nagu meenutatakse komisjoni rohelises raamatus „Restruktureerimine ja valmisolek muutusteks: mida on eelnev kogemus meile õpetanud?” (COM (2012) 7 final), moodustab restruktureerimine osa ettevõtjate, töötajate, ametiasutuste ja teiste sidusrühmade igapäevasest tegevusest. Restruktureerimine võib tähendada inimesresursside ümberpaigutamist suurema lisaväärtusega tegevusaladesse, töötajate koolitust, töötundide ajutist vähendamist, tootmisahela osade kaotamist ja rajatiste sulgemist.

4.23 Ennetusmeetmete puhul, vältimaks restruktureerimise negatiivseid tagajärgi tööhõivele, tuleks kasutada sotsiaalsel dialoogi täiel määral üldiselt, ent eelkõige selleks, et uurida Euroopa töönohukogude õigust osaleda ja nõustada restruktureerimisolukordades ja nende võimalusi etendada aktiivset rolli alternatiivsete lahenduste pakkumisel. Korralik teabevahetus tarnijate ja lõpptootjate vahel peaks vältima erinevate autotööstuspiirkondade majanduses doominoefekti tekkimist juhul, kui äärmise vajadusena tootmistehased suletakse, võttes arvesse, et lõplik monteermistehaste sulgemine mõjutab tootmisahela eelnevaid ja järgnevaid lülisid.

4.24 Nagu ilmneb punktidest 4.2–4.8, on teatise tekst puiklev, kuivõrd selles nimetatakse üldistavalt „restruktureerimisprotsessi”, mille põhjused, tuletame meelde, on järgmised: nimelt ei tuletata dokumendi selles osas enam meelde muu hulgas seda, mida märgiti leheküljel 6, s.o „struktuuriist põhjustatud pikaajaline ületootmine”, millest on tingitud mõne tootja poolt välja kuulutatud tehaste sulgemised. Komitee ongi seisukohal, et tuleks uurida, mil määral kujutab liigne tootmisvõimsus endast ajutist tasakaalunihet geograafilise jagunemise ajaloolisest kontekstist oleneva tootmisvõimsuse ja Euroopas valitseva nõudluse vahel ning mil määral mõjutavad seda sellised tegurid nagu tarbijate ostuvõime, tootepoliitika, kokkuhoiumeetmed ja teised riiklikud poliitikameetmed.

4.25 Teisisõnu, tegevuskavas ei käsitleta restruktureerimisprotsessi põhjuseid ega hinnata isegi selle ulatust, vaid võetakse protsess teadmiseks kavatsusega sekkuda, et vähendada selle sotsiaalsel mõju, jättes tööstusele vastutuse selle protsessi eest ning komisjonile koos liikmesriikide ja kohalike omavalitsustega üksnes täiendava rolli, vältides nii komisjonile restruktureerimises koordineerimisülesande andmist ja jättes andmata ka suunised, mida liikmesriigid peaksid oma sekkumismeetmetes järgima.

4.26 Seega näib komiteele, et komisjoni täiendav roll kõrvuti teiste sidusrühmadega ei ole piisav, arvestades kasutamata tootmisvõimsuse ulatust.

4.27 Restruktureerimise kohta pakutakse teatises CARS 2020 tegevuskava kohta välja ka huvitavad lähtepunktid, mida tuleks põhjalikumalt edasi arendada: teatise 20. leheküljel on öeldud, et

komisjon kavatseb „taaskäivitada talitustevahelise erirühma, et uurida kõige olulisemaid autotööstuses toimunud tehaste sulgemisi või märkimisväärseid tootmistevõime vähendamisi ja rakendada vastavaid jätkumeetmeid. See erirühm on aktiivselt ja tõhusalt tegutsenud eelmistel sarnastel autotööstusega seotud juhtudel” (viidates VW Foresti ja MG Roveri juhtumitele). Komitee palub põhjalikult analüüsida neid tulemusi ja seda, kuidas need saaksid olla hea tava näiteks praeguses olukorras.

4.28 Komitee soovib kaaluda alternatiive restruktureerimisprotsessile näidete alusel, mis on toimunud minevikus ja/või mida pakutakse tänapäeval, nt Opel Bochumi tehas. Seal on ametiühingud ja töötajate esindajad kokku leppinud terves reas meetmetes, kaasates ka sidusrühmi väljastpoolt, et saavutada sotsiaalselt vastuvõetav lahendus, pidades silmas tehase kavandatud sulgemist 2016. aasta lõpus.

4.29 Siiski on vaja sektori jaoks välja töötada pikaajalise tööstuspoliitika perspektiiv. See peaks olema tähtsam kui mis tahes lühiajalised otsused tootmisvõime kohandamise kohta. Vaid võimsuse kaotamine ei paranda sektori üldist suutlikkust tulevaste väljakutsetega toimetulemisel ning sellel on drastilised tagajärjed kogu tarneahelale. Selle asemel on vaja tegelda sektori ümberkujundamisega ja võtta uusi meetmeid, et viia tooted paremini vastavusse tarbijate ootustega ja muuta tööstusharu nii 21. sajandi tingimustes jätkusuutlikuks.

4.30 Vastasel korral tekib oht, et niisuguses pikaajalises kahanenud müügimahtude ja sellest tulenevalt saamata jäänud kasumi olukorras otsustavad keskklassi autode masstoodangule spetsialiseerunud ettevõtted vähenenud tootmise tasakaalustamiseks sulgeda tehased Lääne-Euroopas ja viia tootmine üle allesjäänud, uutes liikmesriikides või Euroopast väljapool asuvatesse tehastesse, millest enamik on hiljuti avatud, et kasutada ära madalamaid palkasid ja madalamaid nõudeid töötingimuste osas.

4.31 Lõpuks on kiiduväärne, aga esitatud põhjenduste seisukohast kindlasti mitte piisav komisjoni valmidus teostada järelevalvet riigiabi õigusnormidest ja siseturueeskirjadest kinnipidamise üle, samuti komisjoni üleskutse liikmesriikidele, et nad kasutaksid Euroopa Sotsiaalfondi ja Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi vahendeid.

Brüssel, 23. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Puhas energia ja transport: alternatiivkütuste Euroopa strateegia”

COM(2013) 17 final

ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv alternatiivkütuste infrastruktuuri kasutuselevõtu kohta”

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD)

(2013/C 271/21)

Raportöör: **Stefan BACK**

24. jaanuaril 2013 otsustas Euroopa Komisjon ja 5. veebruaril 2013 Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Puhas energia ja transport: alternatiivkütuste Euroopa strateegia” ”

COM(2013) 17 final

5. veebruaril 2013 otsustas Euroopa Parlament ja 8. veebruaril 2013 nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 91 ja 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv alternatiivkütuste infrastruktuuri kasutuselevõtu kohta”

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 30. aprill 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 147, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab heameelt paketi „Puhas energia ja transport”⁽¹⁾ üle ja selle eesmärgi üle luua tingimused puhaste energiaallikate jõul toimiva keskkonnahoidliku käitamise ulatuslikuks kasutuselevõtuks.

1.2 Komitee kiidab heaks lähenemisviisi, millega arendatakse turgu ja kehtestatakse ühised miinimumstandardid laadimis- ja tankimisjaamade infrastruktuurile, et suurendada tarbijate usaldust ja tagada piiriülene liikuvus.

1.3 Komitee avaldab heameelt ka selle üle, et ettepanek keskendub tarbijate teavitamisele ja tarbijausaldusele, et aidata luua

massiturg, mis on alternatiivsete kütussüsteemidega ja taskukohase hinnaga sõidukite oluline eeldus.

1.4 Komitee avaldab heameelt panuse üle majanduskasvu ja töökohtade loomisesse, mis tõenäoliselt tulenevad uutest turuvõimalustest ja Euroopa tööstuse paranenud konkurentsivõimest alternatiivkütuste ja nende infrastruktuuri arendamise tõttu.

1.5 Puhaste kütuste strateegia rakendamine ei tohiks piirduda mõne kasutusvalmi kütuseliigiga, vaid peaks tegelema ka teiste puhaste energiaallikatega, kiire ja laialdase arenguga selles sektoris ja vajadusega edendada innovatsiooni ja uute toodete turule toomist.

1.6 Komitee viitab probleemidele, mis toodi välja tema arvamuses teemal „Maakasutuse kaudne muutumine/Biokütused” (TEN/502 – CES2363-2012), ja täpsemalt selle punktides 1.9-1.12, mis näitavad nende probleemide keerukust ja pikaajalisust ja vajadust pidevalt neid küsimusi ümber hinnata.

⁽¹⁾ Teatis teemal „Puhas energia ja transport: alternatiivkütuste Euroopa strateegia” (edaspidi „teatis”), ettepanek võtta vastu direktiiv alternatiivkütuste infrastruktuuri kasutuselevõtu kohta (edaspidi „ettepanek”) ja kaasnev töödokument veeldatud maagaasi infrastruktuuri kasutamise kohta (edaspidi „töödokument”).

1.7 Komitee leiab seetõttu, et teatise pikaajalisi strateegilisi eesmärgi tuleks ettepanekus paremini käsitleda. Näiteks peaks puhaste kütuste ja nende infrastruktuuri riiklik poliitikaraamistik, mille liikmesriigid ettepaneku kohaselt peavad koostama, hõlmama kõiki neid energiaallikaid, näiteks biokütuseid, mida teatistes oluliseks peetakse.

1.8 Ettepanekus tuleks seetõttu määratleda majanduslikult ja keskkonna seisukohalt optimeeritud kütuseliikide koos kasutamine ELi tasandil, kus kooskõlastatud poliitikameetmetega saaks edendada arengut ja kasutuselevõttu. Seda silmas pidades tuleks läbi vaadata ettepaneku artiklid 3, 8 ja 10 ning I lisa.

1.9 Komitee peab kaheldavaks, et avalikku elektrisõidukite laadimisjaamade infrastruktuuri saab luua avaliku sektori rahastamisega vähemalt selle algetapis, kuni elektrisõidukite arv on saavutanud taseme, kus laadimistasudega on võimalik investeringuid mõistlikul tasemel rahastada.

1.10 Komitee rõhutab, et on vaja tagada sujuv ja toimiv üleminek kohandatud energiaallikate jaotusele ja et tähtis on mees pidada võimalust parandada fossiilkütuste keskkonnanäitajaid.

1.11 Komitee juhib tähelepanu ohule, et takistatakse uute ja elujõulisemate tehniliste lahenduste arengut eri transpordiliikide ja kasutajarühmade jaoks. Selle ohu näiteks on järjepidev veeldatud maagaasi kasutamine laevanduses, kuigi välja töötatakse uusi ja odavamaid alternatiive. Samuti on tekkimas uued kasutajale suunatud energialahendused, näiteks veokite, busside ja kahe rattaliste sõidukite jaoks.

2. Sissejuhatus: poliitiline taust ning teatise ja ettepaneku tutvustamine

2.1 Oma juhtalgatuste „Ressursitõhus Euroopa” ja „Innovatiivne liit” kaudu tegeleb tööhõive ja majanduskasvu strateegia „Euroopa 2020” kliimamuutuste, energia- ja ressursinappuse ning vajadusega suurendada konkurentsivõimet ja parandada energiapuudulikkust suurema ressursi- ja energiatõhususe kaudu. Transpordi valdkonnas kutsutakse 2011. aasta transpordipoliitika valges raamatus üles lõpetama transpordi sõltuvus naftast ja seatakse eesmärgiks vähendada transpordist tulenevate kasvuhoonegaaside heidet 2050. aastaks 60 %. Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi kümne eesmärgi hulgas viidatakse valges raamatus uute ja jätkusuutlike kütuste ja kütussüsteemide arendamisele ja kasutamisele. Valges raamatus esitatud algatuste loetelus tegelevad nende eesmärkidega algatus nr 24, „Tehnoloogiavaldkonna tegevuskava” ja algatus nr 26, „Innovatiivse transpordi õigusraamistik”. Teatis ja direktiivi ettepanek tegelevad nende küsimustega täies mahus või osaliselt.

2.2 Komitee on mitmes arvamuses nõudnud komisjonilt algatust alternatiivkütuste ja nendega seotud infrastruktuuri edendamiseks. Nende hulka kuuluvad järgmised arvamused.

— Arvamus transpordipoliitika valge raamatu kohta, ⁽²⁾ eelkõige punktid 4.19 ja 4.20, kus komitee asus pooldavale seisukohale keskkonnahoidlikumate ja energiatõhusamate kütussüsteemide arendamise ja kasutamise suhtes ning toetas energiasäästlike autode algatust ja 2010. aasta strateegiat puhaste sõidukite arendamiseks. Punktis 4.30 avaldas komitee tunnustust tähelepanule, mis on suunatud elektrisõidukite ja vajaliku laadimisjaamade infrastruktuuri kasutuselevõtule, viidates oma arvamusele teemal „Elektrisõidukite laiaulatusliku kasutamise suunas”, ⁽³⁾ kus komitee väljendas tugevat toetust kõnealusele eesmärgile suunatud meetmetele, et vähendada kasvahoonegaaside heidet ja sõltuvust naftaimportidest. Samuti viidati sellele, kui tähtis on arukas tehnoloogia elektrisõidukite kasutamise võimaldamisel energiaallikadena tiptundidel.

— Laevakütuste väävlisaldust käsitlev arvamus, ⁽⁴⁾ kus komitee avaldas heameelt komisjoni kavatsuse üle parandada nõuetele vastavuse tingimusi nn tööriistakasti kaudu, kuhu kuuluvad tehnoloogilised meetmed, näiteks alternatiivkütused (veeldatud maagaas) ja elektritoide maismaalt, kasutades selleks avaliku ja erasektori investeringuid.

— Arvamus üleeuroopalise transpordivõrgu uusi suuniseid käsitleva ettepaneku kohta ⁽⁵⁾. Komitee väitis, et tugevdada tuleb alternatiivkütuste kättesaadavuse nõuet, kuna see oleks ülimalt oluline üleeuroopalise transpordivõrgu suuniste sidumiseks tulevase alternatiivsete transpordikütuste strateegiaga.

2.3 Komisjoni esitatud pakett sisaldab järgmisi aspekte.

— Teatis annab ülevaate poliitilisest taustast ja eesmärkidest, millega kaasneb praeguste peamiste kütusealternatiivide ülevaade, ja sätestab prioriteetsed valdkonnad edasiste ELi meetmete võtmiseks.

— Ettepaneku eesmärk on tagada minimaalse alternatiivkütuste infrastruktuuri ülesehitamine ja ühiste tehniliste kirjelduste rakendamine sellele infrastruktuurile ELis, et tagada kogu ELi hõlmav liikuvus ja mastaabisääst.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Valge raamat - Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava”, ELT C 24, 28.1.2012, lk 146.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Elektrisõidukite laiaulatusliku kasutamise suunas”, ELT C 44, 11.2.2011, lk 47.

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus laevakütuste väävlisalduse kohta, ELT C 68, 6.3.2012, lk 70.

⁽⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus üleeuroopalise transpordivõrgu suuniste kohta, ELT C 143, 22.5.2012, lk 130.

2.4 Teatistes kirjeldatud kütused on maagaas, sh biometaan (veeldatud maagaas, surumaagaas, gaasist toodetud vedelkütus), elekter, vedelad biokütused ja vesinik, millel on erinevad omadused ja kasutusvõimalused. Teatistes esitatakse strateegia kõigi transpordiliikide jaoks. Strateegia eesmärk on luua pikaajaline poliitiline raamistik, mis suunaks tehnika arengut ja selliste kütuste kasutuselevõttu tehtavaid investeeringuid eesmärgiga vähendada sõltuvust naftast, suurendada kütusejulgeolekut ja vähendada heitkoguseid. Strateegia teostamiseks kavandatud meetmed käsitlevad nelja valdkonda.

- Alternatiivkütuste infrastruktuur peaks olema piisavalt tihe, et kindlustada kasutusvõimalused ja tagada liikuvus kogu Euroopas. See võimaldab laiemalt kasutada alternatiivkütuste jõul liikuvaid sõidukeid ja laevu, keskendudes elektri, vesiniku, surumaagaasi ja veeldatud maagaasi kasutamisele. Vajaliku infrastruktuuri loomise arvestuslik kulu 10 miljardit eurot teenib ennast tagasi koos kasutuselevõtu levimisega. Avaliku sektori otserahastamist saab vältida, kui kasutatakse selliseid vahendeid nagu ehitusload, kontsessioonid, hankeeeskirjad, juurdepääsu ja tasustamise reguleerimine ja mitte-rahalisel stiimulid.
- Vaja on ühiseid tehnilisi kirjeldusi, kõige kiiremas korras elektrisõidukite ja laadimispunktide liidese, aga ka vesiniku, surumaagaasi ja veeldatud maagaasi jaoks.
- Ülimalt oluline on tarbijate heakskiit. Tarbijate suhtumise parandamise meetmed ulatuvad mitterahalistest meetmetest, nagu eelisjuurdepääsuõigus elektrisõidukitele ja teabekampaaniad, rahaliste stiimuliteni.
- Tehnoloogiaarengut käsitletakse järgmiselt: a) programmi „Horisont 2020” raames eraldatakse rahalisi vahendeid teadustegevusele, demoprojektidele ja turule suunatud projektidele, milles käsitletakse alternatiivkütuseid kõigi transpordiliikide jaoks; b) strateegilise transporditehnoloogia kava raames töötatakse välja tegevuskavad (COM(2012) 501 final); c) arendada tuleks avaliku ja erasektori partnerlusi ja kasutada selliseid partnerlusi nagu arukate linnade ja kogukondade algatus (COM(2012) 4701 final); d) konkreetsete projektide hulka kuuluvad Euroopa tööstusliku bioenergia algatus energiatehnoloogia strateegilise kava raames ja ELi Teadusuuringute Ühiskeskuse elektrisõidukite ja aruka võrgu koostalitlusvõime uurimise uute vahendite kavandamine.

2.5 Ettepanek keskendub alternatiivkütuste infrastruktuurile, töötades välja ühised tehnilised kirjeldused ja tarbijateabe. Siiski seatakse sellega liikmesriikidele ka kohustus võtta vastu riiklik poliitikaraamistik alternatiivkütuste ja nende infrastruktuuri turu

arendamiseks. Raamistik peab hõlmama teabenõuet, poliitika- ja reguleerivaid meetmeid infrastruktuuri arengu toetamiseks, toetusmeetmeid, teadustegevust ja eesmärkide seadmist ning koostööd teiste liikmesriikidega, et a) tagada infrastruktuuri rahvusvaheline ühtsus; b) muuta võimalikuks reisimine kogu Euroopa Liidus.

2.6 Samal ajal teatise ja ettepanekuga avaldas komisjon ka töödokumendi, milles pannakse paika tegevuskava laialdase ELi raamistiku loomiseks, mis käsitleb veeldatud maagaasi kasutamist laevanduses. Komisjon kavatseb koostöös Euroopa Meresõiduohutuse Ametiga esitada 2014. aasta lõpuks põhjaliku eeskirjade, standardite ja suuniste kogumiku, mis käsitleb veeldatud maagaasiga varustamist, selle punkerdamist ja kasutamist laevanduses.

3. Üldised märkused

3.1 Nagu eespool nimetatud, on komitee korduvalt käsitlenud transpordiks kasutatavate alternatiivkütuste vajadusega seotud probleeme ja vajadust töötada kiiresti välja nõuetekohane usaldusväärsete tankimis- ja laadimisjaamade infrastruktuur, mis toetab piiriülest liikuvust. Samuti on ta rõhutanud vajadust algtada täiendavaid meetmeid, et edendada elektrisõidukite kasutuselevõttu ja anda liikmesriikidele piisav iseseisvus kõnealuse poliitika elluviimisel. Komitee avaldab seetõttu heameelt selle algatuse üle.

3.2 Komitee toetab teatistes esitatud ja ettepanekuga rakendatud lähenemisviisi, millega kehtestatakse liikmesriikidele kohustus võtta vastu riiklikud poliitikaraamistikud alternatiivkütuste turu arendamiseks, mis vastavad teatud miinimumtingimustele ja mille suhtes kohaldatakse komisjoni hallatavat teavitamis- ja hindamissüsteemi.

3.3 Komitee avaldab iseäranis suurt heakskiitu asjaolu üle, et keskendutakse tankimis- ja laadimisjaamade infrastruktuurile kui vahendile, mis edendab alternatiivkütustega töötavate sõidukite ja laevade kasutuselevõttu. Valitseb üldine üksmeel, et selliseid meetmeid on vaja tarbijate kindlustunde suurendamiseks alternatiivkütuste suhtes, mis on nende kasutuselevõtu oluline osa.

3.4 Komitee avaldab samuti heameelt ELis kehtivate tehniliste standardite kehtestamise üle tankimis- ja laadimisjaamade infrastruktuurile. Nimetatud meede on otsustava tähtsusega tegur kindlustunde tekitamisel alternatiivkütuste suhtes, mis on elujõuline alternatiiv piiriülese transpordi jaoks. Komitee eeldab, et komisjon kasutab oma ettepanekuga saadud volitusi, et võtta vastu delegeeritud õigusakte kirjelduste ajakohastamiseks, et tagada nende pidev vastavus maailmaturul rakendatavate kirjeldustega.

3.5 Komitee täheldab, et ettepanekuga seatakse liikmesriikidele kohustus võtta vastu riiklik alternatiivkütuste poliitikaraamistik. Sellele vaatamata annab artikli 3 lõige 3 liikmesriikidele õiguse jätta kütused nimetatud poliitikaraamistikust välja ja kehtestada artiklites 4-6 sätestatud infrastruktuuri käsitlevad kohustused ainult elektri, vesiniku ja maagaasiga varustamisele. Siiski hõlmab artiklis 7 sätestatud tarbijate teavitamise kohustus kõiki turulmüüdavaid alternatiivkütuseid. Samuti ilmneb teatisest, et tulevases energiaallikate jaotuses moodustavad olulise osa eelkõige nn täiustatud biokütused, vähemalt praeguse seisuga, võttes arvesse ka biokütustele ettenähtud miinimumkvoote tulevases energiaallikate jaotuses. Komitee leiab seetõttu, et õigusakti ettepaneku artikkel 3 peaks viitama peamistele alternatiivkütustele, mida tuleb riiklikes poliitikaraamistikutes käsitleda.

3.6 Ettepaneku artikli 3 kohaselt peaksid liikmesriigid hindama alternatiivkütuste infrastruktuuriga kaetuse piiriülest järjepidevust. Samuti sätestatakse selles, et liikmesriigid teevad konsultatsioonide või ühiste poliitikaraamistike kaudu koostööd, et tagada kõnealuse direktiivi rakendamiseks vajalike meetmete sidusus ja kooskõla. Ainus vahend selle põhilise kohustuse nõuetekohaseks täitmiseks näib olevat artikli 3 lõigetes 5 ja 6 sätestatud teavitamis- ja hindamismehhanism. Komitee kahtleb selle piisavuses ja soovib teada, kas ei oleks kasulik luua püsiv koordineerimisfunktsioon analoogselt üleeuroopalise transpordivõrgu teatud projektide koordineerimisega üleeuroopalise transpordivõrgu suuniste alusel.

3.7 Tundub, et teatistes eeldatakse, et alternatiivkütuste infrastruktuuri saab välja arendada ilma avaliku sektori rahastamiseta ja eranditult selliste poliitikavahendite abil nagu ehitusload, kontsessioonid, hanke-eeskirjad, juurdepääsu ja tasustamise reguleerimine ja mitterahalised stiimulid. Komitee leiab, et see võib tõsi olla elektrisõidukite mitteavalike laadimisjaamade puhul, kuid kahtleb, kas selline lähenemisviis toimib elektrisõidukite avalike laadimisjaamade puhul, kus äritegevust ei saa üldiselt teostada ja avaliku sektori rahastamine on ainus realistlik võimalus, vähemalt algetapis. (Vt näiteks „Fortschrittsbericht der Nationalen Plattform Elektromobilität (Dritter Bericht)“, jaotis 5.5 – Saksamaa transpordiministrile 2012. aasta juulis esitatud aruanne).

3.8 Investeermiskulude taseme ja turu ebakindluse tõttu on komitee seisukohal, et alternatiivkütuste tankimis- ja laadimisjaamade eri infrastruktuuri jaoks on vaja üldist ja pikaajalist avaliku sektori rahastamist. Komitee leiab seetõttu, et teatistes siinkohal toodud hinnangut tuleks uuesti kaaluda. Nimetatud rahastamisvajadusi on arvestatud nüüdseks avaldatud suunistes keskkonnahoidlike ja energiatõhusate sõidukite edendamise finantsstiimulite kohta (SWD(2013) 27) ning neid tuleks arvestada ka prioriteetide seadmisel seoses näiteks üleeuroopalise transpordivõrgu rahastamisega.

3.9 Komitee peab küsitavaks ka liikmesriigi kohta 2020. aastaks ettenähtud laadimisjaamade arvu, mis on toodud ettepaneku II lisas. Näiteks Saksamaa puhul nähakse lisas ette 1 500 000 laadimisjaama, millest 150 000 on avalikud. Punktis 3.7 nimetatud Saksamaa elektriliikluse programmi rakendamise aruandes prognoositakse sama arvu autode kohta ainult natuke alla miljoni laadimisjaama. Nendest 150 000 peaksid olema avalikud, kuid neist üle 50 % on küsimärgi all. Komitee soovitaks seetõttu kaaluda uuesti II lisas toodud näitajaid ja koostada II lisas esitatud prognooside läbivaatamiseks lihtne mehhanism.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Komitee avaldab kahtlust ettepaneku artikli 4 lõikes 4 esitatud kaldaäärsete elektrirajatiste kulutõhususe kriteeriumi suhtes. Selgusetuks jääb, milliste tõhususkriteeriumidega võrreldes kulu hinnatakse.

4.2 Komitee avaldab heameelt nõude üle, et kõik avalikud laadimisjaamad peaksid olema varustatud arukate arvestisüsteemidega. Sellega edendatakse selliste funktsioonide arendamist nagu roheline energia valimine sõiduki laadimiseks ja elektri hankimine sõidukist tiptundidel. Komitee küsib, kas ei võiks kaaluda selle nõude kehtestamist ka mitteavalikele laadimisjaamadele.

4.3 Komitee kahtleb, kas artikli 4 lõike 8 sätted on piisavad, et tagada õigus rändlusteenusele, kui elektrisõidukit kasutatakse piiriüleses liikluses. Komitee on seisukohal, et tõsiselt tuleks kaaluda võimalust kohustada liikmesriike tagama, et rändlusteenust saab ELis mõistliku hinnaga kasutada.

4.4 Artikli 6 lõikeid 1 ja 2 lõikega 4 võrreldes tekib komiteel kahtlus, kas veeldatud maagaasi tehniliste kirjelduste kättesaadavuse kavandatud tähtaeg, milleks on ettepaneku III lisa punkti 3.1 kohaselt „2014. aasta lõpuks“, on tõesti rahuldav, arvestades, et alates 2015. aasta 1. jaanuarist kehtib väävliheite kontrolli piirkondades laevakütustele 0,1 % suuruse väävliisalduse nõue. See jätab äärmiselt vähe aega töö tegelikuks teostamiseks, rääkimata rahastamistingimuste määratlemisest. Komitee soovib seetõttu võtta meetmeid, millega tagada, et sadamad, laevaomanikud ja laevakäitajad saavad õigeaegselt kasutada võimalust kohandada ennast veeldatud maagaasi kasutamisel 0,1 % nõudele, ilma et sellega kaasneks oht, et ei järgita ELi eeskirju vastavalt direktiivile 1999/32/EÜ, mida on muudetud direktiivi 2012/33/EL artikli 1 lõikega 4.

4.5 Komiteele oleks meelepärane, kui ettepanekus, võimaluse korral artiklis 3, viidataks vajadusele leida sobivad lahendused, millega tagada, et hõreda asustusega piirkondades on juurdepääs nõuetekohasele infrastruktuurile, kus rahastamisvahendeid võib olla ilma avaliku sektori toetuseta iseäranis keeruline leida ka pärast käivitumisperioodi lõppu.

4.6 Lõpetuseks märgib komitee, et kuigi veeldatud maagaasi kui sellist saab hankida fossiilkütustest või biokütustest, selgub töödokumendist (1. jaotise viimane punkt), et merenduses kasutatav variant on praegu fossiilset päritolu, kuigi mitte eriti heade keskkonnanäitajatega. Komitee eeldab, et tehakse jõupingutusi teiste veeldatud maagaasi variantide või teiste kütussüsteemide kasutamiseks. Võimalus, et veeldatud maagaasi kasutamine on esialgne lahendus, muudab taas kord küsitavaks ettepaneku tugeva keskendumise veeldatud maagaasi rajatiste kasutamisele.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavuse kohta”

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD)

(2013/C 271/22)

Raportöör: **Ask Lønbjerg ABILDGAARD**

10. detsembril 2012 otsustas Euroopa Parlament ja 18. detsembril 2012 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 lõikele 1 ja artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavuse kohta”

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 30. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mai 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 148, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 6.

1. Üldised märkused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab Euroopa Komisjoni algatust. Ettepanek on vaieldamatult oluline ja kajastab soovi teenida nii kodanikke kui ka veebiteenuste pakkujaid Euroopa Liidus, edendades veebi käideldavuse siseturu loomist.

1.2 Sellegipoolest tunneb komitee tõsist muret pakutud vahendite sobivuse pärast nimetatud eesmärgi elluviimiseks. Vaja on tugevat õigusakti, et praegusest majanduskriisist tingitud eelarvepiiranguid ei kasutataks ettekäändena, kui liikmesriigid ei suuda direktiivi rakendada.

1.3 Direktiivi reguleerimisala on piiratud, mis tähendab, et selle nõuded puudutavad vaid avaliku sektori asutuste veebisaitide teatud kategooriaid. See võib muuta võimatuks juurdepääsu selliste avaliku sektori veebisaitide kaudu pakutavatele olulistele teenustele, mis jäävad direktiivi reguleerimisalast välja.

1.4 Direktiivi reguleerimisala tuleks laiendada kõigile avaliku sektori asutuste veebisaitidele ka eesmärgiga saavutada kriitiline mass, mis on vajalik käideldavate veebiteenuste Euroopa turu ning seeläbi ülemaailmselt konkurentsivõimelise veebi käideldavuse sektori loomiseks, mis võib Euroopas luua täiendavaid töökohti puuetega ja puueteta inimestele.

1.5 Seega soovib komitee tungivalt laiendada direktiivi reguleerimisala, et hõlmata järk-järgult kõik avaliku sektori

asutuste veebisaidid, austades avaliku korra ja julgeoleku, rahvatervise ning kõigi isikuandmete kaitse alaseid nõudeid ⁽¹⁾. Samuti soovib komitee tungivalt, et Euroopa Komisjon esitaks määruse ettepaneku, millega seatakse ka ELi institutsioonidele asjaomasest direktiivist tulenevad kohustused.

1.6 Direktiivi rakendamise hõlbustamiseks soovib komitee lisaks tungivalt rida kõrvalmeetmeid, nagu teadlikkuse suurendamine, veebi käideldavuse koolitusprogrammid, veebi käideldavuse koordinaatorite ametisse nimetamine suurtes avaliku sektori asutustes. Samuti soovib komitee luua kodanikele võimalus anda tagasisidet avaliku sektori veebisaitide käideldavuse kohta. Nendes küsimustes peaks olema sotsiaalpartneritel proaktiivsem roll.

1.7 Komitee soovib Euroopa Komisjonil hoolikalt hinnata direktiivi mõju tööhõivele nii avalikus kui ka erasektoris, pöörates erilist tähelepanu töökohtade netoarvu kasvule, kvaliteetsete töökohtade loomisele ja võimalikele töökohtadele puudega inimestele.

1.8 Komitee kutsub Euroopa standardiorganisatsioone üles võtma viivitamatult vastu asjaomase Euroopa standardi, millele direktiiv viitab, et soodustada direktiivi sujuvat rakendamist. Samal ajal ei tohiks Euroopa standardi vastuvõtmist oodates direktiivi rakendamisega viivitada, sest Euroopa Komisjon pakub direktiivi lahutamatu osana täiesti piisava ajutise õigusliku korra.

⁽¹⁾ (Põhiõiguste harta artikkel 8); ELT C 218, 23.7.2011, lk 130-134; ELT C 255, 22.9.2010, lk 98-102.

2. Taustteave

2.1 Veebi käideldavus on arvukate Euroopa tasandi poliitiliste algatuste lahutamatu osa: Euroopa puuetega inimeste strateegia 2010–2020 (IKT juurdepääsetavus); Euroopa e-valitsuse tegevuskava 2011–2015 (kaasavad ja kättesaadavad e-valitsuse teenused) ja Euroopa digitaalne tegevuskava (komisjon teeb ettepaneku tagada 2015. aastaks täielik juurdepääs avaliku sektori veebisaitidele).

2.2 2006. aastal võtsid ELi liikmesriigid Riia deklaratsioonis ka kohustuse parandada avaliku sektori veebisaitide käideldavust. Seni ei ole liikmesriigid neid kohustusi aga rahuldavalt täitnud. See on oluline aspekt kõnealuse Euroopa Komisjoni direktiivi ettepaneku tausta juures.

2.3 Avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavust käsitleva direktiiv ettepaneku eesmärk on aidata liikmesriikidel täita veebi käideldavusega seotud riiklikke kohustusi ja seejuures toetada iseäranis Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sätetest liikmesriikidele tulenevaid kohustusi, mis on seotud avaliku sektori asutuste veebisaitidega. Konventsiooni artikliga 9 kohustatakse liikmesriike ja ELi kohaldama asjakohaseid meetmeid, millega puuetega inimestele tagatakse teistega võrdsel alusel juurdepääs muu hulgas info-ja kommunikatsioonitehnoloogiatele, sealhulgas internetile.

2.4 Veebi käideldavust puudutavate ühtlustatud lähenemisviiside puudumine loob takistusi siseturul. Kuna käideldavad on vähem kui 10 % veebisaitidest, võib Euroopa veebi käideldavuse turg märkimisväärselt kasvada ja ühtlustatud lähenemisviisid võivad seda edendada, kõrvaldades veebi käideldavuse turu praeguse killustatuse ja suurendades usaldusväärsust.

Seega on veebi käideldavus valdkond, kus Euroopa kodanikud võiksid saada siseturust märksa suuremat kasu kui praegu. Samal ajal võivad sellekohased õigusaktid edendada tõelise Euroopa veebi käideldavuse turu loomist, avades seejuures turud liikmesriikides, kus õigusliku ebakindluse oht takistab teiste liikmesriikide veebisaitide arendajate tegutsemist.

2.5 Lõpuks vähendaks ühtlustatud lähenemisviis veebi käideldavusele kogu ELis veebiarendusettevõtjate kulusid ja seega ka nende avaliku sektori asutuste kulusid, kes ostavad nendelt ettevõtjalt teenuseid.

2.6 Lisaks on oluline rõhutada, et avaliku sektori asutused ja mitmed muud kodanikele äärmiselt tähtsad institutsioonid pakuvad veebisaitide kaudu olulist teavet ja teenuseid. Seega peab kõigil kodanikel, sealhulgas puuetega inimestel, funktsionaalsete vaeguste all kannatavatel inimestel, lastel, eakatel ja teistel inimestel olema juurdepääs neile veebisaitidele ja nende funktsioonidele. See nõue puudutab nii tehnilist seadistust (tekstiversioon, võimalus muuta tähemärkide suurust, kontrastsust ja minna veebilehtedele teiste brauseritega ja juurdepääsu lihtsustavate programmide abiga) kui ka selliseid aspekte nagu kasutatud keele selgus. E-valitsuse teenuseid osutavate veebisaitide ja avaliku sektori veebisaitide hulk üldiselt kasvab kiiresti. Veebisaitide kaudu teabele ja teenustele juurdepääs on oluline kodanike põhiõiguste, sh tööleppäsu õiguse kasutamiseks tulevikus.

2.7 Ettepanek on samuti oluline e-kaasatuse edendamise seisukohalt, kuna veebi käideldavus on üks vahend, mille abil püütakse kaasata ühiskonda puuetega inimesed ja tagada kõigile kodanikele juurdepääs veebisaitide kaudu pakutavatele teenustele.

2.8 Komitee arvates tuleb käideldavust käsitada kodanike võrdsuse põhimõtte lahutamatu osana. Veebisaitide käideldavus peaks seega muutuma võrdõiguslikkusemeetmeks koos teiste oluliste eeltingimustega, nagu:

— kõigile kiiret internetiühendust (ehk lairibaühendust) võimaldavate taristute ulatuslik kasutuselevõtt ⁽²⁾;

— kõigile kodanikele tagatud võimalus kasutada isiklikke või üldkasutatavaid arvuteid (riistvara);

— kõigile, sh ka sotsiaalselt tõrjutud elanikkonnarühmadele arusaadava ja hõlpsasti kasutatava tarkvara käideldavus ⁽³⁾.

3. Direktiivi ettepanekuga valitud lähenemisviis

3.1 Direktiivi eesmärk on ühtlustada avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavust käsitlevaid liikmesriikide õigus- ja haldusnorme, määrares kindlaks ühtlustatud nõuded.

⁽²⁾ ELT C 318, 23.12.2006, lk 222–228.

⁽³⁾ ELT C 318, 29.10.2011, lk 9–18; ELT C 24, 28.1.2012, lk 139–145; ELT C 175, 28.7.2009, lk 8–12.

3.2 Lisaks on ettepanekus sätestatud tehnilised sätted, mille kohaselt muudavad liikmesriigid käideldavaks avaliku sektori asutuste teatavat tüüpi veebisaitide sisu. Avaliku sektori asjaomased veebisaidid annavad teavet ja osutavad teenuseid, mis on olulised üldsuse osalemiseks majanduselus, sh tööturul, ja ühiskonnas üldiselt, ning selleks, et ELi kodanikud saaksid oma õigusi kasutada. Asjaomaste veebisaitide kategooriad põhinevad 2001. aasta e-valitsuse võrdlusuuringul ⁽⁴⁾ ja on loetletud direktiivi lisas.

4. Märkused ja soovitusel

4.1 Reguleerimisala

4.1.1 Direktiivi reguleerimisala määratletakse artiklis 1, viidates direktiivi lisale, kus on loetletud teatud veebisaitide tüübid 2001. aasta e-valitsuse võrdlusuuringu alusel. Loetelus esitatud veebisaitide tüübid on küll olulised, ent asjaomaste veebisaitide loetelust on välja jäetud mitmed teenused, mis on eelduseks kodanike kaasamisele majandusellu ja ühiskonda laiemalt.

4.1.2 Direktiivi reguleerimisalast väljapoole jäävad võtmesektorid on näiteks:

- lastehoid;
- algharidus;
- keskaridus;
- üld- ja kohalikud valimised;
- ühistransport;
- kultuuritegevus.

Näidete loetelu ei ole lõplik. Avaliku sektori veebisaidid, mille kaudu neis võtmesektorites teavet antakse ja teenuseid osutatakse, ei kuulu selgesõnaliselt selle direktiivi reguleerimisalasse.

4.1.3 Euroopa Komisjon viitab positiivse mõju levimisele kui mehhanismile, mille kohaselt avaldaks direktiiv mõju avaliku sektori asutuste veebisaitidele, mida direktiivi reguleerimisala sõnaselgelt ei hõlma.

4.1.4 Kõnealune positiivse mõju levimine põhineb vaikselt asjaolul, et protsessi käivitades muudavad avaliku sektori asutused direktiivi reguleerimisalast väljapoole jäävad veebisaidid käideldavaks sõnaselgelt hõlmatud veebisaitidega samaaegselt

või hiljem. Üks positiivse mõju levimist soodustada võiv tegur on avalik hange, mis viiakse läbi vastavalt ELi õigusaktidele, mille kohaselt võidakse avaliku hanke korraldajatelt oodata, et neil on kohustus järgida veebi käideldavust puudutavaid Euroopa standardeid oma tehnilistes kirjeldustes. Selle teguri osatähtsus sõltub ELi poliitikakujundajate poliitilisest tahtest ning avaliku hanke korraldajate tahtest ja suutlikkusest veebi käideldavusele pühenduda.

4.1.5 Ent komitee on mures, et positiivse mõju levimise põhjuslikud seosed on ebakindlad. Komitee arvates ei ole selle mehhanismi töökindlust tõestatud. Seega tervitab komitee direktiivis sisalduvat meedet, mille kohaselt julgustatakse liikmesriike laiendama veebi käideldavuse nõudeid lisaks ka muudele veebisaitidele kui need, mida on sõnaselgelt nimetatud direktiivi lisas. Praegustes oludes on komitee endiselt mures selle meetme kohasuse pärast.

4.1.6 Võrdlusuuringust *Measuring Progress of eAccessibility in Europe (2006-2008)* nähtus selge seos liikmesriikides kehtivate õigusaktide ja veebisaitide käideldavuse määra vahel. Seega on õigusaktide mõju tõestatud.

4.1.7 Komitee on mures, et määratledes direktiivi reguleerimisala 2001. aastal läbi viidud võrdlusuuringu alusel, tekitab Euroopa Komisjon lõhe direktiivi lähenemisviisi ja veebisaitide arendajate, avaliku sektori asutuste ja kodanike olukorra vahel kiiresti muutuvast info- ja kommunikatsiooniühiskonnas. Liikmesriigid on sellest ajast vaadanud läbi oma avaliku sektori digitaliseerimise strateegiad ja teevad seda ka edaspidi.

4.1.8 Veebi käideldavusest sõltuvate kodanike jaoks tähendab see tõsist ohtu, et nad jäävad osaliselt või täielikult ilma võimalusest kasutada teenuseid ja teavet, mida pakutakse veebisaitide kaudu, mis jäävad väljapoole direktiivi suhteliselt kitsast reguleerimisala. Komitee leiab, et see rikub kodanike võrdsuse põhimõtet (põhiõiguste harta artiklid 20 ja 21).

4.1.9 Avaliku sektori asutuste jaoks tähendab see olukorda, kus eri tüüpi veebisaitidele kehtivad erinevad õigusnõuded. See võib muuta direktiivi rakendamise mõttetult keerukaks. Nimeetatud keerukuse vähendamiseks soovib komitee direktiivi tekstis vähemalt sõnaselgelt sedastada, et direktiivi reguleerimisalasse kuulub kogu veebsait, millel asjaomast teenust osutatakse, ja mitte ainult teenuse funktsioon ise.

4.1.10 Täiendav tagajärg liikmesriikide avalikule sektorile avalduks asjaolus, et osale kodanikele kättesaamatuid teenuseid tuleb neile inimestele pakkuda muul viisil, mis viiks teatud elanikkonnarühmade ebavõrdse kohtlemiseni. See võib tähendada suurenevaid kulusid puuetega inimeste praktilise isikliku abistamise eest, puuetega inimestele kohandatud eritranspordilahenduste kulusid ja abi tagamist näiteks eakamatele inimestele, kes tulevad isiklikult kõnealuse avaliku sektori asutusse ruumidesse.

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/egovemment-indicators-benchmarking-europe>

4.1.11 Veebisektori ettevõtjatele tähendab see, et nad võivad ka edaspidi tegutseda turul, mis on killustatud veebi käideldavuse nõuete eri tasemetega. Avaliku sektori asutuste veebisaitide arv, millele kohaldatakse kogu ELis direktiivi ühtseid nõudeid, võib jääda tagasihoidlikuks ja liikmesriigid võivad laiendada või piirata seda reguleerimisala eri määral.

4.1.12 Kui käideldavate veebiteenuste siseturu loomise täielikku potentsiaali ära ei kasutata, takistab see ka asjaomast töökohtade loomist sektoris. See oleks kaotatud võimalus, võttes eelkõige arvesse spetsiaalselt puuetega inimestele sobivate töökohtade võimalusi. Selge ja terviklik õigusraamistik Euroopa tasandil on vajalik tingimus ülemaailmselt konkurentsivõimelise Euroopa veebi käideldavuse sektori loomiseks ja seega täiendavate töökohtade loomiseks Euroopa Liidus.

4.1.13 Selles kontekstis soovib komitee tungivalt direktiivi reguleerimisala läbi vaadata. Komitee leiab, et kohane on laiendada reguleerimisala kõigile avaliku sektori asutuste veebisaitidele, mis pakuvad teenuseid otse kodanikele. Sellise laiendamisega võiks kaasneda direktiivi nõuetele vastamise tähtaegade pikendamine selliste veebisaitide osas, mis pakuvad teenuseid arvuliselt piiratud kasutajarühmadele, et direktiivi elluviimine toimiks järk-järgult.

4.1.14 Komitee soovib vähemalt ajakohastada 2001. aasta võrdlusuuringul põhinevat teenuste loetelu, täiendades seda põhiteenustega, mis täidavad nüüd olulist rolli liikmesriikide digitaliseerimisstrateegiatel. Selliste täiendavate põhiteenuste valimisel tuleks ka arvesse võtta nende võimalikku panust käideldavate veebiteenuste siseturu loomisse. Sellise lähenemise viisi puudus oleks pidev vajadus loetelu ajakohastada, lähtudes tehnoloogilisest arengust ja avaliku sektori digitaliseerimisest Euroopa Liidus.

4.1.15 Komitee soovib tungivalt, et direktiivi reguleerimisala hõlmaks sõnaselgelt avaliku sektori veebisaitide versioone, mis on loodud kasutamiseks mobiilseadmete kaudu, ning mobiilset juurdepääsu üldiselt lihtsustavaid rakendusi. Mobiilseadmed on järk-järgult muutumas eelistatud kasutajaagendiks ja direktiivis tuleks seda arvesse võtta. Hoolimata asjaolust, et direktiivi rakendamise aluseks olevad tehnilised kirjeldused hõlmavad mobiilseadmeid, oleks selle aspekti tunnustamine oluline sõnum ja suurendaks seega direktiivi edaspidist asjakohasust.

4.1.16 Lisaks soovib komitee, et veebisaitide kaudu pakutavad funktsioonid, mis jäävad kõnealuse avaliku sektori asutuste veebisaidist väljapoole (nt veebilinkide kasutamine), oleksid selgesõnaliselt hõlmatud direktiivi reguleerimisalaga. Sellise

selgitus aitaks vältida õiguslikku ebakindlust seoses vastutusega asjaomase teenuse käideldavuse eest.

4.1.17 Samuti soovib komitee, et Euroopa Komisjon esitaks määruse ettepaneku, millega seatakse ELi institutsioonidele – sh Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, kes soovib tegutseda proaktiivse ja eesrindliku eeskujuna – asjaomastest direktiivist tulenevad kohustused.

4.2 Standardite kasutamine ja tehnoloogianeutraalsus

4.2.1 Direktiiv hõlmab asjaomaste veebisaitide ühtlustatud standarditele vastavuse eeldust käsitlevat lahendust, et edendada veebi käideldavuse nõuete järgimist. Ühtlustatud standardite kasutamine võimaldab ajakohastada asjaomaseid standardeid, ilma et oleks vaja muuta ELi või liikmesriikide õigusakte.

4.2.2 Direktiivi ühes põhjenduses on osutatud, et Veebikonsoortiumi väljaantud veebisu juurdepääsusuuniste versiooni 2.0 AA-taseme edukriteeriume ja nõudeid tuleb arvesse võtta volitusest 376 tulenevas Euroopa standardis ja seejärel kõnealusel töö põhinevas ühtlustatud standardis. Kõnealused tehnoloogianeutraalsed nõuded panevad aluse veebi käideldavuse nõuetele direktiivi tähenduses.

4.2.3 Komitee tunnustab Euroopa Komisjoni selle eest, et pakutud direktiivi võrdluseluseks on valitud rahvusvaheliselt tunnustatud veebi käideldavuse nõuded. Komitee võtab teadmiseks asjaolu, et veebisu juurdepääsusuuniste versiooni 2.0 AA-tase on veebi käideldavuse lähtepunkt ja see jääb selleks ka lähitulevikus. Seetõttu ei tohiks Euroopa standardimisprotsess direktiivi vastuvõtmist ja elluviimist viivitada.

4.2.4 Komitee tunnustab Euroopa Komisjoni samuti otsuse eest kasutada ühtlustatud standardeid, mis võimaldab integreerida tulevased edasiarendused veebi käideldavuse nõuetesse, kui tehnoloogilised või muud arengud seda eeldavad, et säilitada direktiiviga ette nähtud käideldavuse tase.

4.2.5 Samal ajal on oluline, et juurdepääs vastavatele standarditele on ka edaspidi avatud ja tasuta kõigi asjaomaste sidusrühmade jaoks, ning et vastutus nende rakendamise ja edasise arendamise eest ei jää üksi standardiorganisatsioonide ja kommertsosalejate kanda.

4.2.6 Tehnoloogianeutraalsus on veebi käideldavusega töötamise eeltingimus kiiresti muutuvast IKT keskkonnas. See võimaldab pidevat innovatsiooni. Seega annab veebisu juurdepääsusuuniste versiooni 2.0 tehnoloogianeutraalsus panuse direktiivi edasisse asjakohasusse.

4.2.7 Lisaks suurendab valik rahvusvaheliselt tunnustatud nõuete kasuks tõenäosust, et lisaks Euroopa Liidule ka ülemaailmselt tegutsevad veebisaitide arendajad järgivad veebi käideldavuse osas ühtlustuvaid nõudeid, mis lihtsustab nende rakendamist pakutavates veebilahendustes. Seda aspekti on oluline arvestada turul, mis on oma olemuselt rahvusvaheline ja ülemaailmne. On oluline, et ka kasutajatele loodaks ühised kriteeriumid ühtlaste käideldavuse ja osalemise võimaluste osas ning selliste muude struktuurielementide kujundamise ja paigutamise osas, mis lihtsustaksid märkimisväärselt veebisaitidel navigeerimist.

4.3 Teadlikkuse suurendamine ja koolitus

4.3.1 Artiklis 6 julgustatakse liikmesriike võtma meetmeid, mis võivad aidata kaasa teadlikkuse suurendamisele, veebi käideldavust puudutava koostöökorra kehtestamisele ja asjaomase turu kasvule.

4.3.2 Komitee soovib kehtestada liikmesriikidele seadusandliku kohustuse suurendada veebi käideldavust puudutavat teadlikkust avaliku sektori asutuste, veebisaitide arendajate ja muude sidusrühmade seas. Teema tundmine ja selle olulisus on direktiivi tõhusa rakendamise eeltingimus.

4.3.3 Lisaks soovib komitee kehtestada liikmesriikidele seadusandliku kohustuse luua sotsiaalpartneritega konsulteerides avaliku sektori asutuste asjaomastele töötajatele koolitusprogramme, et veelgi edendada veebi käideldavuse nõuete konkreetset rakendamist. Selliste programmide koordineerimise ja kvaliteedi tagamise lisaväärtus Euroopa tasandil oleks märkimisväärt ja see võiks aidata esile tõsta olemasolevaid häid tavasid.

4.3.4 Komitee soovib tungivalt kaasata sotsiaalpartnerid täielikult koolitus- ja teadlikkuse suurendamise programmide arendamise ja elluviimisse. Neil võiks olla tähtis roll veebi käideldavuse tagamisel igapäevaselt osalevate töötajate ja juhtide ideedest ja muredest teavitamisel. Lisaks võiksid sotsiaalpartnerid omalt poolt kaasa aidata arutelu tekitamisega veebi käideldavust puudutavate küsimuste üle.

4.3.5 Nii teadlikkuse suurendamine kui ka eriala asjatundjate koolitamine oleks vajalik, ent mitte piisav vahend, et tagada komisjoni soovitud positiivse mõju levimine.

4.4 Järelevalve

4.4.1 Veebisisu korrapäraselt ajakohastamist arvesse võttes tuleks pidevalt jälgida veebisaitide käideldavust. Direktiivi artiklis 7 palutakse liikmesriikidel jälgida asjaomaseid avaliku sektori asutuste veebisaitide, kasutades selleks Euroopa Komisjoni kõnealuses direktiivis sätestatud menetluse alusel kehtestatud

metoodikat. Liikmesriigid peavad esitama igal aastal aruande sellise järelevalve tulemuste, sealhulgas asjaomaste veebisaitide üldpide loetelu võimaliku laiendamise kohta ning avaliku sektori ametiasutuste veebisaitide käideldavuse valdkonnas võetud mis tahes lisameetmete kohta. Komitee leiab, et kõigis liikmesriikides ei pruugi olla 2015. aasta lõpuks tagatud direktiivi rakendamine ning kõigi kodanike kaasamine, ning et komisjon peaks seda arvesse võtma. Komitee pooldab ELi eeskirjade väljatöötamist. Euroopa Parlament pöörab kindlasti tähelepanu sellele, et delegeeritud aktidega ei kehtestataks tehnilisi nõudeid, mis tekitaksid Euroopa üldsusele kahjulikke poliitilisi tagajärgi.

4.4.2 Komitee tervitab asjaolu, et Euroopa Komisjon tunnustab vajadust pidevalt jälgida avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavust.

4.4.3 Komitee soovib kehtestada liikmesriikidele kohustuse avaldada kodanikele käideldavas vormis sellise pideva kontrolli tulemused, sh asjaomaste asutuste poolt kontrolli põhjal tehtavad võimalikud üldised järeldused.

4.4.4 Komitee soovib samuti tungivalt kehtestada liikmesriikidele kohustuse luua mehhanismid, mille kaudu võivad kodanikud ja nende esindusorganisatsioonid anda tagasisidet avaliku sektori asutuste veebi käideldavuse või käideldamatuse kohta. Selliste mehhanismide kaudu saadud teavet võiks kasutada üldises järelevalvemenetluses.

4.4.5 Komitee palub Euroopa Komisjonil kaaluda kohustuse kehtestamist suurtele avaliku sektori asutustele, et nad nimetaksid ametisse veebi käideldavuse koordinaatori, kes võib jälgida direktiivi ja seotud nõuete rakendamist. Kogemus näitab, et organisatsiooniline kohustus on oluline käideldavuse nõuete rakendamiseks.

4.5 Poliitiline sidusus

4.5.1 Pidades silmas asjaolu, et ID digilahendusi puudutav Euroopa õigusakt on hetkel vastuvõtmisel ja puuetega inimeste juurdepääsu ühiskonna teistes sektorites käsitlev nn Euroopa ligipääsetavuse akt (*European Accessibility Act*) on väljatöötamisel, on oluline tagada, et avaliku sektori asutused ja veebisaitide arendajad tegutseksid kõigis sektorites sidusas poliitilises keskkonnas. Selle punkti olulisust rõhutab veelgi asjaolu, et praegu ELi tasandil vastuvõetav riigihangete pakett sisaldab eeldatavasti sätteid ka puuetega inimeste juurdepääsu kohta.

4.5.2 Seega soovib komitee tungivalt, et käesolevas arvamuses käsitletava direktiivi nõuete ja veebi käideldavust puudutavate teiste seadusandlike ettepanekute nõuete sidusus tagataks õigusliku ja tehnilise analüüsi abil.

4.6 Innovatsioon ja uued lahendused

4.6.1 IKT lahenduste kättesaadavus, toimivus ja kasutus muutuvad aja jooksul kiiresti. Hea näide on nutitelefonide ja tahvelarvutite rakenduste kaudu – teiste seas ka avaliku sektori asutuste poolt – pakutavate teenuste arvu kasv.

4.6.2 Komitee soovib, et nutitelefonide ja tahvelarvutite rakendused kuuluksid sõnaselgelt direktiivi reguleerimisalasse, kui nende funktsioonid on integreeritud avaliku sektori asutuste veebisaitide kaudu pakutavate teenustega, pidades silmas asjaolu,

et sellised rakendused on juba kodanike ja avaliku sektori asutuste omavahelise suhtluse osa.

4.6.3 Tuleb märkida, et võimalus kasutada veebisaite on otseselt seotud isikute vaba ligipääsuõigusega teabele ja õigusega osaleda kodanikena poliitilises elus. Heade tavade üks näide, mis vääraks ellurakendamist Euroopa Liidus, on välja arendada avaliku halduse kõigi organite veebisaitidel osa, mis oleks pühendatud hõlpsasti kasutatavate osalemisvõimalustele.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „E-tervise 2012.–2020. aasta tegevuskava: innovatiivne tervishoid 21. sajandil” ”

COM(2012) 736 final

(2013/C 271/23)

Raportöör: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Euroopa Komisjon otsustas 19. veebruaril 2013 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „E-tervise 2012.–2020. aasta tegevuskava: innovatiivne tervishoid 21. sajandil” ”

COM(2012) 736 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 30. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 154 ja erapooletuks jäi 4 komitee liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab ettepaneku e-tervise 2012.–2020. aasta tegevuskava kohta huviga teadmiseks. Teatistes puudub siiski peatükk, mis keskenduks teenuste osutamise sotsiaalosalale ja käsitleks lähemalt sotsiaal-tervishoidu.

1.2 Komitee tuleb meelde, et vastutus uue tegevuskava eduka elluviimise eest lasub peamiselt liikmesriikidel, kuigi komisjon täidab selles tingimata vajalikku tugi- ja koordineerimisfunktsiooni.

1.3 E-tervise keskmes peab olema inimhõõde. Tuleb vältida „ebaisikulisust” ja psühholoogiliste tegurite tähelepanuta jätmist.

1.4 Komitee avaldab eelkõige kahetsust tervishoiutöötajate arvu vähenemise pärast, samal ajal kui nõuded tervishoiusüsteemile suurenevad.

1.5 Komitee märgib, et teatistes on ainult osalisi viiteid selle kohta, kuidas uut tegevuskava rahastatakse. Vaja on üldpanoraami, mis kehtestaks, mida oodatakse avalikult sektorilt, erasektorilt – ja vajaduse korral – patsientidelt ja maksumaksjatelt üldiselt.

1.6 Komitee juhib tähelepanu sellele, et vaja on täielikku kooskõlastamist teatistes ette nähtud programmide, tegevuse ja tööriistade vahel, mis on et vältida kattuvuse riski.

1.7 Infotehnoloogiaseadmetes vajalike funktsioonide standardimisega seoses tuleb rõhutada, et vaja on asjakohast kontrolli ametiasutuste poolt, et vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, nagu see juba toimub IKT teatud valdkondades.

1.8 Komitee väljendab heameelt otsuse üle käsitleda veel üht koostegutsemisvõime põhiaspekti, nagu seda on peamised õigusküsimused, mis takistavad piiriülese telemeditsiinisüsteemi juurutamist.

1.9 Komitee peab asjakohaseks komisjoni kavatsust arendada välja e-tervisega seotud ettevõtlusstruktuur, eelkõige toetusega VKEdele, aga kuna puuduvad konkreetsete ja kvantifitseeritavad andmed, ei saa seda täpsemalt hinnata.

1.10 Euroopa ühendamise rahastuga seoses rõhutab komitee, et see ei tohi piirduda üksnes „süsteemide ühendamisega”, vaid peab võimaldama ka kodanikel tundma õppida ja mõista Euroopa kodakondsust ja sellest kasu saada.

1.11 Uue e-tervise kava eesmärk peab olema tagada Euroopa kodanikele suurem võrdsus tervishoiuteenustele juurdepääsul. Selles on oluline roll lairibahenduse üldisel levikul.

Selleks et vältida tervishoiule juurdepääsul juba niigi valitseva ebavõrdsuse edasikandumist ka e-tervise süsteemi, on vaja ulatuslikumaid meetmeid ja suuremaid investeeringuid kui ERFis (Euroopa Regionaalarengu Fond) ette nähtud.

1.12 Digitaalsete tervisevahendite parandamine. A) Patsientide puhul: võttes arvesse projekti „Sustains” kogemust, on väga tähtis suurendada inimeste võimalust pääseda juurde ja kasutada oma enda andmeid, mis on praegu n-õ haaratud ja vangistatud tervishoiu infosüsteemidesse; B) tervishoiutöötajate puhul on tingimata vajalik võtta digitaal-tervishoiu tundmaõppimine koolituskavadesse.

2. Sissejuhatus

2.1 Alates ELi esimese e-tervise tegevuskava (2004) käivitamisest on täheldatud edusamme, kuid ikka veel on takistusi Euroopa integreeritud süsteemi konfigureerimisel, muu hulgas järgmistel põhjustel:

— patsiendid, kodanikud ja tervishoiuspetsialistid ei ole teadlikud e-tervise lahendustest ja neil puudub usk neisse;

— e-tervise lahendused ei ole koostalitlusvõimelised;

— õigusraamistikud on ebapiisavad või killustatud;

— juurdepääs IKT-teenustele erineb piirkonniti ja on ebasoodsas olukorras olevates piirkondades piiratud.

2.2 Omavahel kokkusobimatute toodete levik Euroopas on turu killustatuse vältimatu tagajärg ja tingitud ka sellest, et suur-ostjatel ei ole side- ja teabevahetusstandardeid või nad ei tunne neid. Selle tulemusel ei saa riikide, naaberpiirkondade või isegi tervishoiukeskuste infosüsteeme sageli ühendada. Näiteks mõnel juhul on haiglaid, kus radioloogiaosakonnas on selline tarkvara, mida ei saa ühendada sama haigla teistes osakondades kasutatavate programmidega.

2.3 Vastavalt strateegia „Euroopa 2020” ja Euroopa digitaalse tegevuskava eesmärkidele on uue tegevuskava eesmärk käsitleda neid takistusi ja need kõrvaldada, lisaks sellele, et selgitada poliitikavaldkonda ja viia Euroopa e-tervise idee ellu.

2.4 Maailma e-tervise turg, milles täheldatakse suurt kasvu, võib 2016. aastaks ulatuda 27,3 miljardi dollarini. Euroopa suurettevõtted on mõnel juhul maailmas liidripositsioonil ja kokku on hinnanguliselt selles sektoris ligi 5 000 ettevõtet.

3. Komisjoni ettepanekud

3.1 Komisjon juhib tähelepanu probleemidele, mis tuleb Euroopa tervishoiusüsteemidel lahendada. Ühelt poolt võivad ELi 27 liikmesriigi riikliku tervishoiu kulud ulatuda demograafiliste arengusuundumuste ja muude tegurite tagajärjel 2060. aastaks 8,5 %-ni SKPst, samas kui aktiivse rahvastiku osakaal kahaneb ja üle 65aastaste inimeste osakaal suureneb. Veel üks ülesanne on see, et Euroopa osaleks aktiivselt maailma e-tervise turul.

3.2 Eesmärgid:

— teenuste muutmine koostalitlusvõimelisemaks;

— toetada teadus- ja arendustegevust, innovatsiooni ja konkurentsivõimet;

— hõlbustada e-tervise kasutuselevõttu ja laiemat levikut;

— edendada e-tervise alast poliitilist dialoogi ja rahvusvahelist koostööd selles valdkonnas.

3.3 Meetmed: hõlbustada piiriülest koostalitlusvõimet (tehnilisi ja semantilisi elemente, kvaliteedimärgistust, sertifitseerimist); võtta vastu roheline raamat tervishoiu kohta, parandada turutingimusi ettevõtjate jaoks ja muuta muu hulgas aktiivsemaks kodanike digikultuuri (konkurentsivõime ja uuendustegevuse raamprogramm ja programm „Horisont 2020”).

4. Komitee arvamus: üldmärkused

4.1 Komitee võtab ettepaneku e-tervise 2012.–2020. aasta tegevuskava kohta huviga teadmiseks.

4.2 Sellegipoolest on komitee seisukohal, et kava peaks sisaldama spetsiaalset peatükki teenuste osutamise sotsiaalosa kohta. Tegemist on konkreetset aspektidega, näiteks käsitleda asjakohaselt selliseid küsimusi nagu digitaalne lõhe, tehnoloogia kättesaadavus ja selle kasutamise võime või üha suurenenud ähvardava tervishoiualase sotsiaalse ebavõrdsuse analüüs. Samuti tuleb selles ulatuslikumalt arendada sotsiaalinterventseid, mida saaks tohutult hõlbustada IKT kasutamisega.

4.3 Komitee tuleb meelde, et arvestades pädevuste jagunemist, lasub vastutus tegevuskava edukalt elluviimise eest peamiselt liikmesriikidel, kelle vahel on praegu on e-tervise juurutamises märkimisväärsed erinevused.

Komisjon täidab tingimata vajalikku tugi- ja koordineerimisfunktsiooni, mille õiguslikuks aluseks on peamiselt ELi toimimise lepingu artiklid 114, 168, 173 ja 179. Liikmesriigid ja komisjon peavad e-tervise võrgustiku raames tegema täielikku koostööd ja selles aktiivselt osalema (direktiiv 2011/24/EL).

4.4 E-tervis peab äratama patsientide ja tervishoiutöötajate vastastikust usaldust, vältides „ebaisikulisuse” riski ja psühholoogiliste tegurite tähelepanuta jätmist. E-tervise keskmes peab olema inimhõõde. Komitee täheldab siiski, et teatud Euroopa patsiendiõiguste esindusorganisatsioonide, nagu Euroopa patsientide foorum (EPF), hinnangul on protsessi tõukejõuks pigem tehnoloogia kui patsientide vajadused. See on muret tegev aspekt, mida tuleb arvesse võtta.

4.5 Personalipuudust ei saa asendada informaatikaga. Komitee avaldab eelkõige kahetsust tervishoiutöötajate arvu vähendamise pärast, samal ajal kui nõuded tervishoiusüsteemi vastu on suurenevad. IKT on ainult töövahend abiks naistele ja meestele, kes teevad iga päev ennastsalgavalt tööd, et anda terviseabi patsientidele, ja patsientidele selleks, et aidata neil kergemini suhelda tervishoiusüsteemi töötajatega.

4.6 Komitee märgib, et teatistes on ainult osalised viited selle kohta, kuidas uut kava rahastatakse. Vaja on üldpanoraami, milles kehtestatakse, mida oodatakse avalikult sektoriilt, erasektoriilt – ja vajaduse korral – patsientidelt ja maksumaksjatelt üldiselt.

4.7 Võttes arvesse komisjoni teatistes ette nähtud programme, tegevust, projekte ja tööühmi, märgib komitee, et need on vaja omavahel täielikult kooskõlastada ja vältida kattuvuse riski.

4.8 Uue e-tervise tegevuskava edu jaoks on määrav muutus tervishoiuteenuste pakkuja organisatoorses korralduses. Ei ole võimalik juurutada juurdepääsu e-tervisele ainult kõrgetasemeliste haldusasutuste vastutusest lähtuvalt või elanikkonna kui lõppkasutaja käe läbi. Tervishoiuteenuste pakkuja vahendusorganisatsioonid peavad tegema pingutuse selleks, et kohendada oma struktuur ja personal uutele teenusemudelitele.

5. Erimärkused

5.1 Koostalitlusvõime

5.1.1 Tehnilised ja semantilised aspektid

5.1.1.1 Komitee peab üldjuhul asjakohaseks komisjoni ettepanekut koostalitlusvõime kohta, kuid märgib siiski, et ei piisa andme- ja dokumendivahetuvõimaluse loomisest ühisprotokollide abil, sest on ka semantilisi, korralduslikke või õiguslikke probleeme, mis tuleb lahendada.

5.1.1.2 Semantiline koostalitlusvõime

Komisjon peaks ettepanekus selgitama eri programmide, tegevuse või tööühmade – nagu seitsmes raamprogramm ja ISA muu hulgas – seost programmiga SNOMED CT (*Systematized Nomenclature of Medicine – Clinical Terms*), integraalse, mitmekeelse ja kodifitseeritud ulatuslikuma, täpsema ja maailmas väljakujunenud tähtsusega kliinilise terminoloogiaga, mida jagab International Health Terminology Standards Development Organisation (IHTSDO). Nimetatud organisatsioon on mittetulundusühing, mille liikmeks on paljud ELi riigid, USA, Austraalia jne.

5.1.1.3 Standardimine

E-tervise valdkonnas on mitmeid tarkvara- ja riistvarapakkuja. On äärmiselt tähtis pakkuda määruse (EL) nr 1025/2012 raames tööstusharule ja kasutajatele – eriti neile, kes saavad teha ostuotsuseid – vajalike funktsioonide standardiseerimise alal välja asja-

kohasem raamistik, millel oleks vähem riske ning suurem investeeringutasuvus ja -kasu. Komitee rõhutab vajadust, et ametiasutused teostaksid asjakohast kontrolli, et vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, nagu see juba toimub IKT teatud valdkondades.

5.1.1.4 Organisatoorne aspekt

Komitee jaoks on positiivne komisjoni otsus esitada konkreetseid meetmeid ELis integratsiooni ja koostöö saavutamiseks. Katseprojekt EPSOS (European Patients Smart Open Services) ⁽¹⁾ hõlbustab selliste konkreetsete meetmete väljatöötamist, mille komisjon kuulutab välja piiriüleste e-tervise protsesside integreerimiseks.

5.1.1.5 Õigusaspektid

5.1.1.5.1 Komitee väljendab heameelt otsuse üle käsitleda peamisi õigusküsimusi, mis takistavad piiriüleste telemeditsiinisüsteemi juurutamist ⁽²⁾. Arvestades, et tegemist on uuenduslike tehnoloogialahendustega, ei ole maailma plaanis ega isegi riikide tasandil õiguslünkade ja -takistuste probleemi veel täielikult lahendatud.

5.1.1.5.2 Meditsiinitöötajatele ja -asutustele litsentside ja lubade andmine

Vastavalt direktiivile 2011/24/EL patsiendiõiguste kohaldamise kohta piiriüleses tervishoius kohaldatakse ravi osutava liikmesriigi õigusakte (artikli 4 lõike 1 punkt a) ⁽³⁾. Komitee soovib kaaluda võimalust muuta direktiivi 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta, milles piiriüleste teenuste osutamist ei käsitleta.

5.1.1.5.3 Andmekaitse

Teave tervise kohta on delikaatne. Patsiendid tahavad kontrollida seda teavet ja sellele juurdepääsu nende kasuks. Arutelu patsiendi õiguse üle blokeerida oma isikliku haigusloo teavet tuleb analüüsida globaalselt, et saavutada kõikide Euroopa kodanike jaoks ühesugused standardid. Komitee tuleb meelde, et usalduse puudumine terviseandmete turvalisuse vastu võib sundida patsiente hädavajalikku teavet varjama.

5.1.1.5.4 Isikuandmete kaitse on Euroopa Liidu toimimise lepinguga (artikkel 16) ja põhiõiguste hartaga (artiklid 7 ja 8) tagatud põhiõigus. Direktiivis 95/46/EÜ on see kaitse ette nähtud andmete töötlemise ja andmete vaba liikumise korral ⁽⁴⁾. Liikmesriikidele direktiivide ülevõtmisel jäetud kaalutlusruum on

⁽¹⁾ EPSOS esitab soovitusel, tehnospetsifikatsioonid, süsteemikirjeldused, korraldusmudelid, arvutirakendused, tööriistad jne, mille eesmärk on parandada koostalitlusvõimet mitme riigi ulatuses. Lisaks on mitmes piirkonnas käivitatud katsesüsteemid.

⁽²⁾ Vt komisjoni talituste töödokumenti ELi kehtiva õigusraamistiku kohaldamise kohta telemeditsiiniteenuste suhtes, SWD(2012) 414 final.

⁽³⁾ Vt direktiivi 2000/31/EÜ artikli 3 lõikeid 1 ja 2: „päritoluriigi põhimõte“.

⁽⁴⁾ Kohaldatavad on ka direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris, ja direktiiv 2011/24/EL.

siiski tekitanud andmekaitse alal suuri erinevusi, mis on praegu piiriülese telemeditsiini üheks suuremaks takistuseks. Seepärast peab komitee veel kord kinnitama oma toetust ettepanekule võtta vastu andmekaitse üldmäärus⁽⁵⁾ samas sõnastuses, nagu ta väljendas seda oma 23. mai 2012. aasta arvamuses⁽⁶⁾.

5.1.1.5.5 Hüvitamine

Kindlustajariik (kus meditsiiniteenust saadakse) peab kindlustama piiriüleseid tervishoiuteenuseid saanud kindlustatud isiku poolt kantud kulude hüvitamise, kui selleks on õigus (direktiivi 2011/24/EL artikli 7 lõige 1). Komitee arvamus: patsiendile tuleb anda selget teavet hüvitamise tingimuste kohta.

5.1.1.5.6 Vastutus meditsiinitöötaja vea tõttu või meditsiini-materjalide tarnimisega tekitatud kahju eest

See on keeruline küsimus muu hulgas ka võimaluse tõttu, et osalisi on mitu. Piiriüleste meditsiiniteenuste korral on üldpõhimõtte kohaldada ravi osutava liikmesriigi õigusakte (direktiivi 2011/24/EL artikli 4 lõige 1). Vigaseid tooteid reguleerib direktiiv 85/374/EMÜ, milles kehtestatakse objektiivse vastutuse põhimõtte. Komitee arvamus: olemasolevate õiguslike aluste põhjal tuleb juhtumid lahendada kohtupraktika järgi.

5.1.1.5.7 Kohtualluvus ja kohaldatavad õigusaktid

Samuti väga keeruline valdkond, mida tuleb käsitleda vastavalt kehtivatele õigusnormidele ja rahvusvaheliste lepingutele. Komitee soovib võtta arvesse kohtuväliseid vaidluste lahendamise süsteeme nagu arbitraaz ja vahendamine.

5.1.1.5.8 Juurdepääsuõigus

Patsiendi ja kodaniku juurdepääs oma isiklikule terviseteebele ja haigusloole on paranenud. Mõned piirkonnad on suurendanud teenuste taset, pakkudes ööpäevaringseid arstiaikeskusi ja teenuseid elanikkonnale üldiselt, valitud riskipatsientide rühmadele või tervetele piirkondadele. Patsiendid saavad ise oma vastuvõtuaegu registreerida ja pääseda asjakohaselt juurde oma haigusloos sisalduvale teabele. See innustab patsienti võtma aktiivselt oma osa vastutusest tervise hoidmises ja haiguste ennetamises. Komitee arvamus: on asjakohane reguleerida juurdepääsuõigust piiriüleste teenuste korral.

5.1.1.5.9 Mobiilne tervishoid ja heaolu

Komitee väljendab heameelt komisjoni otsuse üle käsitleda 2014. aastal esitatavas rohelises raamatus mobiilseid tervishoiu- ja heaolurakendusi (mobiilne e-tervis). See on üks e-tervise eriaspekt, mille ulatus praegu tugevalt kasvab mobiilsideseadmete (nutitelefonid, tahvelarvutid jms) ja nende seadmete spetsiaalse tarkvara (rakendused) leviku tõttu, mille laialdane levik elanikkonna seas tingib vajaduse reguleerida nende kasutamiseiga seotud tehnilisi ja õiguslikke aspekte.

5.2 Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon

5.2.1 Komitee peab asjakohaseks komisjoni kavandatud uurimisvaldkondi toetuse saamiseks programmi „Horisont 2020” eesmärgi „Tervishoid, demograafiline muutus ja heaolu” alusel.

5.2.2 Kuna on veel lahtine, millise assigneeringu määrab EL meditsiiniuuringutele ajavahemikuks 2014–2020, tuleb komitee meelde, et National Institute of Health (USA) investeerib sel otstarbel aastas 30,9 miljardit dollarit.

5.2.3 Arvestades tervishoiusektori esindusorganisatsioonide nagu EPHA (European Public Health Alliance) ettepanekuid, soovib komitee, et teadusprogrammides võetaks arvesse muu hulgas järgmiseid aspekte:

- täiendavus teiste programmidega, nagu „Tervis majanduskasvaks”, koostades usaldusväärse statistika elanikkonna hulgas väga levinud haiguste arengusuundumuste kohta: rasvumus, südame-veresoonkonnahaigused, vähktõbi, diabeet jne;
- koordineerimine, arvestades, et teadusringkonnad on traditsiooniliselt töötanud sõltumatult ja ilma omavahelise piisava suhtlemiseta;
- maksumaksja raha eest makstavate tööde patentide tingimused selleks, et vältida ohtu, et teadusuuringute riskid kannab ühiskond, samas kui selle kasum privatiseeritakse⁽⁷⁾.

5.3 Komitee peab asjakohaseks komisjoni kavatsust arendada välja e-tervisega seotud ettevõtlusstruktuur, eelkõige toetusega VKEdele, aga kuna puuduvad konkreetsete ja kvantifitseeritavad andmed, ei saa seda täpsemalt hinnata.

5.4 Euroopa ühendamise rahastu 2014–2020 kohta rõhutab komitee katseprojekti EPSOS ning teiste projektide ja uuringute tulemustest lähtudes, et see ei tohi olla pelgalt „süsteemide ühendamine”. Samuti tuleb võimaldada inimestel ühendatud kodakondsust tundma õppida ja seda mõista ning sellest kasu saada.

5.5 Ühtekuuluvus

5.5.1 Uue e-tervise programmi eesmärk peab olema tagada Euroopa kodanikele suurem võrdsus tervishoiuteenustele juurdepääsul. Nagu komitee juba märkis, on selge, et kiire internetiühenduse kättesaadavus kõikides riikides ja kogu ühenduvus on telemeditsiini arengu põhitingimused, mistõttu tuleb tugevdada piirkondade digitaalseadmetikku, eriti maapiirkondades ja äärepoolseimates piirkondades⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ COM(2012) 11 final – 2012/0011 (COD).

⁽⁶⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ettevalmistav arvamus teemal „Digitaalne turg kui kasvumootor”, ELT C 229, 31.7.2012, lk 1.

⁽⁷⁾ EPHA Position on Horizon 2020 (juuni 2012). http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during-negotiations/european_organisations/european_public_health_alliance.pdf

⁽⁸⁾ ELT C 317, 23.12.2009, lk 84.

5.5.2 ERFi praeguse programmitöö perioodi lõpu eel loodab komitee, et programmitöö perioodil 2014–2020 rakendatakse ettepanekud viimase põlvkonna tehnoloogialahenduste ulatusliku kasutuselevõtmise kohta kogu ELi territooriumil – ja eelkõige määratakse selleks piisav eelarve. Selleks et vältida tervishoiule juurdepääsul juba niigi valitseva ebavõrdsuse edasikandumist ka e-tervise süsteemi, on vaja ulatuslikumaid meetmeid ja suuremaid investeeringuid kui ERFis ette nähtud.

5.6 Digitaalsete tervisevahendite parandamine

5.6.1 Komitee arvates on patsientide puhul väga tähtis suurendada inimeste võimet pääseda juurde ja kasutada oma enda andmeid, mis on praegu paljudel juhtudel n-õ haaratud ja vangistatud tervishoiu infosüsteemidesse. Sellega seoses nime-tame projekti „Sustains”, mis on praegu asutatud kolmeteist-kümnes Euroopa piirkonnas ja millega püütakse hõlbustada inimeste juurdepääsu oma terviseandmetele nn isiklike tervise-toimikute ja muude veebikeskkonda lisatud teenuste kaudu.

5.6.2 Tervishoiuringkondade puhul: on tingimata vajalik edendada digitervishoiualaste teadmiste lisamist nii kliiniku kui ka juhtivate meditsiinitöötajate koolituskavadesse.

5.7 Programmide hindamine

5.7.1 Komitee on seisukohal, et e-tervise eeliste hindamiseks – mida teeb komisjon – ühiste väärtuste ja programmide kehtes-tamine on üks olulisemaid aspekte, arvestades, et tehnoloogia kiire muutumine sageli takistab selle tegeliku kasu tuvastamist. Läbiviidud küsitlustest nähtub, et elanikkonna ja meditsiiniiring-

kondade toetus e-tervisele on otseselt seotud veendumusega, et sellega kaasneb mõõdetav tervishoiusüsteemi paranemine.

5.7.2 Komitee peab ühtlasi märkima, et positiivse mõjuga mudelite ja tehnoloogialahenduste hästi tundmine ja nende konkreetne edendamine on IKT-l põhinevate tervishoiumudelite jaoks elementaarne. Selle kasu saamiseks on tingimata vaja kiiret ja dünaamilist hindamismetoodikat, milles pööratakse erilist tähelepanu osutatava teenuse hindamisele ja mitte niivõrd tehnoloogiale. Samuti on vaja lisada teenuse tõhususe hinda-mine, see on seotud teenuse kuludega ja teenusest saadava globaalse majandusliku kasuga, kuigi ilmselgelt ei pea majan-duslik tõhusus olema ainus kriteerium IKT-l põhinevate tervis-hoiumudelite kasutamise soovitamiseks.

5.7.3 Üldiselt on ametiasutuste, tööstussektorite ja esindus-organisatsioonide seas valdav arusaam, et e-tervis (mis hõlmab väga erinevaid rakendusi) võib tuua kasu tervise seisukohast. Komitee jagab seda mõtet, kuid märgib, et arvesse tuleb võtta ka kriitilisi arvamusi, mis põhinevad tegelikul kogemusel, mis seavad kahtluse alla kulude kokkuhoiu ja tõstatavad probleeme: informaatikavead, aruannete „kloonimine”, pettusevõimalused, suured kulud jne.

5.8 Poliitilise dialoogi ja rahvusvahelise koostöö edendamine.

On ilmselgelt vaja, et poliitiline dialoog e-tervise teemal oleks ülemaailmne, nagu teeb ettepaneku komisjon, arvestades, et ka arenguriigid teevad selles valdkonnas suuri jõupingutusi. See võimaldab orienteerida IKT kasutamist ÜRO eesmärkide täitmi-sele ja neid solidaarsuse raames rakendada.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digitaalarengu tegevuskava – Euroopa majanduskasvu kiirendamine digitaalsete vahenditega” ”

COM(2012) 784 final

(2013/C 271/24)

Raportöör: **Thomas McDONOGH**

Euroopa Komisjon otsustas 18. märtsil 2013 vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digitaalarengu tegevuskava – Euroopa majanduskasvu kiirendamine digitaalsete vahenditega” ”

COM(2012) 784 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 30. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 156, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Komiteel on heameel, et komisjon teeb teatistes vahekokkuvõtte digitaalsest tegevuskavast, keskendudes prioriteetsetele meetmetele, mida on majanduskasvuks ja tööhoiveks nii pakiliselt vaja.

1.2 Euroopa majandus on kriisis. Komisjoni hinnangul on EL27s SKP kasv parimal juhul seiskunud ning euroala ootab 2013. aastal ees veel selle 0,25 % kahanemine. Veebruaris jõudis tööpuudus uuele rekordtasemele, kui EL27 töötajatest oli 10,9 % ehk enam kui 26 miljoni inimest töötud⁽¹⁾. Kreekas ja Hispaanias on tööpuuduse määrad jätkuvalt kõrgeimad, vastavalt 26,4 % ja 26,3 %; samas on noorte tööpuudus EL27s 23,5 %.

Komitee on nõus komisjoni väitega, et „niisugune vastuvõetamatult kõrge töötuse määr on traagiline ja Euroopa peab mobiliseerima kõik kättesaadavad vahendid selleks, et luua töökohti ja pöörduda taas jätkusuutliku majanduskasvu teele”⁽²⁾.

1.3 Vaatamata majandussurutisele kasvab digitaalmajandus kiiresti ja seal luuakse töökohti. Tegelikult on IKT sektori hinnangul 2015. aastaks oodata 700 000 vaba töökohta, kuna Euroopas ei ole piisavalt IKT-oskustega töötajaid. Praeguse kõrge töötuse taustal mõjub oskuste puudulikkus jahmatamapanevalt.

1.4 Euroopal on väga vaja digitaalset arengukava, et kiirendada taastumist ja saavutada jätkusuutlik, kaasav majanduskasv just eelkõige ELi majanduslikult probleemseimates piirkondades. Praegu on õige aeg teha tegevuskavast vahekokkuvõtte, et seada esikohale majanduskasvu ja tööhoive seiskohalt kõige olulisemad meetmed.

1.5 Lairibaiühendus on digitaalse tegevuskava oluline põhitaristu. Seepärast väljendab komitee sügavat pettumust nõukogu veebruarikuise otsuse⁽³⁾ üle vähendada 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku eelarves digitaalsele taristule ja digitaalsetele teenustele Euroopa ühendamise rahastu raames eraldatavat summat 9,2 miljardilt eurolt ainult 1 miljardile eurole. Need kärped välistavad mitmeaastase finantsraamistiku toetuse lairibaiühenduse kasutuselevõtule ning haavavad enim ELi vaesemaid ja ebasoodsamas olukorras olevaid piirkondi, võimendades veelgi digitaalse lõhe suurenemist.

1.6 Komisjoni teatistes visandatakse vägagi ambitsioonikad ettepanekud selle kohta, kuidas kõrvaldada Euroopa digitaalarengu konkreetsed takistused. Komitee jääb ootama komisjoni edasisi eriteatise iga kavandatud olulise algatuse kohta, et avaldada nende kohta arvamust. Vaid siis saab komitee täielikult käsitleda konkreetseid meetmeid, nende arvatavat mõju ja võimalikke probleeme.

1.7 Ajalisi ja ressursipiiranguid silmas pidades on komitee arvamusel, et digitaalse tegevuskava strateegia suunitluse muutmisel tuleks esikohale seada järgmised majanduskasvumeetmed:

— tagada kõigile kodanikele taskukohase hinnaga kiire internetiühendus;

— suurendada digitaalset kaasatust ja digitaalset kirjaoskust;

— arendada IKT-oskusi, kaotada IKT alaste oskustöötajate nappus, luua töökohti ja toetada ettevõtlust;

⁽¹⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽²⁾ <http://www.euractiv.com/socialeurope/commission-calls-unemployment-news-518852>

⁽³⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf

- suurendada usaldust ja parandada küberjulgeolekut;
- kaitsa eraelu puutumatust ja igapäevase (eeldatavasti laste) turvalist internetikasutust;
- luua kasutajate digitaalsete õiguste harta;
- suurendada kõigi ühiskonnakihtide osalust poliitika väljatöötamisel ja rakendamisel;
- rakendada tõhus pilvandmetöötlusstrateegia, sh asjakohased õigusaktid;
- suurendada ülemaailmset konkurentsivõimet IKT ja digitaalsete teenuste osas eesmärgiga tagada maailmaturul Euroopa ettevõtete juhtpositsioon võtmetehnoloogiate ja -teenuste valdkonnas;
- võimendada sünergiaid selliste ELi projektidega nagu GNSS, *Galileo* ja *EGNOS*.

1.8 Komiteel on heameel, et mitmed tegevused, mida komitee soovitas oma arvamuses „Digitaalne turg kui kasvumootor”⁽⁴⁾ ja „Kaasav digitaalne siseturg”,⁽⁵⁾ on teatistes kajastatud, sh lairibaühendus, koosvõime, interneti turvalisus, võrgu neutraalsus, avatud internet ja käibemaksu ühtlustamine.

1.9 Kuna üleeuroopalise kiire lairibaühenduse kasutuselevõtt on niivõrd tähtis, kutsub komitee komisjoni üles tegema ettepanekuid mitmete rahastamisvahendite kohta, mis toetaksid aktiivsemat investeerimist lairibataristusse, eriti juhul, kui tava-pärasest turukasumist ei piisa eravahendite ligimeelitamiseks.

1.10 Uuenduslikud lahendused, sh traadita tehnoloogia laiem kasutamine, tuleb võimalikult kohe kasutusele ellu rakendada, et kiirendada lairibaühenduse kasutuselevõttu ja püüda leida lahendusi üha laienevale digitaalsele lõhele maa- ja linnapiirkondade vahel.

1.11 Komitee soovib komisjonilt nõuannet, kuidas saaks juurdepääsu kiirele lairibaühendusele tunnustada kõigi kodanike üldiseks õiguseks, mis ei sõltuks nende asukohast.

1.12 Komitee rõhutab vajadust integreerida IKT täielikult hariduspoliitikasse, et elukestev õpe digitaalse kirjaoskuse ja IKT-oskuste vallas oleks kättesaadav kõigile kodanikele,⁽⁶⁾ ning toetab tugeva digitaalse harituse arendamist kogu ühiskonnas ja majanduses. Komitee peab samuti vajalikuks rakendada IKT-alases hariduses soolist võrdsuslikkust edendavaid poliitika-meetmeid.

1.13 Eritähelepanu tuleks pöörata vajadusele pakkuda sihipä-rast digitaalse kirjaoskuse ja e-oskuste õpet töötutele, aga ka vajadusele täiendada nende oskusi, kes juba töötavad ja kel on vaja uusi oskusi, et püsida digitaalses majanduses tööturul.

1.14 Komitee palub komisjonil kaaluda, kuidas saaks IKT-oskuste ja digitaalse kirjaoskuse õppe toetamisele suunatud poliitikameetmeid rakendada avaliku IKT-taristu, eeldatavasti lairibaühenduse ning koolide ja raamatukogude arvutisüsteemide arendamiseks kogu ELis.

1.15 Tarbijate usaldusel on määrav tähtsus nõudluse erguta-misel uuenduslike digitaalsete teenuste järele. Seda usaldust saaks suurendada tarbijate parema õiguskaitse abil, sh mittevastavuse nõuete jõustamine juhul, kui lairibaühenduse kiirus tarbija juures ei vasta internetiteenuste osutaja poolt reklaa-mitule.

1.16 Komitee kutsub komisjoni uuesti üles edendama ettepanekuid ettevõtjatele mõeldud Euroopa usaldusmärgi kasutuselevõtuks. Nagu komitee varasemates arvamustes on märgitud,⁽⁷⁾ parandaks kogu ELi hõlmav sertifitseerimissüsteem e-müügiga tegelevate ettevõtete jaoks märkimisväärselt tarbijate usaldust digitaalsesse piiriülesele kaubandusse ning aitaks VKEdel kasvatada piiriülest e-kaubandust.

1.17 Komitee juhib komisjoni tähelepanu komitee arvamusele teemal „Avatud internet ja võrgu neutraalsus Euroopas”⁽⁸⁾ ning nõuab tungivalt, et võrgu neutraalsuse põhimõtte sätestataks ELi õiguses ametlikult võimalikult kiiresti.

1.18 Komitee soovib näha digitaalõiguste harta loomist kõigi kodanike jaoks, eesmärgiga tugevdada tarbijakaitset.

1.19 Komitee kutsub uuesti komisjoni üles kasutama ära märkimisväärset sünergiaid, mida saadakse GNSS programmide asjakohasest integreerimisest digitaalsesse tegevuskavasse.

1.20 Komitee rõhutab, et digitaalühiskonna arenedes ja interneti kaudu pakutavate oluliste avalike teenuste arvu suurenedes on oluline, et komisjon jätkaks nende strateegiate sihipä-rast toetamist, mille eesmärk on suurendada e-kaasatust kogu Euroopa Liidus. Erilist tähelepanu tuleb pöörata nende kodanike kaasamisele, kes on ebasoodsamas olukorras puude, puuduliku kirjaoskuse, vanuse, majandusliku olukorra või soo tõttu. Komiteel on heameel digioskuste arendajate määramise üle liikmesriikides ja jääb huviga ootama aruandeid selle strateegia tõhususe kohta.

⁽⁴⁾ ELT C 229, 31.7.2012, lk 1-6.

⁽⁵⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_ET.DOC.

⁽⁶⁾ ELT C 318, 29.10.2011, lk 9-18.

⁽⁷⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 58-64.

⁽⁸⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 139-145.

2. Komisjoni teatise põhisisu

2.1 Digitaalne majandus kasvab seitse korda kiiremini kui ülejäänud Euroopa majandus ja 50 % üldisest tootlikkuse kasvust tuleneb IKTsse investeerimisest. Euroopas töötab eri sektorites üle 4 miljoni IKT valdkonna töötaja ning nende arv kasvab igal aastal 3 % kriisist sõltumata. IKT on olulisi muutusi kaasa toov tehnoloogiline jõud, mis toetab struktuurimuutusi sellistes sektorites nagu energeetika, tervishoid, finantsteenused, tootmine, avalikud teenused ja haridus. Ent killustatud üleeuroopaline poliitikaraamistik ja struktuursed tõkked hoiavad praegu seda potentsiaali tagasi.

2.2 Teatistes tutvustab komisjon üldjoontes oma plaane ergutada majanduskasvu ja töökohtade loomist Euroopas digitaalsele tegevuskavale uue suuna andmise abil võtmevaldkondades:

— **digitaalse ühtse turu** loomise lõpuleviimine⁽⁹⁾ 2015. aastaks;

— **digitaalse innovatsiooni** hoogustamine **avalikus sektoris** Euroopa Ühendamise Rahastu kaasabil⁽¹⁰⁾;

— **kiire internetiühenduse** pakkumise hoogustamine;

— **pilvandmetöötlusstrateegia**⁽¹¹⁾ rakendamine, mis alandab IKT kulusid ja edendab tootlikkust, majanduskasvu ja töökohtade loomist;

— Euroopa **küberjulgeoleku strateegia** rakendamine⁽¹²⁾. Komisjon teeb samuti ettepaneku laiendada internetis toimuva laste seksuaalse kuritarvitamise vastu võitlemise ülemaailmset liitu⁽¹³⁾;

— algatada **digitaaloskuste ja tööhõive** edendamise suur koalitsioon, mis viiks läbi koordineeritud tegevusi kogu ELis eesmärgiga edendada tööhõivet ja e-oskusi.

— ettevõtjasõbralikum keskkond idufirmadele ja veebi**ettevõt-luse** tegevuskava.

Teatistes nimetatud meetmete elluviimisega loodetakse majanduses luua pikaajaliselt 3,8 miljonit uut töökohta.

— Vedada **uue elektroonika tööstusstrateegiat**, milles teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni rahastamine on koon-datud strateegilistele vajadustele, st võtmetehnoloogiasse.

⁽⁹⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk 69-73; ELT C 299, 4.10.2012, lk 165-169.

⁽¹⁰⁾ ELT C 143, 22.5.2012, lk 116-119.

⁽¹¹⁾ ELT C 76, 14.3.2013, lk 15-19, ja ELT C 24, 28.1.2012, lk 40-47.

⁽¹²⁾ JOIN(2013) 1 final.

⁽¹³⁾ ELT C 317, 23.12.2009, lk 43-48, ELT C 48, 15.2.2011, lk 138-144, ELT C 24, 28.1.2012, lk 154-158.

3. Üldised märkused

3.1 Palju rohkem on vaja teha selleks, et tekiks taristut, sisu, teenuseid, turgu ja innovatsiooni ühendav positiivne mõjuring, mis viiks suurema tootlikkuse ja majanduskasvu. Digitaalse ühtse turu tõekssaamine on veel kaugel ning liikmesriikide digitaalse arengu ja õigusreformi tempo on endiselt väga varieeruv.

3.2 Euroopa majandus on kriisis. Enam kui 26 miljoni inimest ehk 10,9 % EL27 tööjõulisest elanikkonnast on töötud. Euroopa majanduse troostitu olukord on tugevas kontrastis meie ülemaailmsete konkurentide omaga: Ameerika Ühendriikides oli töötus jaanuaris vaid 7,7 %, mis on nelja aasta madalaim määr, ja Jaapanis 4,3 %.

3.2.1 Eurostati viimased andmed⁽¹⁴⁾ osutavad ka suurtele erinevustele liikmesriikide vahel. Austrias ja Saksamaal oli töötuse määr vaid vastavalt 4,8 % ja 5,4 %. Seevastu Kreekas ja Hispaanias oli töötuid üle 26 %.

3.2.2 Eriti suur töötus valitseb alla 25aastaste hulgas. Rohkem kui pooled Kreeka (58,4 %) ja Hispaania (55,7 %) noored on ilma tööta.

3.3 Digitaalses tegevuskavas püstitatakse ambitsioonikad eesmärgid lairibavõrkude ja kiiruse osas ning nõutakse, et liikmesriigid võtaksid meetmeid, sh õiguslikke, lairibainvesteeringute hõlbustamiseks. Ent komisjoni arvates⁽¹⁵⁾ jääb Euroopa lairibataristu rakendamisel üha enam maha oma ülemaailmsetest konkurentidest. Investeeringud kiiretesse lairibavõrkudesse toimuvad kiiremini Aasias ja Ameerika Ühendriikides, mille tulemuseks on parem kaetus ja suuremad kiirused. 2011. aasta detsembrist on kiireim kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtja maailmas Lõuna-Korea, kus sajast inimesest on ühendus 20,6 %-l, st poole rohkematel kui Rootsis (9,7 %), mis on parim näitaja ELis. Jaapan oli kiudoptiliste võrkude kasutuselevõtt 17,2 %-ga teine.

3.4 Digitaalne kaasamine peaks olema üldine õigus kõigile kodanikele, sõltumata nende kohast ühiskonnas. Erilisi jõupingutusi tuleb teha nende kodanike kaasamiseks, kes on ebasoodsamas olukorras füüsilise puude, majandusliku olukorra, vanuse, puuduliku kirjaoskuse või soo tõttu.

3.5 Juurdepääsu kiirele lairibaühendusele tuleb tunnustada ELi kodanike üldise õigusena. Komisjon tõstas küsimuse lairibaühenduse universaalse teenuse osutamise kohustuse alla viimise kohta 2010. aastal⁽¹⁶⁾. Selle küsimusele tuleb viivitamatult vastata, et edendada kodanike heaolu, tööhõivet ja digitaalset kaasamist.

⁽¹⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽¹⁵⁾ SWD(2013)0073(1. osa).

⁽¹⁶⁾ COM(2008) 572 final.

3.6 Valitsused peaksid kõigile tagama juurdepääsu internetile ja digitaalsele kirjaoskusele. Komitee soovib, et igal kodanikul oleks juurdepääs elukestvatele e-õskuste õppele nii ametialastel, isiklikel kui ka kodakondsusega seotud põhjustel.

3.7 Digitaalne lõhe muutub üha märgatavamaks seoses kiire lairibaühendusega, sest lisaks teabele juurdepääsule – millega on tegu elementaarse lairibaühenduse puhul – jäetakse kodanikud ilma ka sellistest veebipõhistest digitaalsetest teenustest, mis on kättesaadavad üksnes kiire ühenduse korral, näiteks e-tervis, e-haridus ja e-valitsus.

3.8 Euroopa digitaalarengu tegevuskava tulemustabel⁽¹⁷⁾ ja Eurostati värskeimad andmed⁽¹⁸⁾ näitavad, et digitaalne lõhe üha laieneb, ja erinevused liikmesriikide vahel on suured. 2012. aastal puudus EL27s 28 % kodumajapidamistest lairibaühendus. Saksamaal, Soomes, Rootsis ja Ühendkuningriigis on üle 80 % kodumajapidamistest lairibaühendus, kuid Bulgaarias, Kreekas, Itaalias ja Rumeenias kõigest alla 60 %. Lisaks asub 90 % lairibaühendusega majapidamisi maapiirkondades. Maal oodatakse 35 miljonis kodus siiani kiiret ühendust ning kui linnakeskkonnast väljaspool elavatele kodanikele kohast tähelepanu ei pöörata, halveneb nende sotsiaalne ja majanduslik olukord veelgi.

3.9 Digitaalne kirjaoskus ja internetikasutus on tihedalt seotud lairibaühendusega, mistõttu Soomes ja Rootsis ei ole interneti kunagi kasutanud alla 10 % inimestest, kuid Bulgaarias, Kreekas ja Rumeenias on see näitaja üle 40 %.

3.10 Planeerimiseeskirjade reform, aruka taristu projekteerimine, investeerimisstiimulid ja uuenduslikud tehnoloogiad võivad aidata lairibaühenduse lõhet ületada. Kuid ka kodanikud peavad vastutustundlikult käituma ja hõlbustama kiire internetiühenduse kasutuselevõttu.

3.11 Usaldus ja osalemine on digitaalse tegevuskava eesmärkide saavutamisel otsustava tähtsusega. Usalduse puudumisel oleks nõudlus mitmete uuenduslike, suure kasvupotentsiaaliga teenuste (näiteks e-kaubanduse ja pilvandmetöötluse) vastu väike. Usalduse tagamiseks on tähtis, et õigussätted peaksid sammu digitaalse ühtse turu tehnoloogiate ja tehingute arenguga. Kahjuks see nii ei ole ja suuremat edu on vaja saavutada konkreetsetes tegevustes, näiteks kollektiivne hüvitamine, mille kohta soovitas komitee 2009. aastal direktiivi⁽¹⁹⁾.

3.12 Digitaalse tegevuskava õnnestumise seisukohalt on väga tähtis, et kogu ühiskond oleks täielikult kaasatud strateegia väljatöötamisse ja rakendamisse ning et ühiskonnaliikmed oleksid

konsultatsioonides kohaselt esindatud. Kahjuks on tarbijad ja kodanikud teatud oluliste küsimuste üle peetavates aruteludes üldiselt sageli alaesindatud ning komisjon peaks intensiivsemalt püüdma tagada kodanikuühiskonna liikmete võrdset esindatust kõigis aruteludes.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Kuna üleeuroopalise kiire interneti kasutuselevõtt on niivõrd tähtis, kutsub komitee komisjoni üles tegema ettepanekuid mitmete rahastamisvahendite kohta, et toetada hoogsamat investeerimist lairibataristusse, mida Euroopa vajab, eriti juhul, kui tavapärasest turukasumist ei piisa.

4.2 Komitee tervitab komisjoni keskendumist lairibataristu rajamisega seonduvate kulude vähendamisele; ta juhib tähelepanu kulude vähendamise võimendavale mõjule nii majanduses kui ka elukvaliteedis; ja kutsub kõiki sidusrühmi üles selle küsimuse kallal usinalt töötama.

4.3 Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike üles aitama kiiresti saavutada lairibaühenduse eesmärki, rakendades täies ulatuses raadiospektripoliitka programmi⁽²⁰⁾.

4.4 Kiire internetiühenduse kasutuselevõtt peab tagama, et uutel operaatoritel oleks õiglane ja konkurentsivõimeline juurdepääs taristule, sest muidu moonutatakse või piiratakse tarbijate teenustevaliku kvaliteeti.

4.5 Komitee usub, et tähtis on töötada välja kogu ELis ühtsed kiire lairibaühenduse kulude arvestamise mudelid, mida kasutaksid riigi reguleerivad asutused, et aidata tagada kuludeüldisel õiglane tase ja nende arvestamine samade standardite alusel.

4.6 Digitaalses majanduses loodud uued töökohad vajavad töötajaid, kellel on digitaalne kirjaoskus, sageli nõutakse spetsiaalseid IKT-õskusi. Kahjuks ei suuda Euroopa koolitada nii palju töötajaid, kui kasvav IKT sektor seda vajab. Ajal mil ELis valitseb rekordiline tööpuudus, prognoositakse IKT sektoris, et neil on 2015. aastaks 700 000 vaba töökohta. Oskustöötajate nappusega tuleb tegeleda kohe, võttes kõiki vajalikke erakorralisi meetmeid.

4.6.1 „Uute õskuste ja töökohtade tegevuskavas“ kohustub komisjon pakkuma kogu ELi hõlmava lähenemisviisi ja meetmeid, et toetada liikmesriike IKT-pädevuse ja digitaalse kirjaoskuse integreerimisel elukestva õppe alusmeetmetesse. Euroopal on vaja, et see strateegia „Euroopa 2020“ element annaks viivitamatult tulemusi.

⁽¹⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁽¹⁸⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables

⁽¹⁹⁾ ELT C 128, 18.5.2010, lk 97-102.

⁽²⁰⁾ ELT C 107, 6.4.2011, lk 53-57.

4.6.2 Noorte töötuse kõrge määr tuleneb osaliselt ebakõlast hariduspoliitika ja tööandjate vajaduste vahel. Liikmesriigid peaksid kiiremas korras sellele probleemile reageerima, lisades kõrghariduse õppekavadesse uusi IKT-oskusi andvaid ained. Samuti on tähtis, et IKT valdkonna hariduspoliitikaga edendataks soolist võrdõiguslikkust.

4.6.3 Juba tööellu kaasatutele on digitaalsed oskused tootlikkuse ja tööalase paindlikkuse säilitamiseks üha vajalikumad. Tulevikus suureneb vaegtööhõive või isegi töötuse oht nende töötajate puhul, kellel puuduvad vajalikud digitaalsed oskused. Seepärast on Euroopa tootlikkuse ja konkurentsivõime seisukohalt oluline, et ettevõtted ja töötajad teeksid koostööd, et rakendada töökohal toimuvat väljaõpet digitaalse kirjaoskuse ja IKT-oskuste täiendamiseks.

4.6.4 Lisaks tuleks iseäranis arendada spetsiaalseid IKT-oskuste ja digitaalse kirjaoskuse õppeprogramme, et võidelda Euroopa tõsise töötuse probleemiga, aidates töötutel naasta tasustatavale tööle.

4.6.5 Lairibaiühenduse ning koolide, rahvaraamatukogude ja muude avalike hoonete arvutisüsteemide kasutamist saaks edendada IKT-oskuste ja digitaalse kirjaoskuse õppe toetamise meetmete raames kogu ELis.

4.7 Komitee on oma varasemates arvamustes nõudnud kodanike internetiõiguste hartat⁽²¹⁾. Ehkki komitee tervitab komisjoni avaldatud „ELi internetiõiguste juhist”,⁽²²⁾ on ta arvamusel, et EL peaks kõigi kasutajate selge kaitse tagamiseks kehtestama digitaalsete õiguste harta, ning komitee nõudis seda hiljutises arvamuses „Kasav digitaalne siseturg”⁽²³⁾.

4.8 Tarbijad kogu Euroopas kurdavad, et nende internetiteenuste osutajad ei paku neile lepingus lubatud kiirusega internetiühendust. Selline lepingule mittevastavus ja vale reklaam õõnestab digitaalse turu usaldusväärsust. Probleem tuleb lahendada mõjusamate õigusaktide ja jõustamissätete abil.

4.9 Komitee rõhutab digitaalse ühtse turu lõpuleviimise otsustavat tähtsust e-kaubanduse tegevuskava, interneti-, kaardi- ja mobiilimakseid käsitleva rohelise raamatu ning Euroopa tarbijakaitse tegevuskava seisukohalt.

4.10 Ühes varasemas arvamuses⁽²⁴⁾ toetas komitee tuliselt ELi andmekaitsemääruse ettepanekut. Komitee loodab, et ELi andmekaitse eeskirjade ulatuslik reform viiakse ametlikult läbi võimalikult peatselt. Isikuandmete üldmääruse üle peetavatel läbirääkimistel on tähtis võtta arvesse selle võimalikku mõju

muudes poliitikavaldkondades. Liiga kitsendavad kohustused võivad pärssida võimalust kasutada isikuandmeid ühiskonna hüvanguks ja saavutada digitaalse tegevuskava eesmärgid (näiteks patsientide andmete jälgimine, et prognoosida teatud haiguste arengut või energiamajanduse korraldamine nutivõrkude kaudu).

4.11 Komitee kutsub komisjoni uuesti üles edendama ettepanekuid ettevõtjatele mõeldud Euroopa usaldusmärgi kasutuselevõtuks. Nagu komitee varasemates arvamustes on märgitud,⁽²⁵⁾ pakuks kogu ELi hõlmav sertifitseerimissüsteem e-müügiga tegelevate ettevõtete jaoks tarbijatele kaupade ja teenuste veebipõhisel ostmisel universaalset kaitset riigipiiridest sõltumata, mis võiks märkimisväärselt suurendada tarbijate usaldust digitaalse piiriülese kaubanduse vastu ning aitaks VKEdel kasvatada piiriülest e-kaubandust.

4.12 Lisaks riiklike e-identimise süsteemide üleeuroopalise koostöö rakendamisele sooviks komitee, et komisjon kaaluks vabatahtliku Euroopa e-identimise süsteemi kasutuselevõttu kõigi ELi kodanike jaoks, pakkumaks piiratud ELi autenditud e-ID andmist e-kaubanduse tehingutele.

4.13 Digitaalrajanduse stimuleerimiseks peaksid liikmesriigid ja piirkondlikud omavalitsused soodustama avalikes kohtades tasuta WiFi levialade pakkumist.

4.14 Tervitades küll komisjoni kavatsust võtta vastu soovitus tarbijatele avatud interneti tagamise kohta, nõuab komitee siiski tungivalt, et võrgu neutraalsuse põhimõtte sätestataks ELi õiguses ametlikult võimalikult kiiresti. Komitee juhib komisjoni tähelepanu komitee arvamusele „Avatud internet ja võrgu neutraalsus Euroopas”,⁽²⁶⁾ milles selgitatakse soovi võrgu neutraalsuse abil tagada, et internetiteenuste osutajad kohtleksid kõiki sarnaste internetiandmete allikaid võrdselt tegemata neil kasumi eesmärkidel vahet.

4.15 Pilvandmetöötluse kasutamine suurendab avalikkuse, inimeste andmete ja eraelu kaitsmise vajadust, eelkõige olukorras, kus Euroopa tarbijate ja ettevõtete andmed salvestatakse väljaspool ELi või kolmandate riikide ettevõtete poolt. Komitee soovib komisjonil tutvuda oma hiljutise arvamusega pilvandmetöötlusstrateegia kohta,⁽²⁷⁾ milles ta innustas komisjoni tugevdama õigusraamistikku järgmistes valdkondades:

— isikuandmete ja eraelu kaitse;

— valitsuste juurdepääs andmetele;

⁽²¹⁾ ELT C 229, 31.7.2012, lk 1-6.

⁽²²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/code-eu-online-rights>

⁽²³⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_ET.DOC.

⁽²⁴⁾ ELT C 229, 31.7.2012, lk 90-97.

⁽²⁵⁾ ELTJ C 54, 19.2.2011, lk. 58-64.

⁽²⁶⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 139-145.

⁽²⁷⁾ ELT C 76, 14.3.2013, lk 59-65.

— andmete kontroll ning tarbijate ja teenuseosutajate vaheliste konfliktide haldamine;

— andmete porditavus ja koosvõimelisus.

Komitee hoiatab komisjoni, et arvesse tuleks võtta vajadust muuta tulevikukindlaks kõik ELi tasandi pilvandmetöötlusraamistikud, sest selle tehnoloogia areng tulevikus on väga dünaamiline ja mõneks ajaks veel ettearvatu.

4.16 Komitee võtab teadmiseks avaldatud Euroopa Liidu küberjulgeoleku strateegia ja on valmis hindama seda toetavate meetmete paketti, sh võrgu- ja infoturvet käsitlevat direktiivi.

4.17 Erimeetmeid on vaja laste ja haavatavate isikute huvide kaitseks veebikeskkonnas, eelkõige seoses andmekaitse, võrgu- ja agressiivse turustamise ja reklaamiga, mille eesmärk on kasutajate haavatavust ära kasutada. Komitee juhib komisjoni tähelepanu mitmete seda küsimust käsitlevatele komitee arvamustele, ⁽²⁸⁾ eelkõige aga arvamustele „Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia” ⁽²⁹⁾ ja „Lastele ja noortele suunatud reklaami raamistik” ⁽³⁰⁾.

4.18 Nagu komitee on juba väljendanud oma arvamuses „Euroopa digitaalne tegevuskava”, ⁽³¹⁾ lihtsustavad avatud standardid konkurentsi ja võimaldavad VKEdel areneda ja konkureerida rahvusvahelisel tasandil. Kõigile IKT toodetele ja teenustele kehtivate avatud standardite edendamine ja toetamine Euroopas peaks seega olema digitaalse tegevuskava selge osa.

4.19 IKT sektoris valitsevad Ameerika ja Aasia ettevõtted. Euroopa on tähelepanuväärselt vähe edu saavutanud IKT-alaste

uuenduste võimendava mõju kasutamises, et luua turuliidritest megaettevõtteid nagu Google, Microsoft, Apple ja Samsung. Komitee tervitab kavandatud mikro- ja nanoelektronika valdkonna tööstuse uut strateegiat, et suurendada Euroopa atraktiivsust projekteerimises ja tootmises tehtavate investeeringute puhul ning suurendada Euroopa üldist turuosa. Ent ELi poliitikat tuleb radikaalselt muuta, et tagada Euroopa ettevõtetele viljakas keskkond, mida nad vajavad selleks, et IKT tehnoloogiate ja teenuste alal maailmas turuliidriteks saada.

4.20 Komisjon peab samuti tagama, et selles tööstuspoliitika-valdkonnas rakendataks asjakohast investeeringute juhtimise praktikat: investeeringuid tuleks teha oodatava majandusliku ja/või ühiskondliku kasu alusel ning kõik investeeringud peaksid olema allutatud rangele järelevalvele, et tagada kavandatud kasu saavutamine.

4.21 Kavandatud teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni suunatud investeeringute haldamine peab tagama programmide ja projektide hea kooskõlastamise, et suurendada kasu ja vältida tegevuse dubleerimist.

4.22 Komitee on veendunud, et mahukad investeeringud Euroopa GNSS tehnoloogiasse ja teenustesse peaksid kaasa aitama digitaalse tegevuskava edule. Seepärast kutsub komitee uuesti komisjoni üles kasutama ära märkimisväärset sünergia, mida saadakse GNSS programmide kohasest kaasamisest digitaalse tegevuskava kujundamisse ja rakendamisse. Komitee juhtis sellele tähelepanu juba esimeses digitaalse tegevuskava kohta koostatud arvamuses ⁽³²⁾.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

⁽²⁸⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 58-64, ELT C 128, 18.5.2010, lk 69-73 ja ELT C 224, 30.8.2008, lk 61-66.

⁽²⁹⁾ ELT C 351, 15.11.2012, lk 68-72.

⁽³⁰⁾ ELT C 351, 15.11.2012, lk 6-11.

⁽³¹⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 58-64.

⁽³²⁾ ELT C 54, 19.2.2011, lk 58-64.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infoturbe ühtlaselt kõrge tase kogu Euroopa Liidus”

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD)

(2013/C 271/25)

Raportöör: **Thomas McDONOGH**

21. veebruaril 2013 otsustas nõukogu ja 15. aprillil 2013 Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infoturbe ühtlaselt kõrge tase kogu Euroopa Liidus”

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektioon võttis arvamuse vastu 30. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 163, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5 liiget.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab teadmiseks direktiivi ettepaneku, mida tuleb vaadelda hiljuti avaldatud küberjulgeoleku strateegia⁽¹⁾ laiemas kontekstis. Strateegias esitatakse kõikehõlmav kava võrgu- ja infoturbe jaoks, et tagada digitaalmajanduse turvaline kasv, edendades samal ajal euroopalikke vabaduse ja demokraatia väärtusi.

1.2 Komitee tervitab direktiivi ettepanekut, mille eesmärk on tagada võrgu- ja infoturbe ühtlaselt kõrge tase kogu Euroopa Liidus. Võrgu- ja infoturbe ühtlustamine ja haldamine Euroopa tasandil on digitaalse ühtse turu lõplikuks väljakujundamiseks ja siseturu tõrgeteta toimimiseks eluliselt olulised. Komitee jagab komisjoni muret selle üle, et võrgu- ja infoturbe puudulikkus võib tõsiselt kahjustada majandust ja kodanike heaolu. Siiski ei vasta direktiivi ettepanek komitee ootusele võtta selles esmatsas küsimuses tõhusaid seadusandlikke meetmeid.

1.3 Komitee on väga pettunud edusammude puudumise üle tõhusa riigi tasandi võrgu- ja infoturbe rakendamisel paljudes liikmesriikides. Komitee avaldab kahetsust suurenevate ohtude üle, mida see kodanike jaoks tähendab, ning samuti negatiivse mõju üle, mida see avaldab digitaalse ühtse turu lõplikule väljakujundamisele. Kõik liikmesriigid peaksid tegutsema viivitamatult oma võrgu- ja infoturbe seni täitmata kohustuste täitmise nimel.

⁽¹⁾ „Euroopa Liidu küberjulgeoleku strateegia: avatud, ohutu ja turvaline küberruum”, JOIN (2013) 1.

1.4 Edusammude puudumine tekitab veel ühe digitaalse lõhe kõrgelt arenenud võrgu- ja infoturbega eliidi ning vähem arenenud võrgu- ja infoturbega liikmesriikide vahel. See lõhe avaldab negatiivset mõju võrgu- ja infoturbe alasele usaldusele ja koostööle ELi tasandil ning, juhul kui seda kiiresti ei lahendada, võib põhjustada siseturul tõrkeid seoses liikmesriikide erineva suutlikkusega.

1.5 Nagu varasemates arvamustes⁽²⁾ märgitud, leiab komitee, et tagasihoidlikud vabatahtlikud meetmed ei toimi ja vaja on panna liikmesriikidele ranged õigusnormidega sätestatud kohustused, et tagada Euroopa võrgu- ja infoturbe ühtlustamine, haldamine ja jõustamine. Kahjuks ei ole komitee arvates kõnealune direktiivi ettepanek see selge ja otsustav õigusnorm, mida vajatakse. Komitee leiab, et võrgu- ja infoturbe ühtlaselt kõrge taseme tagamiseks oleks direktiivist tõhusam määrus liikmesriikide selgelt määratud kindlate kohustustega.

1.6 Hoolimata Euroopa Komisjoni kavatsusest võtta vastu delegeeritud õigusakte, et tagada ühtlased tingimused direktiivi teatud osade rakendamiseks, leiab komitee, et kavandatud õigusaktis puuduvad standardid, selged määratlused ja kindlad kohustused, jättes liikmesriikidele liiga palju paindlikke võimalusi, kuidas õigusakti olulisi elemente tõlgendada ja üle võtta. Komitee sooviks õigusaktis näha palju rohkem sõnaselgeid määratlusi standardite, nõuete ja menetluste kohta, mida liikmesriigid, haldusasutused, operaatorid ja peamised Interneti-pakkujad peavad järgima.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused teemadel „Elu- tähtsa sideinfrastruktuuri kaitse”, ELT C 255, 22.9.2010, lk 98 ja „Infosüsteemide vastu suunatud ründed”, ELT C 218, 23.7.2011, lk 130.

1.7 Võrgu- ja infoturbe jaoks tugeva poliitika kujundamiseks ja selle tõhusaks rakendamiseks ELis soovivad komitee luua sarnaselt lennundustööstuse keskorganiga (EASA) ⁽³⁾ ELi tasandi võrgu- ja infoturbeasutuse. See organ kehtestaks standardeid ja jälgiks kõigi võrgu- ja infoturbe elementide jõustamist kogu ELis alates turvaliste lõppseadmete ja nende kasutuse sertifitseerimisest kuni võrgu- ja andmeturbeni.

1.8 Komitee on teravalt teadlik küberjulgeolekut ja andmekaitset üha enam ähvardavatest ohtudest pilvandmetöötluse ⁽⁴⁾ kasutuselevõtu tõttu Euroopas. Komitee sooviks, et õigusakti ettepanek hõlmaks sõnaselgelt spetsiaalseid täiendavaid turvanõudeid ja kohustusi seoses pilvandmetöötluse teenuste osutamise ja kasutamisega.

1.9 Selleks et tagada nõuetekohane vastutus võrgu- ja infoturbe eest, tuleb õigusaktis selgelt sätestada, et direktiivi ettepaneku alusel kohustusi omavatel üksustel on õigus pidada tark- ja riistvara tarnijaid vastutavaks nende tootes või teenuses esineva mis tahes vea eest, mis on otseselt aidanud kaasa mõne võrgu- ja infoturbe intsidendi tekkimisele.

1.10 Komitee kutsub liikmesriike üles pöörama erilist tähelepanu väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEd) võrgu- ja infoturbe teadmiste ja küberjulgeoleku oskuste parandamisele. Komitee juhib komisjoni tähelepanu ka nn häkkerite võistluste korraldamisele USAs ⁽⁵⁾ ja mõnes liikmesriigis, ⁽⁶⁾ sest need on edukalt suurendanud teadlikkust küberjulgeolekust ja loonud järgmist võrgu- ja infoturbe spetsialistide põlvkonda.

1.11 Arvestades, kui oluline on, et kõik liikmesriigid järgiksid kogu ELi võrgu- ja infoturbe nõudeid, kutsub komitee komisjoni üles kaaluma, milliseid mitmeaastase finantsraamistiku vahendeid võiks suunata võrgu- ja infoturbe nõuete järgimisse, et aidata finantsabi vajavaid liikmesriike.

1.12 ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammis „Horisont 2020” peavad olema esmatähtsal kohal teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kulutused võrgu- ja infoturbe vallas, et Euroopa saaks sammu pidada kiiresti muutuva küberohtude maastikuga.

⁽³⁾ Euroopa Lennundusohutusamet, <http://easa.europa.eu/>

⁽⁴⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused teemadel „Pilvandmetöötlus (*cloud computing*) Euroopas”, ELT C 24, 28.1.2012, lk 40 ja „Pilvandmetöötluse võimaluste kasutamine Euroopas”, ELT C 76, 14.3.2013, lk 59.

⁽⁵⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/25/technology/united-states-wants-to-attract-hackers-to-public-sector.html?pagewanted=all&_r=0

⁽⁶⁾ <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17333601>

1.13 Selle selgitamiseks, millistel üksustel on õigusakti ettepaneku alusel õiguslikud kohustused, soovib komitee, et igale liikmesriigile pandaks kohustus avaldada e-nimekiri kõigist üksustest, mis alluvad direktiivi riskihalduse ja aruandlusnõuetele. Selline läbipaistvus ja avalik aruandekohustus suurendab usaldust ja toetab nõuete järgimist.

1.14 Komitee juhib komisjoni tähelepanu oma paljudele varasematele arvamustele, milles on arutatud võrgu- ja infoturbe teemat ning vajadust turvalise infoühiskonna ja oluliste taristute kaitsmise järele ⁽⁷⁾.

2. Komisjoni ettepaneku põhisisu

2.1 Võrgu- ja infoturbe direktiivi ettepanek avaldati koos ELi küberjulgeoleku strateegiaga, mille eesmärk on tugevdada infosüsteemide vastupidavust, vähendada küberkuritegevust, edendada ELi rahvusvahelist küberjulgeoleku- ja küberkaitsepoliitikat ning arendada küberjulgeoleku jaoks tööstuslikke ja tehnoloogilisi vahendeid, edendades samal ajal põhiõigusi ja teisi ELi põhiväärtusi.

2.2 Võrgu- ja infoturbe tähendab interneti ning muude ühiskonna toimimist toetavate võrkude, infosüsteemide ja seonduvate teenuste kaitset. Võrgu- ja infoturbe on hädavajalik siseturu tõrgeteta toimimiseks.

2.3 Seni ELis võrgu- ja infoturbe osas järgitud rangelt vaba-tahtlik lähenemisviis ei paku piisavat kaitset võrgu ja info turvalisusega seotud riskide eest. Võrgu- ja infoturbe praegune suutlikkus ei ole piisav, et kiirelt muutuvatele ohtudele vastu panna ja tagada kõigis liikmesriikides ühtlaselt kõrge kaitsetase.

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Turvalise infoühiskonna strateegia”, ELT C 97, 28.4.2007, lk 21.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Elutähtsa sideinfrastruktuuri kaitse”, ELT C 255, 22.9.2010, lk 98.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Uus ENISA määrus”, ELT C 107, 6.4.2011, lk 58.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Isikuandmete kaitse üldmäärus”, ELT C 229, 31.7.2012, lk 90.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Infosüsteemide vastu suunatud ründed”, ELT C 218, 23.7.2011, lk 130.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „E-tehingud siseturul”, ELT C 351, 15.11.2012, lk 73.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Euroopa pilvandmetöötluse strateegia suunas”, ELT C 76, 14.3.2013, lk 59.

2.4 Suutlikkuse ja valmisoleku tase on praegu liikmesriigiti väga erinev ning see põhjustab ELi lõikes võrgu- ja infoturbe lähenemisviiside killustatust. Arvestades, et võrgud ja süsteemid on omavahel seotud, nõrgestavad ebapiisava kaitsetasemega liikmesriigid kogu ELi võrgu- ja infoturbe üldist taset. Lisaks takistab selline olukord vastastikuse usalduse tekkimist, mis on aga koostöö ja teabe jagamise üks eeldusi. Tulemuseks on olukord, kus koostööd teeb vaid väike arv hea suutlikkusega liikmesriike.

2.5 Kõnealuse, ELi toimimise lepingu artikli 114 alusel kavandatud direktiivi eesmärk on soodustada digitaalse ühtset turu lõplikku väljakujundamist ja tõrgeteta toimimist:

— luues liikmesriikides võrgu- ja infoturbe ühise miinimumtaseme ning parandades seeläbi valmisoleku ja intsidentidele reageerimise suutlikkuse üldist taset;

— parandades ELi tasandil võrgu- ja infoturbe alast koostööd, et tulla tõhusalt toime piiriüleste intsidentide ja ohtudega;

— luues riskihalduskultuuri ning parandades teabevahetust avaliku ja erasektori vahel.

2.6 Direktiivi ettepanekuga kehtestatakse muu hulgas järgmised õigusnõuded:

a) iga liikmesriik peab võtma vastu riikliku võrgu- ja infoturbe strateegia ning nimetama võrgu- ja infoturbe vallas oma riigi pädeva asutuse, mis aitab piisavate rahaliste ja inimressurside abil vältida võrgu ja infosüsteemidega seotud riske ja intsidente ning neile reageerida ja nendega tegeleda;

b) tuleb luua liikmesriikide ja komisjoni vaheline selge koostöömehhanism, mille kaudu levitada varajasi hoiatusi riskide ja intsidentide kohta, et teha koostööd ja korraldada vastastikku ekspertiisihindamisi;

c) teatud liiki üksused peavad kogu ELis võtma kasutusele riskihaldustavad ja teatama oma põhiteenustega seotud tõsisest turvaintsidentidest riigi pädevatele asutustele. Selle nõudega hõlmatud üksused on elutähtsa infotaristu, näiteks finants-teenuste, transpordi-, energeetika- ja tervishoiusektori operaatrid, infoühiskonnateenuste (eelkõige pilvandmetöötluse

teenuste, e-kaubanduse platvormide, internetimaksete, otsin-gumootorite, tarkvarapoodide ja sotsiaalvõrgustike) pakkujad ning haldusasutused.

2.7 Liikmesriigid peavad direktiivi ellu viima 18 kuu jooksul pärast selle vastuvõtmist nõukogus ja Euroopa Parlamendis (kavas 2014. aastal).

3. Üldised märkused

3.1 Interneti ja digitaalühiskonna areng avaldab suurt mõju meie igapäevaelule. Samal ajal kui meie sõltumine internetist kasvab, sõltub meie vabadus, heaolu ja elukvaliteet üha enam tugevast võrgu- ja infoturbest. Kui internetiühendus on katkenud ja hädaolukorras ei ole võimalik pääseda ligi elektroonilistele haiguslugudele, siis patsient võib surra. Kuid Euroopa elutähtsa infotaristu turvalisus on järjest suuremas ohus ning meie võrgu- ja infoturbe tase ei ole piisavalt hea.

3.2 Europoli direktor ütles eelmisel aastal, et ta on „väga mures selle suure eksliku usu pärast interneti haavamatusse“⁽⁸⁾. Sageli on kuulda, et kurjategijad, terroristid või välisriikide valitsused on taas korraldanud uue küberrünnaku mõne elutähtsa taristu vastu. Ohvrid enamikku rünnakutest ei avalikusta, sest nad kardavad oma maine kahjustumist. Kuid viimastel nädalatel on ilmnunud sellised rünnakud Euroopa internetitaristu⁽⁹⁾ ja pangandussüsteemide⁽¹⁰⁾ vastu, mis olid liiga hävitavad, et neid saaks varjata. Ühe aruande⁽¹¹⁾ hinnangul pandi Madalmaades 2011. aastal toime 92 miljonit ja Saksamaal 82 miljonit küberrünnakut. Ühendkuningriigi valitsuse hinnangul pandi riigis 2011. aastal toime 44 miljonit küberrünnakut, mis läksid majandusele maksma kuni 30 miljardit eurot⁽¹²⁾.

3.3 Euroopa Liidu Nõukogu tegeles Euroopa võrgu- ja infoturbe probleemiga 2007. aastal⁽¹³⁾. Kuid sellest ajast peale kasutusel olnud poliitiline lähenemisviis⁽¹⁴⁾ on enamasti toetunud liikmesriikide vabatahtlikule tegevusele ja vaid vähesed neist on võtnud tõhusaid meetmeid. Komitee märgib, et paljud liikmesriigid ei ole veel avaldanud riiklikku küberjulgeoleku strateegiat ega töötanud veel riiklikke küberintsidentide situatsiooniplaane ning osa neist ei ole veel loonud ka infoturbeintsidentidega tegelevat meeskonda (CERT). Samuti ei ole mitu liikmesriiki ratifitseerinud veel Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse konventsiooni⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ <http://forumblog.org/2012/05/what-if-the-internet-collapsed/>

⁽⁹⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/27/technology/internet/online-dispute-becomes-internet-snarling-attack.html?pagewanted=all&_r=0

⁽¹⁰⁾ http://www.dutchnews.nl/news/archives/2013/04/online_retailers_demand_banks.php

⁽¹¹⁾ http://www.securelist.com/en/analysis/204792216/Kaspersky_Security_Bulletin_Statistics_2011

⁽¹²⁾ Ühendkuningriigi küberjulgeoleku strateegia – ülevaade olukorrast, <http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/Cyber-security-Full-report.pdf>

⁽¹³⁾ Nõukogu resolutsioon 2007/C 68/01.

⁽¹⁴⁾ COM(2006) 251 ja COM(2009) 149.

⁽¹⁵⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CL=ENG>

3.4 Kümme kõrgelt arenenud võrgu- ja infoturbe liikmesriiki on moodustanud Euroopa valitsuste CERTide rühma (EGC). Sellesse rühma praegu enam liikmeid vastu ei võeta; teised 17 vähem arenenud võrgu- ja infoturbe liikmesriiki ja vastloodud CERT-EU⁽¹⁶⁾ jäävad praegu sellest eliitühmast välja. Tekib uus digitaalne lõhe kõrgelt arenenud võrgu- ja infoturbe liikmesriikide ning teiste liikmesriikide vahel. See võrgu- ja infoturbe lõhe tuleb sulgeda, sest vastasel juhul kahjustab see digitaalse ühtse turu südant, vähendades usalduse loomist, ühtlustamist ja koostalitlusvõime tagamist. Kui ei võeta jõulisi meetmeid, kasvab see lõhe rohkem ja vähem arenenud võrgu- ja infoturbe liikmesriikide vahel tõenäoliselt veelgi, mistõttu saanevad ka liikmesriikide suutlikkuse erinevusest tulenevad siseturu tõrked.

3.5 Küberjulgeoleku strateegia edu ning võrgu- ja infoturbe direktiivi ettepaneku tõhusus sõltuvad tugeva võrgu- ja infoturbe tööstuse olemasolust Euroopas ning võrgu- ja infoturbe alaste oskustega töötajate piisavast arvust. Komiteel on heameel, et direktiivi ettepanekusse on hõlmatud liikmesriikide vajadus investeerida võrgu- ja infoturbe alasesse haridusse, teadlikkusse ja koolitusse. Komitee sooviks samuti, et iga liikmesriik teeks erilisi jõupingutusi, et teavitada, harida ja toetada VKEsid küberjulgeoleku alal. Suurtel ettevõtetel on kergem saada vajalikke teadmisi, aga VKEd vajavad toetamist.

3.6 Komitee ootab rõõmuga koostöö tegemist Euroopa Võrgu- ja Infoturbeametiga (ENISA), et edendada võrgu- ja infoturvet sel aastal aset leidva küberjulgeoleku kuu raames. Seoses küberjulgeoleku strateegia ning võrgu- ja infoturbe direktiivi eesmärgiga arendada kogu ELis välja turvateadlik kultuur ning tõsta võrgu- ja infoturbe oskuste taset juhib komitee komisjoni tähelepanu nn häkkerite võistluste korraldamisele teismeliste jaoks, sest need on olnud mõnes liikmesriigis ja USAs väga edukad teadlikkuse suurendamisel.

3.7 Komitee täheldab samuti rahuloluga küberjulgeoleku strateegias ette nähtud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kulutusi võrgu- ja infoturbe vallas.

3.8 Pilvandmetöötluse kasv tekitab paljusid uusi ohte, millega küberjulgeolek peab tegelema. Näiteks on küberkurjategijatele nüüd suhteliselt väikeste kuludega kättesaadav tohutult suur andmetöötlusvõimsus ning tuhandete ettevõtete andmed on nüüd koondatud kesksesse andmepankadesse, mida võivad ähvardada sihipärased rünnakud. Komitee on kutsunud üles saavutama pilvandmetöötluse suurema vastupanuvõime küberrohtudele⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ CERT-EU on Euroopa institutsioonide, asutuste ja organite alaline infoturbeidentiteedide tegelev rühm.

⁽¹⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused teemadel „Pilvandmetöötlus (cloud computing) Euroopas“, ELT C 24, 28.1.2012, lk 40 ja „Pilvandmetöötluse võimaluste kasutamine Euroopas“, ELT C 76, 14.3.2013, lk 59.

3.9 Komitee on varem samuti kutsunud üles looma veebipõhiste tehingute jaoks vabatahtliku ELi e-identimise süsteemi, täiendamaks olemasolevaid riikide süsteeme. Selline süsteem tagaks tõhusama kaitse pettuste eest, usalduslikuma õhkkonna ettevõtjate vahel, madalamad teenuse osutamise kulud ning kvaliteetsemad teenused ja kodanike parema kaitse.

4. Konkreetsed märkused

4.1 Kahjuks on komisjoni võrgu- ja infoturbe direktiivi ettepanek liiga ettevaatlik, see ei ole piisavalt selge ning toetub liigselt liikmesriikide isereguleerimisele. Puuduvad standardid, selged määratlused ja kindlad kohustused, eelkõige direktiivi IV peatükis, jättes liikmesriikidele liiga palju paindlikke võimalusi, kuidas õigusakti olulisi elemente tõlgendada ja üle võtta. Direktiivist tõhusam oleks määrus liikmesriikide selgelt määratud õiguslike kohustustega.

4.2 Komitee märgib, et direktiivi artiklis 6 nõutakse, et iga liikmesriik nimetaks pädeva asutuse, et jälgida direktiivi rakendamist ja tagada selle ühetaoline kohaldamine kogu ELis. Lisaks moodustatakse artikli 8 alusel koostöövõrk, mis koostöövõrgule ja komisjonile antud volituste alusel juhib, haldab ja vajadusel jõustab vastavaid meetmeid üle kogu Euroopa kuni liikmesriikide tasandini välja. Komitee leiab, et sellest juhtimisraamistikust lähtudes peaks EL kaaluma ELi tasandi võrgu- ja infoturbeasutuse loomist sarnaselt Euroopa Lennundusohutusametiga (EASA), mis sätestab standardid ning juhib turvanõuete jõustamist ja nende järgimist lennukite, lennujaamade ja lennuettevõtjate teenuste puhul.

4.3 Eelmises punktis 4.2 soovitatud ELi tasandi võrgu- ja infoturbeasutuse võiks moodustada selle küberjulgeoleku alase töö alusel, mida juba teevad Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA), Euroopa Standardikomitee (CEN), CERTid, Euroopa valitsuste CERTide rühm (EGC) jt. Selline asutus kehtestaks standardeid ja jälgiks kõigi võrgu- ja infoturbe elementide jõustamist alates turvaliste lõppseadmete ja nende kasutuse sertifitseerimisest kuni võrgu- ja andmeturbeni.

4.4 Arvestades liikmesriikide suurt üksteisest sõltumist võrgu- ja infoturbe tagamisel kogu ELis ning võrgu- ja infoturbe tõrgete potentsiaalselt väga suurt kulu kõigile asjaosalistele, soovib komitee, et õigusaktis oleks nõuete rikkumise puhuks kehtestatud sõnaselged ja proportsionaalsed sanktsioonid, mis on ühtlustatud, et võtta arvesse asjaomase vastutuse üleeuroopalist mõõdet ja mitte ainult siseturul, vaid kogu ELis tekkida võiva kahju ulatust. Õigusakti sanktsioone käsitleva artikliga 17 antakse liikmesriikidele liiga suur kaalutusõigus sanktsioonide kehtestamisel, kuid ei anta piisavaid suuniseid, kuidas võtta arvesse piiriülest ja üleeuroopalist mõju.

4.5 Tänapäeval avalikustavad valitsused ja oluliste teenuste pakkujad turvalisuse ja vastupidavuse probleeme üksnes siis, kui nad on selleks sunnitud. Selline puudulik avalikustamine kahjustab Euroopa suutlikkust vastata kiiresti ja tõhusalt küberohtudele ning parandada jagatud teadmiste kaudu üldist võrgu- ja infoturvet. Komitee tunnustab komisjoni otsust muuta direktiiviga kohustuslikuks kõigist olulistest võrgu- ja infoturbe intsidentidest teavitamine. Komitee arvates vabatahtlik ja omaalgatuslik intsidentidest teatamine ei toimi, sest maine ja vastutusega seotud hirmude tõttu on põhjust sellised juhtumid maha vaikida.

4.6 Direktiivi teatamist käsitlevas artiklis 14 ei määratleta, milline on täpselt see intsidendi „oluline mõju” turvalisusele, ning antakse asjaomastele üksustele ja liikmesriikidele liiga suur otsustusvabadus, kas võrgu- ja infoturbe intsidentidest teatada või mitte. Tõhus õigusakt vajab ühemõttelisi nõudeid. Seetõttu, et direktiivi ettepanek on nõuete oluliste määratluste osas liiga ebamäärane, ei ole võimalik võtta asjaosalisi nõuete rikkumise korral vastutusele, nagu on sätestatud direktiivi artiklis 17.

4.7 Kuna suuremat osa võrgu- ja infoturbe teenustest osutab erasektor, on oluline edendada kõigi oluliste infotaristu ja -teenuste eest vastutavate ettevõtjate vastastikust suurt usaldust ja koostööd. Tervitada ja julgustada tuleb komisjoni 2009. aastal käivitatud Euroopa avaliku ja erasektori partnerluse (EP3R) algatust. Komitee on siiski arvamusel, et algatust tuleb tugevdada ja toetada võrgu- ja infoturbe alaste õigusnormidega, millega

kohustatakse koostööle ka neid olulisi sidusrühmi, kes muidu nõuetekohaselt ei osale.

4.8 Iga liikmesriik peaks avaldama e-nimekirja kõigist enda haldusalaske kuuluvatest üksustest, mis alluvad direktiivi ettepaneku artiklis 14 sätestatud turvanõuetele ja intsidentidest teatamise kohustusele. Lisaks selle selgitamisele, kuidas iga liikmesriik otsustab kohaldada õigusakti artiklis 3 esitatud määratlusi, aitaks selline läbipaistvus suurendada inimeste seas usaldust ja edendada riskihalduskultuuri.

4.9 Komitee märgib, et tarkvaraarendajad ja riistvaratootjad jäetakse sõnaselgelt direktiivi nõuete alt välja, sest nemad ei ole infoühiskonna teenuste pakkujad. Kuid komitee leiab, et õigusakti ettepanekus tuleks sätestada, et direktiivi ettepaneku alusel kohustusi omavatel üksustel on õigus pidada tark- ja riistvara tarnijaid vastutavaks nende tootes või teenuses esineva mis tahes vea eest, mis on otseselt põhjustanud mõne võrgu- ja infoturbe intsidendi.

4.10 Kuigi komisjoni hinnangul läheb võrgu- ja infoturbe direktiivi ettepaneku elluviimine maksma aastas ligikaudu 2 miljardit eurot, mis jaguneb Euroopa avaliku ja erasektori vahel, märgib komitee, et finantssurve all olevatel liikmesriikidel on raske leida nõuete täitmiseks vajalikke investeeringuid. On vaja kaaluda, kuidas toetada mitmeaastases finantsraamistikus võrgu- ja infoturbe nõuete täitmist mitmesuguste eri mehhanismide kaudu, sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) ja vahest Sisejulgeolekufond.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus fluoritud kasvuhoonegaaside kohta”

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD)

(2013/C 271/26)

Raportöör: **Mário SOARES**

21. novembril 2012 otsustas nõukogu ja 19. novembril Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõikele 1 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus fluoritud kasvuhoonegaaside kohta”

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD).

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 26. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungi järgul 22. ja 23. mail 2013 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 92, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 1 liige.

1. Kokkuvõte ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (komitee) toetab kindlalt komisjoni püüdlusi parandada fluoritud kasvuhoonegaase (F-gaase) käsitlevaid õigusakte.

1.2 Komitee rõhutab, kui tähtis on saavutada kiire üleilmne kokkulepe F-gaaside kontrollimiseks, et kehtestada kõigile maailma majandustele samad eeskirjad.

1.3 Majandus- ja sotsiaalkriisi taustal, mida me praegu kogeme, peaksime prioriseerima tööhoivet. Üleminek majandusele, mis austab kliimat ja keskkonda, peaks põhinema tugeval sotsiaalsel dialoogil, et võiksime ühiselt ja demokraatlikult käsitleda edaspidiseid muudatusi Sotsiaalne dialoog, läbirääkimised ja osalus on esmase tähtsusega väärtushinnangud ja vahendid, mille alusel on võimalik edendada sotsiaalset ühtekuuluvust ja kvaliteetseid töökohti, luua töökohti ning tõhustada Euroopa majanduste innovatiivsust ja konkurentsivõimet ning need omavahel ühitada.

1.4 Komitee kutsub üles vähendama eelkõige VKEde jaoks finants- ja halduskoormust, mis kaasneb kõnealuse määruse eri osade rakendamisega.

1.5 Komitee arvates tuleks rohkem arvesse võtta energiatarbimist kogu olusringi/jooksul ning kaasata kulude/tulude analüüsi esitatud alternatiivsete tehnoloogialahendustega seonduvad võimalikud puudused.

1.6 Komisjon ja liikmesriigid peavad tõhustama toetust teadusuuringutele ja uuendustele tööstuses, eelkõige F-gaaside alternatiivtehnoloogiate arendamiseks.

1.7 Nii liikmesriigid kui ettevõtted peavad tegema suuri jõupingutusi selleks, et tagada sotsiaalselt õiglane üleminek poliitikas, mida rakendatakse F-gaaside kasutamise ja tootmise vähendamiseks.

1.8 Vajalikuks võib osutuda asjakohaste koolitusprogrammide arendamine selleks, et valmistada töötajaid ette F-gaaside asemel alternatiivsete tehnoloogialahenduste kasutamiseks, kuid silmas tuleb pidada VKEde erilist olukorda. Sertifitseerimise/koolitusega seonduvat finants- ja halduskoormust tuleb piirata.

1.9 Sekkuda tuleb F-gaaside kasutamise algul ning vältida seega lekkeid, kehtestades rangemad nõuded selliseid aineid sisaldavate seadmete projekteerimisele.

1.10 Liikmesriigid peaksid kooskõlas direktiivi 2002/96/EÜ põhimõtetega elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta arendama spetsiaalseid kogumissüsteeme F-gaase sisaldavate seadmete jaoks nende olusringi lõpus.

1.11 Koolitusprogrammid peaksid olema suunatud kõigile ettevõtjatele, kelle tegevus on seotud F-gaase sisaldavate seadmete tootmise, jaotamise ja monteerimisega, ning koolitusprogrammid peaksid hõlmama ka alternatiivseid tehnoloogialahendusi, et edendada tehnoloogilist üleminekuprotsessi.

1.12 Komitee arvates tuleks kõnealuste tehnoloogiate vahel vahet teha, et seal, kus tehniliselt ja majanduslikult võimalik, viia läbi pigem „järkjärguline kaotamine” (*phasing out*) kui „järkjärgulise vähendamine” (*phasing down*).

1.13 Piirangud, mis kehtivad Euroopa tootjatele, peavad kehtima ka ELi imporditavatele toodetele.

1.14 Euroopa Komisjon vastutab peamiselt kvoodisüsteemi rakendamise eest ning peaks piirama kulusid, kuid tagama samal ajal keskkonnavalase terviklikkuse.

1.15 Komisjonil peaksid olema järelevalve, kontrolli ja vastavuskontrolli volitused kõnealuse määru valdkonnas.

1.16 Komitee leiab, et keskkonnakaitse valik õiguslikuks aluseks on asjakohane, kuid rõhutab samas vajadust järgida, et määru rakendamine ei kahjustaks siseturu terviklikkust.

2. Sissejuhatus

2.1 2004. aastal avaldas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse⁽¹⁾ teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus fluoritud kasvuhoonegaaside kohta” (praegune määrus nr 842/2006), kus komitee rõhutab, et kasvuhoonegaaside kontsentratsioon on suurenenud inimtegevuse tagajärjel, ning et kui seda suundumust ja sellest tulenevat maakera soojenemist ei ole võimalik vähendada või tagasi pöörata, lõpeb see püsivate ja potentsiaalselt ohtlike kliimamuutustega. Kuigi 2004. aasta arvamuses toetati komisjoni eesmärki ja üldist lähenemisviisi, toodi selles esile mõned määru ettepanekus tõstatatud küsimused. Mõned neist kriitilistest hinnangutest näivad endiselt kehtivat ning on ära toodud käesolevas arvamuses.

2.2 F-gaasid on võimsad kasvuhoonegaasid, mis tekivad inimtegevuse tagajärjel. Need on praegu loetletud kahes rahvusvahelises lepingus, vastavalt sellele, kas neil on või ei ole stratosfääri osoonikihti kahjustavad omadused. Esiteks Montreali protokoll (1987) – Viini konventsiooni tulemus –, milles antakse ülevaade nende ainete tootmise ja kasutamise kontrollimeetmetest, lõppeesmärgiga kõnealused ained kaotada. Seda protokoll on pidevalt edasi arendatud, et laiendada selle rakendust uutele gaasidele ja rakendustele. Teisalt hõlmab Kyoto protokoll F-gaaside heiteid, mis ei mõjuta osoonikihti; protokoll eesmärk on vähendada selles nimetatud kasvuhoonegaaside heiteid. Kliima ja puhta õhu kaitse koalitsioon, mille eesmärk on alates 2012. aastast võidelda lühiajalise kliimamõjuga saaste vastu, on samuti võtnud fluorosüivesinike heitkogused oma tegevuskava prioriteetide hulka.

2.3 Koos teiste osalejatega on EL asunud esiritta võitluses F-gaaside heidete vastu. 2009., 2010., 2011. ja 2012. aastal tegid mitmed Montreali protokolliga allkirjastajad, sealhulgas USA, ettepanekuid eesmärgiga piirata fluorosüivesinike (HFC) tootmist ja tarbimist maailma tasandil; kõnealuseid algatusi toetab 108 riiki.

2.4 Siiski on tehtud vähe edusamme, kuna Hiina, Brasiilia, India ja ka Pärsia lahe riigid keelduvad arutamast kõnealust küsimust Montreali protokolliga raames seetõttu, et Kyoto protokollis nimetatud F-gaasidel puudub igasugune mõju stratosfääri osoonikihile.

2.5 Euroopa Liit seadis 2009. aastal nende kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise eesmärgid 2020. ja 2050. aastaks. 2020. aastaks tuleks ELi kasvuhoonegaaside heiteid vähendada 1990. aasta tasemega võrreldes 20 % ning 30 % juhul, kui allkirjastatakse üleilmne kokkulepe, milles maailma suurimad majandused kohustuvad võtma sarnased eesmärgid.

2.6 Et neid eesmärke saavutada, võttis EL kasutusele terve rea uuenduslike instrumente, millest kõige olulisemad on järgmised: ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem (direktiiv 2009/29/EÜ), direktiiv taastuvate energiaallikate kohta (direktiiv 2009/28/EÜ), energiatõhusust käsitlev direktiiv (direktiiv 2012/27/EÜ) ja otsus liikmesriikide ühiste jõupingutuste kohta (otsus nr 406/2009/EÜ). EL tunnustab, et arenenud riikide heiteid tuleb 2050. aastaks vähendada 80–95 % võrreldes 1990. aasta tasemega, saavutamaks eesmärki piirata ülemaailmset kliimamuutust 2 Celsiuse kraadiga.

2.7 Euroopa Komisjoni dokumendis „Konkurentsivõimeline väheste CO₂-heidetega majandus aastaks 2050 – edenemiskava” on öeldud, et majanduslikult kõige tõhusamates stsenaariumides eeldatakse järgmiste heidete vähendamise eesmärkide saavutamist: 2020. aastaks 25 %, 2030. aastaks 40 % ja 2040. aastaks 60 % võrreldes 1990. aasta tasemega.

2.8 Arvestades F-gaaside mõju globaalsele soojenemisele, kuuluvad need instrumentid lahutamatu osana kliimamuutustega võitlemise Euroopa raamistikku. Kaks peamist õigusakti moodustavad Euroopa õigustiku F-gaaside valdkonnas:

— Määrus 842/2006, mis loob peamiselt lekete vältimise süsteemi paiksete seadmete kasutamise ajal ja kasutusea lõpus ning kehtestab piiratud arvul F-gaaside keelde niisrakendustes.

⁽¹⁾ ELT C 108, 30.4.2004.

— Direktiiv 2006/40/EÜ, milles käsitletakse liikuvaid kliimaseadmeid.

2.9 ELi suurem püüdlus võidelda kliimamuutuste vastu ja liikuda väheses süsinikuheitega majanduse suunas on teretulnud, kuid sellega peavad kaasnema usaldusväärne sotsiaalne programm ja piisavad vahendid, et toetada sektoreid ja piirkondi, kus tööhõive väheneb seetõttu, et teised suured riigid ei tee edusamme. Maailma majanduslik ja energiaolukord muudab konkurentsivõime küsimuse väga tundlikuks, eelkõige energiamahukate ekspordisektorite jaoks. Pingutused CO₂-heite vähendamiseks Euroopa majanduses peaksid selgemalt keskenduma tööstuse ümberkujundamise projekti ümber, milles lähtutaks ressursside, sealhulgas energia tõhusast kasutamisest, ning säästlikest ja innovatiivsetest tehnoloogiatest.

3. Komisjoni ettepaneku kokkuvõte ja põhjendused

3.1 Komisjoni ettepaneku eesmärk on järgmine:

3.1.1 asendada määrus (EÜ) nr 842/2006 teatavate fluoritud kasvuhoonegaaside kohta, et tagada kulutõhusam panus ELi kliimaeesmärkide saavutamisse sellega, et hoidutakse suure kliimamõjuga F-gaaside kasutamisest energiatõhusate ja ohutute alternatiivide kasuks ning parandatakse täiendavalt F-gaase sisaldavate toodete ja seadmete leviku piiramist ja käitlemist kasutuselt kõrvaldamisel;

3.1.2 toetada säästvat arengut, stimuleerida innovatsiooni ja arendada keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid, parandades turuvõimalusi alternatiivsete tehnoloogialahenduste ja väheses kliimamõjuga gaaside jaoks;

3.1.3 juurutada ELis kõige uuemaid rahvusvahelisi teadustulemusi, nagu on kirjeldatud ÜRO valitsustevahelise kliimamuutuste rühma neljandas hindamisaruandes, nt käesolevas määruses käsitletud ainete ja nende globaalse soojendamise potentsiaali arvutamise alal;

3.1.4 aidata saavutada Montreali protokolli kohaselt konsensus rahvusvahelises kokkuleppes järkjärguliselt kasutuselt kõrvaldada fluorosüsinikud, mis on kõige olulisem F-gaaside rühm;

3.1.5 lihtsustada ja selgitada määruse (EÜ) nr 842/2006 sätteid, et vähendada halduskoormust kooskõlas komisjoni võetud kohustusega tagada parem õigusloome.

4. Üldmärkused

4.1 Komitee toetab kindlalt komisjoni püüdlusi parandada F-gaase käsitlevaid õigusakte; arvestades nende suurt globaalse

soojendamise potentsiaali, on täiendavatel jõupingutustel võtme tähtsus nende F-gaasi heidete piiramisel ELis nii tootmise kui tarbimise raames.

4.2 Kehtivad eeskirjad on teadagi kvaliteetsed, kuid nende rakendamisel esines arvukaid raskusi, mille komitee oli suures osas välja toonud oma 2004. aasta arvamuses. Komitee kutsub liikmesriike üles tõhustama jõupingutusi oma võetud otsuste rakendamiseks.

4.3 Kuigi komitee nõustub ELi algatustega, rõhutab ta seda, kui oluline on jõuda kiirelt ülemaailmsele kokkuleppele F-gaaside kontrollimise suhtes, et kehtestada kõigile maailma majandustele samad eeskirjad.

4.4 Arvestades tehniliselt usaldusväärsete ja majanduslikult elujõuliste alternatiivsete tehnoloogialahenduste olemasolu, toetatakse õigusaktide tugevdamisel heale kulutõhususe suhtele, mis tähendab, et üldine makromajanduslik mõju on väga piiratud, välja arvatud mõned konkreetset sektorid. Siiski võiks õigusaktide rakendamisega seonduvad kulud kompenseerida osaliselt energiatõhususega saavutatud säästudest, osaliselt tänu innovatiivsete ettevõtete strateegilisele positsioonile turul. Isegi kui esitatud meetmete kulutõhususe suhet on põhjalikult analüüsitud, rõhutab komitee vajadust piirata võimalikult palju finantskoormust, mis kaasneb määruse ettepaneku sätete rakendamisega. Komitee arvates tuleks rohkem arvesse võtta energia- ja tarbimist kogu olelusringi jooksul ning kaasata kulude/tulude analüüsi esitatud alternatiivsete tehnoloogialahendustega seonduvad võimalikud puudused (süttivus, plahvatusohtlikkus, toksilisus ja kõrgrsurve oht). Lisaks võivad teatud sektorites, nagu raudtee, nõutavad ohutustasemed takistada alternatiivsete ainete kasutamist, isegi kui need on edukalt välja töötatud. Seetõttu on nende sektorite jaoks vaja jõudsalt arendada alternatiivseid lahendusi, mis on keskkonna ja majanduse seisukohast teostatavad.

4.5 Komitee kutsub komisjoni ja liikmesriike muuhulgas üles tõhustama toetust teadusuuringutele ja tööstusuuendustele, eelkõige F-gaaside asemel alternatiivsete tehnoloogialahenduste arendamiseks. Euroopa majandust läbiva majanduskriisi taustal on toetus innovatsioonile tööstuse ümberkujundamise strateegia otsustav element. Siiski tuleb arvesse võtta asjaolu, et pole võimalik olla kindel selles, et mõistliku hinnaga on võimalik välja arendada aineid või tehnoloogiaid, mis võimaldavad arenenud ühiskondade toimimise jaoks oluliste funktsioonide nagu jahutus täitmist.

4.6 Tuleks tervitada asjaolu, et ettepanekus sisaldub sertifitseerimisele/koolitusele pühendatud artikkel, mis võib suurendada seaduste tõhusust ning peaks soodustama koostöö Euroopa seadustega töötajate tervishoiu ja turvalisuse valdkonnas, käsitledes eelkõige ohte, mis seonduvad alternatiivsete tehnoloogialahendustega. Komitee nendib siiski, et asjakohase koolituse puudumine töötajatele kujutab endast sageli suurt takistust eeskirjade rakendamisel. Nii liikmesriigid kui ettevõtted peavad tegema suuri jõupingutusi vajalike koolitusprogrammide arendamiseks, et valmistada töötajaid ette F-gaasidele alternatiivi pakkuvate tehnoloogialahenduste jaoks. VKEdel eristatav olukorda tuleks arvesse võtta ning piirata sertifitseerimise/koolitusega seonduvat finants- ja halduskoormust.

4.7 Komitee rõhutab vajadust võtta eeskuju mõnes liikmesriigis rakendust leidnud headest tavadest, et lahendada F-gaaside probleem.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Seoses piiramismeetmete (st lekkekontroll, lekke tuvastamine, dokumentatsioon jms) kuludega, mis on väga suured lõpptarbijate jaoks, kelleks on sageli VKEd, tunneb komitee muret finantskoormuse üle, mida määrus teatavate F-gaaside kohta endast kujutab selle majanduskriisist juba nõrgestatud majandussektori jaoks. Komitee rõhutab vajadust sekkuda F-gaaside kasutamise eel ning vältida lekkeid, kehtestades rangemad nõuded seoses F-gaase sisaldavate seadmete projekteerimisega.

5.2 Kokkukogumiskohustus, millele viidatakse artikli 7 lõikes 4, kehtib paljudel juhtudel teatud majapidamisseadmetele (kliimaseadmed, soojuspumbad). Liikmesriigid peaksid kooskõlas direktiivi 2002/96/EÜ põhimõtetega elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta arendama spetsiaalseid kogumissüsteeme fluoritud kasvuhoonegaase sisaldavate seadmete jaoks nende oleringis lõpus.

5.3 Koolitus ja sertifitseerimine (artikkel 8)

5.3.1 Koolitusprogrammide kohustus piirdub ettevõtjatega, kes teostavad artikli 8 lõikes 1 osutatud töid kolmanda osapoole jaoks. Komitee on seisukohal, et koolitusprogrammid peaksid olema suunatud kõigile ettevõtjatele, kelle tegevus on seotud F-gaase sisaldavate seadmete tootmise, jaotamise ja monteerimisega. Komitee rõhutab vajadust laiendada koolitusprogramme ka alternatiivsetele tehnoloogialahendustele, et edendada tehnoloogilise ülemineku protsessi.

5.3.2 Kuna koolitusprogrammides käsitletakse aineid ja menetlusi, mis võivad mõjutada töötajate tervist ja turvalisust, tuleks sotsiaalpartnerid tihedalt kaasata nende programmide väljatöötamisse liikmesriikides. Sotsiaalpartnerite kaasamine nende programmide väljatöötamisse võimaldaks kooskõlastada ettepanekut töötajate tervise ja turvalisusega seonduvate Euroopa õigusaktide üldpõhimõtetega.

5.3.3 Kuna endiselt on ebaselge, millal kõnealune määrus ettepanek vastu võetakse, tuleks kuupäev, milleks liikmesriikidel tuleb oma koolitus- ja sertifitseerimisprogrammid komisjonile teatavaks teha, asendada viitega määruse jõustumisele järgnevale ajavahemikule.

5.4 Turulelaskmine ja kasutamise piirangud

5.4.1 Arvestamata artiklites 9, 11 ja 12 ettenähtud konkreetseid piiranguid, eelistatakse määruse ettepaneku üldises lähene-misviisis aastani 2030 „järgjärgulist vähendamist“ (*phasing down*) „järgjärgulisele kaotamisele“ (*phasing out*). Vastavalt artiklile 13 tuleks fluorosüivesinike turulelaskmist piirata järgjärgulise vähendamise teel, tegemata seejuures vahet määruse ettepanekus nimetatud eri tehnoloogiatel.

5.4.2 Komitee on seisukohal, et asjakohasem oleks kõnealuste tehnoloogiate vahel vahet teha, et juhul kui tehniliselt ja majanduslikult võimalik, viia läbi pigem „järgjärgulise kaotamine“ (*phasing out*) kui „järgjärguline vähendamine“ (*phasing down*). Pikas perspektiivis tuleks seada selline keelustamise eesmärk, mis oleks kooskõlas kasvuhoonegaaside heidete vähendamise ELi eesmärkidega 2050. aastaks ning alternatiivsete tehnoloogialahenduste arendamisega. Teatud sektorite või alasektorite jaoks, mis hõlmavad näiteks kommertskasutuseks mõeldud külmutusseadmeid või suuri tööstuslikke jahutussüsteeme, võiks ette näha uute fluorosüivesinike sisaldavate seadmete turulelaskmise keelustamise alates 2025. aastast. Samuti tuleks keelustada ühekordseks kasutamiseks mõeldud (pihustite või aerosoolide) mahutid, mis sisaldavad F-gaase, võimaldades siiski teatud erandeid, mis on vältimatud (nt meditsiinisektoris) ja mille jaoks ühtegi usaldusväärset alternatiivlahendust ei ole leitud.

5.4.3 Lisaks selgetele keskkonnaelastele, mis tulenevad eriti võimsat kasvuhoonegaasi eraldavate tehnoloogiate täielikust asendamisest, ning vaatamata sellega seonduvatele finantskulule, soodustab süstemaatilisem asendamine innovatsiooni ja võimaldab innovatiivsetel ettevõtetel tänu väljatöötavatele eeskirjadele saavutada konkurentselistel tingimustel.

5.5 Märgistamine on peamine vahend, et teavitada töötajaid, kes peavad määruse ettepanekus nimetatud seadmeid käsitleda, ning lõpptarbijaid ohtudest, mis seonduvad kasutatavate tehnoloogiatega. Tehnilised andmed peavad tagama töötajatele põhjaliku, selge ja üksikasjaliku teabe, mis on vajalik seadmete paigaldamiseks, hooldamiseks või lahtivõtmiseks, piirates seejuures maksimaalselt keskkonnanõude.

5.6 Et võimendada maksimaalselt sõnumi mõju, ning arvestades valdkonna tehnilist keerukust, tuleks edastatud sõnumis eelistada lihtsat ja laiale avalikkusele arusaadavat teavet. Sellega seoses tuleks arendada koostööd ökodisaini direktiivi 2005/32/EÜ raames kehtiva süsteemiga, et prioriseerida seal, kus tehniliselt võimalik, Euroopa tasandil ühtlustatud keskkonnamärgistuse süsteemi.

5.7 Piirangud, mis kehtivad Euroopa tootjatele peavad kehtima ka ELi imporditavatele toodetele. Seadmete eeltäitmise keelustamine võimaldab reguleerida F-gaaside importi tõhusalt nii keskkonna kui majanduslikust seisukohast. Komitee püstitab siiski küsimuse, kas tööstuslik täitmine ei taga suuremat usaldusväärsust, arvestades asjaolu, et seda tehakse selleks spetsiaalselt kohandatud seadmetega ning et seda teevad asjakohaselt koolitatud töötajad. Seega kutsub komitee üles sätestama määruses selgesõnaliselt, et eeltäitmise keeldu ei kohaldataks ekspordiks mõeldud seadmetele. Samuti kutsub komitee üles arendama eeltäitmise keeldu raames erandisüsteemi seadmetele, mille puhul on tõestatud, et eeltäitmine õigustab ennast keskkonnavalase usaldusväärsuse, turvalisuse või tulemuslikkuse tõttu.

5.8 Kõik F-gaaside tootjad ja importijad peavad järgima kvoote. Selleks ei ole kohustatud ei tarbijad ega seadmete käitajad. Et vähendada halduskoormust, kasutatakse künnist, mis vastab ühele tonnile või 1 000-le CO₂-ekvivalenttonnile F-gaasidele. Eksporditavat gaasi turulelaskmise kvootides ei arvestata. Kvootide eraldamine põhineb varasemal heitel. Saastekvootide enampakkumisel müümise võimalust ette ei nähtud, kuna kõnealusel turul on liiga vähe osalejaid (ehk mitte piisavalt

osalejaid, et luua tõhusat turgu) ning see menetlus oleks suurendanud halduskulusid. 5 % eraldatakse uutele osalejatele. Kvootide eraldamine toimub ajavahemiku 2008–2010 kohta kogutud andmete põhjal. Esmatähtis on see, et registreerimis- ja deklareerimiskohustused on hallatavad, et ettevõtetele, eelkõige VKEdele, mitte peale suruda liigset halduskoormust. Üldiselt väärrib kvoodisüsteemi kulutõhususe suhte küsimus käsitlemist.

5.9 Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles avaldama korrapäraseid aruandeid, mis on koostatud määruse ettepaneku artiklite 17 ja 18 alusel kogutud andmete põhjal. Siiski ei tohiks need aruanded rikkuda nende andmete konfidentsiaalsust, mis on kogutud ettevõtetest ning mis seonduvad tööstusprotsessidega, mida kaitseb intellektuaalomandiõigus. Komisjon peaks samuti jälgima andmete kogumisega nii asjaomastes ettevõtetes kui liikmesriikides seonduva halduskoormuse piiramist.

5.10 Artikliga 21 luuakse komitee, kelle ülesanne on toetada komisjoni delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise volituste teostamisel. Kõnealusesse komiteesse peaksid kuuluma kõigi asjaomaste osapoolte, sealhulgas sotsiaalpartnerite esindajad.

5.11 Komitee tunneb kahetsust selle üle, et artiklis 22 ei tagata komisjonile volitusi järelevalve-, kontrollimeetmete ja vastavuskontrolli menetluste valdkonnas. Kuigi rakendusmeetmed kuuluvad liikmesriikide eesõiguste hulka, oleks olnud asjakohane lubada komisjonil kehtestada kõnealuses valdkonnas miinimumeeskirjad artiklites 8 ja 18 sätestatu eeskujul.

5.12 Komitee toetab komisjoni soovi võtta fluoritud kasvuhoonegaaside alase määruse aluseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõik 1, arvestades, et määruse peaeesmärk on tagada keskkonnakaitse kõrge tase, eelkõige kliimavastase võitluse kaudu. Komitee rõhutab siiski vajadust järgida seda, et määruse rakendamine ei kahjustaks siseturu terviklikkust.

Brüssel, 23. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse määruses (EÜ) nr 73/2009 sätestatud otsetoetuste kohandamise määra kehtestamist 2013. kalendriaastaks”

COM(2013) 159 final – 2013/0087 COD

(2013/C 271/27)

Pearaportöör: **Dilyana SLAVOVA**

8. aprillil 2013 otsustas nõukogu ja 16. aprillil 2013 Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 43 lõikele 2 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse määruses (EÜ) nr 73/2009 sätestatud otsetoetuste kohandamise määra kehtestamist 2013. kalendriaastaks”

COM(2013) 159 final – 2013/0087 COD.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhatus tegi 16. aprillil 2013 käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (23. mai istungil) pearaportööriks Dilyana SLAVOVA ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 124, erapooletuks jäi 4.

1. Järeldused ja soovitus

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab finantsdistsipliini mehhanismi raames otsetoetuste kohandamise määra kehtestamist määruse (EÜ) nr 73/2009 artikli 11 kohaselt ⁽¹⁾. Ent komitee märgib, et komisjoni ettepanek, mis lähtub Euroopa Ülemkogus 8. veebruaril 2013 heaks kiidetud mitmeaastasest finantsraamistikust, ⁽²⁾ ilma Euroopa Parlamendi heakskiiduta õiguslikult ei kehti.

1.2 Komitee leiab, et komisjon ja parlament võiksid uurida võimalusi, et tulevane kriisireserv ei tõmbaks vahendeid ära ühise põllumajanduspoliitika eelarvest. Kui reserv lisatakse mitmeaastase finantsraamistiku rubriigi 2 alla, tuleb seda täiendavalt rahastada. Selle tulemusel võib otsetoetuste kohandamise määr olla komisjoni esitatust väiksema protsendiga, mis oleks põllumajandustootjatele kasulik.

1.3 Komitee kutsub nõukogu, parlamenti ja komisjoni üles tegema kõik vajalikud jõupingutused, et jõuda lähiajal lõpliku kompromissini, tagades nii mitte ainult põllumajandustootjatele, vaid kõigile ettevõtjatele ELi majanduse igas sektoris vajaliku õiguskindluse oma rahalises planeerimises.

2. Arvamuse taust

2.1 Tagamaks, et ühise põllumajanduspoliitika rahastamiseks kasutatavad summad oleksid kooskõlas mitmeaastase finantsraamistikuga, kohandatakse finantsdistsipliini mehhanismiga otsetoetuste määra, kui prognoosidest nähtub, et mitmeaastase finantsraamistiku rubriigis 2 sätestatud turuga seotud kulude ja otsetoetuste aastased ülemmäärad ületatakse.

2.2 Reeglina makstakse ühe kalendriaasta (N) jaoks otsetoetuste saamise taotluse esitanud põllumajandustootjatele toetust eelarveaasta (N+1) piiresse jääva kindlaksmääratud makseperioodi jooksul. 2013. kalendriaasta puhul tähendab see seda, et makseperiood jääb mitmeaastasesse finantsraamistikku 2014–2020, mis ei ole veel vastu võetud.

3. Üldised märkused

3.1 Võttes arvesse otsetoetuste ebavõrdset jaotamist väikeste ja suurte toetusesaajate vahel ja selle tagajärgi, peab komitee väga oluliseks seda, et tulevikus kohaldatakse vähendamist ainult üle 5 000 euro suurustele summadele.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

⁽¹⁾ ELT L 30, 31.1.2009, lk 16.

⁽²⁾ EUCO 37/13.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Inimväärne elu kõigile: vaesuse kaotamine ja maailmale säästva tuleviku tagamine””

(COM(2013) 92 final)

(2013/C 271/28)

Raportöör: **Evelyne PICHENOT**

18. märtsil 2013 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Inimväärne elu kõigile: vaesuse kaotamine ja maailmale säästva tuleviku tagamine”

COM(2013) 92 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav välissuhete sektsioon võttis arvamuse vastu 25. aprillil 2013.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 490. istungjärgul 22–23. mail 2013 (23. mai istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 103, erapooletuks jäi 6 liiget.

1. Kokkuvõte ja soovitused

1.1 Aastatuhande arengueesmärkide ja säästva arengu eesmärkide üheaegsete protsesside sobitamine 2015. aasta järgsesse raamistikku

1.1.1 **Esimest korda ajaloos** on inimkonnal olemas teadmised, ressursid ja tehnoloogia vaesuse ülemaailmseks kaotamiseks 2030. aastaks. See on rohkem kui miljardi äärmises vaesuses elava inimese jaoks mõõtmatu väljavaade. Samuti esimest korda suudavad liikmesriigid 2050. aastaks hallata paremini planeedi loodusvarasid, mille puhul mõistetakse, et tegemist on piiratud ressursiga, mida on vaja kaitsta ja jagada tulevaste põlvkondadega.

1.1.2 2013. aasta septembris ÜROs käivituvatel läbirääkimistel keskendutakse ühtsete säästva arengu eesmärkide määratlemisele, et ühitada pikas perspektiivis omavahel vaesusevastane võitlus, säästev tootmine ja tarbimine ning loodusvarade kaitse. Nimetatud protsess peab olema kaasav ja lähendav, et hõlmata ka 2015. aastaks kavandatud aastatuhande arengueesmärkide läbivaatamist. Juba praegu teevad kodanikuühiskonna, rahvusvaheliste organisatsioonide ja liikmesriikide esindajad ÜROs koostööd nimetatud rahvusvaheliste läbirääkimiste ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks. Alates Rio+20 konverentsist on komitee asjaomasest arutelust osa võtnud, ⁽¹⁾ et anda jätkuv panus kodanikuühiskonna rolli määratlemisse nende väljakutsete ees. See jätkub kuni 2015. aastani muude arvamuste ⁽²⁾ ja algatuste näol.

1.1.3 Komitee pooldab komisjoni ideed algatada ELi tasandil arutelu vajaduse üle lähendada aastatuhande arengueesmärkide

ja säästva arengu eesmärkide protsesse ja **suurendada liikmesriikide vastutustunnet** teatise „Inimväärne elu kõigile: vaesuse kaotamine ja maailmale säästva tuleviku tagamine” kaudu. Kuigi võime öelda, et aastatuhande arengueesmärgid on toonud sotsiaalsete sihtide mõistes edu, on veel vara täpsustada ülemaailmselt vastuvõetavaid keskkonnanalaseid ja majanduslikke eesmärke. Komitee jaoks on oluline paremini mõista, mil moel panna need **kolm säästva arengu telge omavahel ühilduma, et leida õiglased, mõistlikud ja tõhusad lahendused.**

1.2 Soovitused lähendava ja kaasava protsessi saavutamiseks

1.2.1 ÜRO peaassamblee jaoks ühise seisukoha ettevalmistamise praeguses etapis leiab komitee, et Euroopa Komisjoni teatis on **oluline verstapost arutelu edendamiseks** nii institutsioonides kui ka liikmesriikides. Komitee peab kiiduväärseks komisjoni keskkonna peadirektoraadi ning arengu ja koostöö peadirektoraadi **koostööd** ⁽³⁾ kõnealuse teatise ettevalmistamisel, mis annab tunnistust sidususest ning mis hõlmab julgeoleku aspektis ka Euroopa välis teenistuse panust, kuid oleks võinud paremini käsitleda kaubanduspoliitikat. Eelkõige väljendab komitee heameelt nõukogus tehtava kooskõlastatud töö üle ning julgustab viimast koostama mais-juunis 2013 toimival välisasjade nõukogu istungil **järeldusi sisaldava ühtse dokumendi.**

1.2.2 Komitee märgib, et valik sellise **ühtse universaalse raamistiku** kasuks, mille eesmärke tuleb täita kõigis riikides, väärib laialdast sisemist konsensust, et seda saaks esitleda partnerriikidele rahvusvahelisel areenil ning edendada võrdset kohtlemist esmajoones seoses kõige vaesemate riikide, aga **ka keskmiste tuludega, sealhulgas sadade tärkava majandusega riikidega,** kellel on edaspidi rahvusvahelistel läbirääkimistel

⁽¹⁾ EMSK 2012. aasta veebruari konverents „Elagem säästvalt, käitugem vastutustundlikult! Kodanikuühiskond Rio kohtumise eel”.

⁽²⁾ EMSK aramus teemal „Rio+20: kokkuvõte ja väljavaated” (täiendav aramus), ELT C 44, 15.2.2013, lk 64–67.

⁽³⁾ Arengu ja koostöö peadirektoraat EuropeAid.

kandev roll. Just läbirääkimiste keerukuse tõttu käsitleb komitee Euroopa seisukohta kui **diplomaatilist verstaposti**, mis läheb kaugemale varasemast arenguriikide eristamisest arenenud riikidest.

1.2.3 Komitee kutsub Euroopa Liitu muutma oma hääli kuuldavaks **aastatuhande arengueesmärgi ja säästva arengu eesmärgi käsitleva lähenemisraamistiku raames** rahvusvahelises organisatsioonis muu hulgas ÜRO liikmesriikide vahendusel. Kõik riigid peavad kodanikuühiskonna osalusel koostama **kaasava riikliku arengustrateegia**, milles on võetud arvesse riigi lähteseisu. Seeläbi antakse panus ühiste säästva arengu eesmärkide saavutamisse. Komitee kohaselt hõlmaks selline valik riikide võetud kohustuste hindamist ja järelevalvet. Kohustused kantakse **ülevaatusse registrisse**, mida on tõhustatud SKP-le lisaks täiendavate statistiliste näitajatega.

1.2.4 Euroopa Liidul on väärtused, konsensuskultuur ja eelised, mis peaksid tal võimaldama võtta poliitilise tahte korral resoluutselt kursi säästvale arengule ülemineku poole ning haarama endaga kaasa ka oma rahvusvahelised partnerid. Euroopa Liitu peetakse endiselt **eeskujuks**, nagu nähtub kõnealuse teatise lisas toodud üksikasjalikest konkreetsetest kohustustest sellistes valdkondades nagu keskkonnapoliitika, inimõigused, sisemuutused territoriaalse ühtekuuluvuse toetuseks või sotsiaalkaitset soodustavad ümberjaotamised. Lisas on esitatud raamistik ELi ja rahvusvahelisel tasandil järelmeetmete võtmiseks Rio+20 konverentsil võetud kohustuste suhtes.

1.2.5 Universaalsete eesmärkidena vastu võetud säästva arengu eesmärgid tuleb kanda üle ELi poliitikasse ja liikmesriikide reformikavadesse. Komitee soovib arvestada selle aspektiga **strateegia „Euroopa 2020” vahehindamise ettevalmistamise käigus kooskõlas Rio+20 kohustuste järelmeetmetega**. Euroopa poolaastale keskkonnamõõtmelise andmist tuleks taas julgustada⁽⁴⁾. Komitee jaoks eeldab see strateegia „Euroopa 2020” ja **säästva arengu strateegia** ühitamist, samuti majandus- ja rahaliiduga vahetult seotud **sotsiaalse** mõõtmelise⁽⁵⁾ arvessevõtmist.

1.2.6 Uusi säästva arengu eesmärgi iseloomustab see, et need peaksid olema üleüldised, kehtides kõigile riikidele, ning võtta arvesse planeedi ressursse. Arvestades maapiinna, magevee, metsa ja paljude teiste loodusvarade füüsilist piiratud maailmas,

peavad säästva arengu eesmärgid hõlmama sihtmärke, kuidas neid ressursse tõhusamalt kasutada ja õiglasemalt jaotada. Samuti tuleks säästva arengu eesmärkide raames seada õiglusel põhinevad sihid kasvahoonegaasheidete ja muud liiki saastamise vähendamiseks. Nende eesmärkidega tuleks määratleda kogused ja ajakava seoses ammu kokku lepitud üldise eemärgiga liikuda säästvamate tootmis- ja tarbimistavade suunas. Kui seda üleminekut säästvamale maailmamajandusele ei saavutata kogu maailmas, siis ei pruugita arenguriikides suuta saavutada aastatuhande arengueesmärkide sarnaseid arengueesmärke, sest praegu ootestavad mõne traditsioonilise arengueesmärgi osas tehtud edusamme sageli kasvavad ülemaailmsed probleemid, nagu ressursside ammendumine, kliimamuutused ja muud saastetvormid.

1.2.7 Arenenud ja tärkava turumajandusega riigid põhjustavad suurema osa liigtarbimise, jäätmete, loodusvarade ammendumise ja saastamise kasvavatest probleemidest. Seega on säästva arengu eesmärgid, mis puudutavad säästva tarbimise ja tootmise tavasid, eriti olulised nende jaoks ning säästva arengu eesmärkide raames tuleks seada nõudlikud ja kaugelulatuvad sihid, et olukorda järgmise 15 aasta jooksul parandada. Euroopa Liit on alati selles valdkonnas aktiivne olnud ning peaks näitama eeskujut sobivate säästva arengu eesmärkide määratlemisel arenenud maailma jaoks.

1.3 Soovitused kodanikuühiskonnale avatud kaasava protsessi jaoks

1.3.1 Komitee rõhutab, et kõik loetletud arvamused on **võttesoovitused**, mis käsitlevad **kodanikuühiskonna rolli heas valitsemistavas**, toetust üleminekuks uuele majandusmudelile, kõige vaesemate ja haavatavamate kaitset, töötajate toetamist muutustega toimetulekuks ning kliimamuutuse arvessevõtmist ja loodusvarade piiratud. Lisaks leiab komitee, et sõltumatu ja tugev kodanikuühiskond ning selle sõltumatuse tagav **õigus-süsteem** loovad koos demokraatia ja õigusriigi vundamendi ning aitavad kaasa investeerimiseks ja säästvaks majanduskasvaks vajalikule stabiilsusele⁽⁶⁾.

1.3.2 Komitee kutsub komisjoni, aga ka liikmesriike **kaasama kodanikuühiskonna**, –eelkõige seoses säästva arengu eesmärkidega – **kogu** koostamis-, ning seejärel elluviimis- ja järelevalve**protsessi**, kus kaasamine on veel puudulik. 2013. ja 2014. aastal peaksid seda soodustama ka riigi tasandil, sealhulgas majandus-, sotsiaal- ja keskkonnanõukogudes ja/või säästva arengu nõukogudes aset leidvad arutelud, millesse kaasatakse kodanikuühiskonna kõik osalised, ning samuti Euroopa ja partnerriikide kodanikuühiskondade vahelised arutelud. Nimeetatud töö on osa ettevalmistustest **Euroopa koostöö ja säästva arengu aastaks 2015**, mille eesmärk on luua jagatud visioon tulevase maailmast ja mõtestada kodanike jaoks lahti Euroopa

⁽⁴⁾ EMSK arvamus teemal „Keskkonnanõukogude majandus – säästva arengu edendamine Euroopas”, 2013 (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 18).

⁽⁵⁾ EMSK arvamus teemal „Majandus- ja rahaliidu sotsiaalne mõõde” (Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1).

⁽⁶⁾ EMSK arvamus teemal „Euroopa kõikehõlmava rahvusvahelise investeerimispoliitika poole”, raportöör Jonathan Peel, ELT C 318, 29.10.2011, lk 150–154.

välisestuse roll (7). Komitee kutsub komisjoni üles eraldama nimetatud Euroopa arenguaastale piisavalt vahendeid, tagama kodanikuühiskonna aktiivse osalemise, toetama esmajärjekorras olemasolevaid algatusi, millel on Euroopa aasta partnerite toetus, ning ergutama sisukaid arutelusid komitee käesolevas arvamuses esiletoodud teemadel.

1.3.3 Kodanikuühiskonnal on **juhtroll uue majandusmodeli propageerimises** liikmesriikide poliitikakujundajate ja rahvusvaheliste diplomaatide seas, kusjuures osutatud mudeli põhitunnus on majandustegevuse lahutamine inimarengust ja selle keskkonnamõjust. Komitee soovib jagada partnerriikide ja -piirkondade kodanikuühendustega oma teadmisi ja oskusi selles valdkonnas, milles komiteel on väga rikkalik kogemus, eelkõige temaatilisel aastal 2015.

1.3.4 Komitee kutsub kodanikuühiskonna organisatsioone osalema rahvusvahelistes, riiklikes ja temaatilistes konsultatsioonides ning eeskätt praegu ÜRO arenguprogrammi ja ÜRO keskkonnaprogrammi raames käimasolevates keskkonnasäästlikkust käsitlevates konsultatsioonides, mis on ligipääsetavad veebilehelt www.worldwewant2015.org/sustainability), ning võtma arvesse nende tulemusi.

1.3.5 Komitee soovib tugineda 2015. aasta järgse tegevuskava puhul süsteemsemalt **mõjuhindamistele**. Need analüüsid on teostatud eelkõige kodanikuühiskonna organisatsioonide kaasabil (nt inimõiguste, ökosüsteemi või töötingimuste kohta). Ühtlasi on **sotsiaalse dialoogi sisseviimine sotsiaalpartnerite vahel** üks näitaja, mis osutab inimõiguste austamisele töökohal. See on põhivahend aastatuhande arengueesmärkide ja säästva arengu eesmärkide elluviimises, järelevalves ja hindamises.

1.3.6 Kodanikuühiskonna roll **kavandamises, järelevalves ja hindamises** on ülitähtis. Euroopa kodanikuühiskonnal peab olema ligipääs asjakohasele teabele, et tal oleks võimalik kasutada oma järelevalvemehhanisme hindamaks ELi arengupoliitika sisemist sidusust, mis on Lissaboni lepingus sätestatud põhimõte. Komitee soovib kaasata kodanikuühiskonna SKPd täiendavate näitajate valimisse, korruptsioonivastasesse võitlusesse, rahuprotsessi alastesse läbirääkimistesse ja riiklike strateegiakavade koostamisse ning väärtustada sellest praktikast tulenevat sotsiaalset innovatsiooni.

1.3.7 Euroopa juhtrolli tugevdamiseks uuele majandusmudeli üleminekul soovib komitee asutada **mitmepoolne nõuandefoorum**, (8) mille ülesanne on edendada Euroopa Liidus säästvat tootmist ja tarbimist. Iga valdkond peab tingimata määratlema kokkulepitava ülemineku vaheetapid koos tugimeetmetega eri sektorite, ettevõtjate, territooriumide ja asjaomaste töötajate jaoks.

1.3.8 Komitee soovib kasutada tulevase tegevuskava elluviimisel eri osalejate partnerlusel põhinevat lähenemisviisi, näiteks soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas. **Julgustada võiks koostöövorme, mis on rajatud vabatahtlikele sihipärastele lepingutele või partnerlussuhetele**, millesse on kaasatud kõik haldustasandid. Näiteks võib tuua era- ja avaliku sektori või ühenduste koostöös välja töötatud algatused, mille puhul püüavad kõik osalejad saavutada ühiselt mõne linna või piirkonna suhtes püstitatud eesmärgi. Sellised uuenduslikud lähenemisviisid tunduvad hädavajalikud **vaesuse mitmemõõtmelise aspekti** arvessevõtmiseks. Sedalaadi lepinguid võiks kasutada ka lõuna-lõuna suunalise koostöö puhul põhjapoolsete riikide rahalisel toetusel.

1.4 Soovitud seoses 2015. aasta järgse tegevuskava väljavaadetega

1.4.1 2015. aasta järgne tegevuskava tähistab paradigma liikumist abi ja rahvusvahelise koostöö valdkonnalt edasi. See tuleb välja töötada protsessina, mis kohustab kõiki riike minema üle **kaasavale ja keskkonnahoidlikule uuele majandusmudeli** ehk muutma kurssi vähese CO₂-heitega majanduse suunas. Komitee kiidab heaks teatistes väljendatud mõtte, et „esmatahtsal kohal on liikumine kaasava keskkonnasäästliku majanduse poole säästvate tarbimis- ja tootmismudelite ning ressursitõhususe, sealhulgas eelkõige madala heitmetasemega energiasüsteemide kaudu”.

1.4.2 **Rahastamispoliitika ning majandus- ja rändepoliitika vaheline sidusus.** Lisaks majanduslike aspektide käsitlemisele on hädavajalik viia kooskõlas **sidususe** põhimõttega ellu muud tegevuspoliitikad, mis mõjutavad säästvale arengule üleminekut – CO₂ maksustamine, samuti kõik tõukemeetmed kliimamuutuste leevendamiseks, vaestest riikidest pärineva ajutise või korduvrände soodustamise vahendid, range kontroll arenguriikidele relvamüügi üle ning finantsmäärus rahapesu vähendamiseks ja maksudest kõrvalehoidumise kaotamiseks.

(7) „Beyond 2015” on arenguorganisatsioonide rahvusvaheline platvorm, mis tegeleb asjaomase arutelu eeliste tutvustamisega ja koondab oma veebilehel www.beyond2015.org sellealaseid kaastöid.

(8) EMSK ettevalmistav arvamus teemal „Säästva tootmise ja tarbimise edendamine ELis”, raportöör An Le Nouail Marlière, ELT C 191, 29.6.2012, lk 6–10.

1.4.3 Säästva arengu eesmärkide määratlemisel tuleb arvesse võtta **pingeid** isikliku ja kollektiivse arengu küsimuste vahel, samuti planeedi ökosüsteemide tasakaalu küsimust. Komitee jaoks eeldab nimetatud pingete lahendamine ja tasakaalu leidmine säästva arengu kolme mõõtme vahel seda, et **ülemaailmse avaliku poliitika abil kaitstakse ülemaailmseid avalikke hüvesid**, mida juhib sõltumatutest riikidest koosnev rahvusvaheline kogukond. See on tulevase tegevuskava peamine väljakutse.

1.4.4 **2015. aasta järgseks põhimureks peetavate** ülemaailmse tähtsusega avalike hüvede teema käsitlemine nõuab **suuremat sidusust rahvusvaheliste institutsioonide** ja ülemaailmsete tegevuspoliitikate vahel. Ka Euroopa Liidul peab selles oma roll olema. Mitmes arvamuses on komitee pakkunud lahendusi ülemaailmsete avalike hüvede arvesse võtmiseks, eeskätt toiduga kindlustatuse,⁽⁹⁾ elementaarse sotsiaalkaitse või kaubanduse ja investeeringute mitmepoolse reguleerimise, kliima või bioloogilisse mitmekesisuse valdkonnas.

1.4.5 Komitee peab kahetsusväärseks, et teatis „Inimväärne elu kõigile“ sisaldab väga kaudseid vihjeid sellele teemale, ning leiab, et 2013. aasta keskpaigaks kavandatud järgmises rahaliste vahendite teemalises teatises tuleks küsimust põhjalikumalt käsitleda, et **tagada piisavate rahaliste vahendite eraldamine**. Ametlik arenguabi peab ka edaspidi olema suunatud vaesuse vastu võitlemisele. Suur osa konsultatsioonidest 2013. aastal kehtima hakkava üleeuroopalise finantstehingute maksu üle, millega on esialgu hõlmatud üksteist riiki, peaks olema suunatud ülemaailmsetele küsimustele.

1.4.6 Rahvusvahelise kokkuleppe sõlmimine säästva arengu eesmärkide määratlemiseks ei tohi mingil juhul olla arenenud riikide jaoks ettekääne rahalise abi suhtes võetud kohustustest taganemiseks või nende vähendamiseks. Komitee on väga mures arenguabi katkemise ohu pärast juhul, kui 2015. aastaks kokkulepet ei saavutata. Selle ohu ärahoidmiseks soovib komitee ilmtingimata tagada **läbivaadatud aastatuhande arengueesmärkide** piisava rahastamise nimetatud ajaks⁽¹⁰⁾. Komitee kutsub Euroopa Liitu ja liikmesriike pidama praegustest eelarveprobleemidest hoolimata oma kohustusest kinni ja tegema kõik vajaliku, et **saavutada uue etapi alguses keskmine näitaja 0,7 %**.

⁽⁹⁾ EMSK arvamus teemal „Kaubandus ja toiduga kindlustatus“, raportöör Mario Campi, kaasraportöör Jonathan Peel, ELT C 255, 22.9.2010, lk 1–9.

⁽¹⁰⁾ Euroopa arenguaruanne 2013: „2015. aasta järgne aeg: ülemaailmne töö kaasava ja säästva tuleviku nimel“.

1.4.7 Aastatuhande arengueesmärke on vaja ajakohastada ning kohandada 21. sajandi uute väljakutsetega, võttes arvesse minevikust saadud kogemusi ja õppetunde. Komitee hinnangul oleks juba praegu vaja lisada kolm teemavaldkonda: **kõigile juurdepääsu tagamine energiale**,⁽¹¹⁾ **õigus toidule ja veele, elementaarne sotsiaalkaitse**⁽¹²⁾. 2006. aastal toimunud läbi vaatamise raames lisatud inimväärse töö põhimõtet tuleb kinnitada kui prioriteeti, samuti tuleb **põllumajanduse areng** paigutada vaesusevastase võitluse keskmesse.

Kahe tegevuskava lähenemine võiks alguse saada sellest läbi vaatamisest, mis kujutaks endast tulevase ühise tegevuskava esimest etappi. Tuleb mõnda, et praegu esineb pingeid ning ebakindlust seoses ideaalse tegevuskava soovi ja tegelike võimalustega.

1.4.8 Komitee teeb seoses aastatuhande arengueesmärkide läbivaatamisega ettepaneku töötada välja **eraldi lähenemisviis haavatavate või konfliktide käes vaevlevate riikide arengule**, mille puhul seatakse esikohale institutsioonilise taastamise eesmärk, et püüda juba eos tagada **kohapealse** valitsemise rajanemine **turvalisusel ja õigusel**.

2. Aastatuhande arengueesmärkidest õppimine

2.1 **Aastatuhande deklaratsiooni elujõulisus.** Deklaratsioon säilitab oma poliitilise ja sümboolse väärtuse **paktina, mis sisaldab kohustusi kõigi, nii rikaste kui ka vaeste riikide jaoks ka 2015. aasta järgseks ajaks**. See peab jääma aluseks tulevasele tegevuskavale ning sisaldama 21. sajandi rahvusvahelistele suhetele tooni andvaid väljakutseid ja alusväärtusi: rahu, julgeolek ja desarmeerimine, meie ühise keskkonna kaitsmine, inimõigused, demokraatia ja head valitsemistavad, haavatavate inimrühmade kaitsmine, Aafrika erivajadustele vastamine, samuti õigus arengule ja vajadus tagada soodne arengukeskkond. 1992. aasta Rio deklaratsiooni peegeldades on see juba loonud selge seose säästva arengu eri mõõtmete vahel.

2.2 Olenemata **kõikuvatest tulemustest** on aastatuhande arengueesmärkide lihtsus ja loetavus aidanud suurendada arenenud riikide avalikkuse teadlikkust ja aktiivsust. Veel on selgusetu, kas avaliku arvamuse toetus toob tulemuseks abimahu kasvu, tõhusa võitluse korruptsiooni vastu, abi suunamise kõige mahajäänud riikidele või koguni selle kohandamise sõjalukorras või sisekonfliktidest räsitud riikidele.

⁽¹¹⁾ EMSK arvamus teemal „Eli energiasaarte ühendamine: majanduskasv, konkurentsivõime, solidaarsus ja jätkusuutlikkus Eli energia siseturul“, raportöör Pierre-Jean Coulon, ELT C 44, 15.2.2013, lk 9–15.

⁽¹²⁾ EMSK arvamus teemal „Sotsiaalkaitse Euroopa Liidu arengukoostöös“, raportöör José María Zufiaur Narvaiza, ELT C 161, 6.6.2013, lk 82–86.

2.3 Piirkonnad, ebavõrdsus ja vaesus. Mis puutub vaesusindeksisse, siis väljendab komitee kahtlust seoses nii väiksema kui 1,25 USA dollari suuruse päevasissetuleku kasutamisega äärmise vaesuse vähenemise hindamisel kui ka riigi keskmistele näitajatele tuginemisega. Nimetatud vahendid varjavad **sügavat riigisisest ebavõrdsust** ühiskondades ja samuti **piirkondlikke erinevusi**, mille puhul on kannatajaks eeskätt maaelanikkond, kellelt oodatakse endiselt toimetulekut maal ja **maaelu arendamist**, et võtta vastu osa tulevastel kümnenditel oodatavast elanikkonna kasvust. Teisalt võimendab ja hoogustab **halvasti juhitud linnaareng** järjest suuremat vaesust linnades veelgi ning nõuab kvalitatiivsemaid analüüse.

2.4 Sooline võrdsuslikkus on igasuguste muutuste eeltingimus⁽¹³⁾ ja seda mitte üksnes naiste seisukohast, vaid ka seetõttu, et see on mis tahes muu ebavõrdsuste keskmis ja võimendab nende tagajärgi. Vastused mittediskrimineerimisele, nimelt **naiste õigused**, on meie ühiskonna ülemineku puhul võtmetähtsusega. Naiste panus rahusse, arengusse, majandustegevusse ja turvalisusesse on tulevase tegevuskava olulised teemavaldkonnad. Kõik inimesed, nii mehed kui ka naised, peavad nimetatud väärtusi tunnustama.

2.5 Kvantitatiivsed tulemused ja metoodilised vahendid. Ajakohastatud tegevuskavaga peavad kaasneva asjakohased eesmärgid ja edunäitajad. Regulaarselt avaldatavad aastatuhande arengueesmärgid käsitlevad hindamisaruanded on toonud välja olulisi tulemusi, aga ka vajakajäämisi. **Hindamise kvaliteet on selles eesmärgipõhises juhtimises määrava tähtsusega vahend.** Tulevane tegevuskava nõuab riiklike statistiliste vahendite tõhustamist ja ühtlustamist, eelkõige seoses soospetsiifiliste ja puudega isikuid käsitlevate andmetega. Selleks on vaja parandada rahvastikuregistreid ja teostada **kvalitatiivuuringu**id, sealhulgas hariduse valdkonnas.

2.6 Rohkem kui SKP. 2015. aasta järgses tegevuskavas peaksid heaolu määramiseks kasutatud säästva arengu näitajad⁽¹⁴⁾ onema koondatud pigem **majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonna näitajaid** piiritlevasse tabelisse, mitte piirduma ühe koondnäitajaga. SKP täiendamine muude näitajatega on võimalik rahvusvahelisel tasandil. Seda rakendatakse juba vähimarenenud riikide määramisel, mis põhineb inimarengu mahajäämuse ja majandusliku haavatavuse kriteeriumidel või inimarengu indeksil ning hiljuti ka ÜRO arenguprogrammi välja töötatud ebavõrdsusindeksil.

Majanduspoliitika, heaolu ja sotsiaalse edu vahelise lõhe ületamiseks tuleb toetuda **SKPd täiendavatele näitajatele**. Vaja on

uut lähenemisviisi, et eristada edu elemendid ja püüda lülitada rahvamajanduse arvepidamisse sotsiaalne ja keskkonnamõõde, kasutada koondnäitajaid ja töötada välja võtmenäitajad. Puuduv lüli on siiski selliste **tõhususe ja vastutustundlikkuse mõõtmise vahendite** väljaarendamine, mida on vaja poliitiliste ja eelarveotsuste sidumiseks näitajate tulemuslikkusega. Heaolu ja edu mõõtmine ei ole ainult tehniline probleem. Juba heaolu mõiste hõlmab kollektiivseid eelistusi ja ühiskonna alusväärtusi. Üks viis näitajate valikus edu saavutamiseks on kaasata üldsus ja kodanikuühiskonna organisatsioonid akadeemilise ringkonna tööse näitajate määramiseks ja kasutamise hindamiseks.

2.7 Tõhusa elementaarse sotsiaalkaitse taseme tagamine on avaliku sektori – keskvalitsuse ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste – ülesanne, et tulla toime probleemidega sellistes eluvaldkondades nagu tervis ja puuded, pensionile jäämine või tööpuudus. Kodanikuühiskonna organisatsioonid (ametiühingud, VVOd, sihtasutused, vastastikused kindlustusandjad, ühistud, VKEd, pere- või tarbijajühendused) võivad sõlmida kokkuleppe avaliku sektoriga, et anda oluline panus teenuste kavandamisse, järelevalvesse ja osutamisse ning saada avaliku sektori abi, eriti vähimarenenud riikides.

3. 2015. aasta järgse tegevuskava fookus: inimõigused, kodanikuühiskonna kaasamine, demokratiseerimine, osaliste vahel lepinguliste või partnerlussuhete loomine

3.1 Demokratiseerimine ja inimõigused kui vundament üleminekuks kaasavale ühiskonnakorraldusele ja säästvale majandusele. Järjepidev toetus demokratiseerimisele on ka edaspidi parim viis saavutada läbipaistev ühiskond, kes annab oma kodanikele aru. 21. sajandi avatud ühiskonnas ei ole mitte ükski muutus võimalik ilma **sidusrühmade kaasamise, aruandekohustuse, pühendumise ja jagatud vastutuse**ga. Demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendit ja kodanikuühiskonna rolli arengu valdkonnas käsitleva teatise valguses peab komitee kiiduväärseks sõltumatu kodanikuühiskonna esilekerkimise⁽¹⁵⁾ järjest suuremat tähtsustamist, mis võimaldab võidelda **igasuguse korrupsiooni** vastu, tagada aruandekohustust kodanike ees, kaasata mõjuhindamisse ja kaubanduskokkulepete järelevalvesse ettevõtjad või suurendada naiste õiguste eest võitlejate reageerimisvõimet või toetada keskkonnakaitsjaid.

3.2 Partnerriikide läbipaistvus ja aruandekohustus kui tulevase tegevuskava alus. Aastatuhande arengueesmärgid ning nendest tulenev **abi tõhususe tegevuskava** (Pariisi, Accra ja Busani põhimõtted) on aidanud suurendada partnerriikide aruandekohustust ning haavatavate riikide eriolukorra

⁽¹³⁾ Sooline võrdsuslikkus ELi 2010.– 2015. aasta arengupoliitikas.

⁽¹⁴⁾ EMSK arvamus teemal „SKP täiendamine – kodanikuühiskonna kaasamine täiendavate näitajate valimise“, raportöör Stefano Palmieri, ELT C 181, 21.6.2012, lk 14–20.

⁽¹⁵⁾ EMSK arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse rahastamisvahend demokraatia ja inimõiguste edendamiseks kogu maailmas“, raportöör Giuseppe Antonio Maria Iuliano, ELT C 11, 15.1.2013, lk 81–83.

arvessevõtmist. Olulisemate koostööprobleemide lahendamiseks peab tulevane tegevuskava siiski võimaldama abisaajariikidel olla võrdsed partnerid abiandjariikidele. Eriti tuleb arvesse võtta järgmiste olukordi: **sisekonfliktid või sõjad või looduskatastroofidest tingitud haavatavus**. Selliste riikide jaoks töötatakse välja **erilahendused**, millega kaasnevad varakult püstitatud ning tähtsuse järjekorda seatud eesmärgid institutsioonide taastamiseks ning julgeoleku, politsei ja õiguskaitseasutuste töö tagamiseks.

3.3 Ühiskondade koostöö ning arvukate rahvusvaheliste sidusrühmade ja võrgustike kogemustevahetuse väärtustamine. Mitme osaleja lähenemisviis julgustab nii põhja- kui ka lõunapoolsete riikide arengupartnereid minema kaugemale valitustevaheliste kohustuste tavapärasest diplomaatilisest raamistikust. Kodanikuühiskonna suurema kaasamise visioon põhineb **lepingutel või partnerlusel, mis muudetakse ametlikuks eri osalejate vahelise lepinguga eesmärkide ja vahendite osas**. See nõuab, et juba eesmärkide väljatöötamisest alates, aga ka nende elluviimise ja järelevalve raames, võetakse rohkem arvesse järgmiste sidusrühmade algatusi: **linnad** ja kohalikud omavalitsused (keskkonnahoidlike linnade võrgustik, üleminekulinnade liikumine), kodanikuühiskonna organisatsioonid (valitsusväline diplomaatia, nagu Rio tippkohtumine) ning igat liiki **ettevõtjad** (ärimaailm, nt vastutustundlike või sotsialettevõtjate võrgustikud), rahvusvahelised **ametiühingute liidud** (suurimad inimväärsse töö eest võitlejad) või ülikoolid ja **teaduskeskused**. Komitee soovib tunnustada ja väärtustada tulevases tegevuskavas **avaliku ja erasektori ning ühenduste vahelisi lepingulisi kokkuleppeid**, samuti kodanike endi poolt rahvusvahelise solidaarsuse vaimus tehtud arvukaid algatusi. **Nende paljude osalejate võrdne kohtlemine** on tõhusama ja kaasavana ning ka kõige vaesemate hääli kuulda võtva valitsemistava võtmetingimus.

3.4 Selleks soovivad komitee ja paljud vaatlejad **hädavajalike täienduste tegemist hea valitsemistava ja demokraatlike institutsioonide valdkonnas**, et suurendada partnerriikide poolset vastutuse võtmist oma riiklike arengukavade eest. Aastatuhande arengueesmärgid on võimaldanud **arenguriikide teatud kodanikuühendustel** tugevdada oma osalejapositsiooni ning mõjutada oma valitsusi teatavate valikute tegemisel investeerimise ja avaliku sektori kulude suhtes. Tulevase kaasavana tegevuskava raames võiksid nad oma osalemist vaesuse vähendamise strateegiliste dokumentide väljatöötamisel veelgi tugevdada ning pakkuda välja uuenduslikke lahendusi inimväärsse töö või sotsiaalkaitse valdkonnas, **täiendades kogemusi ja planeerimisoskust** kui aspekte, mis aitavad kaasa riikide paremale valitsemisele. Komitee soovib suunata osa kaubandusabist kaubanduse valdkonnas tegutsevate **sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkuse tõstmisele**, et nad aitaksid lülitada kaubanduse ja toiduga kindlustatuse oma riigi arengustrateegiasse.

4. Ulatusliku konsensuse taastamine kursi muutmiseks säästva arengu suunas

4.1 Ülemaailmne juhtimine ja avalikud keskkonna-, sotsiaal- või majandushüved. Kuna hüved ja teenused puudutavad kogu planeeti, tunnustatakse neid kõnealuses teatises „elu alustaladena“, milleks on õhk, vesi, ookeanid, ökosüsteemid, inimväärne töö, sotsiaalkaitse, toiduga varustatus, kaubanduseeskirjad jne. Need on esitatud lisa. Sellised ülemaailmsed avalikud hüved⁽¹⁶⁾ tuleb hõlmata 2015. aasta järgsesse programmi säästva arengu kolme mõõdet käsitleva ülemaailmse avaliku poliitika kaudu. Neid tuleb käsitleda ülemaailmses kooskõlastatud raamistikus, ent ennekõike tuleb neid tugevdada rahastamist ja riikide meetmeid puudutavate tavapäraste rahvusvaheliste kokkulepetega, mis ise jagunevad paljudeks ühismeetmeteks ja individuaalsemateks meetmeteks kohapeal.

4.2 Ülemaailmse rahastamise mitmekesisus kohandatakse kursi muutmiseks 2050. aastaks. ÜRO esitab hinnangu, et vaesuse ja keskkonnavalade väljakutsete jätkusuutlikuks käsitlemiseks vajatakse igal aastal 800 miljardit eurot, mis moodustab 1,5 % kogu maailma SKPst. **Ametlik arenguabi suudab katta vaid 10–15 %** sellest rahvusvahelise rahastamise vajadusest. Seega on vältimatult vaja muid riiklikke ja rahvusvahelisi ressursse. Tulevases teatises rahastamisallikate kohta tuleks tõsiselt **käsitleda rahvusvahelisi maksuressursse**, mis võimaldaksid kaasata läbipaistvalt ja prognoositavalt ressursse vaesuse kaotamiseks, keskkonna kaitseks ja ülemaailmsete avalike hüvede haldamiseks vajalikke. Innovatiivne rahastamine ja finantstehingute maks on selle poliitika eeldused ning need tuleks esmajärjekorras suunata kõnealustele ülemaailmsetele väljakutsetele. Lisaks on riigisiseste maksuressursside kasutuselevõtt ja **rändajate rahaülekannete** suunamine tootlikusse tegevusse vältimatuks eelduseks edusammude tegemiseks kohapeal määratletud eesmärkide suunas.

4.3 Rohkem töökohti keskkonnahoidlikus ja kaasavas majanduses. Praegune majanduse aeglustumine seab tõsiselt ohtu aastatuhande arengueesmärkide saavutamise 2015. aastal, kuna see avaldab sügavat mõju töökohtadele ja ettevõtjatele. Ent kriis võib pakkuda ka võimaluse liikuda enam keskkonnahoidliku majanduse suunas, mis suudaks kaasa tuua liikumise säästva arengu poole. Sellega seoses on **ILO ülemaailmne tööhõive pakt** uus vahend, mis peaks kiirendama liikumist palju töökohti pakkuva arengu suunas, soodustades töö ja pädevuste nõudlust, luues ülemaailmsel tasandil elementaarse sotsiaalkaitse ja kaasaates informaalsete sektori riikliku inimväärsse töö kava kaudu.

4.4 Rahvusvahelised finantsasutused on aastatuhande eesmärkide poole püüdlisel jätnud tähelepanuta eriti **ülemaailmse põllumajanduse**. Seepärast tuleb viivitamata viia uuesti tasakaalu investeringud, mille abil luuakse töökohti perekondlikus ja mahepõllumajandustootmises.

⁽¹⁶⁾ Teatise lisa on esitatud peamiste ülemaailmsete avalike hüvede tüpoloogia.

4.5 **Ettevõtjate roll üleminekul iga-aastase säästvusaruande suunas.** ÜROs esindab erasektorit ÜRO ülemaailmne kokkulepe, mis koostati 2000. aastal selleks, et **ettevõtjate sotsiaalsest vastutusest** võiks saada vahend aastatuhande arengueesmärkide saavutamiseks. See ühendab praegu 8 700 ettevõtjat 130 riigist, kes on kirjutanud alla tööõigusi, inimõigusi, keskkonnakaitset ja korruptsioonivastast võitlust käsitlevale kokkuleppele. Vabatahtlikel kohustustel, näiteks arengueesmärkide poole püüdlemisel ettevõtja tasandil, võib olla oluline roll allhankeahelates. Komitee leiab, et ökodisaini, ökotootmise, ökoteadlikkuse või õiglase kaubanduse ja loodusvarade säästmisega seotud algatused pakuvad innovatiivseid lahendusi säästva arengu eesmärkide saavutamiseks⁽¹⁷⁾. Komitee toetab seega RIO+20 deklaratsioonile lisatud soovitusel elluviimist, kuna sellega soovitakse muuta säästvusala aruandlus üldiseks, nii et ettevõtjad esitaksid igal eelarveaastal säästvusaruande samamoodi kui aastaaruande.

5. Säästev majandusareng: eraettevõtjatele vastutuse andmine ja nende rolli tugevdamine

5.1 Vaatamata kriisi alguses tekkinud kiusatusale pöörduda tagasi proteksionismi juurde, vältis rahvusvaheline kogukond üldiselt piiravaid kaubandustavasid. Ummikusse jooksmine **arengut käsitlevates mitmepoolsetes läbirääkimistes** tekitas aga siiski väga ebaterve õhkkonna seoses huvide lahknemisega arenguriikides suhtes. **Tärgava majandusega riigid** saavad olulist kasu kaubanduse kasvust, ehkki see suurendab nende riigisisest ebavõrdsust. On ka mõni erand, nagu Brasiilia, ja seda tänu ümberjaotuspoliitikale ja vaesusevastasele võitlusele.

5.2 Seevastu ei ole kaubanduse avamine andnud oodatud tulemusi paljudes arenguriikides, kus leidub põllumajandustooted ja tooraineid, ent puuduvad mitmekesisus, ümbertöötlemisvõime ja **infrastruktuurid**. Komitee avaldab kahetsust AKV riikidega majanduspartnerluslepingute sõlmimise venimise üle. Komitee rõhutab, et vähimarenenud riikidele tagatud **soodustatud juurdepääs**⁽¹⁸⁾ ELi turgudele annab väga tagasihoidlikke tulemusi, samas kui **kaubandusabi** osakaal mitmepoolse koostöö vahendina üha kasvab. Komitee ärgitab vastu võtma **kaubanduse lihtsustamist**, milles on WTOs juba kokku lepitud, ja edendama üldist tolli- ja kvoodivaba kaubanduse avamist tärgava majandusega riikide ja vähimarenenud riikidega.

5.3 Komitee toetab seda, et EL liidab struktuuriliselt **õigustoidule** käsitlevad põhimõtted⁽¹⁹⁾ oma kaubandustavadesse ja käivitab asjaomase kooskõlastamistegevuse WTOs ja muude suurte kaubanduspartneritega, nii et need põhimõtted muutuksid mitmepoolse ja kahepoolse kaubanduspoliitika lahutamatuks osaks. Samuti toetab komitee võimalikust Doha kokkuleppes lahutatud keskkonnahüvede ja -teenuste liberaliseerimist ning keskkonnahoidlike tehnoloogiate siirde lihtsustamist kahepoolsetes kaubanduskokkulepetes⁽²⁰⁾.

5.4 Lisaks majanduslikele osalejatele peavad ka infrastruktuurid võtma suuna säästvale arengule. **Infrastruktuuri ja vaetusvõrgustike loomine**⁽²¹⁾ võibki toimida stiimulina, et tõmmata ligi välisinvesteeringuid ja toetada VKEde arengut, edendada toorainete ümbertöötlemise tööstust ning arendada e-kaubandust.

Brüssel, 23. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Concord'i uurimus: erasektori panus arengusse, detsember 2012.

⁽¹⁸⁾ EMSK arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise kohta”, raportöör Jonathan Peel, ELT C 43, 15.2.2012, lk 82–88.

⁽¹⁹⁾ EMSK arvamus teemal „Kaubandus ja toiduga kindlustatus”, raportöör Mario Campli, kastraportöör Jonathan Peel, ELT C 255, 22.9.2010, lk 1–9.

⁽²⁰⁾ EMSK arvamus teemal „Rahvusvaheline kaubandus ja kliimamuutused”, raportöör Evelyne Pichenot, ELT C 21, 21.1.2011, lk 15–20.

⁽²¹⁾ EMSK arvamus teemal „ELi Aafrika poliitika”, raportöör Gérard Dantin, ELT C 77, 31.3.2009, lk 148–156.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb inimeste tervisehoiuse kasutatavate ravimite hinnakujundust reguleerivate meetmete läbipaistvust ja nende hõlmamist riiklike tervisekindlustussüsteemidega”

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD)

(2013/C 271/29)

8. aprillil 2013 otsustas nõukogu ja 16. aprillil Euroopa Parlament vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb inimeste tervisehoiuse kasutatavate ravimite hinnakujundust reguleerivate meetmete läbipaistvust ja nende hõlmamist riiklike tervisekindlustussüsteemidega”

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD).

Kuna komitee on kõnealuses küsimuses oma seisukohta juba väljendanud 12. juulil 2012 vastu võetud arvamuses CESE 1573/2012 (*), otsustas komitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013. aastal (22. mai istungil) loobuda sel teemal arvamuse koostamisest ning viidata eelnimetatud dokumendis väljendatud seisukohale. Poolt hääletas 161, vastu hääletas 2 ja erapooletuks jäi 5.

Brüssel, 22. mail 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

(*) Komitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb inimeste tervisehoiuse kasutatavate ravimite hinnakujundust reguleerivate meetmete läbipaistvust ja nende hõlmamist riiklike tervisekindlustussüsteemidega”, ELT C 299, 4.10.2012, lk 81.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 450/2008, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (ajakohastatud tolliseadustik), selle kohaldamiskuupäeva osas”

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD)

(2013/C 271/30)

Vastavalt 15. aprillil 2013. aastal ja 18. aprillil 2013. aastal otsustasid Euroopa Parlament ja nõukogu Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 114 kohaselt konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 450/2008, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (ajakohastatud tolliseadustik), selle kohaldamiskuupäeva osas”

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD).

Kuna komitee nõustub ettepaneku sisuga ning on oma seisukohti kõnealusel teemal juba väljendanud varasemas arvamuses CESE 1294/2012, mis võeti vastu 23. mail 2012 (*), otsustas komitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) esitada kõnealust ettepanekut pooldava arvamusena ning viidata eespool nimetatud dokumendis võetud seisukohale. Poolt hääletas 161, vastu hääletas 2 ja erapooletuks jäi 5.

Brüssel, 22. mai 2013

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Henri MALOSSE

(*) ELT C 229, 31.7.2012, lk 68.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse komisjoni teavitamist Euroopa Liidu energeetikataristu investeerimisprojektidest ning millega asendatakse määrus (EÜ) nr 617/2010”

COM(2013) 153 final

(2013/C 271/31)

20. märtsil 2013 otsustas Euroopa Komisjon, 15. aprillil nõukogu ja 16. aprillil Euroopa Parlament konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 194 lõikele 2 järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse komisjoni teavitamist Euroopa Liidu energeetikataristu investeerimisprojektidest ning millega asendatakse määrus (EÜ) nr 617/2010”

COM(2013) 153 final.

Kuna komitee nõustub täielikult ettepaneku sisuga ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamuse. Poolt hääletas 161, vastu hääletas 2 ja erapooletuks jäi 5.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta [millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1198/2006 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 861/2006 ning nõukogu määrus nr XXX/2011 integreeritud merenduspoliitika kohta]”

COM(2013) 245 final – 2011/0380 COD

ja „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006”

COM(2013) 246 final – 2011/0276 COD

(2013/C 271/32)

Nõukogu otsustas 7. mail 2013 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 42, artikli 43 lõikele 2, artikli 91 lõikele 1, artikli 100 lõikele 2, artikli 173 lõikele 3, artiklile 175, artiklile 188, artikli 192 lõikele 1, artikli 194 lõikele 2 ja artikli 195 lõikele 2 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses

„Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta [millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1198/2006 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 861/2006 ning nõukogu määrus nr XXX/2011 integreeritud merenduspoliitika kohta]”

COM(2013)245 final – 2011/0380 COD

ja

„Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006”

COM(2013) 246 final – 2011/0276 COD.

Kuna Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab heaks ettepaneku, mille sisuks on Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohandamine ühtekuuluvuspoliitika kohta kehtivatele sätetele, ning ei soovi teha selle kohta ühtegi märkust, otsustas komitee täiskogu 490. istungjärgul 22.–23. mail 2013 (22. mai istungil) esitada kõnealuse ettepaneku kohta pooldava arvamus. Otsus võeti vastu 161 poolt- ja 2 vastuhäälega, erapooletuid oli 5.

Brüssel, 22. mai 2013

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Henri MALOSSE

2013/C 271/12	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele tolliliidu olukorra kohta” COM(2012) 791 <i>final</i>	66
2013/C 271/13	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava: Euroopa äriühinguõigus ja äriühingu üldjuhtimine – ajakohane õigusraamistik kaasatute aktsionäride ja jätkusuutlike äriühingute jaoks”” COM(2012) 740 <i>final</i>	70
2013/C 271/14	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Tegevuskava „Ettevõtlus 2020”. Ettevõtlikkuse taaselavdamine Euroopas” COM(2012) 795 <i>final</i>	75
2013/C 271/15	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse tarbijatele mõeldud toodete ohutust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/357/EMÜ ja direktiiv 2001/95/EÜ” COM(2013) 78 <i>final</i> – 2013/0049 (COD)	81
2013/C 271/16	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse toodete turujärelevat ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 1999/5/EÜ, 2000/9/EÜ, 2000/14/EÜ, 2001/95/EÜ, 2004/108/EÜ, 2006/42/EÜ, 2006/95/EÜ, 2007/23/EÜ, 2008/57/EÜ, 2009/48/EÜ, 2009/105/EÜ, 2009/142/EÜ ja 2011/65/EL ning määrust (EL) nr 305/2011, määrust (EÜ) nr 764/2008 ja määrust (EÜ) nr 765/2008” COM(2013) 75 <i>final</i> – 2013/0048 (COD)	86
2013/C 271/17	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Sotsiaalsed investeeringud majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamiseks – sealhulgas Euroopa Sotsiaalfondi rakendamine aastatel 2014–2020”” COM(2013) 83 <i>final</i>	91
2013/C 271/18	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate kolmandate riikide kodanike riiki sisenemise ja riigist lahkumise andmete registreerimiseks” COM(2013) 95 <i>final</i> – 2013/0057 (COD) „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 562/2006 seoses riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi ning registreeritud reisijate programmi kasutuselevõtuga” COM(2013) 96 <i>final</i> – 2013/0060 (COD) „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse registreeritud reisijate programm” COM(2013) 97 <i>final</i> – 2013/0059 (COD)	97
2013/C 271/19	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Muudatus komisjoni ettepanekus COM(2011) 607 (final/2): Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1081/2006” COM(2013) 145 <i>final</i> – 2011/0268 (COD) ja „Ettepanek: Muudatuste tegemine komisjoni ettepanekusse COM(2012) 496: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006” COM(2013) 146 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	101

2013/C 271/20	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – CARS 2020: Euroopa konkurentsivõimelise ja jätkusuutliku autotööstuse tegevuskava” COM(2012) 636 final 104
2013/C 271/21	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Puhas energia ja transport: alternatiivkütuste Euroopa strateegia” COM(2013) 17 final ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv alternatiivkütuste infrastruktuuri kasutuselevõtu kohtakohhta” COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD) 111
2013/C 271/22	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv avaliku sektori asutuste veebisaitide käideldavuse kohta” COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD) 116
2013/C 271/23	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „E-tervise 2012.–2020. aasta tegevuskava: innovatiivne tervishoid 21. sajandil”” COM(2012) 736 final 122
2013/C 271/24	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digitaalarengu tegevuskava – Euroopa majanduskasvu kiirendamine digitaalsete vahenditega”” COM(2012) 784 final ... 127
2013/C 271/25	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv meetmete kohta, millega tagada võrgu- ja infoturbe ühtlaselt kõrge tase kogu Euroopa Liidus” COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD) 133
2013/C 271/26	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus fluoritud kasvuhoonegaaside kohta” COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD) 138
2013/C 271/27	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse määruses (EÜ) nr 73/2009 sätestatud otsetoetuste kohandamise määra kehtestamist 2013. kalendriaastaks” COM(2013) 159 final – 2013/0087 COD 143
2013/C 271/28	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Inimväärne elu kõigile: vaesuse kaotamine ja maailmale säästva tuleviku tagamine”” (COM(2013) 92 final) 144
2013/C 271/29	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, mis käsitleb inimtervishoiu kasutatavate ravimite hinnakujundust reguleerivate meetmete läbipaistvust ja nende hõlmamist riiklike tervisekindlustussüsteemidega” COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD) 151
2013/C 271/30	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 450/2008, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik (ajakohastatud tolliseadustik), selle kohaldamiskoopäeva osas” COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD) 152

2013/C 271/31	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles käsitletakse komisjoni teavitamist Euroopa Liidu energeetikataristu investeerimisprojektidest ning millega asendatakse määrus (EÜ) nr 617/2010” COM(2013) 153 <i>final</i> 153
2013/C 271/32	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta [millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1198/2006 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 861/2006 ning nõukogu määrus nr XXX/2011 integreeritud merenduspoliitika kohta]” COM(2013) 245 <i>final</i> – 2011/0380 COD ja „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006” COM(2013) 246 <i>final</i> – 2011/0276 COD 154

EUR-Lexi (<http://new.eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET